

**Copiarium privilegiorum
et aliorum documentorum
Conventus Lanciensis
Ordinis Praedicatorum
1387-1616**

**Kopiarusz przywilejów
i innych dokumentów
konwentu łęczyckiego
Zakonu Kaznodziejów
1387-1616**

Opracował
Tomasz Stolarczyk

Współpraca
Dariusz Gwis

Łęczyca 2009

Wydawca
Towarzystwo Naukowe Płockie
Oddział w Łęczycy

Konsultant naukowy
Tadeusz Nowak

Opracowanie redakcyjne
Maria Sęczkowska

Tłumaczenie źródeł z języka łacińskiego
Dariusz Gwis, Tomasz Stolarczyk

Projekt okładki
Mirosława Żydek

Copyright by Tomasz Stolarczyk

ISBN
978-83-60348-12-3

Druk
PRINT EXTRA
Studio Graficzne
Drukarnia
Łódź ul. Pomorska 40

PRZEDMOWA

Pomysł napisania historii Zakonu Braci Kaznodziejów - OO. Dominikanów - w Łęczycy zrodził się w 2004 r., wraz z podjęciem pracy w łęczyckim muzeum przez dr. Tomasza Stolarczyka, historyka specjalizującego się w historii średniowiecznej Polski. Jemu to ówczesny dyrektor Muzeum, Krzysztof Gowin, zalecił przetłumaczenie z łaciny i opracowanie kopiariusza przywilejów i innych dokumentów konwentu łęczyckiego Braci Kaznodziejów. Dr T. Stolarczyk, wraz z mgr. Dariuszem Gwisem, specjalistą w zakresie znajomości klasycznej i średniowiecznej łaciny, podjęli tę pracę, która na początku 2009 r. była gotowa do druku. Wówczas Autor, członek Towarzystwa Naukowego Płockiego, zwrócił się do zarządu Oddziału TNP w Łęczycy o wydanie dzieła.

Wkrótce podjęto decyzję pozytywną, biorąc pod uwagę wysoką ocenę publikacji przez przedstawicieli historyków łódzkich oraz to, że w obu monografiach Łęczycy, tj. napisanej przez Michała Rawicza-Witanowskiego, wydanej w 1898 r. i wydanej w 2001 r. pod redakcją Ryszarda Rosina, o Zakonie Dominikanów, najstarszym w naszym mieście, są tylko fragmentaryczne informacje.

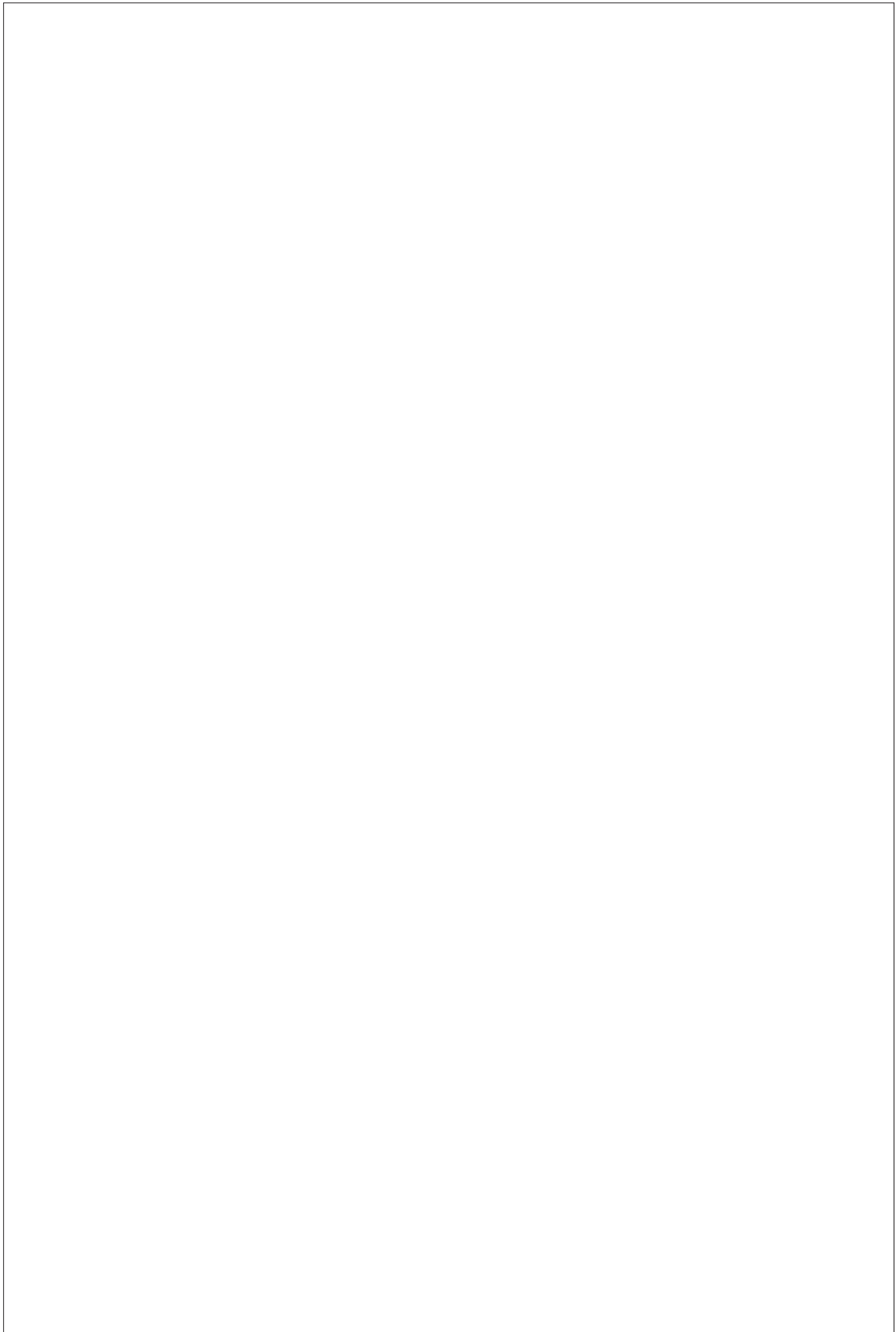
Autorowi, mgr. D. Gwisowi i konsultantowi naukowemu dzieła dr. hab. Tadeuszowi Nowakowi, profesorowi Uniwersytetu Łódzkiego, przekazujemy serdeczne podziękowania za trud społecznie napisanego dzieła.

Uprzejmie dziękujemy Prowincjałowi Polskiej Prowincji Dominikanów o. Krzysztofowi Popławskiemu za zezwolenie na publikację *Kopiariusza* znajdującego się w dominikańskim archiwum w Krakowie.

Dr. Tomaszowi Stolarczykowi dziękujemy również za współfinansowanie, razem z Oddziałem TNP w Łęczycy, druku książki.

Łęczycy, czerwiec 2009 r.

Bolesław Solarski
Przewodn. Oddziału TNP w Łęczycy

Wstęp

W 1607 r. władze polskiej prowincji Zakonu Braci Kaznodziejów nakazały dokonać odpisu dokumentów klasztornych bądź ich kopiariuszy¹. Dzięki temu w latach 1616-1618 powstało jedno z najważniejszych źródeł do poznania historii łączyckiego konwentu dominikanów: *Copiarium privilegiorum et aliorum documentorum conventus Lanciciensis ord. Praedicatorum 1387-1616* czyli *Kopiariusz przywilejów i innych dokumentów konwentu łączyckiego Zakonu Kaznodziejów 1387-1616* (dalej: *Kopiariusz*). Znajduje się on w Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie pod sygnaturą Łcz 1.

Kopiariusz ma formę sześćdziesięciodostronicowego poszytu, o wymiarach 33 cm x 21 cm, w szarej, miękkiej, utworzonej z papieru czerpanego, okładce, uzupełnionego dodatkowo dwoma luźnymi, ósmio - i - sześciostronicowymi wkładkami *in folio*. Na końcu poszytu znajduje się odcisk pieczęci łączyckiego konwentu a nad nim napis *Confirmatur Conventus Lanciciensis*. Obok odcisku umieszczono tekst następującej treści: *Admodum Reverendo in Christo Patri Fratri Joanni de Leczna S. T. Magistro Provinciali Poloniae et Ducatus Siilesiae² vigilantissimo offerantu*. U góry przedniej karty okładki, po jej zewnętrznej stronie, znajduje się napis Lencicien, a nieco pośrodku w pionie: *Omnia si perdas*. U góry tylnej karty okładki, po jej wewnętrznej stronie umieszczono liczby: 10 i X, nieco poniżej wezwanie: *Weni Sancte*, a w prawym dolnym rogu napis *Iesus nasanus Rex Iudeorum*.

Na *Kopiariusz* składają się kopie przywilejów królów i książąt dla łączyckiego konwentu, nadań szlacheckich i mieszczańskich, zapisów testamentowych, transakcji kupna-sprzedazy, dzierżaw, odpustów, sprawozdania z wyboru nowego przeora oraz inwentarzy przywilejów, ksiąg, znajdujących się w bibliotece klasztornej, czynszów, aparatów liturgicznych i sprzętu kuchennego, a także spisu zakonników.

Zasady wydania

Zasady wydania oparto na *Projekcie instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, opracowanym przez Adama Wolfa³ i na *Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*⁴. Po *Wstępie* umieszczono wykaz dokumentów w kolejności ich edycji, takiej samej jak w *Kopiariuszu*. Obok każdego łacińskiego dokumentu znajduje się jego polskie tłumaczenie. Nie tłumaczono jednak, mieszanych językowo, polsko-łacińskich inwentarzy czynszów, przywilejów, naczyń kuchennych, rzeczy sakralnych i biblioteki konwentualnej.

Każdy skopiowany dokument traktowany jest jako odrębna jednostka wydawnicza. W nagłówku każdego z nich umieszczono kolejny numer, datę i miejsce wystawienia oraz regest dokumentu. Nazwy miejscowości wystawienia w nagłówku - podobnie jak i w przypisach rzeczowych - podane są w formie dzisiejszej. Brak miejsca wydania zaznaczono w regeście syglami: [b.m.]. Daty podano według dzisiejszego kalendarza.

¹ J. Wiesiołowski *Dominikanie w miastach wielkopolskich w okresie średniowiecza*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1272*, red. J. Kłoczowski, t. I, Warszawa 1975, s. 197.

² Jan z Łęcznej, prowincja polskiej w latach 1612-1618 [R. F. Madura, *Vademecum. Wstępne informacje do studiów nad historią dominikanów w Polsce*, Warszawa-Rzym 1986, s. 65].

³ A. Wolff, *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, SŻ, t. I, 1953.

⁴ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, Wrocław 1953.

Regesty wstępne są krótkie. Mają one na celu tylko zupełnie orientacyjne informowanie o treści dokumentu. Zaniechano podawania w regestach wstępnych pełnych i zmieniających się często tytułatur książęcych czy monarszych, pisząc krótko, np.: król Władysław Jagiełło.

Łacińska wersja językowa.

W łacińskiej wersji językowej wiadomości o przekazach źródłowych ugrupowano w zwykłej kolejności: oryginał (dalej: *Or.*), kopie (dalej: *Kop. I*) – tylko jeśli były wcześniejsze niż *Kopiarusz* - regesty (dalej: *Reg.*), wydania (dalej: *Wyd.*), uwagi (dalej: *Uw.*). Brak w nagłówku rubryki: *Or.* oznacza, że oryginał nie był znany wydawcy. Tak samo postąpiono w przypadku braku kopii, numerów regestów i wydań dokumentów.

W tekstach łacińskich zachowano w zasadzie właściwości pisowni *Kopiarusza*. Dytongi *ae* i *oe* oddano według przekazu przez *ae*, *oe*, *ę* lub *e*. Podobnie postąpiono w przypadku wyrazów, które można było pisać w różny sposób.

Ujednolicono natomiast pisownię liter *v* i *u* według zasad pisowni klasycznej, pokrywającej się z wymową. Ujednolicono również pisownię łączną i rozłączną wyrazów (np.: *fidedignus*, *christifidelis*, *quamplures*) chociaż w kopiowanych dokumentach zapisano je rozłącznie.

Ujednolicone zostało również stosowanie dużych i małych liter, a to według ogólnie obecnie przyjętych norm. Dużą literą zaczynają się zatem wszystkie nazwy własne, a także wszystkie przymiotniki od nich pochodzące np.: *Lancicia*, *Lanciensis*. Dużymi literami pisze się także: *Regnum Poloniae*, *Sedes Apostolica* oraz nazwy innych krajów, a także nazwy świąt, np. *dominica Letare*, *dominica Oculi*, *Assumpcio Beate Marie Virginis*. W nazwach świąt małą literą zostały napisane wyrazy *sanctus* i *beatus* przed imieniem świętego, natomiast dużą literą jego przydomki, ponieważ stanowią część składową nazwy święta, np. *in octava sancti Adalberti Episcopi et Martiris, in die beate Lucie Virginis, ante festum sancti Jacobi Apostoli*. Jednak wyrazy *sanctus* i *beatus* pisze się dużą literą, jeśli wchodzi w skład nazwy. Dużą literą zostały napisane także *nomina sacra*, a więc *Deus*, *Dominus* (*anno Domini*), *Spiritus Sanctus*, *Sancta Trinitas*. Pisze się też *Beata Maria Virgo*, ale przy często występującym nagromadzeniu przydomków maryjnych zrezygnowano z pisania ich dużą literą. Również dużą literą oznaczone zostały nazwy zakonów, np. *ordo Predicatorum*, *ordo Sancti Dominici*. Dużą literą napisano także *Sacra Regia Maiestas* i *Regia Maiestas*. Zgodnie z zasadami ortografii łacińskiej nazwy miesięcy pisane są dużą literą, natomiast średniowieczną nomenklaturę chronologiczną pisano od małej litery. Pisownia roku była wiernie transkrybowana.

Wprowadzono podwójne *i* na końcu wyrazów (*ii*) tam, gdzie kopista postawił *y* (*ij*).

Została zachowana oryginalna pisownia imion, nazwisk i nazw miejscowości. Znaki interpunkcyjne: kropki pozostawiono zgodnie z tekstem *Kopiarusza*, przecinki natomiast postawiono tylko tam, gdzie były one niezbędne dla przejrzystości tekstu.

Jako zasadę przyjęto rozwiązywanie skrótów, często występujących w oryginale, za wyjątkiem *etc.* – *et cetera*, takich jak np. *dominus*, *sanctus*, *venerabilis*, także miar czasu, wagi i wartości: *festum*, *grossus* i *in*. Przy wyrazach rzadziej występujących, a skróconych czasami do pierwszej (dużej) lub kilku pierwszych liter pozostawiano je nienaruszone, podając pozostałe litery tego wyrazu w nawiasie kwadratowym.

Błędy gramatyczne pisarza pozostawiono. Natomiast błędy ortograficzne i zwykłe omyłki poprawiono, a lekcję przekazu źródłowego podano w przypisie tekstowym.

Dla zaznaczenia wątpliwości odczytania wyrazu lub rozwiązania skrótu użyto znaku zapytania kursywą w nawiasach prostokątnych [?], a przekaz źródłowy podano w przypisie tekstowym.

W tekstach polskich oddano każdy wyraz w jego dawnym brzmieniu za pomocą dzisiejszych znaków pisarskich.

Dokumenty inserowane zostały zaznaczone kursywą.

Polskie tłumaczenie.

Polska wersja językowa jest nieco uwspółcześniona. Wydawca starał się jednak zachować, w miarę możliwości, specyfikę języka skopiowanych dokumentów. Każdy z nich, podobnie jak w oryginalnej wersji językowej, posiada nagłówek, w którym umieszczono kolejny numer, datę i miejsce wystawienia oraz krótki regest dokumentu, na takich samych zasadach jak przy tekście łacińskim.

Nie powtórzono już jednak ani informacji o przekazach źródłowych, ani też przypisów, czy to literowych, czy rzeczowych, które wprowadzono w łacińskiej wersji (chyba, że jakieś pojęcie nie zostało wyjaśnione w oryginalnej wersji językowej *Kopiarusza*).

Informacje o ubytkach i wadach dokumentu (*puste miejsce, plama, tekst nieczytelny*) zostały umieszczone w tekście tłumaczenia w nawiasach kwadratowych. Wyrazy lub grupy wyrazów brakujących, których zastosowanie jest konieczne dla lepszego zrozumienia tekstu, dodano także w nawiasach kwadratowych.

Daty roczne, podane w tekście dokumentu, zapisano cyframi. Zastosowano współczesne nazwy miejscowości. Powszechnie znanych skrótów nie rozwiązywano.

Dokumenty inserowane zostały zaznaczone kursywą.

Aparat krytyczny.

1. Przypisy tekstowe, numerowane małymi literami alfabetu, informują, w przypadku zachowania się oryginału lub kopii dokumentu, o formie zapisu danego wyrazu w tymże oryginale lub kopii oraz o ubytkach i wadach (*puste miejsce, plama, tekst nieczytelny*) skopiowanego tekstu. Zawierają też lekcję przekazu źródłowego w przypadku błędów ortograficznych kopisty lub też jego zwykłych omyłek oraz przy wątpliwościach związanych z odczytaniem danego wyrazu lub skrótu.

2. W przypisach rzeczowych objaśniono osoby, pojęcia, przedmioty i miejscowości. Podano także pełne tytuły ksiąg, zawartych w inwentarzach klasztornych oraz imiona i nazwiska ich autorów.

Osób bardzo znanych nie objaśniano - dotyczy to królów i znaczniejszych książąt polskich. Osoby objaśniano poprzez zestawianie informacji o ich urzędach i godnościach oraz o latach występowania. Osoby objaśniano przy pierwszym wystąpieniu w *Kopiaruszu*; przy następnych odsyłało do pierwszej wzmianki (numer dokumentu i przypisu).

Objaśniając przedmioty używano ich współczesnych nazw.

Przy objaśnianiu miejscowości stosowano określenie jej położenia w stosunku do najbliższego większego ośrodka miejskiego, istniejącego współcześnie. W identyfikacjach stosowano dzisiejsze brzmienie nazw.

Tytuły dzieł, występujących w inwentarzach, były podawane w oryginalnych językach, w których zostały napisane.

Obok *Wstępu*, *Wykazu dokumentów* i ich edycji wydawnictwo zawiera także *Bibliografię*, *Wykaz stosowanych skrótów* oraz *Indeks miejscowości i osób*. Osobną część stanowi *Dodatek*, w którym przedstawiono zarys dziejów łączącego konwentu Braci Kaznodziejów.

W tym miejscu pragnę podziękować tym osobom, bez pomocy których nie poradziłbym sobie z przygotowaniem wydania *Kopiarusza*. Moje szczególne wyrazy wdzięczności kieruję do Pana Magistra Dariusza Gwisa z Uniwersytetu Łódzkiego, wspólnie z którym razem pracowaliśmy nad tekstem. Dziękuję serdecznie również Panu Profesorowi Tadeuszowi Nowakowi, konsultantowi naukowemu i Pani Magister Marii Sęczkowskiej za opracowanie redakcyjne. Dziękuję również Panu Doktorowi Markowi Adamczewskiemu z Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego, a także księdzu Tadeuszowi Żebrowskiemu z Płocka i ojcu Kazimierzowi Żuchowskiemu (OFM) z klasztoru bernardyńskiego w Krakowie. Dziękuję także Pani Magister Małgorzacie Polak i Panu Magistrowi Piotrowi Lewkowiczowi z Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego. Chcę podziękować także Panu Krzyszto-

fowi Gowinowi, z inicjatywy którego podjąłem prace nad *Kopiaruszem* oraz ojcu Markowi Miławickiemu (OP) i ojcu Tomaszowi Gałuszcze (OP), archiwistom z klasztoru dominikańskiego w Krakowie. Serdeczne podziękowania składam także Łęczyckiemu Oddziałowi Towarzystwa Naukowego Płockiego, na czele z Panem Przewodniczącym Bolesławem Solarskim, za wydanie drukiem mojej pracy.

Wykaz dokumentów

1.
Radoszyce 12 sierpnia 1428, Król Władysław Jagiełło zezwala dominikanom łęczyckim na pobieranie, co tydzień, jednej miary słołu z królewskiego młyna, położonego przy łęczyckim zamku
2.
Łęczyca 21 marca 1447, Sławek z Kozub zrzekł się na rzecz klasztoru dominikanów w Łęczyca trzeciej części swojego dziedzictwa w Kozubach
3.
Łęczyca 20 sierpnia 1447, Król Kazimierz Jagiellończyk wydaje nowy przywilej (po spłonięciu poprzedniego) dla łęczyckich dominikanów, zezwalający im w określone dni na darmową kąpiel i postrzyżyny
4.
Łęczyca 3 listopada 1473, Jan ze Stoków, łowczy większy łęczycki, zapisuje 100 grzywien dominikanom łęczyckim na swojej wsi dziedzicznej Lipiny (Lipinki) koło Stoków
5.
Łęczyca 3 listopada 1473, Dominikanie łęczyccy wydzierżawiają dożywotnio Janowi Karwatowi ze Stoków, łowczemu większemu łęczyckiemu, wieś Lipiny (Lipinki), którą wcześniej sami wzięli w zastaw od niego, w zamian za wypłacane im co roku 2 kopy dobrej monety i liczby Królestwa Polskiego
6.
Łęczyca 3 grudnia 1504, Jan, łaźnienik łaźni łęczyckiej, zobowiązuje się, zgodnie z testamentem mieszcżki Elżbiety Bolewowskiej, w imieniu swoim i swoich następców na teźże łaźni, do wypłacania, co roku, dominikanom łęczyckim 2 grzywien czynszu z owej łaźni, a także do bezpłatnego udostępniania łaźni raz w tygodniu ubogim, żebrakom, uczniom i wszystkim potrzebującym, przebywającym przy kościele parafialnym pw. św. Andrzeja
7.
Łęczyca 27 stycznia 1517, Jakub Leźnicki z Budzynka sprzedaje za 35,5 grzywny dominikanom łęczyckim, z prawem wykupu (na wyderkauf), 2 kopy, gotówką w półgroszkach, czynszu rocznego zapisanego na jego mieście Budzynek i wsiach Woźniki czyli Budzynek oraz obydwu Moszkowicach
8.
Łęczyca 20 maja 1569, Marcin Leźnicki, dziedzic na Budzynku, zobowiązuje się, po podziale dóbr rodzinnych, przeprowadzonym wspólnie ze swoim bratem Jakubem, do wypłacenia dominikanom łęczyckim pewnej sumy, ciążącej na dziale Jakuba, a przejętej teraz przez niego

9.
Piotrków Trybunalski 10 lutego 1533, Król Zygmunt Stary potwierdza przywilej księcia Władysława Łokietka dla klasztoru dominikanów w Łęczycy z dnia 14 grudnia 1297 r.
10.
Kraków 26 kwietnia 1538, Król Zygmunt Stary zatwierdza darowiznę 2 grzywien rocznego czynszu z łaźni łęczyckiej dla klasztoru dominikanów w Łęczycy, zapisaną testamentem przez mieszkankę Elżbietę Bolemovską
11.
Lublin 21 sierpnia 1566, Król Zygmunt August zatwierdza, dokonaną przez Jakuba Leźnickiego z Budzynka przed ponad 40 laty, sprzedaż za 35,5 grzywny dominikanom łęczyckim czynszu rocznego, zapisanego na swoich dobrach
12.
Warszawa 25 stycznia 1581, Król Stefan Batory potwierdza przywileje Władysława Jagiełły, Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta dla klasztoru i kościoła łęczyckich dominikanów
13.
Inowłódz 7 czerwca 1404, Król Władysław Jagiełło nadaje klasztorowi i kościołowi dominikanów pw. św. św. Stanisława Biskupa i Doroty Dziewicy w Łęczycy młyn na rzece Bzurze we wsi Topola
14.
Radoszyce 30 lipca 1413, Król Władysław Jagiełło nadaje ponownie klasztorowi i kościołowi dominikanów pw. św. Doroty w Łęczycy młyn na rzece Bzurze we wsi Topola
15.
Łęczycy 29 października 1532, Łęczycy dominikanie zeznają przed sądem ziemskim łęczyckim, iż w dniu 28 października 1530 r. sprzedali za 50 grzywien mieszczanom łęczyckim 2 łany pola w Topoli, zapisane im w testamencie przez kapłana Stanisława, zwanego Durka z Łęczycy oraz młyn w tejże wsi
16.
Piotrków Trybunalski 29 grudnia 1530, Król Zygmunt Stary zatwierdza zakup przez mieszczan łęczyckich 3 łanów i młyna we wsi Topola; 2 łany Łęczycanie kupili od klasztoru dominikanów łęczyckich, a 1 łan od wikarych kościoła parafialnego św. Andrzeja Apostoła w Łęczycy
17.
Łęczycy 20 lipca 1534, Andrzej z Parczowa, prowincjał polskiej prowincji dominikanów, zatwierdza zakup przez mieszczan łęczyckich 2 łanów pola i młyna w Topoli od klasztoru łęczyckiego, unieważniając jednocześnie swoją wcześniejszą zgodę, na posiadanie wymienionych łanów przez pana Małachowskiego czyli Bolkowskiego
18.
Łęczycy 12 stycznia 1599, Mieszczanie łęczycy sprzedają klasztorowi dominikanów w Łęczycy dobra, które niegdyś ich przodkowie kupili od tegoż klasztoru

19.
Łęczyca 28 września 1536, Jan Bolkowski z Górki i Topoli oraz mieszczenie łęczyccy zawierają ugodę w sprawie łąnów we wsi Topola
20.
Łęczyca 17 kwietnia 1598, Marcin Jasnosz i jego żona Katarzyna, mieszczenie łęczyccy, zobowiązują się wypłacić z procentem (3 floreny rocznie) dominikanom łęczyckim 50 florenów, zapisanych zakonnikom w testamencie przez Zofię Borowską, ciotkę Marcina
21.
Łęczyca 16 września 1598, Mikołaj Żabokrzecki zobowiązuje się wypłacić dominikanom łęczyckim 4 floreny pożyczki ze swoich dóbr miejskich w Łęczycy
22.
Łęczyca 2 listopada 1603, Marcin Leźnicki sprzedaje za 60 grzywien na wyderkauf dominikanom łęczyckim 3 floreny rocznego czynszu, zapisanego im na wszystkich jego dobrach
23.
Łęczyca 13 listopada 1606, Andrzej Wolski, mieszczanin łęczycki, zapisuje w testamencie klasztorowi dominikanów w Łęczycy pół łana pola wraz z łąką i zaniedbany folwark z placem oraz 4 pola, zastawione u młynarza Borowicza
24.
Piotrków Trybunalski 31 października 1612, Jakub Stokowski zapisuje dominikanom łęczyckim 9 florenów i 20 groszy rocznego czynszu od 100 grzywien, zapisanych im przez Jana Karwata ze Stoków na wsi Lipiny (Lipinki)
25.
Piotrków Trybunalski 31 października 1612, Dominikanie łęczyccy za sumę 9 florenów i 20 groszy wydzierżawiają do Nowego Roku Jakubowi Stokowskiemu wieś Lipiny (Lipinki)
26.
Kłodawa 11 grudnia 1402 [1462], Hieronim, arcybiskup Krety i legat papieski, udziela odpustu, tym wszystkim, którzy będą w określone dni uroczyście adorować Przenajświętszy Sakrament, wystawiony w kościele dominikanów łęczyckich pw. św. św. Stanisława Męczennika i Doroty Dziewicy
27.
Piotrków Trybunalski 12 marca 1565, Jan Franciszek Kommedonus, biskup Zantyrski, Cefalski i nuncjusz apostolski, odnawia dokument biskupów polskich z 11 maja 1441 r., udzielający odpustów wiernym, którzy w określone dni pobożnie nawiedzą kościół dominikanów łęczyckich pw. św. św. Stanisława i Doroty lub też w nim wyznaczą sobie miejsce pochówku albo wesprą materialnie pobożnych zakonników
28.
[b. m.] 5 czerwca 1387, Bogusław z Oporowa i Chodowa, scholastyk łęczycki i kanonik gnieźnieński, funduje ołtarz św. Doroty w kościele dominikanów łęczyckich

29.
Łęczyca 21 marca 1476, Dominikanie łęczyccy wydierżawiają dożywotnio za roczny czynsz w wysokości pół grzywny Pawłowi Lechowi i jego żonie Marcie oraz ich dzieciom, mieszczanom łęczyckim, ogród, leżący poza miastem

30.
Czynsz roczny konwentu łęczyckiego

31.
1612, Inwentarz aparatów i klejnotów konwentu łęczyckiego Zakonu Kaznodziejów św. Dominika

32.
Biblioteka konwentu łęczyckiego

33.
Kuchnia

34.
Łęczyca 10 grudnia 1616, Kamil Jasiński, bakałarz teologii w klasztorze krakowskim, zostaje wybrany na przeora klasztoru dominikanów w Łęczycy

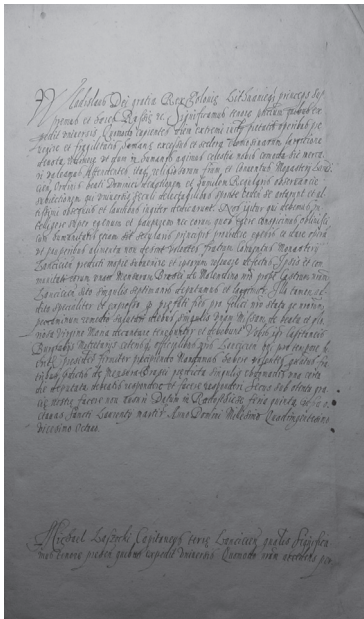
35.
17 marca 1599, Inwentarz rzeczy kościoła topolskiego św. Bartłomieja za murami miasta Łęczycy

36.
1602, Inwentarz konwentu łęczyckiego

Radoszyce 12 sierpnia 1428

Król Władysław Jagiełło zezwala dominikanom łęczyckim na pobieranie, co tydzień, jednej miary stodu z królewskiego młyna, położonego przy łęczyckim zamku

Wladislaus Dei gratia rex Polonię, Lithuanieque princeps supremus et haeres Russię etc. significamus tenore presencium, quibus expedit universis, quomodo cupientes diem extremi iudicii pietatis operibus prevenire et fragilitatis humanę excessus et scelera elemosinarum largicione devota reddimere, ut dum in humanis agimus celestia nobis comoda sic mercari valeamus.

Attendentes itaque religiosorum fratrum et conventus¹ monasterii Lancienciensis² ordinis Beati Dominici³ devotionem et humilem regularis observancie subiectionem, qui universis seculi delectabilibus sponte cedentes se artarunt et altissimi obsequiis et laudibus iugiter dedicarunt, Nos igitur qui debemus intellegere super egenum et pauperem nec eorum, quos egere conspicimus oblivisci cum humanitatis etiam sit secularis principis providere egenis et dare operam, ut pauperibus alimenta non desint, volentes fratrum conventus monasterii Lancienciensis predicti inopie subvenire et ipsorum relevare defectus ipsis et communitati eorum unam mensuram brasei de molendino nostro prope castrum nostrum Lanciencensem sito singulis septimanis deputamus et largimur. Illo tamen addito specialiter et expresso quod praefati fratres pro felici nostro statu ac nostrorum peccaminum remedio salutari diebus singulis unam missam de beata et gloriosa Virgine Maria decantare tenebuntur et debebunt. Vobis, igitur, capitaneis, burgrabiis, metretariis, ceterisque officialibus nostris Lancienciensibus, qui pro tempore fueritis presidere, firmiter precipiendo mandamus habere volentes quatenus fratribus predictis de mensura brasei predicta singulis ebdomadis una certa die deputata debeatis respondere et facere responderi secus sub obtentu gratię nostrę facere non ausuri. Datum in Radoschicze⁴, feria quinta infra octavas sancti Laurentii Martiris anno Domini millesimo quadringentesimo vicesimo octavo.

pro tempore fueritis presidere, firmiter precipiendo mandamus habere volentes quatenus fratribus predictis de mensura brasei predicta singulis ebdomadis una certa die deputata debeatis respondere et facere responderi secus sub obtentu gratię nostrę facere non ausuri. Datum in Radoschicze⁴, feria quinta infra octavas sancti Laurentii Martiris anno Domini millesimo quadringentesimo vicesimo octavo.

¹ Konwent – wspólnota mnichów [M. Daniluk, *Konwent*, [w:] EK, t. IX, Lublin 2002, kol. 779].

² Łęczyca - miasto powiatowe w województwie łódzkim na pn. od Łodzi.

³ Dominik (Domenigo Guzman, ok. 1175-1221) święty; 1216/1217 założył Zakon Braci Kaznodziejów (Dominikanów); 1220-1221 nadał swojemu zakonowi strukturę organizacyjną z podziałem na prowincje; 1234 kanonizowany [J. Kłoczowski, *Dominik właśc. Domenigo Guzman*, [w:] EK, t. IV, Lublin 1983, kol. 60-61].

⁴ Radoszyce obecnie wieś w powiecie koneckim w województwie świętokrzyskim na pd.-zach od Końskich.

Łęczyca 21 marca 1447

Sławek z Kozub zrzekł się na rzecz klasztoru dominikanów w Łęczycy trzeciej części swojego dziedzictwa w Kozubach

Michael Laszocki capitaneus terrę Lanciencis generalis¹ significamus tenore presencium, quibus expedit universis, quomodo nostram accedens personaliter presenciam nobilis Sławek de Kozuby², sanus mente et corpore existens, non compulsus nec coactus sed animi sui bona cum deliberatione publice recognovit quia tertiam partem hereditatis suę ibidem in Kozuby³ cum omni iure et dominio quo solus tenuit et possedit nihil in ea pro se vel suis successoribus legitimis penitus reservando sicut late et longe in suis limitibus religiosus fratribus conventus Lanciencis et monasterio ipsorum ob salutem animę suę resignasse se recognovit et resignavit perpetuo cum effectu et cum eorundem pertinentiis videlicet agris, pratis, pascuis, silvis, borris, rubetis, piscinis, aquis, fluviis et eorum decursibus censibus, proventibus, utilitatibus et fructibus universis, qui ibi sunt et in futurum fieri possunt per ipsos tenendam, habendam, vendendam, commutandam, alienandam, obligandam, et in usus beneplacitos convertendam prout eis et suis successoribus legitimis perpetuis temporibus videbitur expediri. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum Lancicie⁴, feria tertia proxima post dominicam Letare anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo, presentibus strenuis et nobiles Nicolao de Szwiencze⁵, Martino Skolski burgrabio Lanciencis⁶, Alberto de Kozuby⁷, Oracio de Jaczkowo⁸ et Nicolao de Modlna⁹ et aliisque plurimis fidedignis testibus circa premissa.

¹ Lasocki Michał; 1445-1447/1448 i 1452-1472 starosta łęczycki; 1450-1454 podkomorzy dobrzyński; 1454-1472 podkomorzy łęczycki; 1464-1471 marszałek nadworny [U II/1, s. 61, 88; F. Kiryk, *Lasocki Michał h. Dębno*, [w:] PSB, t. XVI, Wrocław-Warszawa-Kraków 1971, s. 541-542].

² Sławek z Kozub, syn Jana Żywego z Kozub; w źródłach występował w latach 1391-1447 [A. Boniecki, *Herbarz Polski*, cz. I: *Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, wyd. II (wersja elektroniczna), t. XII, Kraków 2004, s. 127; T. Nowak, *Własność ziemska w ziemi łęczyckiej w czasach Władysława Jagiełły*, Łódź 2003, s. 167-168].

³ Kozuby obecnie wieś w powiecie łęczyckim w województwie łódzkim na pn.-wsch. od Łęczycy.

⁴ Łęczyca - zobacz 1/2.

⁵ Świnice obecnie wieś w powiecie łęczyckim w województwie łódzkim na zach. od Łęczycy.

⁶ Marcin Skolski; burgrabia łęczycki; skądinąd nieznan.

⁷ Wojciech z Kozub skądinąd nieznan.

⁸ Horacy z Jackowa; skądinąd nieznan; Jacków - obecnie wieś w powiecie łęczyckim w województwie łódzkim na pn.-zach. od Łęczycy.

⁹ Mikołaj z Modlnej; skądinąd nieznan; Modlna obecnie wieś w powiecie zgierskim w województwie łódzkim na pn.-wsch. od Ozorkowa.

Łęczyca 20 sierpnia 1447

Król Kazimierz Jagiellończyk wydaje nowy przywilej (po spłonięciu poprzedniego) dla łączyckich dominikanów, zezwalający im w określone dni na darmową kąpiel i postrzyżyny

Kop. I MK, ks. X, k. 4-4v.

Wyd. KPKM, nr 6.

Reg. MRPS 1905, nr 8.

In nomine Domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Kazimirus Dei gratia rex Polonię, nec non Terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuiavie magnusque dux Lithuanie, Pomeranie, Russieque dominus et haeres etc. significamus tenore presentium, quibus expedit, universis presentibus et futuris, presentium notitiam habituris, qualiter nonnulorum baronum ac aliorum fidelium nostrorum civitatis nostrę Lanciciensis relatione informati sumus, quod venerabilis ac religiosi videlicet Martinus alias Knolle¹ Sacre² Theologię lector et prior ac fratres ordinis Predicatorum Sancti Dominici² monasterii nostri^b civitatis nostre Lanciciensis devoti nostri dilecti in nostro balneo eiusdem civitatis nostrę una die cuiuslibet septimane balneabantur et radebantur absque quavis solutione pro qua quidem^c balneacione et rasura ipsi prior et fratres consueto more suorum predecessorum felicis memorie qualibet feria secunda in septimana pro salute animarum serenissimorum antecessorum nostrorum felicis recordii et nostre ex iure eorum legitimo consueti et soliti fuerunt prout et modo actualiter sunt Omnipotentem Deum exorare ad laudem ipsius divinę Maiestatis missas decantando. Et quia, ut intelleximus in huius modi iure balneacionis et rasura ipsorum prefati prior et fratres totius conventus monasterii predicti per nostrum fidelem Nicolaum prefati balnei nostri balneatorem³ machinabantur prepedire quasdam^d exquisiciones^e excusationis frivolas in oppositum seu preiudicium ipsorum iuris condam per ignis voraginem in prefata civitate^f nostra Lanciensi ex casu infortuito exusti et annihilati assignantem. Et quamvis ipse Nicolaus prefatus balneator modernus ex suis legitimis antecessoribus ius habuerat eiusdem monasterii priorem et fratres totius conventus balneandi et radendi et serviendi more solito et consueto tamen illud etiam ius privilegii ut percepimus casu premissis infelici existit igne crematum et in favillam redactum. In quo quidem iure prelibate balneacionis et rasurae ipsorum specialis descriptio specificata fuerat et expressa. Et pro nunc ipse Nicolaus balneator aliud ius privilegii denuo sibi expedit et effecit prefata descriptione ac specificatione balneacionis et rasurae carens in contrarium iuris eorum. Nos autem volentes non tantum ipsum priorem ac fratres monasterii predicti sed et quoslibet nostros Regni nostri subditos et ceteros universos in eorum iusto iure conservare eatenus tibi fideli nostro Nicolao balneatori prefato civitatis nostre predictę Lanciciensis moderno et pro tempore sequenti presentibus requirendis seriose precipientes mandamus omnino habere volentes quatenus prefati monasterii nostri priorem et totius conventus fratres circa huius eorum presentia iura per nostram Maiestatem ipsis graciose concessa atque data temporibus in evum successuris firmiter observanda ipsis et cuilibet ipsorum de balneo et eorum rasura una die puta cuiuslibet septimane feria quarta et si aliquod festum ipso die occurreret ex tunc die sequenti aut alio die ipsius septimane absque quavis solutione et contradictione providere et respondere

^a Kop. I: brak (MK, ks. X, k. 4).

^b Kop. I: brak (MK, ks. X, k. 4).

^c Kop. I: quaquidem.

^d Kop. I: quas (MK, ks. X, k. 4).

^e Kop. I: ex quisiciones (MK, ks. X, k. 4).

^f Kop. I: brak (MK, ks. X, k. 4).

debeatis gratie nostre sub obtentu perpetue et irremeabiliter. Vobis, autem, generoso Michaeli de Laszotki^g capitaneo Lancieni⁴ et pro tempore existentibus committimus in mandate quatenus prefatum priorem et fratres monasterii predicti circa ipsorum iura conservatos existentes prefatum nostrum balneatorem et pro tempore sequentem astringere debeatis quod eis ut praemissimus de premissis^h respondere sint astricti irrecuse. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio literarum. Datum et actum Lancię⁵, dominica die infra octavas festi Assumptionis Beate Marię Virginis anno Domini millesimo quadragesimo septimo, presentibus ibidem reverendo in Christo patre Wladislao Dei gratia episcopo Wladislaviensi⁶, Jarando de Brudzewo Siradiensi⁷, Bogussio de Oporów Iuniwladislawiensi⁸, palatinisⁱ Przedborio de Konieczpole Sandomierieni⁹, Petro de Curow Sandeczeni¹⁰, Johanne alias Ligansa de Bobrek Beczeni¹¹, Stanislawo de Ostrorog Miedzyrzeczeni¹² castellanis et aliis quamplurimis fidelibus fidedignis pro tunc presentibus. Datum per manus magnificorum Joannis de Konieczpole cancelarii¹³ et Petri de Szczekocini vicecancelarii Regni nostri Polonię¹⁴, sincere nobis dilectorum.

¹ Knolle Marcin; 1447 lektor teologii i przeor łęczycki; możliwe, że w 1461 r. lektor w Poznaniu [K. Kaczmarek, *Szkoły i studia polskich dominikanów w okresie średniowiecza*, Poznań 2005, s. 142, 511].

² Dominik, święty – zobacz 1/3.

³ Mikołaj; łaziebnik łęczycki (szlachcic); w źródłach występował w pierwszej połowie XV w.; kupił łaźnię w Łęczycy od starosty Piotra Szafranca za 30 grzywien [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] Łęczycza. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta, red. J. Szymczak, Łęczycza-Łódź 2003, s. 71].

⁴ Michał z Lasotek (Michał Lasocki) – zobacz 2/1; Lasotki obecnie wieś w powiecie plockim, w województwie mazowieckim.

⁵ Łęczycza – zobacz 1/2.

⁶ Oporowski Władysław h. Sulima; 1428-1434 podkanclerzy koronny; 1434 bp wrocławski; 1449 arcybiskup gnieźnieński [A. Kowalska-Pietrzak, *Pralaci i kanonicy kapituły łęczyckiej do schyłku XV wieku*, Łódź 2004, s. 57-58].

⁷ Jarand z Brudzewa i Grabi h. Pomian (ok. 1380-ok. 1450); 1426 wojewoda inowrocławski; 1439 wojewoda sieradzki [K. Piotrowicz, *Brudzewski Jarand herbu Pomian*, [w:] PSB, t. III, Kraków 1937, s. 6-8]; Brudzew obecnie wieś w powiecie sieradzkim w województwie łódzkim na pd.-wsch. od Blaszk.

⁸ Bogusz (Bogusław) z Oporowa i Służewa h. Sulima (ok. 1400-1453); 1438 kasztelan kowalski; 1439 wojewoda inowrocławski [J. Bieniak, *Oporowski Bogusław h. Sulima*, [w:] PSB, t. XXIV, Wrocław-Gdańsk 1979, s. 135.]; Oporów obecnie wieś w powiecie kutnowskim w województwie łódzkim na pn.-wsch. od Kutna.

⁹ Przedbór z Koniecpola h. Pobóg; 1434-1442 kasztelan rozpierski; 1442/43 kasztelan sandomierski; 1440 starosta przemyski; 1443-1457 starosta lelowski; zm. 1460 [U IV/2, s. 339]; Koniecpol obecnie miasto w powiecie częstochowskim w województwie śląskim.

¹⁰ Piotr z Kurowa h. Szreniawa; 1440-1459 kasztelan sądecki; 1460-1462 kasztelan lubelski; zm. 1463 [U IV/1, s. 342]; Kurów obecnie wieś w powiecie puławskim w województwie lubelskim na pd.-wsch. od Puław.

¹¹ Jan Ligęza z Bobrka i Niegowici h. Polukoza; 1444-1458 kasztelan biecki; zm. 1458 [U IV/1, s. 342]; Bobrek obecnie wieś w powiecie oświęcimskim w województwie małopolskim na pn.-wsch. od Oświęcimia.

¹² Stanisław z Ostroroga (Ostroróg) h. Nałęcz (ok. 1400-1476/7); 1439-1440, 1448-1451 starosta generalny Wielkopolski; 1444 kasztelan międzyrzeczki; 1449/50 kasztelan gnieźnieński; 1453 wojewoda kaliski; 1475 wojewoda poznański [A. Gąsiorowski, *Ostroróg Stanisław*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Gdańsk 1979, s. 524-527]; Ostroróg obecnie miasto w powiecie szamotulskim w województwie wielkopolskim na zach. od Szamotuł.

¹³ Jan z Koniecpola Koniecpolski zwany Taszką h. Pobóg; 1433 kanclerz wielki koronny; zm. 1455 [U IV/3, s. 175].

¹⁴ Piotr Woda ze Szczekocin h. Odrowąż; 1438 podkanclerzy koronny; zm. 1454 [U X, s. 107, 206]; Szczekociny obecnie miasto w powiecie zawierciańskim w województwie śląskim.

^g Kop. I: Lyaassotki (MK, ks. X, k. 4v).

^h Kop. I: praemissis (MK, ks. X, k. 4v).

ⁱ Kop. I: pallatinis (MK, ks. X, k. 4v).

Łęczycza 3 listopada 1473

Jan ze Stoków, łowczy większy łeczycki, zapisuje 100 grzywien dominikanom łeczyckim na swojej wsi dziedzicznej Lipiny (Lipinki) koło Stoków

Or. GŁI, ks. III, k. 456-456v.

Actum in castro Lanciensi¹, feria quarta post festum Omnium Sanctorum anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio coram domino capitaneo.

Constitutus personaliter nobilis ac generosus Joannes de Stoki venator maior Lanciensis² terrę sanus mente et corpore existens non compulsus neque coactus sed animi sui matura cum deliberatione et suorum amicorum sano fretus consilio cupiensque suę et suorum antecessorum animabus subvenire saluti et eisdem animabus celestia pro terrenis volens mercari ac orationibus eos fulciri virorum religiosorum evictionis in ablationem criminum feliciter impetrandam propter hoc conventui alias claustro Lanciensi seu fratribus ordinis Sancti Dominici³ in ipso conventu seu claustro percunctantibus centum marcas monetę et numeri consueti Regni Polonię in et super villa seu hereditate sua Lypyny⁴ prope Stoki in terra Lanciensi et districtu Brzeziniensi⁵ sita cum omni iure et dominio predictę villę seu hereditatis dedit donavit demonstravit et presentibus dat donat inscribit et reformat perpetue et in evum. Quam quidem villam seu hereditatem prefati religiosi videlicet prior cum fratribus conventus prefati Lanciensis tenere debent et tenebunt cum omni iure et dominio predictę hereditatis seu villę Lipiny videlicet agris, campis, pratis. Pascuis, silvis, borris, gaiis, rubetis, aquis, piscinis, domibus, areis, hortis, allodiis, censibus, redditibus, obventionibus et fructibus seu utilitatibus universis ad ipsam hereditatem spectantibus quomodolibet nuncupatis nihil in eadem excipiendo aut quomodolibet reservando prout ipsemet dominus Joannes tenuit et habuit in eisdem centum marcis tam diu donec prefatę centum marcę ipsis viris religiosi conventus prefati per heredes villę prefatę seu dicti domini venatoris successores fuerint plenarię persolūtę. Quę quidem centum marcę eodem solucioni tempore debent eisdem viris religiosi priori cum fratribus senioribus persolvi et reponi in pretorio Lanciensi coram proconsule et consulibus. Quibus solutis et ibidem repositis dicti fratres religiosi non debent eas tollere neque levare nec pro aliquo suo usu convertere aut dissipare sed pro eisdem centum marcis prefati prior cum fratribus senioribus cum consilio et iuvamine prefatorum proconsulis et consulum Lanciensium ac cum scitu heredis seu possessoris villę prefatę Lipiny censum talem, qualem melius ac commodius poterint emere debent et comparare predicto conventui perpetualiter persolvendum nec ab eodem conventu perpetualiter quovis modo alienandum sub conscensionis eorum et dictarum centum marcarum privacione. In quam villam seu hereditatem iam ipsis dedit intromissionem et introligacionem in facie iudicii per ministerialem Nicolaum de Blonie⁶, pro qua quidem donacione seu benevolentia prefati fratres debent et obligantur orationes altissimo fundere et remissionem peccatorum implorare pro animabus prefatis et missas, unam feria secunda pro defunctis cantare, feria quarta aliam pro peccatis et ibidem oratio collecta de Virginibus Catherine⁷ et Barbare⁸ sit

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Jan Karwat ze Stoków i Łęków h. Topór; 1455-1456 podkoni łeczycki; 1459-1484 łowczy większy łeczycki [U II/1, s. 53, 64]; Stoki obecnie część Łodzi.

³ Dominik, święty – zobacz 1/3.

⁴ Lipinki obecnie wieś nieistniejąca, w XV w. na pn. od Stoków.

⁵ Brzeziny – obecnie miasto powiatowe w województwie łódzkim na wsch. od Łodzi.

⁶ Blonie obecnie wieś w powiecie łeczyckim w województwie łódzkim na pn.-zach. od Łęczycy.

⁷ Katarzyna Aleksandryjska święta; 305 na rozkaz Maksencjusza została skazana na ścięciu głowy; wg legendy jej ciało aniołowie zanieśli na górę Synaj [J. Zbiciak, *Katarzyna Aleksandryjska*, [w:] EK, t. VIII, Lublin 2000, kol. 986].

⁸ Barbara święta; patronka dobrej śmierci, górników, flisaków i artylerzystów; córka Dioskura z Nikomedii (lub Heliopolis) w Bitynii; 306 ścięta przez ojca-poganina za przynależność do chrześcijan [J. Górecka, *Barbara*, [w:] EK, t. II, Lublin 1976, kol. 14].

inponenda, feria sexta de passione Christi cum passione integra legi, sabbatho de Beata Virgine, videlicet Salve Sancta Parens etc. cantare summo mane debent qualibet septimana perpetuis temporibus complendis et perficiendis. Si autem festum aliquod impediverit utique in crastino debent complere sub censuris ecclesiasticis prout in consistorio Lanciensi latius sunt inscripti et obligati. Item actus iste ubique debet deleri aut cancellari per quamcunque personam sed debet stare integre atque intacte perpetuis temporibus sive etiam ipsis dictę centum marę forent persolute utique actum hunc nullo modo tangere debent neque cancellare sed in alio libro heredem de solutione quietare actum hunc illesum servando perpetuis temporibus presentibus nobilibus Sigismundo de Grabowo^a burgrabio⁹, Strzeskone de Dobra¹⁰, Joanne de Gawrony¹¹, Bartosio Plebanek¹² de Lancicia et aliis multis. Ex actis castrensibus Lanciensibus descriptum. Jan Karnkowski castri Lenciensis scriba¹³.

⁹ Zygmunt z Grabowa h. Ogon; 1459-1490 stolnik brzeski [S. Szybkowski, *Kujawska szlachta urzędnicza w późnym średniowieczu (1370-1501)*, Gdańsk 2006, s. 455, 716]; Zygmunt z Kuchar; 1472-1474 burgrabia łączycki [GŁI, ks. III, k. 310, 669].

¹⁰ Strzeszek z Dobrej; skądinąd nieznan; Dobra obecnie wieś w powiecie zgierskim w województwie łódzkim na pn.-wsch. od Zgierza.

¹¹ Jan z Gawron; skądinąd nieznan; Gawrony obecnie wieś w powiecie łączyckim w województwie łódzkim na pn.-wsch. od Łęczycy.

¹² Bartłomiej (Bartosz) Plebanek z Łęczycy; szlachcic-mieszczanin łączycki; w źródłach pojawiał się w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XV w.; cieszył się dużym poważaniem wśród szlachty i mieszczan; często występował w charakterze sędziego polubownego [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] Łęczycza. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta, red. J. Szymczak, Łęczycza-Łódź 2003, s. 32, 52].

¹³ Karnkowski Jan; pisarz zamku łączyckiego z początku XVII w.; bliżej nieznan.

^a Or.: Cuchari (GŁI, ks. III, k. 456v).

Łęczycza 3 listopada 1473

Dominikanie łęczyczcy wydzierzawiają dożywotnio Janowi Karwatowi ze Stoków, łowczemu większemu łęczyckiemu, wieś Lipiny (Lipinki), którą wcześniej sami wzięli w zastaw od niego, w zamian za wypłacane im co roku 2 kopy dobrej monety i liczby Królestwa Polskiego

Or. GŁI, ks. III, k. 456v.

Actum in castro Lanciensi¹, feria quarta post festum Omnium Sanctorum proxima anno Domini millesimo quadrigentesimo septuagesimo tertio.

Constituti personaliter honorabiles et^a religiosi viri prior cum fratribus de conventu Lanciensi sani mentibus etc. publice recognoverunt, quia villam suam seu hereditatem Lipini^b dictam quam soli tenent et habent inscriptam seu^c obligatam in centum marcas iuxta inscriptionem priorem superius contentam generoso Joanni Carvath de Stoki venatori maiori Lanciensi² arendaverunt cum pleno iure quo soli tenuerunt et habuerunt nihil pro se excipientes ad tempora vite^d praefati [...^d] Joannis Carvath. De qua quidem villa sic arendata praefatus dominus Joannes Carvath debet et presentibus obligavit per duas sexagenas monetę bonę et numeri Regni Pollonię consuete eidem priori cum fratribus seu aliis pro tempore existentibus dare et solvere annis singulis pro festo sancti Martini³ quam diu vivet^e solvere et reponere ad^f acta castri Lanciencensis sub penis LXXta et Lta⁴. Post mortem autem praefati domini dicti prior cum fratribus ipsam villam viceversa rehabebit cum pleno iure et dominio prout in priori inscriptione continetur et ea^g tenebunt pacifice aut obligare iterum^h in summa centum marcarum sed non in maiori sine quovis aresto aut impedimento heredum successorumⁱ praefati domini Joannis Carvath vel aliarum personarum sub penis LXXta et Lta.

Ex actis castrensibus Lanciencensibus descriptum Jan Karnkowski castri Lanciencensis scriba⁵.

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Jan Karwat ze Stoków – zobacz 4/2.

³ Marcin z Tours (ok. 316-397) święty; patron Francji, założyciel zakonów w Galii i pierwszy wielki przywódca monastycyzmu zachodniego; 371 bp Tours; [Britannica. Edycja Polska, t. XXV, Poznań 2001, s. 216].

⁴ Kary: LXX (siedemdziesiąt) i L (pięćdziesiąt) - publiczne kary pieniężne (pobierane przez władzę lub sędziego), należące do kar wielkich. Kara LXX (siedemdziesiąt) – 70 grzywien srebra - była najwyższą karą pieniężną, zwaną "niemiłościwą"; na Mazowszu odpowiadała jej kara L (pięćdziesiąt) – 50 grzywien srebra. W połowie XIV w. wartość realna kar pieniężnych wynosiła na ogół 1/5 ich nominalnej wartości. Z czasem odbywało się dalsze obniżenie kar pieniężnych do 1/10 a nawet 1/24 ich nominalnej wartości [J. Bardach, B. Leśnodorski, M. Pietrzak, *Historia ustroju i prawa polskiego*, wyd. IV, Warszawa 1997, s. 160-161].

⁵ Karnkowski Jan; pisarz zamku łęczyckiego – zobacz 4/13.

^a Or.: ac (GŁI, ks. III, k. 456v).

^b Or.: Lypini (GŁI, ks. III, k. 456v).

^c Or.: et (GŁI, ks. III, k. 456v).

^d Puste miejsce; or.: domini (GŁI, ks. III, k. 456v).

^e Or.: vivit (GŁI, ks. III, k. 456v).

^f Or.: apud (GŁI, ks. III, k. 456v).

^g Or.: eam (GŁI, ks. III, k. 456v).

^h Or.: poterint (GŁI, ks. III, k. 456v).

ⁱ Or.: aut successorum (GŁI, ks. III, k. 456v).

Łęczycza 3 grudnia 1504

Jan, łaziebnik łaźni łęczyckiej, zobowiązuje się, zgodnie z testamentem mieszcżki Elżbiety Bolewowskiej, w imieniu swoim i swoich następców na teźże łaźni, do wypłacania, co roku, dominikanom łęczyckim 2 grzywien czynszu z owej łaźni, a także do bezpłatnego udostępniania łaźni raz w tygodniu ubogim, żebrakom, uczniom i wszystkim potrzebującym, przebywającym przy kościele parafialnym pw. św. Andrzeja

Or. GŁL, ks. IX, k. 420v.

Actum in castro Lanciensi¹, feria tertia post festum sancti Andree Apostoli proxima anno Domini millesimo quingentesimo quarto.

Veniens personaliter providus Joannes^a balneator balnei Lanciensis², sanus mente et corpore existens, non compulsus nec coactus recognovit, se teneri et obligatur solvere singulis annis perpetuo temporibusque duraturis per se et suos legitimos successores in istud balneum Lanciensem quocunque modo succedentes pro quolibet festo sancti Martini³ per duas marcas monete et numeri Regni Polloniae annui census alias *lothu*⁴ venerabili et religioso Michaeli priori Lanciensi⁵ monasterii ordinis Sancti Dominici⁶ et toto conventui fratribusque eiusdem ordinis in eodem conventu perpetuo existentibus de balneo predicto Lanciensi predictum balneatorem circa executores testamenti famose olim Elizabeth Bolewowska^b civis Lanciensis⁷ empte videlicet per honorabilem Michaellem vicarium perpetuum ecclesie colegiate Lanciensis Sanctę Marię Virginis et nobiles ac famosos Nicolaum de Leszczce^c advocatum⁸ et Joannem Nagorski⁹ Alexiumque Comaski¹⁰ consules Lancienses et executores dictę Elizabeth Bolewowska sub penis LXXta et Lta quod si idem balneator et sui successores legitimi dictas duas marcas annis singulis pro quolibet festo sancti Martini dicto conventui Lanciensi sancti Dominici solutione neglexerit aut noluerit tunc eadem^d die sancti Martini luet penas LXXta et Lta^{e11}. Quod quidem Joannes

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Jan (zm. przed 1522 r.); łaziebnik łęczycki; w źródłach występował w latach 1481-1507 [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] Łęczycza. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Supplement do monografii miasta, red. J. Szymczak, Łęczycza-Łódź 2003, s. 71].

³ Marcin z Tours, święty – zobacz 5/3.

⁴ Lot – tutaj: czynsz roczny; roczna opłata z tytułu użytkowania majątku małoletniego wziętego w opiekę; [Słownik łaciny średniowiecznej w Polsce, red. M. Plezia, t. V: I-L, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1978-1984, s. 1526-1527; J. Szymański, *Nauki pomocnicze historii*, Warszawa 2001, s. 171-172].

⁵ Michał; przeor konwentu łęczyckiego bliżej nieznan.

⁶ Dominik, święty – zobacz 1/3.

⁷ Bolewowska Elżbieta; mieszcżka łęczycka; zmarła bezpotomnie przed 1504 r.; żona rajcy łęczyckiego Macieja Bolewowskiego [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak op. cit., s. 40, 49, 71].

⁸ Mikołaj z Leszczy h. Prawdzic (zm. 1508/1509); 1466 wykupił wójtostwo łęczyckie za 700 grzywien od Stanisława z Krzyżanowa; 1496-1499 sędzia grodzki łęczycki [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 45-46].

⁹ Nagórski Jan; skądinąd nieznan.

¹⁰ Komaski Aleksy z Komaszyc; szlachcic-mieszczanin łęczycki; 1492, 1504 rajca łęczycki; 1510-1515 burmistrz Łęczycy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 49].

¹¹ Kary – zobacz 5/4.

^a Or.: Iohannes (GŁL, ks. IX, k. 420).

^b Or.: Bolyemowska (GŁL, ks. IX, k. 420v).

^c Or.: Lyeszczce.

^d *Kopiarisz*: eadem.

^e Or.: [...] luet penas LXXta e Lta luitisque predictis penis habet solvi dictas duas marcas prefato conventui Lanciensi in duabus septimanis sub penis LXXta et Lta (GŁL, ks. IX, k. 420v).

balneator predicti balnei Lanciciesi et ipsius successores quocunque modo post eum succedentes debet dare liberum balneum annis singulis una die in qualibet septimana sine quovis salario et mercede videlicet pauperibus, mendicis, scholaribus et quibusvis egenis circa ecclesiam parochialem Lanciensem tituli Sancti Andreę¹² existentibus, quibus tenebuntur annua necessaria ministrare et servitia balneatoria exhibere prout aliis omnibus^f pro pecuniis balneantibus in eadem^g balnea Lanciensi ministrat et exhibet iuxta testamentum olim famosę Elizabeth Bolemowska lacijs legatum et hoc debet facere et complere sub penis LXXta et Lta pro quolibet termino succumbentibus.

¹² Andrzej Apostoł święty, męczennik; zm. ok. 70 r. w Patras (Grecja); brat świętego Piotra; uczeń Jana Chrzciciela i Chrystusa, a następnie Apostołów [T. Chodzidło, W. Szubzda, *Andrzej Apostoł*, [w:] EK, t. I, Lublin 1995, kol. 533].

^f Or.: hominibus (GŁI, ks. IX, k. 420v).

^g *Kopiarisuz* eadem.

Łęczyca 27 stycznia 1517

Jakub Leźnicki z Budzynka sprzedaje za 35,5 grzywny dominikanom łęczyckim, z prawem wykupu (na wyderkauf), 2 kopy, gotówką w półgroszkach, czynszu rocznego zapisanego na jego mieście Budzynek i wsiach Woźniki czyli Budzynek oraz obydwu Moszkowicach

Or. GŁI, ks. XII, k. 237-237v.

Actum in castro Lanciensi¹, feria tertia proxima post festum Conversionis Sancti Pauli Apostoli anno Domini millesimo quingentesimo decimo septimo.

Constitutus personaliter nobilis Jacobus Leznicki^a de Budzynko, dicta Wozniki^{b2}, sanus mente et corpore existens, non compulsus non coactus nec aliquo devio errore seductus et fraude, sed animi sui matura intra se deliberatione prehabita ac amicorum suorum sano et salubri fretus consilio commoditatem et utilitatem sibi et suis legitimis successoribus facere, cupiens publice et per expressum recognovit, quia duas sexagenas pecuniarum mediorum grossorum monete et numeri Regni Polloniae^c census annui sexaginta grossos et in quamlibet sexagenam computando perpetuo et irrevocabiliter sub titulo reempcionis alias *nawiderkow*³ in et super sortibus totalibus bonorum suorum hereditariarum oppido Budzynko⁴ et villam Wozniki^d seu Budzynko⁵ et utraque Moskowicze⁶ in terra Lanciensi sitis nulli obligatis et obnoxiiis cum omnibus et singulis pertinentiis, fructibus, utilitatibus et proventibus, redditibus ac obventionibus, censibus, borris, gaiis, siilvis^e, indaginibus, prediis, molendinis, emolumentis, et eorum metretis, factis et faciendis constructis et construendis et universis questibus additionibus ipsius Jacobi Leznicki^f hereditates seu oppido Budzynko et villas Wozniki^g seu Budzynko et utraque Moskowicze, qualitercunque de iure et consuetudine, nunc et in futurum provenientibus et pertinentibus seu quolibet contingentibus et cum omnibus desertionibus devolutis et devoluendis alias *spadki y przypadki*^h vendidit honorabilibus et religiosis fratribus conventus Lanciensi ordinis Predicatorum Sancti Dominici eorumque successoribus legitimis, in futurum et pro tempore existentibus, pro triginta quinque cum media marcis monete et numeri Regni Polloniaeⁱ. Quas quidem duas sexagenas^j census annui predicti ipse Jacobus Leznicki^k coram nobis iuxta morem et

¹ Łęczyca – zobacz 1/2.

² Leźnicki Jakub; skądinąd nieznan.

³ Wyderkauf (niem. *Wiederkauf*) – kupno renty; polegało na tym, że posiadacz kapitału dawał właścicielowi nieruchomości odpowiednią sumę pieniężną w zamian za co każdorazowo właściciel był zobowiązany do stałych świadczeń, zwykle pieniężnych, w oznaczonych terminach, przez określoną liczbę lat bądź dożywotnio, bądź w całości na rzecz posiadacza kapitału; właściciel nieruchomości mógł zwolnić się od świadczenia renty przez jej wykup – polegał on na zwrocie kapitału, co było równoznaczne ze spłaceniem długu; właściciel kapitału nie mógł go wypowiedzieć [J. Bardach, B. Leśnodorski, M. Pietrzak, *Historia ustroju i prawa polskiego*, wyd. IV, Warszawa 1997, s. 145].

⁴ Budzynek obecnie wieś w powiecie poddębickim w województwie łódzkim na pn.-wsch. od Poddębic.

⁵ Woźniki obecnie wieś w powiecie poddębickim w województwie łódzkim na pn.-wsch. od Poddębic.

⁶ Moszkowice obecnie wieś nieistniejąca, w XVI w. na pd.-zach. od Parzęczewa.

^a Or.: Lieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237).

^b Or.: Wozniikii (GŁI, ks. XII, k. 237).

^c Or.: polonie (GŁI, ks. XII, k. 237).

^d Or.: Wozniikii (GŁI, ks. XII, k. 237).

^e Or.: silvis (GŁI, ks. XII, k. 237).

^f Or.: Lieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237).

^g Or.: Wozniikii (GŁI, ks. XII, k. 237).

^h Or.: spathki y przypadki (GŁI, ks. XII, k. 237).

ⁱ Or.: Polonie (GŁI, ks. XII, k. 237).

^j Or.: sexagenas (GŁI, ks. XII, k. 237).

^k Or.: Lieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237).

consuetudinem terrestrem prefatis dominis fratribus resignavit et de eisdem cessit per ipsos fratres et eorum successores eiusdem conventus Lanciensis sancti Dominici⁷ habendas, tenendas, uti frui levandas et percipiendas et in usus ipsorum beneplacitos convertendas perpetuo et in evum. Quod quidem Jacobus Leznicki¹ renunciatis omnibus appellationibus de dolo vi et metu ac alligacione non sic facti sive celebrati contractus aliisque remediis iuris et facti spiritualis et secularis, quibus se iuvare in derogacionibus solutionis huiusmodi census possit, nec aliqua bellica expeditione mandato regio datia aut aliquovis alio impedimento obligavit et presentibus submitit cum omnibus suis legitimis successoribus ac totius predictorum hereditatum seu oppidi Budzynko et villarum Wozniki^m seu Budzynko et utraque Moskowicze cmetonibus et incolis dictas duas sexagenas census annui taliter per ipsum Jacobum Leznicki venditas et resignatas prefatis fratribus suprascriptis, pro tempore existentibus, pro quolibet festo sancti Nicolai Gloriosi Confessoris⁸ singulis annis temporibus perpetuis dare et solvere et in Lancicia ad conventum Lanciensem realiter et cum effectu in dicta moneta vel meliori in manibus prioris pro tunc existentis eiusdem conventus deportando reponere sine interpretatione et quavis excusionis huiusmodi sollutione continuando sub omnibus penis terrestribus et pena commisse laudis et Regni Pollonieⁿ et^o censuris ecclesiasticis in et contra ipsum Jacobum Leznicki^p ipsiusque legitimos successores ac villanas et incolas in dictis hereditatibus oppido Budzynko^q et villis Wozniki^r seu Budzynko et utraque Moskowicze ipsius Leznicki^s existentibus per dominum loci ordinarium vel officialem Lanciensem usque ad interdictum exclusive ferendis et promulgandis si, quod absit, in reputatione dicti census taliter empti venditi et resignati in dicto festo sancti Nicolai annis singulis defecerit aut neglexerit si autem predictus Jacobus Leznicki^t ipsiusque legitimi successores cmetones et incole dictarum hereditatum oppido Budzynko sive villarum Wozniki^u seu Budzynko et utraque Moskowicze censuras ecclesiasticas, quod absit, miserabiliter et indurato animo prout diversuum^v unius anni et mensis sustinuerit et sustinuerint ex tunc dominus capitaneus Lanciensis pro tempore existens sub cuius dicatione praedicti hereditatis oppidani Budzynko seu villę Wozniki^w seu Budzynki^x et utraque Moskowicze consistunt sive alter quivis eiusdem domini capitanei vicesgerens sine quavis citatione et quovis strepitu iuris et sine cum repugnantia contradicionique liberam et omnimodam facultatem et potestatem bona ipsa hereditaria oppido Budzynko et villas Wozniki^y seu Budzynko et utraque Moskowicze predicti Jacobi Leznicki^z habeat se intromittendi introligandi possidendi tenendi intromit-

⁷ Dominik, święty – zobacz 1/3.

⁸ Mikołaj z Myry (Mikołaj z Bari, IV w.) święty; żył w Myrze (Azja Mniejsza), gdzie był biskupem; jeden z najpopularniejszych świętych czczonych w Kościołach wschodnim i zachodnim, obecnie kojarzony z Bożym Narodzeniem [*Britannica. Edycja Polska*, t. t. XXVI: Maj – Maz, Poznań 2002, s. 393].

¹ Or.: Liieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237).

^m Or.: Wozniikii (GŁI, ks. XII, k. 237).

ⁿ Or.: Polonie (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^o Or.: ac (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^p Or.: Liieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^q Or.: Budzyno (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^r Or.: Wozniikii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^s Or.: Liieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^t Or.: Liieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^u Or.: Wozniikii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^v Or.: diversum (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^w Or.: Wozniikii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^x Or.: Budzynko (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^y Or.: Wozniikii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^z Or.: Liieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

tique possidere tenere et tollere omnes et singulos census proventus superiores expressos usque ad integram solutionem ipsis fratribus predicti conventus Lanciciensis et eorum legitimis successoribus habebitque prefatus Jacobus Leznicki^{aa} ipsiusque successores legitimi dictas duas sexagenas census annui a prefatis dominis fratribus et eorum successoribus prefati conventus Lanciciensis pro simili summa triginta quinque cum media marcarum remercandi et redimendi liberam et omnimodam facultatem^{bb}. Et dum talis reemptio contigerit ex tunc ipse Jacobus de Leznicza^{cc} aut ipsius successores legitimi dictam summam triginti quinque cum media marcarum una cum censu professo dictis monachis solutione reducere et in Lanciciam deportare tenebitur et tenebuntur sine quovis difficultate prout ad id se coram nobis et suam legitimam posteritatem sponte et libere submitit et obligatus est super^{dd} prefatus nobilis Jacobus Leznicki^{ee} fideiussit et inscripsit et se presentibus inscribit pro tuitione et evictione ab omnibus inquietationibus incursibus invasionibus a quibusvis personis cuiuscunque condicionis status et sexus exipant^{ff} huiusmodi empcionem vendicionem inequitare et impedire volentibus prefatos fratres sive monachos tutari defendere evincere eliberare ac intercedere et a statutis^{gg} regalibus generalibus et specialibus fabricatis et fabricandis factis et fiendis contra libertatem ecclesiasticam similiter tueri et evincere. Et sine res se fuerit^{hh} de super consensum Regni sive Regie Maiestatis expedire super dictam vendicionem duarum sexagenarum et resignationem eorundem propriis in pensis debet facere et expedire. Ita quod si aliquod dampnumⁱⁱ est et impedimentum praefati fratres insolucionis dictarum duarum sexagenarum prefati census annui a constitutione nova regia et ceteris contrariis haberent hoc non erit ipsorum fratrum dominicorum sed ipsius Jacobi Leznicki^{jj} et suorum successorum ad simplicem assertionem dictorum fratrum sive monachorum absque iuramento corporali nulla perscrutatione terrestri eos evadente tenore presencium mediante quam quidem vendicionem emptionem et resignationem submissionem et obligationem dicti census annui dictarum sexagenarum taliter ut expressum est coram nobis factam ad petitionem ipsorum parvum in omnibus punctis clausulis capitulis articulis ratificamus, admittimus, approbamus et perpetuo confirmamus per presentes tam diu donec ipsi census duarum sexagenarum similiter summam triginta quinque cum media marcas fuerit reemptus.
Ex actis castrensibus Lanciciensibus descriptum.

^{aa} Or.: Liieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^{bb} Or.: potentatem (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^{cc} Or.: Lieznicza (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^{dd} Or.: insuper (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^{ee} Or.: Liieznickii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^{ff} Or.: existant (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^{gg} Or.: statutis (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^{hh} Or.: Et sine nonesse (GŁI, ks. XII, k. 237v).

ⁱⁱ Or.: dampnum (GŁI, ks. XII, k. 237v).

^{jj} Or.: Liiezniczskii (GŁI, ks. XII, k. 237v).

Łęczycza 20 maja 1569

Marcin Leźnicki, dziedzic na Budzynku, zobowiązuje się, po podziale dóbr rodzinnych, przeprowadzonym wspólnie ze swoim bratem Jakubem, do wypłacenia dominikanom łęczyckim pewnej sumy, ciążącej na dziale Jakuba, a przejętej teraz przez niego

Or. GŁI, ks. LIII, k. 863.

Actum in castro Lanciciensis¹ feria secunda^a in crastino festi Ascensionis Domini in Cęłum anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo nono.

Comparens personaliter coram officio et actis presentibus castrensibus Lanciciensibus generosus Martinus Leznicki in Budzynek² heres sanus mente et corpore existens a iurisdictione sua terrestri foroque competenti recedens et huic presens castrensi Lanciciensis iurisdictioni se et successores cum bonis suis omnibus in toto quo ad actum infrascriptum subiciens publice libere benevoleque recognovit, quia si^b nobilis Jacobus Leznicki³ satisfaciendo concordię et conditioni in divisione bonorum Leznica maior⁴ Budzynek et aliorum ad ea pertinentium de eliberandis bonis inter ipsum recognoscentem et eundem Jacobum expressam persolvit sibi medietatem summę per antecessores eorundem Leznickich in bonis Budzynek religiosis monachis seu conventui monasterii Lanciciensis in vim reemptionis inscripte. De qua summa eundem Jacobum quietat quam summam idem Martinus iam ad interesse Jacobi fratris sui spectantem persolucione et reemptione eiusdem de manibus dicti Jacobi iam ipse Martinus solus eisdem monachis seu monasterio Lanciciensis de bonis suis Budzynek ipsi divisione cessis persolvere cum suis successoribus erit astrictus sine quovis impedimento ipsi Jacobo Leznicki et illius successoribus inferendo sub omnibus conditionibus in inscriptione divisionis inter eos facte expressis super quo rationale officio presenti est solutum.

Ex actis castrensibus Lanciciensibus extractum.

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Leźnicki Marcin syn Jakuba Leźnickiego – zobacz 7/2; wymieniony jest w *Źródłach Dziejowych* oraz w *Herbarzu A. Bonieckiego* [ŹD, t. XIII, s. 69; A. Boniecki, *Herbarz Polski*, cz. I: *Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, Warszawa 1911, s. 223]; Budzynek – zobacz 7/4.

³ Leźnicki Jakub syn Jakuba Leźnickiego – zobacz 7/2; wymieniony jest w *Źródłach Dziejowych* oraz w *Herbarzu A. Bonieckiego* [ŹD, t. XIII, s. 69; A. Boniecki, *Herbarz Polski*, cz. I: *Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, Warszawa 1911, s. 223].

⁴ Leźnica Wielka obecnie wieś w powiecie zgierskim w województwie łódzkim na pd.-zach. od Łęczyczy.

^a Or.: sexta (GŁI, ks. LIII, k. 861) – jest to poprawna datacja, gdyż *in crastino* tłumaczy się jako następnego dnia, a następnym dniem po uroczystości Wniebowstąpienia Pańskiego, które przypadało zawsze w czwartek, 40 dni po Wielkanocy, jest piątek

^b Or.: sibi (GŁI, ks. LIII, k. 863).

Piotrków Trybunalski 10 lutego 1533

Król Zygmunt Stary potwierdza przywilej księcia Władysława Łokietka dla klasztoru dominikanów w Łęczycy z dnia 14 grudnia 1297 r.

Kop. I MK, ks. XLVIII, s. 574-575.

Wyd. Inserowany dokument Władysława Łokietka z 14 grudnia 1297 r. – K. Maleczyński, *Kilkanaście dokumentów Władysława Łokietka z lat 1296-1329*, SŻ, t. VI, 1961 nr 3.

Reg. MRPS 1912, nr 16785.

Uw. Oryginał dokumentu Władysława Łokietka zaginiony; kancelista wpisujący dokument Zygmunta Starego do MK popełnił błąd wpisując datę jego wystawienia na 1537 r., tym bardziej, że obok napisał, iż stało się to w 27. roku panowania tego władcy, a więc w 1533 r.

Sigismundus ^aDei gratia rex Polonię, magnus dux Lithuanie, Russie, Prussie, Masovie etc. dominus et heres ^a significamus ^btenore presentium, quibus expedit universis, presentibus et futuris ^b, quia exhibite sunt coram nobis pro parte fratrum ordinis Predicatorum Sancti Dominici¹ monasterii Lanciensis literę in pergameno scriptę illustri olim principis domini Wladislai ducis Regni nostri Polonię et domini Pomeranie, Cuiavie, Lancie, et Siradie tenoris infrascripti, omni vicio et suspicione carentes supplicatumque est nobis et eisdem litteras propter earum vetustatem praedictis fratribus renovare et confirmare dignemur. Quarum tenor sequitur et est talis: *Nos Wladislaus Dei gratia dux Regni Polonię et dominus Pomeranie, Cuiavie, Lancie ac Siradie notum facimus universis presentibus et futuris presentem paginam inspecturis, quod ob remedium anime felicitis recordacionis fratris nostri charissimi ducis Kazimiri² damus et conferimus domui fratrum Predicatorum in Lancie tres lapides sepi in macello Hermani, dicti de Wartha³, annis percipere singulis, qui ad nostram spectabant domum. Prenominatus vero Hermanus ob remissionem suorum peccaminum eisdem fratribus de speciali gratia donavit coram nobis in eodem macello tres^c lapides sepi etiam annis singulis in perpetuum possidendos. In cuius rei testimonium ^dpresentes scribi iussimus nostri sigilli munimine roboratas^d. Datum anno Domini millesimo ducesimo nonagesimo septimo in crastino beatę Lucie Virginis. Quas quidem literas preinsertas^e nos Sigismundus rex Polonię predictus ad petitionem predictorum fratrum monasterii fecimus ac omnia in eidem contenta approbavimus et confirmavimus, approbamusque et confirmamus ac^f robor perpetue firmitatis easdem literas preinsertas et ea que in eis continentur habere decernimus per presentes. Quibus in testimonium sigillum nostrum est appensum. Datum in Conventu Generali Piotrkoviensi⁴, feria secunda proxima post dominicam Septuagesime anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo^g tertio^h regni nostri anno ⁱvigesimo septimoⁱ.*

¹ Dominik, święty – zobacz 1/3.

² Kazimierz II (1261/62-1294); książę łęczycki i kujawski; 1275-1288 wspólnie z Władysławem Łokietkiem panował w Księstwie Brzesko-Kujawskim i Łęczyckim; 1288-1294 książę łęczycki; 10 VI 1294 zginął w bitwie z Litwinami pod Trojanowem k. Sochaczewa [J. Mitkowski, *Kazimierz (1261/62-1294), książę łęczycki i kujawski*, [w:] PSB, t. XII, Wrocław-Kraków 1966-1967, s. 277-278].

³ Herman z Warty skądinąd nieznan; Warta – obecnie miasto w powiecie sieradzkim w województwie łódzkim na pn.-zach. od Sieradza.

⁴ Piotrków Trybunalski obecnie miasto na prawach powiatu w województwie łódzkim.

^{a-a} Kop. I: brak; jest etc. (MK, ks. XLVIII, s. 574).

^{b-b} Kop. I: brak; jest etc. (MK, ks. XLVIII, s. 574).

^c Kop. I: duos (MK, ks. XLVIII, s. 575).

^{d-d} Kop. I: brak; jest: sigillum nostrum est praesentibus appensum (MK, ks. XLVIII, s. 575).

^e Kop. I: brak (MK, ks. XLVIII, s. 575).

^f Kop. I: brak (MK, ks. XLVIII, s. 575).

^g Kop. I: septimo (MK, ks. XLVIII, s. 575).

^h Kop. I: septimo (MK, ks. XLVIII, s. 575).

ⁱ⁻ⁱ Kop. I: XXVIIo (MK, ks. XLVIII, s. 575).

Kraków 26 kwietnia 1538

Król Zygmunt Stary zatwierdza darowiznę 2 grzywnien rocznego czynszu z łaźni łęczyckiej dla klasztoru dominikanów w Łęczycy, zapisaną testamentem przez mieszczkę Elżbietę Bolemovską

Kop. I MK, ks. LIV, k. 435-435v.

Reg. MRPS 1915, nr 19138.

Uw. Według Kop. I dokument został wystawiony 3 maja 1538 r.

Sigismundus ^aDei gratia rex Polonię, magnus dux Lithuanię, Russię, Prussię, Masowię etc. dominus et heres^a. significamus ^btenore presencium, quibus expedit universis harum notitiam habituris^b quia pro parte religiosorum fratrum Predicatorum ordinis Sancti Dominici¹ conventus Sanctę Dorotę² in civitate nostra Lancicia³ sitorum exhibite sunt quędam inscriptiones ex actis castri nostri Lanciciensis extracte super censum duarum marcarum ipsis ac monasterio prafato eorum per honestam olim Helizabeth Bolemowska⁴ super balneo nostro in prafata civitate Lanciensi sitto iam olim inscriptum nobisque humiliter supplicatum est eorundem fratrum nomine ut eandem inscriptionem census prafati, quę sine consensu nostro^d et speciali admissione [...]e^e inscribi nec donari potuit, de benignitate nostra regia confirmare et approbare dignaremur. Nos itaque pro ea devocione et propensione quam erga omnes ecclesias Dei et illarum ministros gerere consuevimus idque per omnem vitam curavimus proventus Ecclesiarum et personarum ecclesiasticarum commoda augere ex quibus cultus Dei Optimi Maximi in dies^f amplietur et de singulari gratia ac liberalitate nostra regia, eam ipsam inscriptionem census prafati duarum marcarum per ipsam Elizabeth, ut premissum est, in dicto balneo monasterio prafato Lanciensi factam ratam et gratam habentes harum serie litterarum approbamus et confirmamus consensumque nostrum desuper prebemus ascribentes et incorporantes immoverius^g donantes perpetuo eundem censum duarum marcarum ipsi monasterio Lanciensi singulis annis pro festo sancti Martini⁵ ex balneo prafato iuxta testamentariam huiusmodi donationem per prafatam Elizabeth Bolemowska factam et in actis castrensibus Lanciciensibus inscriptam solvendum per eosdem fratres religiosos modernos et pro tempore existentes eorumque conventum Lanciensem censum prafatarum duarum marcarum pecunię iuxta inscriptiones et ordinationem prafatam ac vigore presentium tenendum, habendum, tollendum, ac percipiendum et in usus suos dictique monasterii convertendum perpetuo presencium tenore accedentes. Harum testimonio ^hlitterarum quibus sigillum nostrum est appensum^h. Datum Cracovię, feria sexta anteⁱ dominicam Conductus Pasche anno Domini millesimo quingentesimo trigesimo^j octavo, regni nostri anno trigesimo^k secundo [...].^l

¹ Dominik, święty – zobacz 1/3.

² Dorota święta i męczennica; pochodziła z Cezarei Kapadockiej; wg legendarnej *Passio* w czasie prześladowań za cesarza Dioklecjana (303-316) poniosła śmierć męczeńską; utożsamiana z chrześcijanką z Aleksandrii, która za obronę dziewictwa została skazana przez Maksymina Daję na wygnanie i konfiskatę majątku; patronka ogrodników, kwiaciarzy, górników i matek, zaliczana do czternastu współzycieli [J. Swastek, *Dorota*, [w:] EK, t. IV, Lublin 1983, koł. 138-139].

³ Łęczycza – zobacz 1/2.

⁴ Bolemowska Elżbieta – zobacz 6/8.

⁵ Marcin z Tours, święty – zobacz 5/3.

^{a-a} Kop. I: brak; jest etc (MK, ks. LIV, k. 435).

^{b-b} Kop. I: brak; jest etc (MK, ks. LIV, k. 435).

^d Kop. I: brak (MK, ks. LIV, k. 435).

^e Kop. I: nostra (MK, ks. LIV, k. 435).

^f Kop. I: indies (MK, ks. LIV, k. 435).

^g Kop. I: immo verius (MK, ks. LIV, k. 435v).

^{h-h} Kop. I: brak; jest etc. (MK, ks. LIV, k. 435v).

ⁱ Kop. I: post (MK, ks. LIV, k. 435v).

^j Kop. I: XXX (MK, ks. LIV, k. 435v).

^k Kop. I: XXX (MK, ks. LIV, k. 435v).

^l Kop. I: Paulus id qui supra (MK, ks. LIV, k. 435v).

Lublin 21 sierpnia 1566

Król Zygmunt August zatwierdza, dokonaną przez Jakuba Leźnickiego z Budzynka przed ponad 40 laty, sprzedaż za 35,5 grzywny dominikanom łęczyckim czynszu rocznego, zapisanego na swoich dobrach

Kop. I MK, ks. C, k. 265-265v.

Reg. MRPS 1961, nr 9824.

Sigismundus Augustus ^aDei gratia rex Polonię, magnus dux Lithuanie, Russie, Prussie, Mazovie, Samogitieque etc. dominus et heres^a significamus ^bpresentibus literis nostris, quorum interest universis^b, quod cum ante hac ab annis quadraginta et ultra nobilis Jacobus Leznicki^c de Budzynko^d dicta Wozniki censum annuum perpetuum per^e triginta quinque cum media marcis pecunie in vim reemptionis alias nawiderkow super sortibus suis bonorum suorum hereditariorum oppidi Budzynko² et villę Wozniki seu Budzynko³ ac utriusque Moskowicze⁴ religiosi fratris conventus Lanciensis ordinis Predicatorum Sancti Dominici⁵ pro tempore existentibus in perpetuum vendidisset et recognitione sua apud acta castrensia Lanciensia de super^h facta in perpetuum obligasset et inscripsisset eiusque inscriptionis rescriptum autenticum ex actis prefatis castrensibus Lanciensibus emanatum nomine predictorum fratrum nobis exhibitum esset supplicatumque esset nobis, ut eandem inscriptionem venditionis census prefati ⁱauthoritate nostra regiaⁱ approbare et confirmare dignemur, cui quidem supplicationi iuste et legitime benigne annuentes advertentesque censum^j eiusmodi in augendum^k cultum divinum et sustentationem spiritualium personarum inscriptum esse super eiusmodi inscriptionem pro iure nostro regio consentientes eandem non aliter ac si eam consensus noster precessisset autoritate nostra regia in omnibus punctis clausulis articulis et conditionibus prout in actis prefatis continetur et est descripta quantum de iure est approbantes et confirmantes duximus prout approbamus et confirmamus presentibus decernentes eandem vim et robur debite et perpetue firmitatis usque ad exemptionem census prefati obtinere debere, ea quidem conditione ut nihil per hoc de oneribus Reipublice decedat. In cuius rei testimonium ^lsigillum nostrum presentibus est appensum^l. Datum Lublinii^l, die vigesima prima^m mensis Augusti anno ⁿDomini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, regni vero nostri trigesimo septimoⁿ.

¹ Leźnicki Jakub - zobacz 7/2.

² Budzynek - zobacz 7/4.

³ Woźniki - zobacz 7/5.

⁴ Moszkowice - zobacz 7/6.

⁵ Dominik, święty - zobacz 1/3.

^{a-a} Kop. I: brak (MK, ks. C, k. 265).

^{b-b} Kop. I: brak (MK, ks. C, k. 265).

^c Kop. I: Lieznicki (MK, ks. C, k. 265).

^d Kop. I: Budzinko (MK, ks. C, k. 265).

^e Kop. I: pro (MK, ks. C, k. 265).

^f Kop. I: Budzinko (MK, ks. C, k. 265).

^g Kop. I: Budzinko (MK, ks. C, k. 265).

^h Kop. I: desuper (MK, ks. C, k. 265).

ⁱ⁻ⁱ Kop. I: brak (MK, ks. C, k. 265v).

^j Kop. I: causa (MK, ks. C, k. 265v).

^k Kop. I: augendum (MK, ks. C, k. 265v).

^{l-l} Kop. I: brak (MK, ks. C, k. 265v).

^l Kop. I: Lublinii (MK, ks. C, k. 265v).

^m Kop. I: XXI (MK, ks. C, k. 265v).

ⁿ⁻ⁿ Kop. I: brak; jest ut supra (MK, ks. C, k. 265v).

Warszawa 25 stycznia 1581

Król Stefan Batory potwierdza przywileje Władysława Jagiełły, Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta dla klasztoru i kościoła łączyckich dominikanów

Stephanus Dei gratia rex Polonię, magnus dux Lithuanie, Russiae, Prussie, Masovie, Samogitie, Kiiowie, Volchinie, Podlachie, Livonieque, nec non princeps Transylvanie significamus praesentibus literis nostris, quorum interest universis et singulis, exhibitas nobis esse literas quaternas pergamenas ac unas quidem Serenissimi Wladislai, alteras vero tum et tertias Sigismundi, quartas vero Sigismundi Augusti Poloniae regum, antecessorum nostrorum sanas salvas omnique prorsus suspicionis nota carentes, supplicatumque nobis fuisse ut easdem omniaque eorum contenta autoritate nostra regia approbare ratificare et confirmare dignaremur. Atque quidem harum literarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

[następuje dokument Władysława Jagiełły z daty: Radoszyce 12 sierpnia 1428 – zob. wyżej nr 1];

[następuje dokument Zygmunta Starego z daty: Piotrków Trybunalski 10 lutego 1533 – zob. wyżej nr 9]

Petrus Episcopus et vicecancellarius¹. A relatio reverendi in Christo patris domini Petri Thomiczki episcopi Cracoviensis et Regni Polonię vicecancellarii².

[następuje dokument Zygmunta Starego z daty: Kraków 26 kwietnia 1538 – zob. wyżej nr 10]

Paulus de Wola vicecancellarius relatio magnifici Pauli de Wola vicecancellarii Regni Poloniae burgrabii Cracoviensis et capitanei Gostinensis³.

Sigismundus Augustus Dei gratia rex Polonię, magnus dux Lithuanie, Russie Prussie, Masovie, Samogitieque etc. dominus et heres significamus presentibus literis nostris quorum interest universis exposuit nobis religiosus Melchior⁴ Sacre Theologie magister et prior provincialis per regnum et dominia nostra monasteriorum et fratrum ordinis Prędicatorum privilegia ac literas conventui tituli Sancti Stanislai⁵ ac Divę Doroteę martirum in civitate nostra Lancieni a prędecessoribus nostris de et super aream ac fundum monasterii et ecclesie per ignis incendium consumpta esse, supplicavit nobis et cum eo quidam consiliari nostri quo illi conventui ac eiusdem fratribus literas novas seu privilegium super huiusmodi aream et fundos dare et concedere dignaremur. Quarum supplicationibus uti iustis benigne annuentes pietateque qua erga cultum divinum propendimus accensi ipsis fratribus memorati monasterii tituli Sancti Stanislai ac Divę Dorotheę martirum in civitate nostra Lancieni ordinis Prędicatorum literas novas seu privilegium in vim amissarum super eandem aream et fundum conventus ecclesie in quorum pacifica possessione et usu libero semper fuerunt et ad eam usque diem sunt dandum et concedendum duximus damusque et concedimus harum serie literarum per ipsos fratres eandem aream prout nunc et in antea in longitudine circumferencialiter est situata et distincta cum omnibus et singulis eiusdem areę, structuris et ae-

¹ Tomicki Piotr; 1515 bp podkanclerzy; 1514 bp przemyski, 1520 bp poznański; 1524 bp krakowski; zm. 1535 [U X, s. 108].

² Tomicki Piotr, zobacz p.1.

³ Wolski Paweł (Paweł z Woli) h. Łabędz (zm. 1546); 1537-1539 podkanclerzy; 1539-1544 kanclerz; 1544 bp poznański [U X, s. 214]; Wola – obecnie wieś w powiecie płońskim w województwie mazowieckim na wsch. od Wyszogrodu.

⁴ Melchior z Mościsk; dominikanin; 1561-1565 [J. Kłoczowski, *Zakon Braci Kaznodziejów w Polsce 1222-1972. Zarys dziejów*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972*, red. J. Kłoczowski, t. I, Warszawa 1975, s. 61] lub 1558-1565 [ACPPPOP, s. XXXVII] i 1570-1586 [J. Kłoczowski, op. cit., s. 61] lub 1568-1586 [ACPPPOP, s. XXXVII] prowincjał polskiej prowincji dominikanów.

⁵ Stanisław ze Szczepanowa (ok. 1040-1079) święty; męczennik, patron Polski; 1071 bp krakowski z nominacji Bolesława Śmiałego; w latach 1078-1079 związany z opozycją antykrólewską; 11 IV 1079 uznany przez króla za zdrajcę, został skazany na obcięcie członków, wbrew zakazowi stosowania kar cielesnych wobec biskupów; 8 IX 1253 kanonizowany [S. Trawkowski, *Stanisław, Stanisław ze Szczepanowa*, [w:] WEPWN, t. XXV, Warszawa 2004, s. 520].

dificiis, tam murorum, quam aliorum aedificiorum monasterii et ecclesie quorumcunque aedificatorum, erectis et constructis et construendis et aedificandis quomodolibet in futurum, nec non cum omnibus hortis, pomariis, domibus ligneis et braseatoriis, in dicta area conventus aedificatis ac aliis omnibus et singulis eiusdem monasterii utilitatibus, censibus, fructibus, proventibus, agris, cultis et colendis, campis, pratis, areis, silvis, mericis, nemoribus, aquis vivis, fluviis, piscinis, piscaturis, stagnis, lacubus molendinis, constructis et construendis ac eorum emolumentis aliisque universis pertinentis, coherentis et appendis ad ipsam aream monasteriumque predictum ex antiquo qualitercunque spectantibus, que nunc sunt et in posteram humana industria excogitari quomodolibet possunt tenendum, habendum, utifruendum, quieteque ac pacifice possidendum, ac in usus monasterii fratrumque eiusdem qui illis meliores et utiliores videbuntur convertendum perpetue et in evum. Harum testimonio literarum quibus sigillum nostrum est appensum. Datum Petricovie in Conventu Generali Regni, die nona mensis Martii anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quinto, regni vero nostri trigesimo sexto. Petrus Myszkowski Regni Polonie vicecancellarius⁶ relatio reverendi Petri Myszkowski Regni Polonie vicecancellarii decani Cracoviensis, Gnesnensis Plocensis, Lanciencensis, Varsaviensis prepositus.

Nos itaque Stephanus rex prænominatus supplicationi eiusmodi benigne annuens literas prectas autoritate nostra regia approbandas, ratificandas et confirmandas duximus uti quidem ratificamus, approbamus et confirmamus hisce literis nostris, decernentes easdem robur debite firmitatis quandum de iure est obtinere debere. Harum testimonio literarum quibus manu nostra subscripsimus sigillumque nostrum eisdem appendi iussimus. Datum Warszowie in Conventione Regni Generali, die vigesima quinta mensis Ianuarii anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo primo, regni vero nostri quinto.

⁶ Myszkowski Piotr h. Jastrzębiec (ok. 1510-1591); 1563-1569 podkanclerzy koronny; 1570 bp plocki; 1577 bp krakowski; 1583 kanclerz Uniwersytetu Jagiellońskiego [L. Ajdukiewicz, H. Kowalska 1977, *Myszkowski Piotr h. Jastrzębiec*, [w:] PSB, t. XXII, Wrocław-Gdańsk 1977, s. 382-390].

Inowłódz 7 czerwca 1404

Król Władysław Jagiełło nadaje klasztorowi i kościołowi dominikanów pw. św. św. Stanisława Biskupa i Doroty Dziewicy w Łęczycy młyn na rzece Bzurze we wsi Topola

Wladislaus Dei gracia rex Polonię, Lituanieque princeps supremus et heres Russię etc. significamus tenore presencium, quibus expedit, universis quod cupientes diem extremi iudicii pietatis operibus prevenire, zelo devocionis accensi fratres Prędicatores ordinis Sancti Dominici¹ monasterii Lanciensis² ac ecclesiam ipsorum in honore Beatorum Stanislai Pontificis³ et Doroteę Virginis⁴ gloriose dedicatam specialis gracie prerogativa prevenire volente ut nostris suffulti munificentis, sub nostro felici regimine, oracionibus liberius pacare poterint et creatoris nostri clementiam pro nostra et serenissimarum principum dominarum Hedvigis⁵, pie memorie olim et Annae⁶, modernę consortum nostrarum, carissimarum Polonię reginarum et predecessorum ac successorum nostrorum salute devocius exorare. Eisdem fratribus Prędicatoribus monasterii et conventus Lanciensis molendinum nostrum in metis et granicis villę Topola⁷ et in flumine Brzura situm cum omnibus et singulis eius utilitatibus, fructibus, proventibus, censibus, redditibus de ipso quouslibet provenientibus, nostram regiam celsitudinem concernentibus, de innatale nobis celsitudinis clementia ad tenendum dedimus damusque et conferimus presencium per tenorem ad nostrę dumtaxat beneplacitum voluntatis. Itaque ipsi fratres monasterii et conventus Lanciensis protunc singulis diebus in peragendis solemnibus divinorum officii nostri et earundem dominarum reginarum consortum nostrarum memoriam habere debent studiosam, Omnipotentem Deum et Sanctissimam Genitricem eius ac omnes sanctos pro nobis devocius deprecando. Vobis igitur capitaneis, tenutariis, burgrabiis, procuratoribus, viceprocuratoribus Lanciensibus, qui pro tempore fueritis, et signanter tibi, Johanni de Olesznicza⁸, nostris firmis damus regalibus in mandatis habere volentes quamvis data possessione molendini in Topola prędicti fratribus monasterii et conventus Lanciensis antedicti ipsis in possessione eiusdem pacifice relinquentes inquietare et perturbare nulla presumatis ratione quousque a nobis aliud habueritis in mandatis nostre gracie sub obtentu. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio, literarum. Datum in Inowłodz⁹, sabbato proximo post octavas Corporis Christi anno Domini millesimo quadringentesimo quarto.

¹ Dominik, święty – zobacz 1/3.

² Łęczycza – zobacz 1/2.

³ Stanisław ze Szczepanowa, święty – zobacz 12/5.

⁴ Dorota, święta – zobacz 10/2.

⁵ Jadwiga Andegaweńska (1374-1399) święta; c. Ludwika Węgieńskiego i Elżbiety Bośniaczki, wnuczka Elżbiety Łokietkówny; 1384 r. król Polski; 1386 r. żona Władysława Jagiełły [A. Strzelecka, *Jadwiga Andegaweńska*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Kraków 1962-1964, s. 291-297].

⁶ Anna Cylejska (po 1380-1416); c. Wilhelma, hrabiego cylejskiego i Anny c. Kazimierza Wielkiego; 1402 wyszła za mąż za króla Polski Władysława Jagiełłę – z tego małżeństwa urodziła się Jadwiga; 1403 koronowana na królową [K. Sieradzka, *Anna Cylejska*, [w:] PSB, t. I, Kraków 1935, s. 121].

⁷ Topola (Królewska) obecnie wieś w powiecie łęczyckim w województwie łódzkim na pn. od Łęczycy.

⁸ Jan z Oleśnicy h. Dębno; 1390-1392 starosta wileński; 1397-1404 starosta łęczycki; [U IV/1, s. 351]; Oleśnica obecnie wieś w powiecie dąbrowskim w województwie małopolskim na zach. od Dąbrowy Tarnowskiej.

⁹ Inowłódz obecnie miasto w powiecie tomaszowskim w województwie łódzkim na wsch. od Tomaszowa Mazowieckiego.

Radoszyce 30 lipca 1413

Król Władysław Jagiełło nadaje ponownie klasztorowi i kościołowi dominikanów pw. św. Doroty w Łęczycy młyn na rzece Bzurze we wsi Topola

Kop. I APP, 304, s. 405-407.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Sane tunc divine retributionis et temporalis prosperitatis augmentum consequi infallibiliter creduntur^a dum personis ecclesiasticis ad laudem Dei deputatis mirifice^b nostri^c dexteram impartimur ut ipsi divino cultui liberius vacare poterint et creatoris nostri clementiam pro nobis et predecessoribus nostris regibus Polonię suppliciter exorare. Nam inter certa pietatis opera quę de fonte caritatis^d procedunt elemosina uberius comendatur. Haec est enim quę nos abluit a peccatis et nobis restituit clementiam salvatoris. Proinde Nos Wladislaus Dei gratia rex Polonię nec non terrarum Cracovię, Sandomirie, Siradię, Lancicię, Cuiavię, Lithuanięque princeps supremus Pomeranię, Russięque^e dominus et heres etc^f. significamus tenore presencium quibus expedit universis quod zelo devocionis accensi volentes diem extremi iudicii pietatis^g operibus prevenire habito etiam speciali respectu ad monasterium Sanctę Doroteę¹ in Lancici² ordinis fratrum Predicatorum quorum inopie subvenire cupientes ut nostris suffulti munificentis divinis laudibus liberius valeant inherere pro nobisque et anima serenissime principis domine Hedwigis³ reginę Poloniae, olim consortis nostrę, dive memorię et Annae⁴, moderne, Polonię reginę ac Hedwigis⁵, filię nostrę, sanitate clementiam salvatoris fervencius perorare^h priori et fratribus conventus monasterii Lanciciensis predicti molendinum nostrum in villa nostra Topolia⁶ et fluvio Bzura qui a civitate nostra Lanciciensis defluit situm cum omnibus et singulis ipsius molendini utilitatibus, fructibus censibus, reddidibus, proventibus, attinentibus, pertinentibus et appendis universis et ipsius emolumentis, obventionibusⁱ, omnibusque, singulis ob salutem animae nostrę et consortium nostrarum ac filię paedictarum de innata nostrę celsitudini^k clementia damus, adiungimus^l, incorporamus, approbamus^m et annectimus^o perpetuis temporibus^o et in evum per ipsum^p et priorem^p et fratres monasterii conventus Lanciciensis predicti habendum, tenendum, uti fruendum et pacifice possidendum, ^rperpetuis temporibus^r, ut preferitur. Racione cuius donacionis nostre predictis fratribus, sicut permittitur facte, predicti fratres in omnibus et singulis ipsorum oracionibus nostri predecessorum nostrorum regum Polonię et consortium nostrarum ac filie nostraę predictare^s memoriam habere tenebuntur salutarem singulisque diebus unam missam de Beate^t Vir-

¹ Dorota, święta – zobacz 10/2.

^a Kop. I: credimus (APP, 304, s. 405).

^b Kop. I: munificentiae (APP, 304, s. 405).

^c Kop. I: nostrae (APP, 304, s. 405).

^d Kop. I: haritatis (APP, 304, s. 405).

^e Kop. I: Prussięque (APP, 304, s. 405).

^f Kop. I: brak (APP, 304, s. 405).

^g Kop. I: pietatibus (APP, 304, s. 405).

^h Kop. I: exorare (APP, 304, s. 406).

ⁱ Kop. I: Topola (APP, 304, s. 406).

^j Kop. I: obventionibus (APP, 304, s. 406).

^k Kop. I: celsitudinis (APP, 304, s. 406).

^l Kop. I: adjungimus (APP, 304, s. 406).

^m Kop. I: appropriamus (APP, 304, s. 406).

^{o-o} Kop. I: temporibus perpetuis (APP, 304, s. 406).

^{p-p} Kop. I: fratrem (APP, 304, s. 406).

^{r-r} Kop. I: temporibus perpetuis (APP, 304, s. 406).

^s Kop. I: praedictarum (APP, 304, s. 406).

^t Kop. I: Beata (APP, 304, s. 406).

gine tempore quo vitam ducimus in humanis, post mortem autem nostram missam pro defunctis et salute animarum nostrarum alta voce decantare tenebuntur et debebunt volumus insuper ut prior quicumque fuerit pro tempore et fratres monasterii conventus predicti molendinum prefatum a monasterio conventus predicti alienare, remove, commutare, vendere seu quocunque modo deperdere non debeant nisi tunc ad id voluntas nostra accesserit et consensus. In quorum omnium robur perpetuum et evidenciam pleniorum sigillum maiestatis nostrę est appensus testimonio literarum. Actum in Radoszice⁷, dominica^u die infra octavas sancti Jacobi Apostoli anno Domini millesimo quadringentesimo tredecimo presentibus, his testibus strenuis et nobiles Dobeslao de Olesznicza^v Woinicensi castellano⁸, Petro Saphranez^w Cracoviensi⁹, Bartosio de Ogrodzencz Sandomiriensi, subcamerariis¹⁰ Boksa de Schmsko^x, venatore Cracoviensi¹¹, Petro de Falkow subiudice sandomiriensi¹², Dobkone Cobi-la curię nostrę vicemarszalko¹³ et aliis quamplurimis fidedignis fidelibus nostris. Datum per manus reverendi in Christo patris domini Alberti episcopi Cracoviensi Regni Poloniae cancellarii¹⁴ nobis sincere dilecti.

² Łęczycza - zobacz nr 1/2.

³ Jadwiga Andegaweńska - zobacz 13/5.

⁴ Anna Cylejska - zobacz 13/6.

⁵ Jadwiga (1408-1431); c. Władysława Jagiełły i Anny Cylejskiej; w 1413 r. uznana za następczynię Jagiełły na tronie polskim i litewskim [G. Małaczyńska, *Jadwiga*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Kraków 1962-1964, s. 301-304].

⁶ Topola - zobacz 13/7.

⁷ Radoszyce - zobacz 1/4.

⁸ Dobiesław (Dobek) z Oleśnicy i Sienna h. Dębno; 1394 kuchmistrz królewski; 1411-1433 kasztelan wojnicki; 1433-1435 kasztelan lubelski; 1435-1438 kasztelan sandomierski; 1438-1440 wojewoda sandomierski; 1438 starosta krakowski; zm. 1440 [U IV/1, s. 351]; Oleśnica - zobacz 13/8.

⁹ Szafraniec Piotr Starszy z Pieskowej Skąły i Łuczyc h. Sarykoń; 1431-1433 wojewoda sandomierski; 1433 wojewoda krakowski; zm. 1437 [U IV/1, s. 364-365].

¹⁰ Bartosz z Ogrodzieńca, Charbinowic i Wierzchosławic h. Sulima; 1411-1421 podkomorzy sandomierski; 1420-1421 podkomorzy lubelski [U IV/1, s. 195, 325]; Ogrodzieniec obecnie miasto w powiecie zawierciańskim w województwie śląskim na pd.-wsch. od Zawiercia.

¹¹ Boksa z Szumska h. Oksza 1393-1395; łowczy sandomierski; 1397-1413 łowczy krakowski; 1398-1401 starosta checiński (zm. 1415/19) [U IV/1, s. 366]; Szumsko obecnie wieś w powiecie kieleckim w województwie świętokrzyskim na pd.-wsch. od Kielc.

¹² Piotr z Falkowa h. Doliwa; 1399-1409 łowczy sandomierski; 1405-1407 starosta checiński; 1409-1417 podsędek sandomierski; 1417-1427 sędzia sandomierski [U IV/1, s. 330]; Falków obecnie wieś w powiecie koneckim w województwie świętokrzyskim.

¹³ Dobek (Dobiesław) Kobyła z Żarek i Tuszyňa; 1413 wicemarszałek nadworny; [U X, s. 175].

¹⁴ Wojciech h. Jastrzębiec (ok. 1362-1436); 1399 bp poznański; 1412 bp krakowski; 1423 abp gnieźnieński [A. Kowalska-Pietrzak, *Pralaci i kanonicy kapituły łęczyckiej do schyłku XV wieku*, Łódź 2004, s. 335-336].

^u Kop. I: Dominico (APP, 304, s. 407).

^v Kop. I: Olesnica (APP, 304, s. 407).

^w Kop. I: Schaffraniec (APP, 304, s. 407).

^x Kop. I: Schmusko (APP, 304, s. 407).

Łęczyca 29 października 1532

Łęczyccy dominikanie zeznaję przed sądem ziemskim łęczyckim, iż w dniu 28 października 1530 r. sprzedali za 50 grzywien mieszczanom łęczyckim 2 tany pola w Topoli, zapisane im w testamencie przez kapłana Stanisława, zwanego Durka z Łęczycy oraz młyn w tejże wsi
Or. ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v-22v.

Nicolaus Drzewiecki de Drzewcze iudex¹, Stanislaus Tarnowski subiudex² terrestris Lancienciensis generali significamus tenore presencium, quibus expedit universis presentibus et futuris, harum notitiam habituris quomodo venientes personaliter ad iudicium terrestre Lanciencense honorabiles religiosi Bartolomeus prior³ conventus monasterii Sanctę Doroteę⁴ Lanciencensis⁵, una cum fratribus in eodem conventu existentibus videlicet Erasmo^a subprior^{b6}, Simone^c iubiliario^{d7}, Dominico^e sacristiano^{f8}, Laurencio^g Organista⁹, et Seuerino^{h10} sacerdotibusⁱ eiusdem monasterii secundum cirographum manu propria prioris eiusdem conventus scriptum et ex speciali consensu ac voluntate reverendissimi patris Thomę provincialis provincię Polonie ordinis Prędicatorum¹¹ in eodem cirographo contractus contenti publice et per expressum ac uni vocis oraculo coram eodem iudicio terrestri Lanciencensi recognoverunt quia duos mansos agri in villa Thopola^{j12} trans pontem^k qui fuerunt^l conventui Lanciencensi testamentaliter [...] ^mlegati per quendam sacerdotem honorabilem Stanislaum Durka dictum de Lancicia¹³ una cum molendino in fluvio dicto Brzura sito a civitate Lanciencensi defluente ibidem in hereditate Topolaⁿ ad quod molendinum prior cum fratribus eiusdem conventus Lanciencensis habuerunt privilegium donatum ac perpetuo incorporatum per divum olim Wladislaum regem Polonie¹⁴ prout hoc privilegium ipsius domini regis Wladis-

¹ Drzewiecki Mikołaj z Borku i Drzewiec h. Ogon; 1525-1550 sędzia ziemski łęczycki [Opaliński E., Żerek-Kleszcz H. 1993, s. 87]; Drzewce obecnie wieś w powiecie kolskim w województwie wielkopolskim na pd.-wsch. od Koła.

² Tarnowski Stanisław Jan h. Rola; 1518-1542 podsędek łęczycki [U II/2, s. 82].

³ Bartłomiej przeor konwentu łęczyckiego; niezidentyfikowany.

⁴ Dorota, święta – zobacz 10/2.

⁵ Łęczyca – zobacz 1/2.

⁶ Erazm; podprzeor konwentu łęczyckiego; niezidentyfikowany.

⁷ Szymon; kapłan-jubilat (50 lat kapłaństwa) konwentu łęczyckiego; niezidentyfikowany.

⁸ Dominik; zakrystianin klasztoru łęczyckiego; niezidentyfikowany.

⁹ Wawrzyniec Organista; kapłan konwentu łęczyckiego; niezidentyfikowany.

¹⁰ Seweryn; kapłan konwentu łęczyckiego; niezidentyfikowany.

¹¹ Tomasz z Syczowa; dominikanin; 1526-1531 i 1543-1549 prowincjał polskiej prowincji dominikanów [ACPPPOP, s. XXXVIII].

¹² Topola – zobacz nr 13.

¹³ Durka Stanisław z Łęczycy; kapłan; skądinąd nieznan.

¹⁴ Władysław Jagiełło.

^a Or.: Erasmus (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v).

^b Or.: Supprior (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v).

^c Or.: Simon (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v).

^d Or.: iubiliarus (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v).

^e Or.: Dominicus (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v).

^f Or.: sacristianus (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v).

^g Or.: Laurencius (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v).

^h Or.: Seuerinus (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v).

ⁱ Or.: sacerdotes (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 21v).

^j Or.: Topolija (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^k Or.: transpontem (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^l Or.: lanei (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^m Or.: fuerunt (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

ⁿ Or.: Topolija (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

lai hic coram iudicio terrestri Lanciensi exhibitum abundius declarat super quos laneos et molendinum prefatum cives Lancienses a Sacra Regia Maiestate^o ex eodem contractu in eodem cirographo descripto privilegium more hereditario ex speciali eiusdem^p r^rdicti prioris ac fratrum quorum conventus^r Lanciensi et provincialis consensu sibi expediverunt. ^sEosdem laneos^s et molendinum prefatum in Thopola^t trans pontem p^redicti prior una cum fratribus eiusdem conventus cum sufficienti plenipotencia provincialis reverendissimi patris Thomę famatis proconsuli, consulibus modernis et pro tempore existentibus ac tote communitati civitatis Lanciensi pro certa summa pecuniarum videlicet pro quinquaginta marcis pecuniarum monete et numeri Regni Polonię in quamlibet marcam per ^uquadraginta octo grossos^u computando vendiderunt et resignaverunt presentibus inscribunt et resignant omneque ius suum totaliter plenarie et integre super prefatos cives transfundunt et incorporant secundum ipsorum privilegium cum omni iure et toto dominio ac proprietate quo soli tenuerunt, habuerunt et possidebant et quo ipsis fuerunt lanei testamentaliter legati et molendinum donatum et generaliter cum omnibus et singulis utilitatibus, fructibus et proventibus universis quibuscunque dicantur nominibus quocunque modo ex eisdem laneis et molendino provenientibus et ex antiquo spectantibus ita late longe et circumferencialiter prout in se ex antiquo continentur a graniciebus ad granicies nihil in eisdem laneis et molendino in Thopola prefatus prior cum fratribus eiusdem conventus Lanciensi pro se excipiendo aut servando per eosdem proconsulem^v et consules modernos^w et pro tempore existentes ac totam communitatem civitatis Lanciensi tenendis, habendis, uti fruendis [...]^x, vendendis, donandis, inscribendis, commutandis prout ipsis melius et utilius expedire^y videbitur perpetuo et in evum pro quibus quidem^z laneis et molendino prefati^z prior cum fratribus [...]^z nunc et pro tempore existentes inscribunt^{aa} se pro tuitione prefatis civibus Lanciensibus ^{bb}per eosdem^{bb} debent tueri et evincere ab omnibus personis [...]^{cc} pro omnibus damnis^{dd} et impedimentis ^{ee}iuxta ius et consuetudinem terrestrem^{ee} sub p^enis LXXta et Lta¹⁵. Intromissionem in eosdem laneos et molendinum prefatus prior cum fratribus conventus Lanciensi ^{ff}civibus Lanciensibus^{ff} in facie iudicii dederunt per ministralem terre Lanciensi nobilem Thomam de Borowo¹⁶, dictum Drogosz qui ius restituens iudicio et signavit quia prefatę intromissioni nulla persona contradixit neque repugnavit super quo prefati cives memoriale solverunt iudicio cuius quidem contractus et cirographi tenor sequitur de verbo ad verbum estque^{gg} talis: *Anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo, feria sexta proxima ante festum*

¹⁵ Kary – zobacz 5/4.

¹⁶ Borów obecnie wieś w powiecie łęczyckim w województwie łódzkim.

^o Or.: Maiestate Regia (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^p Or.: nostro (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^{r-r} Or.: brak (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^{s-s} Or.: quosquid duos laneos (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^t Or.: Topolija (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^{u-u} Or.: per quadraginta grossos (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^v Or.: proconsulem (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^w Or.: brak (ZŁI, ks. ks. XVIIIb, k. 22).

^x Or.: brak (ZŁI, ks. XVIIIb, k.22).

^y Or.: brak (ZŁI, ks. XVIIIb, k.22).

^z Or.: brak (ZŁI, ks. XVIIIb, k.22v).

^z Or.: brak (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

^z Or.: superius descriptis (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^{aa} Or.: inscribit (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^{bb-bb} Or.: quos (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22).

^{cc} Or.: status cuiuscumque et sexus utriusque (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

^{dd} Or.: dampnis (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

^{ee-ee} Or.: brak (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

^{ff-ff} Or.: brak (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

^{gg} Or.: est (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

Omnium Sanctorum in conventu Sancte Dorotheę Lanciensi actum est. Ego, frater Bartolomeus prior conventus predicti una cum^{hh} fratribus in eodem conventu existentibus cum consensu reverendissimi Thomę prioris provincialis provincię Polonię ordinis Prędicatorum recognosco presentibus quia feci contractum pro certis laneis in villa Thopolaⁱⁱ trans pontem^{jj} qui nobis fuerunt testamentaliter legati et pro molendino in ibidem cum proconsule consulibusque ac tota communitate civitatis^{kk} Lanciencis tali modo quod eosdem laneos cum molendino vendidi pro quinquaginta marcis pecuniarum prefatis civibus civitatis Lanciencis et eosdem submitto se eisdem civibus [...]^{ll} in acta terrestria seu castrensia Lanciencis inscribere^{mmm} postquam pecuniam dictam quinquaginta marcas conventui posuerint et privilegium [...]ⁿⁿ tam super molendinum et laneos extradidi et in manus predictis civibus dedi. Item prefati cives pensionem annuam debent dare et solvere singulis annis conventui a prefatis quinquaginta marcis usque ad repositionem prefatarum quinquaginta marcarum capitalis sume in cuius rei meliorem fidem apodixam manu mea propria scriptam et sigillo conventui sigillatam in manus civium dedi. Actum in terminis terrestribus Lanciensibus, feria tertia proxima ante festum Omnium Sanctorum anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo secundo, presentibus generosis Nicolao Piaszecki Conariensi castellano¹⁷, Nicolao Malochowski dapifero¹⁸, Felice Borzewicki pincerna¹⁹, Valentino Nagorski subpincerna²⁰, Joanne Wargawski gladifero terre Lanciencis²¹ et aliis plurimis fide et honore dignis testibus circa premissa. In cuius rei evidens testimonium et meliorem fidem sigilla nostra presentibus sunt subappensa.

¹⁷ Piasecki (Piaskowski) Mikołaj z Piasków h. Junosza; 1530-1536 kasztelan konarski łączycki [U II/2, s. 66].

¹⁸ Małachowski Mikołaj h. Nałęcz 1524-1535; podstarości łączycki; 1527-1557 stolnik łączycki [U II/2, s. 94].

¹⁹ Borzewicki Feliks h. Grzymała; 1525-1545 cześnik łączycki [U II/2, s. 57].

²⁰ Nagórski Walenty h. Leszczyc; 1522-1552 podczaszyc łączycki [U II/2, s. 76].

²¹ Jarochoński Wargawski Jan z Jarochowa h. Rola; 1530-1537 miecznik łączycki [U II/2, s. 70].

^{hh} Or.: unacum (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

ⁱⁱ Or.: Topolija (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

^{jj} Or.: transpontem (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

^{kk} Or.: brak (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

^{ll} Or.: inscribere (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

^{mmm} Or.: brak (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

ⁿⁿ Or.: omnium (ZŁI, ks. XVIIIb, k. 22v).

Piotrków Trybunalski 29 grudnia 1530

Król Zygmunt Stary zatwierdza zakup przez mieszczan łęczyckich 3 łanów i młyna we wsi Topola; 2 łany Łęczycanie kupili od klasztoru dominikanów łęczyckich, a 1 łan od wikarych kościoła parafialnego św. Andrzeja Apostoła w Łęczycy

Kop. I MK, ks. XLIV, s. 818-821.

Reg. MRPS 1910, nr 5792.

In nomine Domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus Dei gracia ^arex Polonię, magnus dux Lithuanię, nec non terrarum Cracovię, Sandomirię, Siradię, Lancię, Cuiavię, Russię, totius Prussię, ac Mazovię, Culmensis, Elbigensis, Pomeranięque etc. dominus et heres^a significamus tenore presencium, ^bquibus expedit universis presentibus et futuris, harum notitiam habituris^b quomodo constituti coram nobis personaliter famati proconsul et nonnulli consules suo et tocius communitatis civitatis nostrę Lanciensis¹ nominibus exhibuerunt literas empconis et vendicionis trium laneorum et molendini in villa nostra Thopolia² nuper per eosdem cives nostro accidente consensu de manibus certorum eius possessorum redempta consistentium, quos quidem laneos prior et conventus monasterii Sanctę Doroteę³ ordinis Prędicatorum in eadem civitate Lanciensi una cum vicariis ecclesię parochialis Sancti Andree Apostoli⁴ in ibidem a quibusdam nobilibus viris eisdem donatos et incorporatos pacifice et quiete possidebat. Molendinum quoque quod in eadem villa Thopolia in fluvio Bzura a civitate nostra Lanciensi defluenti trans pontem^c eiusdem villę situm existit memorato priori et fratribus conventus predicti per divum olim Wladislaum regem Polonię⁵, avum et predecessorem nostrum, desideratissimum donatum et incorporatum fuit perpetuo prout hoc privilegium ipsius domini regis Wladislai hic coram nobis exhibitum abundius declarat cuius privilegii vigore molendinum predictum fratres prędicti possidebant. Quodquidem molendinum et laneos prędictos pręnominati cives Lancienses per medium amicabilem concordię cum priore et fratribus conventus predicti ac vicariis memoratis facte pro certa summa pecuniarum ab eis emerunt comparaverunt et assecuti sunt ita quod ipsi fratres conventus predicti ac ipsi vicarii omne ius suum quod eis tam ad laneos quam ad molendinum competeat in dictos cives Lancienses modernos et pro tempore existentes totaliter ac plenarie et integre transfuderunt et resignarunt supplicantes ideo nobis prefati cives ut ipsam empconem et vendicionem simul et resignacionem tam laneorum quam molendini predictorum ex utraque parte facta confirmare et approbare dignaremur. Nos itaque cupientes ipsam civitatem nostram Lanciensem et eius incolas uberiori gracia nostra prosequi quo menia et edificia sua publica ex magna parte collapsa instaurari valeant eandem vendicionem et emptionem ratificamus et confirmamus presentibus ac suprascriptos tres laneos et molendinum supradesperum^d ipsis preconsuli et consulibus totique communitati eiusdem civitatis nostrę Lanciensis denuo iure hereditario inscribendos, incorporandos, donandos et conferendos, ac dandos^e, duximus, damusque, donamus, inscribimus et incorporamus presentibus per ipsos preconsulem et consules totamque communitatem Lancien-

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Topola – zobacz nr 13/7.

³ Dorota, święta – zobacz 10/2.

⁴ Andrzej Apostoł, święty – zobacz 6/2.

⁵ Władysław Jagiełło.

^{a-a} Kop. I: brak; jest etc (MK, ks. XLIV, s. 818).

^{b-b} Kop. I: brak; jest etc (MK, ks. XLIV, s. 818).

^c Kop. I: transpontem (MK, ks. XLIV, s. 819).

^d Kop. I: suprascriptum (MK, ks. XLIV, s. 820).

^e Kop. I: dandum (MK, ks. XLIV, s. 820).

sem modernos et pro tempore existentes memoratos tres laneos et molendinum in dicta villa Thopola^f situm titulo perpetuo et hereditario cum omnibus et singulis tam laneorum quam molendini predictorum utilitatibus, fructibus, proventibus, redditibus, censibus, laboribus ac obvencionibus qualiter universis et quibusvis emolimentis qualitercunque ex antiquo ad eosdem laneos et molendinum predictos spectantibus et pertinentibus nullis exceptendos^g, tenendos^h, habendosⁱ, uti fruendos^j pacifice et quiete ac hereditarie possidendos^k ac dandos^l donandos^m, vendendosⁿ commutandos^o et in usus publicos civitatis nostrę Lanciencis predictę convertendos^p tenore presencium mediante in perpetuum. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. Actum Petricovię^q in Conventione Generali, feria quinta post sollempnitatem festi Nativitatis Domini nostri Jesu Christi anno eiusdem millesimo quingentesimo tricesimo regni vero nostri anno vigesimo quarto praeesentibus reverendis in Christo patribus dominis Petro de Thomiczze Cracoviensi, ac Regni nostri vicecancellario⁷, Mathia de Drzewiczza Wladislaviensi⁸, Joanne de Latalicze Posnaniensi⁹, Andrea Critio Plocensi¹⁰, Joanne Carnkowski Premislensi¹¹ episcopis, nec non magnificis generosis et venerabilibus Christoforo de Schidlowiec castellano et capitaneo Cracoviensi, Regni nostri cancellario, tum Siradiensi, Schadcoviensi, Gostiniensi, Nove Civitatis Korczyn^r et Lukoviensi capitaneo¹² [...]^s, Andrea de Thanczyn^t comite Cracoviensi, Chelmensi, Belzensi et Krasnostaviensi capitaneo¹³, Joanne comite de Tarnow Russię, summo Regni nostri et Sandomirien-

⁶ Piotrków Trybunalski – zobacz nr 9/5.

⁷ Tomicki Piotr – zobacz nr 12/1; Tomice – obecnie wieś w powiecie poznańskim w województwie wielkopolskim na pd.-zach. od Poznania.

⁸ Drzewicki Maciej h. Ciołek (1467-1535); 1497 sekretarz wielki koronny; 1511-1515 kanclerz wielki koronny; 1513-1531 bp kujawski (włocławski); 1531 abp gnieźnieński [U X, s. 166]; Drzewica – obecnie miasto w powiecie opoczyńskim w województwie łódzkim na pd.-wsch. od Tomaszowa Mazowieckiego.

⁹ Jan z Latalic (Latałski Jan) h. Prawdzic (1463-1540); 1525-1536 bp poznański; 1536-37 bp krakowski; 1537 abp gnieźnieński [I. Sułkowska-Kurasiowa, *Latałski Jan h. Prawdzic*, [w:] PSB, t. XVI, Wrocław-Gdańsk 1971, s. 562-563]; Latalice – wieś w powiecie poznańskim w województwie wielkopolskim na pn.-wsch. od Poznania.

¹⁰ Krzycki Andrzej h. Kotwicz (7 VII 1482-10 IV 1537); 1522 bp przemyski; 1527 bp płocki; 29 X 1535 abp gnieźnieński [S. Zabłocki, *Krzycki Andrzej h. Kotwicz*, [w:] PSB, t. XV, Wrocław-Warszawa-Kraków 1970, s. 544-549].

¹¹ Karnkowski Jan h. Junosza z Karnkowa (ok. 1472-1537); 1527-1531 bp przemyski; 1531 bp włocławski [W. Urban *Karnkowski Jan z Karnkowa h. Junosza*, [w:] PSB, t. XII, Wrocław-Kraków 1966-1967, s. 74-76].

¹² Szydłowiecki Krzysztof h. Odrowąż; 1511-1515 podkanclerzy koronny; 1515-1527 wojewoda krakowski; 1515 kanclerz wielki koronny; 1527 kasztelan krakowski; zm. 1532 [U IV/3, s. 215]; Szydłowiec obecnie miasto powiatowe w województwie mazowieckim na pn. od Skarżysko-Kamiennej.

¹³ Tęczyński Andrzej h. Topór; 1527-1533 wojewoda krakowski; 1533-1536 kasztelan krakowski [U IV/2]; Tęczyn – zamek w Tęczynku obecnie wsi w powiecie krakowskim w województwie małopolskim na pn.-zach. od Krakowa.

¹⁴ Tarnowski Jan Amor h. Leliwa; 1527-1559 hetman wielki koronny; 1535-1536 wojewoda krakowski; 1535-1561 kasztelan krakowski; [U IV/3, s. 217]; Tarnów – obecnie miasto na prawach powiatu w województwie małopolskim.

^f Kop. I: Topolia (MK, ks. XLIV, s. 820).

^g Kop. I: exceptendis (MK, ks. XLIV, s. 820).

^h Kop. I: tenendum (MK, ks. XLIV, s. 820).

ⁱ Kop. I: habendos (MK, ks. XLIV, s. 820).

^j Kop. I: uti fruendum (MK, ks. XLIV, s. 820).

^k Kop. I: possidendum (MK, ks. XLIV, s. 820).

^l Kop. I: dandum (MK, ks. XLIV, s. 820).

^m Kop. I: donandum (MK, ks. XLIV, s. 820).

ⁿ Kop. I: vendendum (MK, ks. XLIV, s. 820).

^o Kop. I: commutandum (MK, ks. XLIV, s. 820).

^p Kop. I: convertendum (MK, ks. XLIV, s. 820).

^q Kop. I: Cozrin (MK, ks. XLIV, s. 821).

^s Kop. I: etc. (MK, ks. XLIV, s. 821).

^t Kop. I: Thanczin (MK, ks. XLIV, s. 821).

si capitaneo¹⁴, Jarando de Brudzewo Lancieni¹⁵, Laurencio de Prazmowo Masovie¹⁶, pallatinis Nicolao de Schidlowiecz Sandominesi, Regni nostri thesaurario, Radomiensi, Olstiniensi, Crzepiciensi, Oswianczimiensi, et Zatoriensi capitaneo¹⁷, Petro Kmita^u de Wysnicze Woinieniensi, marsalaco Regni nostri, Scepusiensi et Premisliensi capitaneo¹⁸, Jacobo de Przirambramb Siradziensi¹⁹, Adam de Drzewica Radomiensi²⁰, Joanne de Wieczwna Ploczensi et in Bratiani capitaneo²¹, castellanis Joanne Chojiński preposito Posnaniensi et archidiacono Cracoviensi²², Nicolao Zamojski preposito Tharnoviensi, Paulo Crassowski preposito Omnium Sanctorum et cancellario^v Cracoviensi²³, secretariis nostris et aliis quamplurimis dignitariis officialibus et aulicis nostris ad premissa testibus fidedignis sincere et fidelibus dilectis. Datum per manus prelati magnifici Christophori de Schidlowiecz castellani et capitanei Cracoviensis ac Regni nostri cancellari sincere nobis dilecti.

¹⁵ Jan Jarand z Brudzewa Brudzewski h. Pomian; 1512-1532 wojewoda łęczycki [U II/2, s. 246]; Brudzew – zobacz 3/7.

¹⁶ Wawrzyniec z Prazmowa h. Belina (ok. 1460-1532); 1529 wojewoda mazowiecki i wiceregent [K. Pacuski *Prażmowski Wawrzyniec h. Belina*, [w:] PSB, t. XXVIII, Wrocław-Lódź 1984-1985, s.391-393]; Prażmowo obecnie wieś w powiecie piasecznym w województwie mazowieckim na pn.-wsch. od Grójca.

¹⁷ Szydłowiecki Mikołaj h. Odrowąż; 1515-1532 podskarbi wielki koronny; zm.1532 [U IV/3, s. 215].

¹⁸ Kmita Piotr Sobieński z Wiśnicza h. Szreniawa; 1523 hrabia na Wiśniczu; 1529-1553 marszałek wielki koronny; 1536 wojewoda krakowski; zm. 1553 [U III/1, s. 348; U IV/3, s. 185; U X, s. 174; H. Kowalska, *Kmita Piotr z Wiśnicza h. Szreniawa*, [w:] PSB, t. XIII, Wrocław-Kraków 1967-1968, s. 98]; Nowy Wiśnicz – obecnie wieś w powiecie bocheńskim w województwie małopolskim na pd. od Bochni.

¹⁹ Przerębki Jakub h. Nowina; 1524-1547 kasztelan sieradzki [U II/2, s. 283]; Przeręb – obecnie wieś w powiecie radomszczańskim w województwie łódzkim na pn.-zach. od Przedborza.

²⁰ Adam z Drzewicy (Drzewicki) h. Ciołek; 1515-1534 kasztelan radomski [U IV/3, s.177].

²¹ Jan z Wieczfni [Wieczwni]; 16 V 1519 kasztelan plocki [MRPS 1912, nr 12189]; Wieczfnia Kościelna, wieś w województwie mazowieckim, w powiecie mławskim, na pn.-wsch. od Mławy.

²² Chojiński Jan h. Abdank (1486-1538); 11 VI 1531 r. bp przemyski; 3 X 1535 bp plocki, 16 II 1537 kanclerz wielki koronny; 4 VII 1537 bp krakowski [W. Pocięcha, *Chojiński Jan h. Abdank*, [w:] PSB, t. III, Kraków 1937, s. 396-399].

²³ Krasowski Paweł h. Szreniawa; proboszcz warszawski, oficjał generalny krakowski, prepozyt Wszystkich Świętych i kanclerz krakowski [L. Lętowski, *Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich*, t. III: Prałaci i kanonicy krakowscy, Kraków 1852, s. 175].

^u Kop. I: Kmita (MK, ks. XLIV, s.821).

^v Kop. I: canonico (MK, ks. XLIV, s. 821).

Łęczycza 20 lipca 1534

Andrzej z Parczewa, prowincjał polskiej prowincji dominikanów, zatwierdza zakup przez mieszczan łęczyckich 2 łanów pola i młyna w Topoli od klasztoru łęczyckiego, unieważniając jednocześnie swoją wcześniejszą zgodę, na posiadanie wymienionych łanów przez pana Małachowskiego czyli Bolkowskiego

Kop. I APP, 304, s. 407-408.

Ego frater Andreas de Parczow Sacrarum Literarum baccalerius ac provincie Polonię ordinis fratrum Prędicatorum provincialis¹, universis et singulis presentibus et futuris, harum notitiam habituris, ad quos pręsentes pervenerint^a litere recognosco presentibus cum consensu tocius^b capituli monasterii Lanciencis² eiusdem ordinis quomodo venientes ad mei pręsentiam proconsul una cum consulibus suis ac totius communitatis^c civitatis Lanciencis nominibus pecierunt^d optineri^e et haberi a me consensum et confirmationem super vendicionem duorum laneorum agri et molendini in fluvio Brzura in hęreditate villę Thopola³ trans pontem sitorum. Quos laneos et molendinum prefatum prior conventus Lanciencis cum fratribus ex speciali consensu et voluntate reverendi patris Thomę de Syczow⁴ pro tunc provincialis Polonię, antecessoris mei, civibus Lanciencibus secundum ipsorum cyrographum^f vendiderat et demum in acta terrestria Lanciencis inscripserat super quos laneos ipsi cives Lanciencis a Magestare Regia privilegium titulo perpetuo et hęreditario obtulerunt. Quę omnia cives in pręsentiam meam obtulerunt. Ratione vero talis ut pręmittitur veridice vendicionis^g prefatorum laneorum attendens iustam et veritati consonam petitionem civium Lanciencis et debite conspecto privilegio Maiestatis Regię et etiam cirographo^h civium ad firmius robur consensum meum ex scitu totius capituli eisdem civibus Lanciencibus supra nominatos laneos et molendinum de pręsentibusque consencio ac eam ipsam empcionemⁱ civium ratifico^j confirmo et approbo pręfatos laneos per eosdem cives pacifice tenendos et possidendos temporibus perpetuis^k ac in futurum^k. Consensum vero priorem quem domino Malochowski seu Bolkowski⁵ etiam super eosdem laneos inscius processus huius causę et male edoctus atque seductus iam prius dederam et manu mea subscripseram presentibus mortifico et casso nullius^l fore roboris^l ac eum priorem consensum revoco solum cirographum^m et privilegium maiestatis regię reservo. Actum et

¹ Andrzej z Parczewa; dominikanin; 1519-1525 i 1531-1536 prowincjał polskiej prowincji dominikańskiej [ACPPPOP, s. XXXVII]; Parczew obecnie miasto powiatowe w województwie lubelskim na pn.-wsch. od Lublina.

² Łęczycza – zobacz 1/2.

³ Topola – zobacz 13/7.

⁴ Tomasz z Syczowa – zobacz 15/11.

⁵ Bolkowski Jan z Górek i Topoli h. Rola; szlachcic [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] Łęczycza. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta, red. J. Szymczak, Łęczycza-Łódź 2003, s. 46-47]; Górki obecnie wieś w powiecie łęczyckim województwo łódzkie; Topola – zobacz 13/7.

^a Kop. I: pervenerunt (APP, 304, s. 407).

^b Kop. I: totus (APP, 304, s. 407).

^c Kop. I: brak (APP, 304, s. 407).

^d Kop. I: petierunt (APP, 304, s. 407).

^e Kop. I: obtineri (APP, 304, s. 407).

^f Kop. I: cirographum (APP, 304, s. 407).

^g Kop. I: vendicionis (APP, 304, s. 408).

^h Kop. I: cyrographo (APP, 304, s. 408).

ⁱ Kop. I: empcionem (APP, 304, s. 408).

^j Kop. I: rathifico (APP, 304, s. 408).

^{k-k} Kop. I: et in aevum (APP, 304, s. 408).

^{l-l} Kop. I: roboris fore (APP, 304, s. 408).

^m Kop. I: cyrographum (APP, 304, s. 408).

datum Lancicie, feria secunda post festum sancti Alexii Confessoris anno Domini ⁿmillesimo quingentesimo trigesimo quartoⁿ. In cuius rei memorie fidem sigillum provinciale presentibus est subappensum^o [...]^p.

ⁿ⁻ⁿ Kop. I: 1534to (APP, 304, s. 408).

^o Kop. I: subimpressum (APP, 304, s. 408).

^p Kop. I: et ego frater Andreas qui super confirmo haec omnia test e manu propria (APP, 304, s. 408).

Łęczycza 12 stycznia 1599

Mieszczanie łęczycy sprzedają klasztorowi dominikanów w Łęczycy dobra, które niegdyś ich przodkowie kupili od tegoż klasztoru

Or. ZŁI, ks. LXI, k. 282-284.

Uw. Według Or. dokument został wystawiony w dniu 11 stycznia 1599 r. (zob. p. a).

Actum Lancię¹ in positione actorum terrestrium Lanciensium, cui přesidebant generosi Joannes Karsnicki notarius², Joannes Gaiewski³ et Joannes Slawkowski⁴ camerarii terrestres Lancienses, feria tertia^a post festum Sanctorum Trium Regum proxima anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono.

Comparentes personaliter ad presentiam subscriptorum^b dominorum notarii et camerariorum terrestrium actaque presentia famati Thomas Organarius modernus⁵, Lucas Maciąskowicz antiquus⁶ proconsules, Mathias Partheke⁷, Matias Kabza⁸, Martinus Jasnosz⁹, Jacobus Gorski¹⁰, Jarossius Sellator¹¹, consules moderni, nec non Samuel Jasnosz viceadvocatus¹², Stanislaus Krzywda¹³, Laurentius Żurek scabini¹⁴ civitatis Lanciencsis, tum item Jacobus Placzek¹⁵, Thomas Dochadzała¹⁶ sutorum, Joannes Wielka¹⁷, Valentinus Bakczowicz¹⁸ sartorum, Albertus Sikora¹⁹ serifabrorum, Joannes Pislucza²⁰,

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Karśnicki Jan Sasin h. Jastrzębiec; 1597-1598 skarbnik sieradzki; 1598-1610 pisarz łęczycy; starosta bolesławski [U II/2, s. 260].

³ Gajewski Jan; komornik łęczycy; skądinąd nieznan.

⁴ Slawkowski Jan; komornik łęczycy; skądinąd nieznan.

⁵ Organista Tomasz; mieszczanin łęczycy; 1591, 1599 burmistrz łęczycy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] Łęczycza. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta, red. J. Szymczak, Łęczycza-Łódź 2003 s. 49].

⁶ Maciąskowicz (Maciążek) Łukasz; mieszczanin łęczycy; przed 1599 burmistrz łęczycy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 49].

⁷ Partheke Maciej; mieszczanin łęczycy; rajca miejski w 1599 r. [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 49].

⁸ Kabza Maciej; mieszczanin łęczycy; rajca miejski w 1599 r. [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 49].

⁹ Jasnosz Marcin; mieszczanin łęczycy; 1599 rajca łęczycy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 49].

¹⁰ Górski Jakub; rajca łęczycy w 1599 r. [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 49].

¹¹ Siodlarz Jarosz; 1591 ławnik łęczycy; 1599 rajca łęczycy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 62].

¹² Jasnosz Samuel; mieszczanin łęczycy; 1599 podwójci (landwójt) łęczycy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 49].

¹³ Krzywda Stanisław; ławnik łęczycy; bliżej nieznan.

¹⁴ Żurek Wawrzyniec; ławnik łęczycy; bliżej nieznan.

¹⁵ Placzek (Placek) Jakub; cechmistrz cechu szewców w 1599 [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 60].

¹⁶ Dochadzała Tomasz; mieszczanin łęczycy; 1599 cechmistrz cechu szewców łęczycy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 60].

¹⁷ Wielka Jan; mieszczanin łęczycy; 1599 cechmistrz krawców [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 58].

¹⁸ Bakczowicz Walenty; mieszczanin łęczycy; 1599 cechmistrz krawców łęczycy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 58].

¹⁹ Sikora Wojciech; mieszczanin łęczycy; stał na czele cechu ślusarzy w 1599 r. [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 65].

²⁰ Pislucza Jan; mieszczanin łęczycy; cechmistrz cechu kuśnierzy w 1599 r. [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 62].

^a Or.: secunda (ZŁI, ks. LXI, k. 282).

^b Or.: superscriptorum (ZŁI, ks. LXI, k. 282).

Stanislaus Lathala^{c21} pelliorum, Thomas Bogaczyk^{d22} mercatorum, Martinus Kopisko²³, Simon Tharaska²⁴ figulorum, Mathias Thomaszkowicz²⁵ textorum czechmagistri cives Lancienses, mentibus et corporibus sani, ab omni iure foro iurisdictioneque sua quavis propria quibus videlicet ratione bonorum et personarum suarum subsunt recedentes eisdemque hac in parte renunciantes huic vero terrestri Lanciensi iurisdictioni se cum bonis omnibus successoribusque suis actus presentis totius respectu subicientes et incorporantes publice manifeste sponte liberi vuulta matura deliberatione intra se prehabita claris ac expressis verbis recognoverunt, quia ipsi suo et aliorum hic protunc absentium officialium et czechmagistrorum totiusque communitatis civitatis huius Lanciensis pro quorum rathabitione infrascriptorum omnium cavent et fideiubent nominibus tres mansos agri sui liberos desertos in villa et hereditate Thopola²⁶ transvadum Lanciense inter agros Sacre Regie Maiestatis tenute pro tunc generosi Joannis Czadrowski²⁷ ex una et ex altera parte Chrzasczenska dicta tenute ad presens generosi Stanislai Gawronski²⁸ consistentes in omnibus tribus campis Durczynskie nuncupatis duos, videlicet mansos, quos honorabilis olim Stanislaus Durka venerabili conventui Lanciensi modo et iure quovis resignaverat, donaverat, quos tandem predecessores recognoscentium ab eodem acquisiverunt tertium vero quem prenominatus olim Stanislaus Durka²⁹ mansionariis³⁰ ecclesie parochialis Lanciensis tituli Sancti Andree, isdem civibus praedecessoribus modernorum testamento legaverat et donaverat a quibus quidem prefati cives eundem iure et modo quovis acquisiverunt una cum molendino ex^e fluvio dicto Bzura sito a civitate Lanciensi defluente ad presens deserto cumque eo omni et integro iure quo ipsos ex vi privilegiorum et inscriptionum quarumvis competebat competereque modo quovis dignoscitur dominio proprietate bonorumque eorundem omnium attinentis, pertinentis, adiacentis pratis, usibus, fructibus, proventibus, ac utilitatibus inde modo^f quolibet provenientibus qualiter universis nullis exceptis sed ita late longe prout eadem bona tam predecessores recognoscentium quam et ipsimet recognoscentes in hactenus tenuerunt, habuerunt et possidebant circumferentieque beneficiorum obtinent ac prout ea ex antiquo continentur suntque ab aliis bonis dislimitata a graniciebus ad granicies, nec non cum omnibus privilegiis et inscriptionibus de super^g premissa bona spectantibus et concernentibus premissorum-

²¹ Latala Stanisław; mieszczanin łęczycki; 1599 stał na czele cechu kuśnierzy; 1603 ławnik łęczycki [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op.cit., s. 62].

²² Bogaczyk Tomasz; mieszczanin łęczycki; 1599 cechmistrz kupców łęczyckich [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 81].

²³ Kopisko Marcin; mieszczanin łęczycki; w źródłach występował w latach 1574 i 1599; 1599 cechmistrz garncarzy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak op. cit., s. 68].

²⁴ Taraska Szymon; mieszczanin łęczycki; w źródłach występował w latach 1563 i 1599; 1599 cechmistrz garncarzy w Łęczycy [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak 2003, op. cit., s. 68].

²⁵ Tomaszkowicz Maciej; mieszczanin łęczycki; 1599 cechmistrz tkaczy łęczyckich [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak op. cit., s. 58].

²⁶ Topola - zobacz 13/7.

²⁷ Czadrowski Jan; skądinąd nieznany.

²⁸ Gawroński Stanisław; skądinąd nieznany.

²⁹ Durka Stanisław - zobacz nr 15/13.

³⁰ Mansjonarze - kapłani zajmujący się działalnością liturgiczną, śpiewali pieśni i teksty religijne podczas wszelkiego rodzaju nabożeństw; mieli własne uposażenie; przy kolegiatach i znaczniejszych parafiach łączyli się w grupy zwane kolegiami [R. Rosin, *Dzieje miasta do końca XVI w.*, cz. I, [w:], Łęczycza. Monografia miasta do 1990 roku, red. R. Rosin, Łęczycza 2001, s. 143].

^c Or.: Liatala (ZŁI, ks. LXI, k. 282).

^d Or.: Bogaczik (ZŁI, ks. LXI, k. 282).

^e Or.: in (ZŁI, ks. LXI, k. 282v).

^f Or.: indemodo (ZŁI, ks. LXI, k. 282v).

^g Or.: desuper (ZŁI, ks. LXI, k. 283)

que omnium quavis competentibus nihil penitus iuris domini proprietatis aut competentie cuiusvis pro se et successoribus suis aut quopiam illo^h excipientes nec modo quovis reservantes generi per speciem et ex converso in nullo derogantes reverendo ac religioso Mariano Stembecki a Lowicz priori conventus Lanciciensis³¹ ordinis Prædicatorum Sancti Dominici³², generalique prædicatori ac eius venerabili conventui nunc et pro tempore existentibus medietatem videlicet eorundem bonorum dono perpetuo et umquam irrevocabili dederunt donaverunt. Alteram vero videlicet vim doni se sic extendendoⁱ medietatem sexcentis florenis pecunie monete et numeri Pollonialis iam ab eodem reverendo domino priore manualiter, effectualiterque levatis de quibus eundem ac totum venerabilem conventum quietant, vendiderunt et resignaverunt prout presentibus unam medietatem dono perpetuo dant, donant, alteram vero pro summa suprascripta vendunt, inscribunt ac in perpetuum irrevocabiliter resignant. Omne et integrum ius suum quodcumque et qualecunque sit in eundem reverendum dominum priorem ac totum venerabilem conventum nunc et pro tempore existentes plenarię transferendo illique attribuendo omnimoda facultate illi presentibus concessa bona eadem omnia modo premissis sibi vendita et resignata iam ex nunc vigore inscriptionis presentis tenenda, habenda, uti frui pacifice et quiete possidenda, iure perpetuo et titulo hereditario, nec non danda, donanda, vendenda, alienanda, commutanda, arendanda, ac in suos beneplacitos usus quos meliores et utiliores noverint convertenda eisdemque disponenda temporibus diuturnis^j iamque ex nunc hic circa acta presentia dederunt et admiserunt sibi in bona suprascriptis donata et resignata realem intromissionem et actualem eorum possessionem. Quam dum in iisdem bonis officiose per ministerialem competentem duosque nobiles quoscunque presentes additam accetabiliter nullo modo per se ac nec per quempiam alium denegare imo libere admittere admissamque non perpedire^k verum eundem reverendum ac religiosum priorem ac totum venerabilem conventum nunc et pro tempore existentes ab omnibus dampnis et impedimentis iuridicis omnium et singulorum personarum cuiuscunque sexus status ac præemintie seu conditionis existentium ipsum impedimentum et impedire volentium. Tum ab omnibus inscriptionibus, prioribus et posteribus debitis, vinculis, censibus, reemptionalibus, evictionibus, submissionibus generaliter ab omnibus iuribus et oneribus dictis bonis impositis ac ea modo quovis gravantibus semper et ubique tantos quantos opus fuerit per omnes inscriptiones^l terrestres prout ad quamlibet personarum terrestris prescripto de iure spectat et pertinet tueri evincere, deffendere, eliberare, pacificare, ac moderare cum suo venerabilo conventu reddere ita quod præfatus reverendus prior cum eodem suo conventu ea ipsa bona presentibus resignata absque quovis dampno et impedimento tenere, possidere possit et valeat temporibus perpetuo duraturis iidem suprascripti recognoscentes se et posteros suos de omnibus bonis immobilibus et mobilibus modo quocunque Reipublice servientibus in fundo civili Lanciciensi consistentibus et eos concernentibus submittunt inscribunt et obligant, idque sub vadio sexingentorum florenorum pecunie monete et numeri Pollonialis sibi bonis omnibus posterioribusque suis presentibus libere imposito in casu premissorum modo quo-

³¹ Stembecki Marian; przeor konwentu łączyckiego; bliżej nieznaný.

³² Dominik, święty – zobacz 1/3.

^h Or.: alio (ZŁI, ks. LXI, k. 283).

ⁱ Or.: extendendo (ZŁI, ks. LXI, k. 283).

^j Or.: aeviternis (ZŁI, ks. LXI, k. 283v).

^k Or.: praepedire (ZŁI, ks. LXI, k. 283v).

^l Or.: praescriptiones (ZŁI, ks. LXI, k. 283v).

vis tam in parte quam in toto non exequutorum ad solvendum irremisibiliter luentes nulla re exquisita pēnisque quibusvis premissa evadendo. Pro quibus quidem premissis omnibus non completis complendis vadioque vel vadiis persolvendo quotiens se prenominati recognoscentes vel eorum posteri eidem reverendissimo domino priori vel conventui nunc et pro tempore existentibus cettare promiserunt totiens iurisdictione quavis sibi competenti obmissa coram officio castrensi Lanciensi cui se iam ex nunc cum bonis omnibus et successoribus suis incorporant et ad respondens subiciunt semper in primo cittacionis termino tanquam perempto stare iuri parere respondere inscriptionique presenti ac pro cittacionis omnibus in toto ab eodem officio non discedentes satisfacere et omne dictum^m pati tenebuntur cumⁿ suis successoribus prout se ad id obligant eundem primum comparendi et satisfaciendi peremptorium terminum nullis litis diffugiis iuris remediis tum dilationibus omnibus quibusvis de iure concessis et usufori introductis legalibusve impedimentis differentes neque evadentes contrariis, exceptionibus, evasionibus coloribusque et cautellis quibusvis mente et ratione humana adinventibus in toto abrenunciantes. Nulloque modo iuridico et extra iuridico se contra premissa omnia tuentes ac protegentes suę et suorum successorum omnis cause sub amissione.

Joannes Karsnicki notarius terre Lanciensis, capitaneus Boleslaviensis.

^m Or.: decretu (ZŁI, ks. LXI, k. 284).

ⁿ Or.: ad (ZŁI, ks. LXI, k. 284).

Łęczycza 28 września 1536

Jan Bolkowski z Górki i Topoli oraz mieszczanie łęczycy zawierają ugodę w sprawie łanów we wsi Topola

Uw. Błędna nazwa dnia tygodnia w datacji dokumentu: zamiast feria tertia powinno być: feria quinta.

Actum in castro Lanciensi¹, feria tertia in vigilia sancti Michaelis Archangeli anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo sexto.

Facta est concordia et amicabile compositio per magnificum venerabilem et generosum Nicolaum de Ruszoszycze² castellanum Biechoviensem, Lanciensem, Ravensensem et Przedeczensem capitaneum³, Simonem Wisocki Posnaniensis et Lanciensi ecclesiarum canonicum⁴ et Nicolaum Malochowski dapiferem terrę Lanciensi⁵ inter nobilem Joannem Bolkowski de Gorki et Topola transpontem⁶ ex una et famatos proconsulem nec non consules, ac totam communitatem civitatis Lanciensi partibus ex altera, et hoc occasione trium laneorum in villa Topola transpontem per conventum Lanciensem civibus Lanciensi et etiam p̄fatos Bolkowski venditis, hoc est duorum laneorum agri monachorum Lanciensi et tertium vicariorum ecclesię parochialis Lanciensi resignatisque et inscriptis. Quam quidem concordiam p̄fatos ambę partes videlicet p̄fatos Joannes Bolkowski ex una et proconsul cum consulibus civitatis Lanciensi partibus ex altera coram iudicio castri Lanciensi personaliter stantes in hunc modum esse factam publice et per expressum recognoverunt in primis itaque quod p̄fatos Joannes Bolkowski ius suum totale quod habebat super p̄fatos tres laneos agri duos monachorum et tertium vicariorum ecclesię parochialis Lanciensi ibidem in Topola trans pontem pro quibus lis et controversia inter ipsum Joannem Bolkowski et p̄fatos cives vertebant cum eo omni ac totali iure libere per modum concordię dimisit et condescendit p̄fatis civibus Lanciensi nihil sibi suisque legitimis successoribus excipiendo seu reservando omniaque iura inscriptiones privilegia tam regalia, quam spiritualia pro eisdem tribus laneis in Thopola quomodolibet spectantia in nihilum redigit et eadem in manus civium p̄fatorum dedit. Alia videlicet privilegia et inscriptiones quecunque pertinerint super eosdem laneos p̄fatos que nec extradite fuerant p̄fatis civibus illa in posterum nullius roboris esse debent iam eadem presentibus in toto mortificanda cassandaque perpetuo ita quod ipse Bolkowski et eius legitimi successores p̄dictos cives Lanciensi non debet impedire aut quovis modo pro p̄fatis tribus laneis agri vexare sed perpetuum silencium habere sub vadio infrascripto sed eosdem laneos tres ante fati cives secundum illorum resignacionem ipsis factam et iuxta privilegium hac re Regie Maiestatis titulo perpetuo et hereditario appropriatum tenebunt et pacifice possidebunt eviterne. Insuper p̄dicti cives ex adinvencione duorum arbitratorum suprascriptorum pro fatigis inpensis ac damnis, que

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Russocice obecnie wieś w powiecie tureckim w województwie wielkopolskim na pn. od Turku.

³ Russocki Mikołaj (ok. 1491-1548); 1511 kasztelan biechowski; 1524-1536 r. starosta łęczycy; 1524 r. starosta przedecki; 1532-1538 starosta rawski; uczestnik wojny z Zakonem Krzyżackim 1519-1521; 18 V 1537 r. zabił pod Koininem brata swojej żony Anny – Grzegorza Lubrańskiego, z którym toczył spór o ordynację lubrańską- skazany za to w 1538 r. na 1,5 roku więzienia w zamku malborskim, ale nie pozbawiony czci i urzędu [H. Kowalska, *Russocki (Rusecki) Mikołaj h. Korab* [w:] PSB, t. XXXIII, Wrocław-Kraków 1991-1992, s. 150-152].

⁴ Wysocki Szymon; kanonik poznański i łęczycy; 1515-1517 posiadał kanonikat Śródka; 1533-1543 posiadał kanonikat Lubraniec [K. Lutyński, *Kapituła katedralna w Poznaniu w XVI wieku. Organizacja i majątek*, Poznań 2000, s. 73, 79].

⁵ Małachowski Mikołaj – zobacz 15/18.

⁶ Bolkowski Jan z Górek i Topoli – zobacz nr 17/5; Topola – zobacz 13/7.

impendebat in iure occasione prefatorum trium laneorum prefatus Joannes Bolkowski, viginti quinque marcas pecunie monete et numeri Regni Pollonie prefato Bolkowski in presencia dominorum arbitratorum suprascriptorum dederunt et cum effectu persolverunt. De quibus viginti quinque marcis pecunie eosdem cives quietavit et quietat presentibus perpetuo. Quę quidem partes suprascripte ex adinvencione prefatorum arbitratorum omnes discordias, diferencias, rixas, commissiones progresumque cause sue perpetue mortificaverant quam quidem concordiam et omnia in eadem descripta ambe partes predictę debent et tenebunt tenere et inviolabiliter observare ipsi et eorum succedores legitimi perpetuo sub vadio ducentorum florenorum pecunie monete et numeri Pollonicali per duos arbitros vallato parti tenenti per partem non tenentem succumbendo pro cuius vadii transgressione si se aliqua parciū cittare permiserit hic ad officium castrı Lanciensis ex tunc recedendo a iure terrestri et huic iurisdictioni castrensis Lanciensis incorporando pro quacunque die feriata seu citata et citati extiterint in primo cıtationis termino tanque peremptorio stare et respondere iurique parere tenebit et tenebuntur sub penis LXXta et Lta⁷ toties, quoties opus fuerit succumbendo.

⁷ Kary - zobacz nr 5/4.

Łęczycza 17 kwietnia 1598

Marcin Jasnosz i jego żona Katarzyna, mieszczanie łęczycy, zobowiązują się wypłacić z procentem (3 floreny rocznie) dominikanom łęczycy 50 florenów, zapisanych zakonnikom w testamencie przez Zofię Borowską, ciotkę Marcina

Actum coram iudicio exposito particulari advocati Lanciencis¹, feria sexta ante festum sancti Adalberti Pontificis proxima anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo octavo. Famatus Martinus Jasnosz aromatarius² et honesta Catherina consors eius³ alias coniuges cives Lanciencis coram iudicio advocati Lanciencis actisque presentibus personaliter, stantes sani mente et corpore existentes, publice libereque exuunt et quilibet illorum seorsine exuit se florenorum quinquaginta pecunie Pollonice quemlibet per grossos triginta numerari ad^a ecclesiam monasterii Lanciencis et hoc respectu bonorum per nobilem olim Zophiam Borowska⁴ amitam eiusdem Martini in fundo Lancienci derelictorum et pro conventu seu ecclesia monasterii Lanciencis certam quotam summe per eam Zophiam testamento legattam et donatam teneri ac debere. Quam summam supernominatam in bonis suis omnibus in fundo Lancienci modo quocunque habitam et possessam conventui seu ecclesie monasterii Lanciencis inscribunt demonstrant et dicto debito se cum suis successoribus onerant submittent se et suos successores de bonis suis obligant, a summa predicta censum annualem singulis annis pro quolibet festo sacra Paraschene priori eiusdem conventus monasterii nunc et in posterum existenti per florenos tres dare solvere et circa acta presentia reponere. Idque sub similis summę trium florenorum vadio. In casu non solutionis census predicti die et tempore solutioni assignatto ex tunc submitunt se cum suis successoribus in crastino eiusdem diei solucioni assignato capitalem summam quinquaginta florenorum eidem conventui^b monasterii Lanciencis dare solvere et circa acta presentia reponere. Idque sub vadio quinquaginta florenorum pecunie Pollonialis. Pro qua summa et vadio ac censu annuali et ob non complecionem premissorum omnium cittati prenominati Martinus Jasnosz et Catherina consors eius vel eorum successores ad iudicium presens advocaciale Lanciense per priorem eiusdem conventus seu monasterii Lanciencis nunc et in posterum existentem ex tunc omni die et tempore in primo cittacionis termino tanquam perempto tenebunt stare iuri parere, respondere et inscriptioni presenti sine ullis dillationibus, exceptionibus conversis, evasionibus, prescriptionibus, appellationibus, moracionibus a iudicio non differentes satisfacere et omne dictum pati se et successores suos cum bonis suis submitterunt et submitunt quod presenti est sollidatum. Ex actis advocatilibus Lanciencibus extractum.

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Jasnosz Marcin – zobacz 18/9.

³ Katarzyna; żona Marcina Janosza; niezidentyfikowana.

⁴ Borowska Zofia; skądinąd nieznaną.

^a Kopiařiusz: ac.

^b Kopiařiusz: conventu.

Łęczycza 16 września 1598

Mikołaj Żabokrzecki zobowiązuje się wypłacić dominikanom łęczyckim 4 floreny pożyczki ze swoich dóbr miejskich w Łęczycy

Actum coram iudicio advocatiali Lanciensi¹, feria quarta ante festum sancti Mathei Apostoli et Evangelistę proxima anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo octavo. Nobilis et famatus Nicolaus Żabokrzecki², olim Andreę Żabokrzecki³ civis Lanciensiensis filius, coram eodem iudicio Advocatiali Lanciensi personaliter constitutus, sanus existens publice recognovit, se et successores suos de bonis suis quibusvis omnibus mobilibus et immobilibus in fundo civili Lanciensi consistentibus teneri ac debere florenos quatuor pecunie monete et numeri Polonialis certi mutui et esencialiter debiti venerabili ac religioso Mariano priori conventus seu monasterii Lanciensiensis⁴ vel successoribus ordinarie subsequentibus solvendo pro instans festo sancti Martini Pontificis⁵ proximo anni presentis sub simili vadio citatosque ratione premissorum ad iudicium presens vel ad officium consulare Lanciense extunc semper omni die et tempore in primo cittacionis termino tanquam in peremptione stare iuri parere, respondere inscriptionique presenti ac pro citatione in toto ab iudicio sive¹ officio illo non discedens satisfacere se cum suis successoribus de bonis suis omnibus submissit bona sua et successores suos ad id onerans dillationibus quibusvis iuridicis se abrenuncians nullamque prescriptionem premissorum curare vult. Ex actis advocatilibus Lanciensiensibus descriptum.

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Żabokrzecki Mikołaj h. Sulima; skądinąd nieznan.

³ Żabokrzecki Andrzej h. Sulima z Żabokrzeków k. Sławoszewa na pn.-zach. od Łęczycy; szlachcic-mieszczanin; 1531 cechmistrz kupców łęczyckich; 1535, 1537, 1543-1544, 1547-1550 burmistrz Łęczycy; 1540 pisarz poborcy podatków w ziemi łęczyckiej Wojciecha Ponętowskiego; 1548-1549 poborca cła ziemskiego łęczyckiego; 1556 rajca łęczycki [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] Łęczycza. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta, red. J. Szymczak, Łęczycza-Łódź 2003, s. 49, 53].

⁴ Stembecki Marian – zobacz 18/32.

⁵ Marcin z Tours, święty – zobacz 5/3.

¹ *Kopiarus*; sive.

Łęczyca 2 listopada 1603

Marcin Leźnicki sprzedaje za 60 grzywien na wyderkauf dominikanom łęczyckim 3 floreny rocznego czynszu, zapisanego im na wszystkich jego dobrach

Or. GŁL, ks. CVI, k. 522-523.

Actum in castro Lanciciens¹, feria tertia post festum Omnium Sanctorum proxima anno Domini millesimo sexcentesimo tertio.

Coram officio actisque presentibus castrensibus Lanciensibus personaliter comparens generosus Martinus Leźnicki², olim generosi Jacobi³ filius, in Budzynek^a dicta Wozniki⁴ et alibi hęres quamvis eger corpore, sanus tamen mente et campos^b rationis bene existens, a iure terrestri districtus sui proprii et alia quavis sibi competenti iurisdictione recedens eisdemque hac in parte renuncians, huic vero presenti castrensi Lanciensis iurisdictioni se cum bonis omnibus ac suis successoribus actus infrascripti totius respectu subiciens et incorporans publice libere animi deliberatione prehabita verbisque expressis recognovit, quia ipse ductus zelo pietatis ab antecessoribus suis cultę in propagationem honoris divini ad priorem summam triginta quinque cum media marcarum pecunie Pollonicalis^c pro qua census duarum sexagenarum pecunie communis memoratus olim Jacobus Leźnicki patrens suus clarissimus venerabilibus et religiosus viris ordinis Prędicatorum conventus Lanciensis Beati Dominici⁵ perpetue et in evum in vim tamen reemptionis alias na wyderkaw^d in bonis Budzynek^e Wozniki⁶ dicta et Moskowicze⁷ utraque vendidit et inscripsit prout de his inscriptio eadem reemptionis in castro Lanciensis, feria tertia post festum Conversionis Sancti Pauli Apostoli proxima anno millesimo quingentesimo decimo septimo latius canit eandem inscriptionem reemptionis originalis cum omnibus illius conditionibus et ligaminibus approbans eamque augens et meliorans viginti quatuor et mediam marcas pecunie communis asciscit adscribit unit eamque summam priori annexam iisdem venerabilibus et religiosus viris nunc et pro tempore existentibus conventus eiusdem Lanciensis beati Dominici, in quo ad presens religiosus Adrianus prędicator generalis⁸ prioritatum tenet pro obeundis divinis officiis pro sui et suorum antecessorum animabus in capella templo tituli Sancti Dominici applicata per memoratum olim generosum Jacobum Leźnicki parentem suum amantissimum fundata delegat atque mandat et pro ea tres florenas pecunie Pollonicalis^f census annui in bonis integris priori inscriptione ab olim parente suo condita oneratis perpetuo et in evum in vim tamen reemptionis vendit et resignat effective subiciens se ac de bonis omnibus immobilibus et mobilibus originali reemptione^g subiectis onerans ab eadem summa conglobata sexaginta^h sextiⁱ marcarum pecunie Polloni-

¹ Łęczyca – zobacz 1/2.

² Leźnicki Marcin – zobacz 8/2.

³ Leźnicki Jakub – zobacz 7/2.

⁴ Budzynek – zobacz 7/4.

⁵ Dominik, święty – zobacz 1/3.

⁶ Wozniki – zobacz 7/5.

⁷ Moszkowice – zobacz 7/6.

⁸ Hadrian; przeor konwentu łęczyckiego, kaznodzieja generalny zakonu dominikańskiego; niezidentyfikowany

^a Or.: Budzinek (GŁL, ks. CVI, k. 522).

^b Or.: compos (GŁL, ks. CVI, k. 522).

^c Or.: polonicalis (GŁL, ks. CVI, k. 522).

^d Or.: widerkaw (GŁL, ks. CVI, k. 522v).

^e Or.: Budzinek (GŁL, ks. CVI, k. 522v).

^f Or.: polonicalis (GŁL, ks. CVI, k. 522v).

^g Or.: reemptioni (GŁL, ks. CVI, k. 522v).

^h Or.: segaxinta (GŁL, ks. CVI, k. 522v).

ⁱ Kopiařiusz: sest.

calis^j septem florenos communis monetę in regno currentis census annui quotannis pro quolibet festo sancti Nicolai Pontificis⁹ incipiendo a proxime nunc imminente simili festo iuxta privilegium anno millesimo quingentesimo decimo septimo conscripta ad premissa sese referens iisdem religiosi viri ordinis Prędicatorum, pro tempore in eodem conventu Lanciensi existentibus, per suum proprium nuncium mittere quietonemque prioris eiusdem conventus ad acta hęc castrensia Lanciensa personaliter recognitam acquiescere quod praestitutum est is idem^k generosus Martinus recognoscens suosque ad id ut supra obligat successores sub vadiis summę connexae sexaginta marcarum cuiuslibet anni correspondentis et censuris ecclesiasticis ac sub onere toto ligamentis omnibus conditionibus et quibusvis in onerationibus^l inscriptione originali reemptionali connotatis. Quę presentibus sua recognitione in se bona omnia originali inscriptione onerata mobilia et immobilia ac suos succesores trahit et assumit prout traxit et assumpsit presentibus poenis statuti nullis nec prescriptione quavis premissa omnia evadens aut quovis modo subterfugiens pro quibus quidem premissis omnibus seu premissorum aliquo non completo completendo tum pro vadio seu vadiis exolvendis quoties se prenominatus generosus Martinus Leznicki recognoscens cum successoribus conventui prefato Lanciensi ordinis Predicatorum nunc et pro tempore existenti citare et iure secum agere permiserit toties iurisdictione quavis propria ut supra in partem reiecta coram presenti castrensi Lanciensi officii iudicio cui se iam ex nunc cum bonis omnibus et suis successoribus ad respondens ex libera sui electione subicit et incorporat semper in primo uti peremptorio citationis termino stare iuri parere inscriptionique praesenti ac pro iis omnibus pro quibus ad eandem inscriptionem iure actum fuerit statim in facie officii satisfacere et se dictum pati se submittit suosque successores ad id onus ferendum et premissa omnia debite exequenda de bonis omnibus stringit ligat et onerat eundem terminum primum peremptorium et alios omnes consequentes causas terminos actu pro maiori minorenitae successorum vera vel simplici infirmitatibus quietatione extranea aura pestifera taciturnitate actionum iudicialium novis et antiquis regni sanctionibus laudatis, laudandis contrarium sentiendo generaliter vero nullis dillationibus iure regni presenti comprehensis et legalibus impedimentis differentis, imo omnibus contrariis exceptionibus, tam in accessorio, quam in negotio principali motionibus, appellationibus et earum per adcitationes, persecutiones^m videns ministerialis aut eius relationis authenticę affectionibus inscriptionis et processus ad eam obtenti cedat quietationis prescriptionibusⁿ, proulongationibus^o evasionibus^p ac aliis omnibus in universum iuris beneficiis et quibusvis procrastinationibus in toto abbrevando sub suę et successorum suorum ammissione totius cause luitationeque vadii prefati^q toties quoties suis cum successoribus citabitur benevolentino consensu premissa firmanti.

Jeorgius Krzykoski iudex surrogator castrensis Lanciensis¹⁰ manu propria.

Ex actis castrensibus Lancicesibus descriptum.

⁹ Mikołaj, święty – zobacz 7/8.

¹⁰ Jerzy Krzykowski; surogat grodzki łączycycki z początku XVII w.; skądinąd nieznan.

^j Or.: polonicalis (GŁI, ks. CVI, k. 522v).

^k Or.: is id (GŁI, ks. CVI, k. 522v).

^l *Kopiarusz*: orerationibus.

^m Or.: prosequos (GŁI, ks. CVI, k. 523).

ⁿ Or.: prescriptionis (GŁI, ks. CVI, k. 523).

^o Or.: proulongationis (GŁI, ks. CVI, k. 523).

^p Or.: evasionis (GŁI, ks. CVI, k. 523).

^q *Kopiarusz*: prefecti.

Łęczycza 13 listopada 1606

Andrzej Wolski, mieszczanin łęczycki, zapisuje w testamencie klasztorowi dominikanów w Łęczycy pół łana pola wraz z łąką i zaniedbany folwark z placem oraz 4 pola, zastawione u młynarza Borowicza

Actum coram iudicio necessario advocati Lanciencis¹, feria quinta post festum sancti Martini Pontificis proxima anno Domini millesimo sexcentesimo sexto Nobilis ac famatus Andreas Wolski², civis Lanciencis coram famatis Laurentio Żurek³, Stanislawo Lathala⁴ scabinis et famato Samuele Jasnosz antiquo consule⁵, civibus Lanciencibus licet aeger corpore mente tamen sanus et compos ratione existens nolens intestatus de hac luce abire cavensque ne post mortem suam differentie occasione bonorum suorum orientur testamentum seu ordinationem bonorum suorum ac ultimę voluntatis sue fecit et condidit. In primis animam suam peccatricem Christo Jesu Creatori suo comendavit corporisque sui sepulturam in ecclesia monasterii Lanciencis Sancti Stanislawi⁶ elegit sepeliri-que more christiano petiit item idem testator agrum suum proprium in fundo Lancienci existentem videlicet medium laneum agri quod sibi post obitum puerorum suorum tempore pestis demortuorum cum honesta Regina Trzeciakowna⁷, uxore sua legitima, procreatorum cessit et iure naturali devolutum ac dicto iudicii presentis adiudicatum est inter agros Mathiae Włodarczyk⁸ et Andreę Kaluzwy⁹ iacentem in omnibus tribus campis a graniciebus ad granicies una cum prato ex opposito eiusdem agri existente nec non et predium desertum una cum area inter areas Mathiae Włodarczyk et Czarniszowskie¹⁰ ex utriusque partibus iacente et sitta (excepto holodio nondum aedificato quod pro se reservavit) ad conventum Lanciensem Sancti Stanislawi ordinis Prędicatorum Sancti Dominici¹¹ ad mensam sacerdotum eiusdem monasterii dedit donavit et inscripsit presentęque actu dat donat et inscribit perpetuo. Quę bona supradicta per se donata conventus Lanciencis cum omni iure dominio quo eum spectabat tenebit et possidebit perpetuo. Introuisionem in facie iudicii presentis idem Wolski dedit et in bonis daturum se obtulit cuius agri quatuor compositum in ducentis florenis sunt apud Borowicz molendinatore¹² obligatti, quę conventus Lanciencis exonerare et exemere debet tum et debita certa conventus Lanciencis certis personis per se retentis et actis presentibus inscriptis videlicet nobili Mathię Malski¹³ seu successoribus eius florenorum centum, item honesto Jacobo Kawalkowicz sartori¹⁴ vel uxori eius florenorum triginta septem pecunie Pollonialis debitorum ex divisione illi non persolutorum idem conventu Lancienci persolvere debet et tenebitur respectu cuius donationis reverendi fratres in conventu Lancienci nunc et in posterum existentes debebunt et tenebuntur singulis annis quolibet quartuali quatuor missas pro defuncto famulo expedire et bona predicta a conventu non alienare immo perpetue permanere et debebunt conscientia patrum ad id onerantium. Ad quę premissa reverendus Valentinus

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Wolski Andrzej; skądinąd nieznany.

³ Żurek Wawrzyniec – zobacz 18/14.

⁴ Latała Stanisław – zobacz 18/21.

⁵ Jasnosz Samuel – zobacz nr 18/12.

⁶ Stanisław ze Szczepanowa, święty – zobacz 12/5.

⁷ Trzeciakówna Regina; skądinąd nieznana.

⁸ Włodarczyk Maciej; skądinąd nieznany.

⁹ Kałużwa Andrzej; skądinąd nieznany.

¹⁰ Czarniszowska – niezidentyfikowana.

¹¹ Dominik, święty – zobacz 1/3.

¹² Borowicz; młynarz łęczycki; niezidentyfikowany.

¹³ Malski Maciej; skądinąd nieznany.

¹⁴ Kawalkowicz Jakub; krawiec łęczycki; skądinąd nieznany.

Modrzowski¹⁵ pro tunc prior conventus Lanciencis coram eisdem officialibus personaliter stans suo et tocius conventus Lanciencis fratrum nomine premissa exequi sese obtulit et libere consensit et debita prefata persolvi promissit. Item idem testator recognovit quia aream unam cum testudinibus sub prętorio Lancienci iacentem suam propriam quę post mortem puerorum suorum dicto iudicii presentis est adiudicata in dispositionem officii famatorum proconsulis consulum ac toti communitati civitatis Lanciencis uti heredibus eiusdem areae nunc et pro tempore existentibus comisit deditque ac donavit perpetuo. Quę bona cum eo iure quo eum spectabat, tenebunt, habebunt et pacifice possidebunt et eisdem bonis iuxta beneplacitum suum disponebunt perpetuo. Intromissionem cum possessione in eandem aream ac testudines in facie iudicii presentis idem Wolski dedit et libere admisit et in bonis daturum se obtulit de quibus testudinibus proconsul et consules pro tempore existentes ad ecclesiam Sancti Andreętum pro hopsitali Lancienci certam quotam summę dare et persolvere tenebuntur. Item idem testator se frumenta varii generis famato Samueli Jasnosz civi Lancienci pro certa summa vendidisse recognovit. Item pecuniam in paratam nullam recognovit se habere. Executorem huius ultime voluntatis suę famattos proconsulem consules civitatis Lanciencis elegit et constituit.
Ex actis advocatilibus Lanciencibus extractum

¹⁵ Modrzewski Walenty; przeor konwentu ęczyckiego; skądinađ nieznaný.

Jakub Stokowski zapisuje dominikanom łęczyckim 9 florenów i 20 groszy rocznego czynszu od 100 grzywien, zapisanych im przez Jana Karwata ze Stoków na wsi Lipiny (Lipinki)

Actum in castro Petricoviensi¹, feria quarta in vigilia festi Omnium Sanctorum anno Domini millesimo sexcentesimo duodecimo.

Comparens personaliter coram officio et actis presentibus castrensibus Petricoviensibus generosus Jacobus Stokowski², olim generosi Valentini Stokowski³ filius, ab omni iure foro ac iurisdictione suis quibusvis propriis et competentibus recedens praesenti vero castrensi Petricoviensi iurisdictioni se cum bonis omnibus et successoribus suis subiiciens et incorporans sanus mente et corpore existens publice ac benevole coram eodem officio recognovit, quia se de bonis suis omnibus ubivis consistentibus cum successoribus suis religiosus viri ordinis Prædicatorum Beati Dominici⁴ totique conventui Lanciensi, nunc et pro tempore existentibus, et eorum successoribus inscribit, submittit et obligat censum annum singulis annis per novem florenos et grossos viginti pecunie Pollonicali respectu arendę a summa centum marcarum pecunie Pollonicali per olim generosum Joannem de Stoki venatorem Lanciensem⁵ in bonis villę Lipiny⁶ actis castrensibus Lanciensibus assecurata pro quolibet festo sancti Martini Pontificis⁷ incipiendo eam solutionem a proxime venturo festo sancti Martini Pontificis intercedente quietatione manuali sive autentica usque ad exolutionem summę principalis iuxta instructionem originale eidem conventui Lanciensi solvere et pendere. Idque exequi debet idem recognoscens sub vadio centum marcarum pecunie Pollonicali in se bona sua et suos successores assumpto et imposito in casu conventionis premissorum ad solvendum succumbendo ad quod se de omnibus bonis cum successoribus suis submittit et inscribit presentibus nulla pęna statuti praescriptione quavis termini premissa evadendo pro quibus quidem premissis omnibus non completis complendis ac vadio vel vadiis exinde transgrediendo persolvendo quotiens, se memoratus recognoscens Stokowski prædicto conventui Lanciensi et eorum successoribus sua quoque cum posteritate citare permiserit toties foro suo quovis proprio ut supra omisso coram iudicio seu officio castrensi capitanei Lanciensis semper stare parere respondere inscriptionique presenti ac eius contentis in toto satisfacere ac omne dictum pati se, uti premissum est de bonis omnibus cum successoribus suis submittit et inscribit peremptorie omnibus contrariis exceptionibus protestationibus, evasionibus, motionibus, appelationibus et earum prosecutionibus tum dilationibus omnibus nempe vera vel simplici infirmitati actione pro maiori ad evictorem ad quietationem ad monumenta quevis ad annos discriptionis successoribus aliisque quibusvis dillationibus et legalibus impedimentis repulsis nullos demum defectus inscriptioni presenti nec toti si quis sit eam consequenti procesui iudicario obiiciendo nec modo quovis exquisito se contra premissa omnia suis cum successoribus tuendo et protegendo sub amissione sue et suorum successorum totius causę nulla termini prescriptione in premissis omnibus obstante.

Petrus Urbanski vicecapitaneus et iudex castri Petricoviensis⁸ manu propria
Vincentius Wolski notarius castri Petricoviensis⁹ manu propria

¹ Piotrków Trybunalski – zobacz 9/5.

² Stokowski Jakub; bliżej niezmany.

³ Stokowski Walenty; bliżej niezmany.

⁴ Dominik, święty – zobacz 1/3.

⁵ Jan Karwat ze Stoków – zobacz 4/2.

⁶ Lipinki – zobacz 4/4.

⁷ Marcin z Tours, święty – zobacz 5/3.

⁸ Urbański Piotr; podstarości i sędzia grodzki piotrkowski [K. Niesiecki, *Herbarz Polski*, wyd. J. N. Bobrowski, t. IX, Lipsk 1842, s. 203].

⁹ Wolski Wincenty; pisarz grodzki piotrkowski; bliżej niezmany.

Dominikanie łączyccy za sumę 9 florenów i 20 groszy wydzierżawiają do Nowego Roku Jakubowi Stokowskiemu wieś Lipiny (Lipinki)

Actum in castro Petricoviensi¹, feria quarta in vigilia festi Omnium Sanctorum anno Domini millesimo sexcentesimo duodecimo

Comparentes personaliter coram officio et actis presentibus castrensibus Petricoviensis religiosi Gregorius², prior et Faelix subprior³, fratres conventus Lanciensis ordinis Predicatorum Sancti Dominici⁴, ab omni iure foro ac iurisdictione suis quibusvis propriis et competentibus recedentes presenti vero castrensi Petricoviensi iurisdictioni se cum bonis omnibus et suis successoribus subicientes et incorporantes sani mente et corpore existentes publice et benevole coram eodem officio recognoverunt et quivis illorum suo pro interesse recognovit, quia bona sua omnia in villa et hereditate Lipiny⁵ prope Stoki⁶, terra Lanciensis⁷ in districtu Brzeziniensi⁸, consistentia summa pecunie centum marcarum pecunie Polonicae per olim generosum Joannem de Stoki venatorem Lanciensem⁹ eisdem religiosis viris conventus Lanciensis in bonis prefatis inscriptione onerata cum omni eorundem bonorum iure dominio proprietate pertinentiis, attinentiis, coherentiis, fructibus, redditibus, proventibus, commodis, obventionibus et emolumentis generaliter universis ex eisdem bonis modo quovis provenientibus et ad eadem bona spectantibus et pertinentibus nihil sibi et successoribus suis ex praemissis omnibus reservando et excipiendo generoso Jacobo Stokowski¹⁰ olim generosi Valentini Stokowski¹¹, filio et eius legitimis successoribus pro summa novem florenorum et grossorum viginti pecunie Polonicae ea ab ipso levata et percepta, de qua eum quietant et liberum faciunt perpetue, hinc et ab actu presenti ad festum Circumcisionis Domini nostri Jesu Christi proximum proxime venturum arendant, locant et conducunt eidemque iure et more arendatorio inscribunt dando et concedendo eidem plenariam proprietatem et omnimodam facultatem bona eadem ei modo premissis arendata, tenenda, habenda, possidenda, ac eis pacifice quiete uti frui usque ad tempus prefatum expirationis arendationis. In quę quidem bona memorata et modo premissis arendata memorati recognoscentes priores conventus Lanciensis eidem Stokowski dant et admittunt intramissionem realem cum actuali et efectiva bonorum eorundem possessione per ministerialem et nobiles duos quoscunque et quandocunque voluerit in loco bonorum coascapiendorum et continuandorum actu presenti in praemissis mediante.

Petrus Urbanski vicecapitaneus et iudex castri Petricoviensis¹² manu propria
Vincetius Wolski notarius castri Petricoviensis¹³ manu propria

¹ Piotrków Trybunalski – zobacz 9/5.

² Grzegorz; przeor konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

³ Feliks; podprzeor konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

⁴ Dominik, święty – zobacz 1/3.

⁵ Lipiny – zobacz 4/4.

⁶ Stoki – zobacz 4/2.

⁷ Łęczyca – zobacz 1/2.

⁸ Brzeziny – zobacz 4/5.

⁹ Jan Karwat ze Stoków – zobacz 4/2.

¹⁰ Stokowski Jakub – zobacz 24/2.

¹¹ Stokowski Walenty – zobacz 24/3.

¹² Urbański Piotr – zobacz 24/8.

¹³ Wolski Wincenty – zobacz 24/9.

Kłodawa 11 grudnia 1402

Hieronim, arcybiskup Krety i legat papieski, udziela odpustu, tym wszystkim, którzy będą w określone dni uroczyście adorować Przenajświętszy Sakrament, wystawiony w kościele dominikanów łączyckich pw. św. św. Stanisława Męczennika i Doroty Dziewicy

Uw. Błędna datacja – powinno być 11 grudnia 1462, gdyż piąty rok pontyfikatu Piusa II (1458-1464) przypadał na 1462 r.

Titulus ecclesię conventus Lanciencis ordinis Praedicatorum Sancti Stanislai¹ et Sanctae Dorotheę Virginis et Martiris Indulgentiae

Jeronimus Dei et Apostolicae Sedis gratia archiepiscopus Cretensis, sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Pii divina providentia Pape Secundi vicecamerarius, ac ipsius dicteque Sedis in Regno Pollonię ac provinciis Slesię et Prussię, cum potestate legati de latere nuntius et orator², dilecto nobis in Christo Joanni priori³ ecclesię Sanctorum Stanislai Martiris et Dorotheę Virginis Lanciencis ordinis fratrum Prędicatorum Gnesnensis dioecesis salutem in domino sempiterno. Cum Excelentissimum ac Sacratissimum Corporis et Sanguinis Domini nostri Jesu Christi sacramentum eundem dominum nostrum Jesum Christum verum Deum et verum Hominem realiter et veraciter licet sub specie aliena continens, quod ipse dominus noster appropinquante passionis eius hora signo precipui, quo nos dilexit amoris salubriter instituit et quo nobis se ipsum in edulium modo tribuit, ac quod ipse tandem de hoc mundo ad patrem transiens perpetuum eiusdem suę passionis memoriale reliquit in terris a cunctis christifidelibus, pro quibus ab ratri faucibus eripiendis, idem dominus noster in crucis patibulo ignominiose suspensus se ipsum in precium immolare et suum preciosum sanguinem effundere dignatus est sanctissima et purissima devotione ac dignissimis laudibus et honoribus et reverentie merito colendum sit, nos fideles eosdem ad assiduam eiusdem sacramenti venerationem eiusque commemorationem sanctissima spiritualium largitione muneris invitare et allicere summopere conamur, ut ipsi per hoc divinę gratię capatiores effecti fructusque vitae carpentes aeternę eo quo corporalis habetur ipsius presentia salvatoris viatico post hanc miseriam et lacrimare valem ad celestem, in qua eundem salvatorem, quem hic solum in enigmate et per speculum intuemur facie ad faciem perpetuo contemplantur, regionem ascendere mereantur. Humilibus quoque supplicam notis illis presertim quę ex devotionis ardore prodire et eiusdem sacramenti laudis et honoris augmentum cedere dignoscuntur quantum cum deo possumus libenter anuimus ea ad exauditionis gratiam favorabiliter admittentes Tuis igitur devotis porrectis nobis in hac parte supplicationibus inclinati qualibus tu tuique successores priores ecclesiae Sanctorum Stanislai Martyris et Dorotheę Virginis Lanciencis ordinis Prędicatorum Gnesnensis dioecesis, pro tempore existents, dictum Sacramentum singulis quintis feriis per totum anni circulum et sanctorum Marię Magdalene⁴ et Thomę de Aquino⁵, in quorum honore quaedam capella in dicta ecclesia fundata existit, festivitatibus sive

¹ Stanisław ze Szczepanowa, święty – zobacz 12/5.

² Hieronim z Lando, Hieronim z Krety (zm. po 16 X 1493); protonotariusz apostolski; 1458 arcbp Krety; 1459-1464 legat papieski w Polsce [J. Brzydło, *Hieronim z Lando, Hieronim z Krety*, [w:] EK, t. VI, Lublin 1993, kol. 858].

³ Jan; przeor konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

⁴ Maria Magdalena (Maria z Magdali) święta; żyła w I n. e. w Palestynie; jedna z najslawniejszych osób z grona uczniów Chrystusa; Orygenes i pierwsi komentatorzy odróżniali ją od mistycznie nastawionej Marii z Betanii, która namaściła stopy Jezusa i wytarła je włosami, oraz od grzesznej kobiety, której przewinienia Chrystus wybaczył, gdy żalując za nie, w podobny sposób go namaściła; papież Grzegorz I Wielki utożsamiał te trzy postaci i odtąd na Zachodzie rozwinął się kult Marii Magdaleny jako jednej osoby; zostało to jednak później zakwestionowane i obecnie uczeni, twierdzą, że były to różne kobiety [*Britannica. Edycja Polska*, t. XXV: Ma - Mi, Poznań 2001, s. 249].

diebus extra sacrarium sive tabernaculum ipsius ecclesie, in quo ipsum pro tempore conservari, consuevit in monstrantia clausa et vitro circumdata ad et super altare ad hoc deputandum per te et successores predictos vel unum ex confratribus tuis presentibus et futuris in presbiteratus ordine constitutum populo visibili ad orandum exponere et collocare nec non clero et populo associati cereis et candelis accensis ac vexillis ante ipsum sacramentum honeste gestatis aliisque ceremoniis et solemnitatibus decentibus in talibus iuxta morem partium illarum servari solitis et consuetis adhibitis et servatis ab eodem altari per ecclesiam ipsam circundo et ad idem altare revertendo responsoria⁶ et alia cantica decantando ac collectas⁷ aliasque consuetas orationes legendo humiliter de eodem aliterque cum singulis honore reverentia atque devotione procesionaliter deffere nec non his finitis missam de eodem sacramento solemniter decantare ductumque sacramentum in altari predicto illud hominum conspectibus ostendendo et per hoc ad uberiores eos devotionem provocando per tempus quo missa huiusmodi decantatur reponere et ibidem stare permittere, quodque in capella predicta finitate, utriusque sexus hominum facere et instituere seu ordinare libere et licite valeatis tibi et eisdem successoribus auctoritate legationis nostre tenore presencium indulgemus. Et nihilominus ut christifideles ipsi ad ecclesiam predictam devotionis causa confluere ac processioni et celebrationi misse huiusmodi interesse nec non suas mihi humiles et devotas ad dominum preces effandere eo libentius curent quo exinde de dono celestis gratie uberius conspexerint se refectos de Omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius autentice confisi omnibus dicte fraternitatis et aliis christifidelibus vere penitentibus et confessis qui in feriis et festivitibus sine diebus predictis praefatam ecclesiam devote visitaverint et processioni Sacramentum predictum cum vel sine luminaribus comitando nec non celebrationi misse huiusmodi interfuerint ac quinquies orationem dominicam et totiens salutationem angelicam ad honorem quinque vulnerum eiusdem domini nostri Jesu Christi et pro statu pace et tranquillitate universalis Ecclesie devote dixerint singulis feriarum et festivitatum earundem diebus quadraginta dies de iniunctis eis penitentiis in domino misericorditer relaxamus presentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Volumus, autem, quod missa predicta finita statim et in continenti Sacramentum predictum de altari predicto tollatur et in dicto sacramento reponatur. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes nostras literas exinde fieri nostrique sigilli iussimus et fecimus appensione muniri. Datum in monasterio Sancti Egidii⁸ Clodavensis ordinis Canonicorum Regularium Sancti Augustini⁹ Gnesnensis dioecesis, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo secundo, indictione decima die vero undecima mensis Decembris, pontificatus prefati domini nostri domini Pii Pape Secundi anno quinto, quod propterea missa diei nulla tenus negligatur.

⁵ Tomasz z Akwinu (Akwinata 1224/1225-1274) święty; 1244 wstąpił do zakonu dominikańskiego; 1323 ogłoszony świętym przez Jana XXII; 1567 ogłoszony Doktorem Kościoła przez Piusa V [M. Olszewski, S. Swieżawski, *Tomasz z Akwinu, Akwinata, Doktor Anielski*, [w:] WEPWN, red. J. Wojnowski, t. XXVII: śliz-Trastamara, Warszawa 2005, s. 464].

⁶ Responsoria – wersety śpiewane przez kantora solo, po których następuje refren śpiewany chóralnie przez wierznych [WEPWN, t. XXIII: Pырzyce – Rozwadowski, Warszawa 2004, s. 300].

⁷ Kolekta – modlitwa celebrans na zakończenie obrzędów wstępnych mszy mająca na celu zebranie modlitw całego zgromadzenia, przedstawienie ich Bogu oraz wprowadzenie w charakter obchodu liturgicznego (nazywana też modlitwą dnia lub modlitwą otwarcia) [B. Nadolski, *Kolekta*, [w:] EK, t. IX, Lublin 2002, kol. 338].

⁸ Idzi z Saint Gilles (640-720/25) święty; założyciel i opat opactwa Saint-Gilles w Prowansji [S. Bober, *Idzi z Saint-Gilles*, [w:] EK, t. VI, Lublin 1993, kol. 1432-1433].

⁹ Augustyn (Aureliusz Augustinus 354-430) święty; filozof, teolog, ojciec i doktor Kościoła, czołowy przedstawiciel patrystyki, główny autorytet filozofii i teologii chrześcijańskiej do XIII w.; 396 bp Hippo Regius (Hippony) [J. Misiurek, *Augustyn (Aureliusz Augustinus)* [w:] EK, t. I, Lublin 1995, kol. 1087-1095].

Piotrków Trybunalski 12 marca 1565

Jan Franciszek Kommedonus, biskup zantyrski, cefalski i nuncjusz apostolski, odnawia dokument biskupów polskich z 11 maja 1441 r., udzielający odpustów wiernym, którzy w określone dni pobożnie nawiedzą kościół dominikanów łączycyckich pw. św. św. Stanisława i Doroty lub też w nim wyznaczą sobie miejsce pochówku albo wesprą materialnie pobożnych zakonników

Joannes Franciscus Commendonus Dei et Apostolicę Sedis gratia episcopus Zaccinthenis et Cephaleniensis, sanctissimi domini nostri Pii Papę Quarti et eiusdem Sanctę Sedis¹ ad serenissimum Sigismundum Augustum Dei gratia regem Polonię, magnum duces Lithuanię, Russię, Prusię, Mazowię, Samogitięque etc. dominum et heredem et ad omnia eius regna et dominia nuntius, cum potestate legati de latere, universis et singulis christifidelibus paesentium noticiam habituris salutem in domino sempiternam. Sagax humanę naturę ingenium mortalis conditionis fragilitate pensata sapienter instituit utique diuturnitate temporis ad interitum vergere aut obliterari posse viderentur novis rerum monumentis ad posteros suos transmittere curaret vidimus autem nuper et inspeximus porrigente nobis magistro Melchior² ordinis Predicatorum in Regno Polonię provinciali literas reverendis-simorum in Christo patrum Vincentii Gneznensis³ archiepiscopi, Zbignei Cracoviensis⁴, Wladislai Wladislaviensis⁵, Andreę Poznanensis⁶ et Joannis Naturiensis⁷ episcoporum vestustate aliquantulum in haeribus in sigillis aut longe magis consumptas indulgentias, quasdem ecclesis fratrum eiusdem ordinis concessas continentes, quas per nos idem magister Melchior innovari et cum testimonii nostri dicto posteritati commendari et easdem ecclesias amplioris gratię accessione auctoritate apostolica nobis concessa ad fidelium salutem humiliter petiit exornari, quarum litterarum tenor est hic qui sequitur videlicet: *Vincentius Dei gratia Sanctę Gnesnensis Ecclesię archiepiscopus et primas, Zbigneus Cracoviensis, Wladislaus Wladislaviensis, Andreas Posnanensis, Joannes Naturiensis eadem gratia episcopi universis et singulis christifidelibus sexus utriusque presencium notitiam habituris salutem in domino sempiternam. Splendor paternę glorię Jesus Christus, qui suum mundum illuminat ineffabili claritate pia vota fidelium de clementissima ipsius magestate sperantium tunc präcipuo favore prosequitur cum devota ipsorum humilitas sanctorum meritis et präcibus adiuvatur. Cupiens, igitur, ut ecclesię et oratoria seu capellę sitte per et extra inclitum Regnum Polonię sub auctoritate^a et regimine ordinis fratrum Predicatorum, sed quia ut comperimus in ipsorum defectibus eis proprię facultates non suppetunt ut pote servorum Christi qui ipsi in pauperitate proprie voluntati abrenuntiantes*

¹ Commendone (Kommedonus) Jan Franciszek (1523-1584); 1555 bp Zante; 1564 kar.; 1563-1564 i 1572-1573 legat papieski w Polsce [A. Penkalla, *Commendone Giovanni Francesco*, [w:] EK, t. III, Lublin 1995, kol. 554].

² Melchior z Mościsk – zobacz 12/4.

³ Kot Wincenty z Dębna h. Doliwa (ok. 1395-1448); 1434 podkanclerzy koronny; 1436 abp gnieźniński; 1442-1447 kard. soborowy [A. Swieżawski, *Kot Wincenty z Dębna h. Doliwa*, [w:] PSB, t. XIV, Wrocław-Kraków 1968-1969, s. 450-452].

⁴ Oleśnicki Zbigniew (Zbigniew z Oleśnicy 1389-1455); h. Dębno 1423 bp krakowski; 1434 po śmierci Władysława Jagiełły objął faktyczne rządy przy małoletnim królu Władysławie Warneńczyku; 1439/1441 kard. [M. Koczerska, *Oleśnicki Zbigniew*, [w:] PSB, t. XXIII, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978, s. 776-784].

⁵ Oporowski Władysław h. Sulima – zobacz nr 3/6.

⁶ Andrzej z Bnina (Bniński) h. Łodzia (ok. 1396-1479); 1439 bp poznański [A. Kowalska-Pietrzak, *Pralaci i kanonicy kapituły łączycyckiej do schyłku XV wieku*, Łódź 2004, s. 155-156; J. Nowacki Bniński Andrzej, [w:] PSB, t. II, Kraków 1936, s. 143-145].

⁷ Jan z Radziejowa; dominikanin; magister teologii; bp tytularny Athiry w Tracji; sufragan gnieźniński; wikariusz konwentu w Żninie [W. Bucichowski *Lista lektorów dominikańskich prowincji polskiej od erygowania (1225) do roku 1525*, PT, t. VI-VII, s. 142].

^a Kopiařiusz: auctoritate.

recto tramite sequuntur merito a christifidelibus congruis favoribus frequentur. Et ut ipsi fideles eo libentius cause devotionis confluant ad easdem, et signanter ad capellam Sanctę Crucis Lancię⁸ in ecclesia Sancti Stanisłai⁹ et Sanctę Dorotheę¹⁰ apud fratres Paedicatores existentem, in qua singulis feriis sextis auctoritate presencium eviterne statuimus missam de Sancta Cruce sollempniter decantaturi quo ibidem uberius cęlestis dono gratię conspexerint se refectos omnibus christifidelibus sexus utriusque contritis et confessis qui easdem Ecclesias et oratoria sepeadictorum fratrum omnibus diebus dominicis totius anni et in festis Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphanię, Resurrectionis, Ascensionis Domini nostri Jesu Christi, Pentecostes, Sanctę Trinitatis et Corporis Christi, nec non Annunciationis, Conceptionis, Pręsentationis, Visitacionis, Natiuitatis, Assumptionis Beatę Marię Virginis, atque dedicationis ecclesiarum earundem, ac in festis beati Dominici Confessoris¹¹ patris et fundatoris eiusdem ordinis, Thomę doctoris Aquinensis¹², Petri Novi Martyris¹³, Nicolai¹⁴, Stanisłai, atque sanctarum virginum Catherinę¹⁵, Dorotheę, Apollonię¹⁶, Barbarę¹⁷, Marię Magdalenę¹⁸ in utroque festo Sanctę Crucis et omnibus sextis feriis supradictam capellam ac dictas ecclesias devote visitaerint et unum "Pater noster" cum "Ave Maria" et "Symbolo" devote dixerint. Qui in dictis ecclesiis sepulturam sibi elegerint anniversariis et exequiis dictorum fratrum interfuerint ac pro ipsorum benefactoribus devotius oraverint. Qui eisdem pro restauratione domorum victuque ipsorum atque fabrica ecclesiarum et ornamentis libris calicibus et aliis necessariis ad decorum et honorem domus Domini spectantibus de bonis suis ipsi a Deo collatis porrexerint adiutrices. Ipsosque fratres in via existentes in domos suas benigne receperint ciboque et potu ut pauperes Christi refecerint de misericordia Omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi quilibet nostrarum quadraginta dies indulgentiarum de iniunctis ipsis penitetntis in domino misericordialiter relaxamus presentibus eviterne duraturis. Harum quibus sigilla nostra presentibus sunt appensa testimonio literarum. Datum Lancię, undecima die mensis Maii anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo.

Nos autem petitioni nobis facta iustis de causis annuentes cum de pędictorum literarum veritate nec dum ex ipsarum ut diximus inspectione sed etiam multorum fidedignorum testimoniis certiores facti essemus, ne que ad christiani populi salutem ecclesiarumque ornatum et ordinis predicti sustentationem pie a prefatis reverendissimis patribus instituta et concessa sunt, temporis iniuria pereant, predictas literas innovamus atque huic nostro illarum transsumpto fidem uti vero et authentico adhibendam esse decernimus et testamur. Et quoniam nostrorum temporum calamitates, in quibus et bello et pestilentia et quod longe gravius est heresi regnum hoc affligi turbarique vidimus, nos monent gravibus nostris peccatis ad iustam iram deum, quem offendimus, provocatum esse atque ob eam causam nobis fidelium piis precibus et supplicationum devotis orationibus misericordiam et veniam a Maiestate Divina implorandam esse. Nos cupientes fidelium mentes ad huiusmodi studia excitare tenore presencium auctoritate apostolica nobis concessa omnibus

⁸ Łęczyca – zobacz 1/2.

⁹ Stanisław ze Szczepanowa, święty – zobacz 12/5.

¹⁰ Dorota, święta – zobacz 10/2.

¹¹ Dominik, święty – zobacz 1/3.

¹² Tomasz z Akwinu, święty – zobacz 26/7.

¹³ Piotr Męczennik (1205-1252) święty; dominikanin, inkwizytor, katecheta; 1232 główny inkwizytor – występował przeciwko katarom w pn. i środk. Włoszech; 1252 zamordowany przez katarów w drodze powrotnej do Mediolanu z misji kaznodziejskiej w Como; 1253 kanonizowany [*Britannica. Edycja Polska*, t. XXXII: Pi - PO, Poznań.2003, s. 150].

¹⁴ Mikołaj z Myry, święty – zobacz 7/8.

¹⁵ Katarzyna, święta – zobacz 4/7.

¹⁶ Apollonia z Aleksandrii święta; w 249 r. w czasie prześladowania chrześcijan w Aleksandrii została uwięziona i torturowana, skazana na spalenie, sama rzuciła się w ogień; znana i czczona na zachodzie dzięki Rufinowi z Akwilei [H. Fros, H. Mędrek, *Apolonia z Aleksandrii*, [w:] EK, t. I, Lublin 1995, kol. 794-795].

¹⁷ Barbara, święta 4/8.

¹⁸ Maria Magdalena, święta – zobacz 26/6.

christifidelibus contritis et confessis aut confitendi propositum habentibus qui predictas ecclesias in duabus anni festivitibus, videlicet in festo sancti Michaelis Archangeli ac beati Jacinti¹⁹ Confessoris, a primis vesperis ad secundas vespervas, devotę visitaverint et ibi preces altissimo interno cordis affectu effuderint septem annos et totidem quadragenas de iniunctis eis penitentis misericorditer in domino relaxamus. Quam indulgentiam se plenius impetraturos esse existimare debent si ad hęc in pauperes Christi eleaemosinas et in Divini cultus augmentum pia auxilia adiunxerint. In quorum fidem presentes nostras dedimus manus nostrę subscriptione ac sigilli appensione munitas. Datum Piotrkovię²⁰, XII Martii anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quinto pontificatus eiusdem Sanctissimi Domini Nostri anno sexto.

¹⁹ Jacek h. Odrowąż (1183-1257) święty; 1220 wstąpił do zakonu dominikanów; 1594 kanonizowany [T. Manteuffel, *Jacek h. Odrowąż*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Warszawa-Kraków 1962-1964, s. 263-264].

²⁰ Piotrków Trybunalski – zobacz nr 9/5.

[b. m.] 5 czerwca 1387

*Bogusław z Oporowa i Chodowa, scholastyk łączycki i kanonik gnieźnieński, funduje ołtarz św. Doro-
oty w kościele dominikanów łączyckich*

Fundatio altaris in ecclesia monasterii Lanciencensis¹.

In nomine Sanctę et Individuę Trinitatis faeliciter, amen. Quoniam fonte plenissimo celestis gratię mundante spiritualium charismatum dona largiflua pia dignacione concessa eo magis in possidentium cordibus exuberari noscuntur, quo largius in aliorum suffragia diffunduntur, quorum communicatio licet ex charitatis latitudine universis fidelibus debeat in illis tamen dona ipsa specialis prerogantię merito et ordo charitatis uberius arogat qui singularis dilectionis et devotionis exigentiis a viribus spiritualibus huius sibi subsidia promeritur. Unde dominus Boguslaus scholasticus Lanciencensis et canonicus Gnesnensis Ecclesiarum, nec non hęres opporoviensis et chodoviensis² in nostro claustro Lancienci fratrum Predicatorum ad beatam Dorotheam in honorem Omnipotentis Dei et Sanctę Crucis et in honorem Beatissimę semper Virginis Marię unum altare in sinistro angulo corporis ipsius ecclesię erexit erigique mandavit. Stante tamen parte addicta videlicet macello sepi ibidem valere XVI marce grossorum monetę Pragensis et horto cum area in suburbio eiusdem civitatis valente quatuor marcarum Pragensis monetę conventui^a in dotalicium et mercedem donato et assignato expedit ea tenus rebus dignis memoria perhenni sui publico stantibus verum testimonium apponere sub scripturę notamine pro cautela. Nos igitur Żemacus³ prior nec non et ceteri fratres supradicti conventus de speciali tamen licentia prioris nostri reverendi provincialis Valenti⁴ suę gratitudini ac affundationi speciali quam ad nos et dictum nostrum conventum ut premittitur gerit et fervide gesisse dinoscitur unice rependere occurrentes cupientes tres missas videlicet Rorate de Beata Virgine in adventu Domini cantando singulis diebus et singulis feriis sextis de Sancta Cruce cantando seu legendo et pro defunctis semel in mense iuncto anniversario bis in anno videlicet circa festa Pentecostes et circa festum sancti Martini⁵ tempore, ut solitum est vespertino, vespas pro defunctis in crastino duas vel tres missas pro supradicto domino et progenitorum suorum animarum in remedium et salutem obligamur nostrosque successores obligavimus et presentibus obligamus circa eundem altare irrevocabiliter celebrabiliter temporibus perpetuis ut autem omnia haec premissa robur firmitatis obtineat presentem litteram sigillo videlicet prioris nostri et dicti nostri conventus appensione fecimus roborari. Datum in vigilia Corporis Christi sub anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo septimo.

¹ Łęczyca – zobacz 1/2.

² Bogusław z Oporowa h. Sulima; 1360-1398 kanonik gnieźnieński; 1369-1374 archidiakon łączycki; 1375-1398 scholastyk łączycki; 1377 kanonik łączycki, płocki [A. Kowalska-Pietrzak, *Pralaci i kanonicy kapituły łączyckiej do schyłku XV wieku*, Łódź 2004, s. 98-99].

³ Ziemak; przeor konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

⁴ Walenty; nie zidentyfikowany; nie mógł być wówczas prowincjałem gdyż był nim Piotr Wasserrabe [ACPPOP, s. XXXVII].

⁵ Marcin z Tours, święty – zobacz 5/3.

^a Kopiarz konwentu.

Łęczyca 21 marca 1476

Dominikanie łączyccy wydzierzawiają dożywotnio za roczny czynsz w wysokości pół grzywny Pawłowi Lechowi i jego żonie Marcie oraz ich dzieciom, mieszczanom łączyckim, ogród, leżący poza miastem

In nomine Domini, amen. Ego Joannes prior¹, Michael subprior², Michael prædicator³, Jacobus Glasnowski⁴, Albertus zacrystianus⁵, Nicolas Salvia⁶, Simon sacerdos⁷, Johannes sacerdos⁸, Andreas Lyszek⁹, Mathias Maszta¹⁰, Mathias cantor¹¹, Stanislaus Sigmunt¹² sacerdos, Eugonius cantor¹³, fratres conventus Lanciencis¹⁴ ordinis Sancti Dominici¹⁵, de consensu et voluntate speciali reverendi in Christo prioris et domini domini Jacobi de Bydgoscia provincialis ordinis¹⁶ nostri significamus tenore presencium, quibus expedit universis et singulis, tam presentibus, quam futuris, quod moderna nunc nos deliberatione sanoque consilio prehabita voto unanimi, nemine contradicente, de tocius conventus nostri Lanciencis voluntate speciali ortum nostrum cum domo super eodem orto ad conventum prefatum Lanciensem spectantem seu pertinentem extra muros Lancicie versus pontem eundo situm seu iacentem inter duos ortos nostros seu nostri conventus omni, cum iure et dominio, cum omnibus predicti ortus pertinentiis et fructibus universis ita prout soli tenuimus et possidimus, quod tenuit Początek¹⁷, damus et tenore presencium dedimus proinde Paulo Lech civi Lanciensi¹⁸ et uxori ipsius Marthe¹⁹, nec non pueri ipsorum legitimi, quos Deus Omnipotens dederit, ad tempora vitę prefatorum Pauli et Marthe consortis sue, nec non pueris ipsorum legitimis ad tempora vitę prefatorum puerorum, qui fuerint post ipsos seu per ipsos procreati, per ipsos Paulum et Martham ac pueros ipsorum legitimos tenere, habere uti frui et pacifice ac quiete possidere, tam diu, ut prescriptum est per mediam marcam communis monete, pro tunc currentis, quolibet anno eundem censum de predicto orto exolvendo nobis aut nostris successoribus legitimis seu pro conventu nostro Lanciensi, qui quidem Paulus et Martha nec non pueri ipsorum non possunt predictum ortum, per nos ipsos sic datum, vendere commutari nec alio quovis modo alienare, nisi ut suprascriptum est, ad tempora vitę ipsorum Pauli et Marthę nec non puerorum ipsorum legitimorum. Et idem Paulus seu Martha nec non pueri ipsorum legitimi debent seu debe-

¹ Jan; przeor konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

² Michał; podprzeor konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

³ Michał; kaznodzieja konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

⁴ Glasnowski Jakub; bliżej nieznany.

⁵ Wojciech; zakrystianin konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

⁶ Mikołaj Salvia; bliżej nieznany.

⁷ Szymon kapłan; konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

⁸ Jan; kapłan konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

⁹ Liszek Andrzej; bliżej nieznany.

¹⁰ Maszta Maciej; bliżej nieznany.

¹¹ Maciej; kantor konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

¹² Stanisław Sigmunt; kapłan konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

¹³ Eugeniusz; kantor konwentu łączyckiego; niezidentyfikowany.

¹⁴ Łęczyca – zobacz 1/2.

¹⁵ Dominik, święty – zobacz 1/3.

¹⁶ Jakub z Bydgoszczy z rodu Godziembów (zm. 1478); dominikanin; 1450 regens studium generalnego dominikanów w Krakowie; 1451-1478 prowincjał polskiej prowincji dominikanów [J. Kłoczowski, *Reforma polskiej prowincji dominikańskiej w XV-XVI w.*, RH, t. IV, 1953, s. 59; idem, *Jakub z Bydgoszczy*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Kraków 1962-1964, s. 351-352]; Bydgoszcz miasto na prawach powiatu, stolica województwa kujawsko-pomorskiego.

¹⁷ Początek; niezidentyfikowany

¹⁸ Lech Paweł (zm. przed 1498); mieszczanin łączycki; młynarz; 1483 rajca łączycki [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] Łęczyca. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta, red. J. Szymczak, Łęczyca-Łódź 2003, s. 35, 49].

¹⁹ Marta; żona Pawła Lecha; nie zidentyfikowana.

bunt sepere et aedificare seu aedificia construere pro sua utilitate, quod sibi Paulo melius videbitur, et Marthę nec non puerorum ipsorum, suis propriis pecuniis non tangendo predictum censum. Post mortem vero prefatorum Pauli ac Marthe ac puerorum ipsorum legitimorum ortum prefatum ipsis sic ut premittitur debet reddi et spectare viceversa pro conventu monasterii Lanciensi. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. Actum et datum in conventu Lancię, feria quinta proxima ante dominicam Letare anno Domini millesimo quadrigentesimo septuagesimo sexto, presentibus ad promissa nobilibus ac providis advocato [...]^a] Lanciensi, Cleopha²⁰ proconsule, Martino Matie consule²¹, Mathia de Pruski burgrabio Lanciensi²², ac aliis multis testibus circa promissa presentibus fidedignis et honore.

²⁰ Kleofas z Rogożowa; szlachcic-mieszczanin łęczycki; 1473-1476 burmistrz łęczycki [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 32, 49, 52].

²¹ Matoł Marcin z Różyc i Bogdańczewa h. Łazęka; szlachcic-mieszczanin; 1479-1480, 1482-1485, 1489-1494 burmistrz łęczycki [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 32, 49].

²² Maciej z Pruszek; burgrabia łęczycki; bliżej nieznany; Pruski obecnie wieś w powiecie łęczyckim w województwie łódzkim na pn.-zach. od Łęczycy.

^a Puste miejsce.

Census annuales conventus Lancieniensis

Pro festo sancti Martini

A capite [?] ^a lech ¹ ratione Brazny ²	floreni 12 grossi 24
A civibus a summa 100 florenis	floreni 6
Ex balnea a civibus	floreni 3 grossi 6
Ex horto Aurifabri Rych ³	grossi 24
A Laurentio Żurek ⁴	grossi 24
A Pileatore ex suburbio	grossi 16
A Gąsie Borowski ⁵	grossi 16
Od Wronkow ⁶ dwaj płaczą jeden Wacław Swiecz ⁷	grossi 16
A Mathia Biesiatka ⁸	grossi 8
A kulka ⁹ sartore	grossi 8
Ab Alberto kątni ¹⁰ siodlarz	grossi 8
A sutore kwapisz ¹¹ a summa 10 marcis	grossi 32
A Pawłowicz ¹² ex horto	grossi 15
Ex Piskorzewskie Simon Rzeźnik ¹³	grossi 12
A Luca Maciązek ¹⁴ a summa 100 florenis	floreni 6
Ab eodem a summa 10 marcis	grossi 32
A Kapusta ¹⁵ ex fundo	grossi 15
Ex fundo Waczewnikowskie	grossi 40
Ex villa Lipiny ¹⁶ a successoribus olim generosi Joannis de Stoki venatoris Lancieniensi ¹⁷	floreni 9 grossi 20

Pro festo Paschalis

A domino Martino Jasnosz ¹⁸ dicto Borowska	floreni 3
---	-----------

¹ Lecha – kawałek ziemi uprawnej o wyraźnie zaznaczonych bruzdami granicach; grzęda, zagon [K. Nizio, *Lecha*, [w:] *Słownik polszczyzny XVI wieku*, t. XII, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1979, s. 73].

² Brazny; niezidentyfikowany.

³ Rych; niezidentyfikowany.

⁴ Żurek Wawrzyniec – zobacz 18/14.

⁵ Borowski Gasie; skądinąd nieznan.

⁶ Wronkowie; niezidentyfikowani.

⁷ Swiecz (Szewc) Waclaw; skądinąd nieznan.

⁸ Biesiatka Maciej; skądinąd nieznan.

⁹ Kulka (Wojciech); skądinąd nieznan.

¹⁰ Kątny Wojciech; skądinąd nieznan.

¹¹ Kwapisz; niezidentyfikowany.

¹² Pawłowicz; niezidentyfikowany.

¹³ Piskorzewski Szymon; rzeźnik łęczycki; może identyczny z rzeźnikiem Szymonem występującym w źródłach łęczyckich w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XVI w. [T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] *Łęczyca. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta*, red. J. Szymczak, Łęczyca-Łódź 2003, s. 69.]

¹⁴ Maciąszkowicz (Maciązek) Łukasz – zobacz 18/6.

¹⁵ Kapusta; niezidentyfikowany.

¹⁶ Lipinki – zobacz 4/4.

¹⁷ Jan Karwat ze Stoków – zobacz 4/2; Stoki – zobacz 4/2.

¹⁸ Jasnosz Marcin – zobacz 18/9.

^a *Kopiarz*: cap.

Pro festo Joannis Baptistę
A domino Alberto Siemczycki¹⁹ dicto Doctorowskie floreni 4

Pro festo Annunciationis
Ex agris in civitate a domino Adamo Rozycki dictis Wolski
sive Trzeciak²⁰ floreni 9

Pro festo Circumcisionis et s. Joannis Baptistę
A generoso Joanne Czadrowski²¹ ex agris in Topola²² per ratas
15 florenorum anno integro florenos 30 solvit

¹⁹ Siemczycki Wojciech; skądinąd nieznany.

²⁰ Różycki (Wolski, Trzeciak) Adam; skądinąd nieznany.

²¹ Czadrowski Jan - zobacz 18/27.

²² Topola - zobacz 13/7.

*Inwentarz aparatów i klejnotów konwentu łączycykiego Zakonu Kaznodziejów św. Dominika*Inventorium Apparamentorum et Clenodiorum conventus Lanciciensis¹ ordinis Prędicatorum Sancti DominiciOrnaty²

Ornat złotogłowy czerwony	1
Biały Theletowy ³	1
Adamaskowy biały	1
Chamzany żółty	1
Zielony zamszany z perłowym krzyżem	1
Drugi żółty chamzany	1
Aksamitny czerwony	1
Brunatny aksamitny	1
Aksamitny czarny w kostkę	1
Adamaskowy stary biały	1
Aksamitny zielony stary	1
Czarne dwa muchaerowe stare	
Błękitnego Półaksamicia ⁴	1

Kapy⁵

kapa złotogłowa czerwona
kapa aksamitna czerwona
kapa chamszana pstra
kapy dwie stare pstre

Purifikaterzow ⁶	21
Alb ⁷	17

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Ornat – wierzchnia szata, nakładana przez kapłana do mszy w kształcie wydłużonego prostokąta o krótszych bokach zaokrąglonych z otworem pośrodku do wdziewania przez głowę, sięgająca do kolan; przód ornatu zdobi emblemat, tył – krzyż; ozdobniejsze ornaty mają z przodu i z tyłu pas pionowy, tzw. kolumnę, utworzoną z haftów lub aplikacji [STSP, s. 341]; Aplikacja – technika hafciarska, polegająca na naszywaniu na tkaninie motywów dekoracyjnych wyciętych z innej tkaniny; stosowane szczególnie w hafciarstwie XVI i XVII w. [STSP, s. 171].

³ Telitowy (od teleta) – tkanina jedwabna w typie tafty, wzbogacona srebrnym lub złotym, niekiedy wzorzystym wątkiem z metalowej folii [A. Markiewicz, *Kościół i klasztor oo. Dominikanów w Lachowicach w świetle wizytacji prowincji ruskiej św. Jacka z 1708 roku*, NP, t. CIV, 2005, s. 127].

⁴ Półaksamicie (tryp) – dwuosnowa tkanina wełniana lub bawełniana, podobna do aksamitu, postrzygana, wyrobiana w Polsce od XVI w. [I. Turnau, *Słownik ubiorów. Tkaniny, wyroby pozatkackie, skóry, broń i klejnoty oraz barwy znane w Polsce od średniowiecza do początku XIX w.*, Warszawa 1999, s. 191].

⁵ Kapa – kapa rzymska, w Kościele rzymsko-katolickim uroczysta, purpurowa szata liturgiczna w formie fałdzonej peleryny z trenem, spięta kłamrą, z okrywającą ramiona małą peleryną z kapturem, zwykle bogato zdobiona haftem i frędzelkami; przysługująca kardynałom; noszona także przez panujących w dawnej Polsce [STSP, s. 204].

⁶ Purifikaterz – prostokątny, kawałek białego płótna, złożony kilkakrotnie, używany w Kościele rzymsko-katolickim od XII w. do wycierania kielicha podczas obrzędów liturgicznych; czasem obszyty koronką z haftowanym znakiem krzyża pośrodku [STSP, s. 388].

⁷ Alba – długa, biała szata lniana używana przez katechumenów przy chrzcie w okresie starożytności i wczesnośredniowiecznym; później także przez duchowieństwo przy sprawowaniu czynności liturgicznych; rodzaj długiej tuniki, przepasanej białym sznurem (cingulum), sięgającej pod szyję, z długimi, bardzo szerokimi rękawami; wykończona u dołu i przy rękawach haftem i purpurą, od końca XVI w. także szeroką koronką [STSP, s. 18].

Obrusów	22
Dalmatyk ⁸ para adamaskowych	
Korporałow ⁹	16
Komże ¹⁰ dwie wielkie	
komżeiki dwie małe chłopięce	
Antependia ¹¹	
Chatłasowa floryzowana ¹²	1
Ceglasta czerwona	1
Chamzanych żółtych	2
Aksamitne czarne	1
Szyderzowych ¹³ błękitnych	2
Muchaierowych rozmaite	3
Chumerałow ¹⁴ z płatkami <i>varii coloris</i>	17
Burs ¹⁵ rozmaitych	11
Paszów	8
Subcorporalia	8
Vella ¹⁶ na kielichy rozmaitych	8
Tuwalnie ¹⁷ wyszywane	5
Fartuchów do pasei	3
Ręczników wszytkich	10
Mszałów świeckim	8
Agenda ¹⁸	1
Gradu ¹⁹	1
Antyfonarz ²⁰	1

⁸ Dalmatyka – luźna, dochodząca do stóp szata z długimi szerokimi rękawami, dekorowana dwoma purpurowymi pasami zw. *clavi* i biegnącymi pionowo od ramion aż do dołu z przodu i na plecach; [STSP, s. 101-102].

⁹ Korporał – niewielka chusta kwadratowa z lnianego, białego płótna, obramiona haftem; używana w obrządku chrześcijańskim w czasie konsekracji pod chleb i wino; stosowana od wczesnochrześcijańskich czasów [STSP, s. 240].

¹⁰ Komża – biała luźna szata do kolan, z długimi, szerokimi rękawami, obszyta koronką u dołu i przy rękawach; noszona przez kapłana przy pełnieniu niektórych czynności liturgicznych (np. przy pogrzebach) Odmianą komży jest rakieta przysługująca wyższym duchownym [STSP, s. 231].

¹¹ Antependium – *antependium frontale*, zasłona lub zakrycie podstawy stałego ołtarza chrześcijańskiego; niektóre wczesne antepedia obiegały mensę ołtarza ze wszystkich stron; od XI w. zakrywały jedynie przednią część; wykonywane ze złota i srebra, często zdobione szlachetnymi kamieniami i filigranem, z tkanin haftowanych, drewna malowanego lub płaskorzeźbionego, ze skóry tłoczonej i złoconej; na antependium przedstawiano sceny z życia Chrystusa, Marii lub świętego, któremu był poświęcony ołtarz [STSP, s. 24].

¹² Fluoryzowana – wzorzysta (ornament roślinny) [M. Karplukówna, *fluoryzowana*, [w:] Słownik polszczyzny XVI wieku, s. 82].

¹³ Szyderz (szyderc) – tania tkanina wełniana używana w XVII-XVIII w. [I. Turnau, op. cit., s. 183].

¹⁴ Humerał – lniana, prostokątna chusta, okrywająca ramiona i szyję, przy szyi zdobiona parurą; należy do szat liturgicznych duchowieństwa rzymsko-katolickiego [red. S. Kozakiewicz 1976, s. 179.]; Parura – w średniowieczu ozdobny pas materii w formie kołnierza przy humerale oraz kwadratowe lub prostokątne naszytce na rękawach i u rąbka alby; wykonywana z jedwabiu, często bogato haftowana [STSP, s. 351].

¹⁵ Bursa – w średniowieczu płaska, bogato zdobiona skrzyneczka; od XVI w. sztywne, kwadratowe torebka, z jednej strony otwarta, wyłożona wewnątrz białym płótnem lub jedwabiem, z naszytym na zewnątrz białym krzyżem; służąca do przechowywania korporala, wykonana z tego samego materiału i w tym samym kolorze co paramenty mszalne [STSP, s. 69].

¹⁶ Velum – kwadratowe nakrycie na kielich z pateną [A. Markiewicz, op. cit., s. 127].

¹⁷ Tuwalnia – obrusik [A. Markiewicz, op. cit., s. 127].

¹⁸ Agenda – księga liturgiczna (do 1631 r.) zawierająca przepisy i formuły modlitw przy sporządzaniu sakramentów i sakramentaliów oraz przy procesjach [W. Urban, *Agendy Katolickie Polskie*, [w:] EK, t. I, Lublin 1995, kol. 172].

¹⁹ Gradu – księga liturgiczna, zawierająca liturgiczny tekst z nutami [STSP, s. 161].

²⁰ Antyfonarz – księga liturgiczna zawierająca teksty i nuty psalmów, antyfon i responsoriów, śpiewanych przez chór w czasie wszystkich nabożeństw, z wyjątkiem mszy, dla której przeznaczony jest graduł [STSP, s. 25].

Psałterz świecki	1
Kolektarz ²¹	1
kalenda ²² Pargaminowa	1
Fenałów kitajczanych ²³	2
Jedwabnice ²⁴ na monstrantią	2
Lychtarzow czerwonych	3 pary
Ampulek srebrnych	2
Ampulek czerwonych	4 pary starych
Kocziłek miedziany do wody	1
Garnek miedziany do wody	1
Wanienka do opłatków miedziana	1
Portatelow ²⁵	1
Sukno czarne alias Leituch ²⁶ do Rosarium	
Sukno czerwone przed wielki ołtarz	
Żelaza do opłatków	1
Lichtarzow miedzianych para	
Patella do rąk grzania miedziana	1
Lotka ²⁷ czynowa z łyszkam miedzianam	1
Lampa przed wielki ołtarz	1
Dzwonków małych	3
Antependia dwoje nowe Anno Domini 1612	
Złotogłowowe błękitne do Rosarium	1
Adamaskowe czerwone	1

Srebro kościelne

Naprzód kielichów 4 z patinami²⁸

W jednym kielichu z patinami trzy grzywny srebra

W drugim dwie grzywnie i dziewięć skojczy

W trzecim półczwarty grzywny i skojcy trzy

W czwartym półtrzeci grzywny i skojcy sześć

W trybularzu²⁹ cztery grzywny i skojcy sześć

W ampułkach grzywna i półósma skojcza

W puszcze gdzie najświętszy Sacrament grzywna i półtora skojcza

Suma grzywien 18 srebra skojczy 6

Srebra grzywien jedenastie i skojcy 6 co się dało na monstrancję do Płocka, na co reverendi praesentis prioris Plociensis Joannis Sacre Theologie baccalarii³⁰ jest recognicyja, którą ma dać robić panu Złotnikowi Płockiemu.

²¹ Kolektarz – księga liturgiczna obrządku łacińskiego zwana też *liber ordinarius, pastorale, benedictionale, Liber sacerdotialis, Liber paenitentialis, manuale, liber processionalis*, służąca do sprawowania godzin kanonicznych w chórze, używana od początku X do XVI w., wyjątkowo w XVIII w; [W. Danielski, B. Kosecki, Kolektarz z kapitularem, *collectarium et capitulare*, [w:] EK, t. IX, Lublin 2002, kol. 340-341].

²² Kalendarz

²³ Fenał kitajczany (od: kitajka) – cienka, gęsto tkana splotem płóciennym, materia jedwabna [STSP, s. 214].

²⁴ Jedwabnica – tkanina jedwabna czyli bławat [Z. Gloger 1974, s. 296].

²⁵ Portatył – mały, przenośny ołtarz, wykonywany głównie z metalu lub kości słoniowej [STSP, s. 335].

²⁶ Flejtuch – 1) gatunek sukna wyrabianego na Śląsku; 2) całun [I. Turnau, op. cit., s. 105].

²⁷ Łódka – w Kościele rzymsko-katolickim naczynie, służące do przechowywania kadzidła, dodatek do kadzielnicy [STSP, s. 197].

²⁸ Patena – w liturgii katolickiej złoty lub pozłacany talerzyk, na którym kładzie się Hostię w czasie mszy [Słownik *wyrazów obcych PWN*, Warszawa 1980, s. 557].

²⁹ Trybularz – kadzielnica, naczynie liturgiczne służące do okadzania w czasie nabożeństw [STSP, s. 197].

³⁰ Jan; przeor konwentu płockiego; bakałarz teologii; niezidentyfikowany.

Biblioteka konwentu łączyckiego

Officina Bibliothecae conventus Lanciensis¹

Biblia latina in magno volumine
 Biblia secunda polonica²
 Secunda secundae³ divi Thomae Aquinatis⁴
 Cathena aurea⁵ divi Thomae⁶
 Rosarium de Bustis⁷ 2 partes
 Sermones Pomerii de tempore⁸
 Stallarium locandum eiusdem⁹
 Meditationes Vitae Domini nostri Jesu¹⁰ Ludolphi Cartusiani¹¹
 Nicolai de Lira¹² super Prophetas et super Novum Testamentum¹³ 3 volumina
 Sermones novi Thesauri de Sanctis de tempore¹⁴ Iacobi
 Divus Bernardus¹⁵
 Mefret de tempore¹⁶
 Ferus¹⁷ de Sanctis super Matheum¹⁸
 Postela Polonica¹⁹ Skarga²⁰

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Biblia języku polskim.

³ Druga część (*Secunda secundae*) drugiej części (*Pars secunda*) *Sumy teologicznej* (*Summa theologiae*).

⁴ Tomasz z Akwinu, święty – zobacz 26/7.

⁵ *Cathena aurea* [in *Matthaeum*; in *Lucam*; in *Marcum*; in *Joannem*].

⁶ Tomasz z Akwinu.

⁷ Bernard de Bustis: *Rosarium sermonum praedicabilium*.

⁸ Pelbart de Themeswar: *Sermones Pomerii de tempore* [Pomerium].

⁹ *Stellarium coronae benedictae Mariae Virginis*.

¹⁰ Chodzi tutaj prawdopodobnie o *Vita Jesu Christi e quattuor Evangelis et scriptoribus orthodoxa concinnata*.

¹¹ Ludolf z Saksonii, Ludolf Kartuz (1300-1378); początkowo dominikanin, a następnie kartuz; teolog, pisarz chrześcijański [J. Misiurek, *Ludolf z Saksonii, Ludolf Kartuz*, [w:] EK, t. XI, Lublin 2006, kol. 132-133].

¹² Mikołaj z Lyry (ok. 1270-1349); franciszkanin; od 1319 na czele franciszkanów francuskich [Britannica. *Edycja Polska*, t. XXVI: Maj - Maz, Poznań. 2002, s. 397].

¹³ *Postilla litteralis super duodecim prophetas; Postilla litteralis super Novum Testamentum* (*Postilla super Libros Novi Testamenti*).

¹⁴ Pseudo-Pierre de La Paluda: *Sermones Thesauri novi de sanctis; Sermones Thesauri novi de tempore*.

¹⁵ Bernard z Clairvaux (1090-1153) święty; 1112 wstąpił do klasztoru w Cîteaux; 1115 założył klasztor w Clairvaux, w którym pozostał na stanowisku opata do końca życia; założył 63 nowe klasztory, kierował 160; zreformował życie klasztorne, kładąc szczególny nacisk na kontemplację; doradca papieża, królów i książąt, zwany „niekoronowanym władcą Europy”; uważany za jednego z największych mistyków chrześcijańskich [S. Kędziora, *Bernard z Clairvaux*, [w:] EK, t. II, Lublin 1976, kol. 302].

¹⁶ Wilhelm z Meffret: *Sermones de tempore et de sanctis, sive Hortulus reginae*. Według inwentarza w bibliotece łączyckiego konwentu znajdowały się tylko dwie części tego dzieła: *Sermones de tempore – Pars aestivalis* i *Sermones de tempore – Pars hiemalis*.

¹⁷ Wild Johannes zw. Ferus (1494-1554); kaznodzieja i egzegeta niemiecki; 1520 wstąpił do zakonu franciszkanów; od 1525 występuje jako kaznodzieja; od 1528 kaznodzieja katedralny w Moguncji i gwardian tamtejszego klasztoru [A. Fajęcki, *Wild Jan*, [w:] PEK, t. XLI-XLII, Warszawa-Lublin-Łódź 1915, s. 292].

¹⁸ *Postillae, sive conciones de sanctis super Matthaeum*; postylla – kazania, mowy będące komentarzem najczęściej fragmentu Ewangelii, epistoł lub innych części Nowego i Starego Testamentu, stanowiących podstawę kazania i nazywanych perykopą [K. Bracha, *Nauczanie kaznodziejskie w Polsce późnego średniowiecza. Sermones dominicales et festivoales z tzw. kolekcji Piotra z Miłostawia*, Kielce 2007, s. 85].

¹⁹ *Kazania na Niedziele y Święta całego Roku X. Piotra Skargi Societatis Jesu. Znnowu od niego przeyrzane: z przydaniem kilku Kazań Sejmowych: y Kazania pogrzebie Królowej J. M. starey: Dwa są przy nich Registry. Jeden do nauk na zmocnienie Katolickiej wiary: A drugi do naprawy obyczaiow służący*.

²⁰ Skarga Piotr (1536-1612); jezuita; pierwszy rektor Akademii Jezuickiej w Wilnie; przełożony jezuitów w Rydze; przełożony domu zakonnego św. Barbary i założyciel Bractwa Miłosierdzia; kaznodzieja dworski Zygmunta III Wazy [J. Tazbir, *Skarga Piotr*, [w:] PSB, t. XXXVIII, Warszawa-Kraków 1997, s. 35-43].

Friderici Nauseę²¹ Centuriones²²
Theophilactus²³ super quatuor Evangelistas²⁴
Gregorii Nazeanzeni²⁵ opera²⁶
Liber moralitatum dictus Lumen animae²⁷
Summa angelica²⁸
Divus Ambrosius²⁹
Liber incerti auctoris³⁰ scriptus
Liber quartus sententiarum³¹ scriptus
Liber fine et principio carens dictus Blonensis³²
Isti omnes libri sunt in Folio³³

Biblia Latina
Rosa aurea³⁴
Sermones Leonardi de Utino³⁵ de Sanctis³⁶
Sermones Biga salutis de tempore³⁷
Quadragoriinale³⁸ Roberti de Licio³⁹
Sermones discipuli⁴⁰ de tempore et sanctis⁴¹

²¹ Nausea (Blandicampianus) Fryderyk (1480-1552); 1523 doktor praw, proboszcz we Frankfurcie nad Menem; kaznodzieja katedralny w Moguncji; 1534 kaznodzieja nadworny i członek rady króla Ferdynanda I Habsburga; 1541 bp Wiednia [Z. Chelmicki, *Nausea Fryderyk*, [w:] PEK, t. XXVII-XXVIII, Warszawa 1912, s. 334].

²² *Tres evangeliae veritatis homiliarum centuriae*.

²³ Teofilakt (zm. po 845 r.) abp Nikomedii [A. Fajęcki, *Teofilakt*, [w:] PEK, t. XXXIX-XL, Warszawa 1914, s. 104-105].

²⁴ *Enarationes in 4 Evangelia*.

²⁵ Grzegorz z Nazjanzu (Nazeańczyk, Grzegorz Teolog, 330-390) święty; ojciec i doktor Kościoła; poeta i mówca zw. chrześcijańskim Demostenesem [A. Cieśla, *Grzegorz z Nazjanzu, Grzegorz teolog*, [w:] EK, t. VI, Lublin 1993, kol. 313-314].

²⁶ Mowy teologiczne, mowy piętnujące, mowy pochwalne, mowy pogrzebowe, mowy liturgiczne, mowy okolicznościowe, mowy w obronie własnej, listy, poezje: dydaktyczne, apologetyczne, dogmatyczne, historyczno-autobiograficzne [A. Cieśla, op. cit., s. 313-314].

²⁷ Berengariusz de Landorra: *Lumen animae seu liber moralitatum*.

²⁸ Anioł Carletti z Chivasso, Angelus (Anioł) de Clavasio (1411-1495) błogosławiony; włoski franciszkanin [H. Fros, *Anioł Carletti z Chivasso, Angelus de Clavasio*, [w:] EK, t. I, Lublin 1973, kol. 613]; *Summa angelica de casibus conscientiae*.

²⁹ Ambroży (ok. 340-397) święty; doktor kościoła rzymsko-katolickiego; 7 XII 374 bp Mediolanu; 378-397 doradca cesarzy: Gracjana, Walentyniana II i Teodozjusza Wielkiego; 380 pod jego wpływem wydano dekret uznający chrześcijaństwo za jedyną religię państwową [J. Kuczyńska-Mędrék, *Ambroży*, [w:] EK, t. I, Lublin 1995, kol. 411-412].

³⁰ *Incerti auctoris Liber, qui vulgo dicitur de moribus (Liber Senecae; Proverbia Senecae; Liber Senecae De institutione morum)*.

³¹ Piotr Lombard: *Quatuor libri Sententiarum*; z inwentarza wynika, iż w bibliotece konwentu łączycznego znajdowała się tylko czwarta część (księga) tego dzieła.

³² Mikołaj z Błonia k. Pruszkowa (I poł. XV w.); kanonista i kaznodzieja; 1414 bakałarz sztuk wyzwolonych; 1421 mistrz (magister) sztuk wyzwolonych; 1422-1427 kapelan i kaznodzieja królewski; 1433 prokurator na Sobór w Bazylei w imieniu kapituły poznańskiej; 1438-1441 oficjal warszawski [M. Zawiercian *Mikołaj z Błonia*, [w:] PSB, t. XXI, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1976, s. 102-103]; księga nie mająca ani początku ani końca, zwana Błonięski.

³³ *In folio* – w formie arkusza złożonego na dwie części [Słownik wyrazów obcych PWN, Warszawa 1980, s. 305].

³⁴ Silvestro Mazzolini de Prierio: *Aurea rosa idest clarissima expositio super evangelia totus anni de tempore et de sanctis tam secundum Ordinem predicatorum quam secundum Romanam curiam continens flores et rosas omnium expositio*.

³⁵ Leonard z Utino (Udine) piętnastowieczny kaznodzieja dominikański [J. Wiesiołowski, *Dominikanie w miastach wielkopolskich w okresie średniowiecza*, [w:] Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1272, red. J. Kłoczowski, t. I, Warszawa 1975, s. 252].

³⁶ *Sermones aurei de sanctis*.

³⁷ Oswaldus de Lasco: *Sermones de tempore, Biga salutis intitlati*.

³⁸ *Quadagesimale*.

³⁹ Robert Caracciolus z Licio (da Lecce); piętnastowieczny kaznodzieja dominikański [J. Wiesiołowski, op. cit., s. 252]; Lecce – miasto w pd.-wsch. Włoszech w Apulii.

⁴⁰ Discipulus (pseudonim) właśc. Herolt Johann (1380-1468); dominikanin; autor wielu kazań; 1438 przeor i lektor klasztoru w Norymberdze [F. Gołębiowski, *Herolt Johann*, [w:] EK, t. VI, Lublin 1993, kol. 801].

⁴¹ *Sermones discipuli*, cz. 1: *Sermones de tempore*; cz. 2: *Sermones de sanctis*.

Eiusdem de eruditione christifidelium⁴²
 Thesaurus concionum de Truilo⁴³ 2 tomi^a
 Confessionale⁴⁴ Octavi Antonini⁴⁵
 Flores aurei⁴⁶ Abraam Bsovie⁴⁷
 Boatius⁴⁸ de Consolatione Philosophię⁴⁹
 Discipulus super decem p̄cepta⁵⁰
 Lucii^b Senecę⁵¹ de moribus⁵²
 Vita Sancti Stanislai⁵³
 Explicationes Himnorum⁵⁴
 Mamroth⁵⁵
 Psalterium⁵⁶ Beati Brunonis⁵⁷
 Ferus super Jonam Prophetam⁵⁸ super Epistulas Divi Pauli⁵⁹
 Sermones dormi secure⁶⁰
 Summula⁶¹ Sncti Raymundi⁶²
 Isti omnes libri sunt in quarto

⁴² *Liber de eruditione Christifidelium seu de doctrina christiana.*

⁴³ Thomas Trugillo: *Thesaurus concionum.* W posiadaniu łączyckiego konwentu były tylko dwa tomy tego dzieła.

⁴⁴ *Summa confessionis (Summa confessionalis, Confessionale, Tractatus de institutione confessionum).*

⁴⁵ Pierozzi Antonin, Antonino de Foligno (1389-1459) święty; dominikanin; 1433-1446 wikariusz generalny kongregacji klasztorów dominikańskich w Lombardii; 1439-1444 przeor klasztoru św. Marka we Florencji; 1444-1446 wikariusz generalny kongregacji toskańskiej; 1446 arcybiskup Florencji; 1523 kanonizowany [A. Borowski, *Antonin Pierogi, Antonino de Foligno*, [w:] EK, t. I, Lublin 1995, kol. 670-671].

⁴⁶ *Flores Aurei ex paradiso Sacrae Scripturae et Sanctorum Patrum, super totus anni Dominicarum Ewangelia collecti studio et industria Fr. Abrahami Bzovij Poloni Ordinis Praedicatorum. In quibus ut mira varietate, ita et beri copia tam sacrarum auctoritatibus scripturarum, quam profanorum testimonies philosophorum praecipue fidei catholicae arcane abunde propalata insigni non minus cum facilitate quam methodica tractatione elucidantur. Omnibus et theosophiae cultoribus et divini verbi praecomibus summe utiles et pernecessarij admodum haud dubie futuri. Indice duplici, uno Rebus memoriae dignis altero Sacrae Scripturae locorum interpretatione subserviente in legentium gratiam non inconcinne adornati.*

⁴⁷ Bzowski Abraham (Stanisław, 1567-1637); dominikanin; 1603-1606 przeor konwentu w Warszawie; 1606-1609 przeor konwentu we Wrocławiu; od 1611 przebywał w Rzymie; autor prac hagiograficznych i polemicznych oraz dziejów Kościoła 1198-1572 [WEPWN, t. V: Buten - Chuci, Warszawa 2001, s. 109].

⁴⁸ Boecjusz właśc. Anicius Manlius Severinus Boëthius, Seweryn z Pawii (480-524); 505 senator rzymski; 510 konsul rzymski; 522 zwierzchnik urzędów dworskich i państwowych; 524 stracony z rozkazu Teodoryka Wielkiego [M. Kurdziałek, *Boecjusz (Anicius Manlius Severinus Boëthius, Seweryn z Pawii)*, [w:] EK, t. II, Lublin 1976, kol. 704-706].

⁴⁹ *Philosophiae consolatio.*

⁵⁰ Johann Herolt: *Postilla super Decem praecepta.*

⁵¹ Seneka Młodszy (Lucius Annaeus Seneca, ok. 4 r. p.n.e.-65 r. n. e.); rzymski filozof, polityk, mówca i tragediopisarz; jeden z najbardziej wpływowych intelektualistów w Rzymie w latach 54-62 n.e. w początkowej fazie panowania Nerona; 65 r. n.e. oskarżony o udział w spisku Pizona został zmuszony do popełnienia samobójstwa [Britannica, Edycja Polska, t. XXXVIII: SA -Se, Poznań 2004, s. 437].

⁵² *Liber de moribus* - zobacz wyżej: *Incerti auctoris Liber...*

⁵³ Wincenty z Kielczy (dawniej Wincenty z Kielc): *Vita sancti Stanislai Cracoviensis episcopi (Vita maior)* lub *Vita sancti Stanislai episcopi Cracoviensis (Vita minor)* [WEPWN, t. XXIX: Warszawska Organizacja - Woznicki Próg, Warszawa 2005, s. 340].

⁵⁴ Objaśnienia do *Hymnów.*

⁵⁵ Jan Marchesinus: *Mammothreptus super Bibliam.*

⁵⁶ *Psalterium.*

⁵⁷ Brunon z Würzburga (1005-1045) święty; 1027-1034 zwierzchnik kancelarii cesarza Konrada II; 1034 bp Würzburga; 1045 śmierć w czasie wyprawy Henryka III na Węgry [M. Daniluk, *Brunon z Würzburga*, [w:] EK, t. II, Lublin 1976, kol. 1111-1112].

⁵⁸ *Sermonum quadragesimalium Joannis Feri, concionatoris Moguntensis, libri duo: alter in Jonam Prophetam, alter de filio prodigo, ad quos Ewangelia non tam docte, quam pie sunt;* według inwentarza w bibliotece łączyckiego konwentu znajdowała się tylko pierwsza księga tego dzieła: In Jonam Prophetam.

⁵⁹ *Postilla sive conciones de Epistulis Divi Pauli.*

⁶⁰ Jan de Verdena: *Sermones „Dormi secure“ de tempore et de sanctis.*

⁶¹ *Summula.*

⁶² Rajmund z Peñafort (ok. 1185-1275) święty; dominikanin, Katalończyk; 1238-1240 generał zakonu dominikanów [Britannica, Edycja Polska, t. XXXV: Pr - Re, Poznań 2003, s. 357-358].

^a *Kopiarz*: toni.

^b *Kopiarz*: Julii.

Sermones⁶³ Sancti Vincentii⁶⁴ 3 partes
 Sermones Osorii⁶⁵ de Sanctis⁶⁶
 Sermones Jacob de Volgine⁶⁷ de Sanctis⁶⁸
 Sermones Granatensis⁶⁹ de Sanctis⁷⁰ unum volumen
 Promptuarium morale stoplatonis⁷¹ pars aestivalis⁷²
 Quadragesimale⁷³ Herubini de Spoleto⁷⁴
 Postila Poligrani⁷⁵ 2nda pars
 Homilię⁷⁶ Halmasiae⁷⁷ 3 partes
 Martii Antonii⁷⁸ in Psalterium brevis explanatio⁷⁹
 Liber sequentiarum de Sanctis⁸⁰
 Homilię Hofmeisterii⁸¹ de tempore et de Sanctis⁸²
 Cathehismus Romanus
 Psalterium Brunonis⁸³
 Vocabularius brevi loquus cum arte Phandi⁸⁴
 Joannis Groperii⁸⁵ conciones⁸⁶

⁶³ *Sermones de tempore et de sanctis.*

⁶⁴ Ferreriusz Wincenty (ok. 1350-1419) święty; dominikanin; 1399 podjął pracę misyjną w Burgundii, pd. Francji, Szwajcarii, pn. Włoszech i Hiszpanii; 1412 jeden z dziewięciu sędziów, którzy wybrali na króla Aragonii Ferdynanda I – przekonał go, aby przestał popierać Benedykta XIII, przyczyniając się w ten sposób do zakończenia schizmy [Britannica. Edycja Polska, t. XLVI: Wę - Wo, Poznań 2005, s. 260; P. T. Dobrowolski, *Wincenty Ferrer. Kaznodzieja ludowy późnego średniowiecza*, Warszawa 1996.].

⁶⁵ Osorius Johannes (zm. 1594) hiszpański jezuita (K. Nierzwicki, *Biblioteki Kartuzji Kaszubskiej oraz jej konwentów filialnych w Berezie Kartuskiej i Gidlach*, Pelplin 2001, s. 189).

⁶⁶ *Sermones de sanctis.*

⁶⁷ Jakub de Voragine błogosławiony; (ur. ok. 1230) kaznodzieja, pisarz hagiograficzny; 1244 wstąpił do zakonu dominikanów w Genui; 1267-1286 prowincjał Lombardii; 1292 arcbp Genui [J. Zbiciak, *Jakub de Voragine*, [w:] EK, t. VII, Lublin 1997, kol. 713-714].

⁶⁸ *Sermones de sanctis.*

⁶⁹ Ludwik z Grenady zw. Granatensis (Luis de Granada, Luis de Sarria, 1504-1588) błogosławiony; dominikanin, pisarz i kaznodzieja; autor kazań i dzieł doktrynalnych w duchu mistycznym [WEPWN, Warszawa 2003, s. 206].

⁷⁰ *Sermones de sanctis.*

⁷¹ Stapleton Thomas (1535-1598); angielski duchowny katolicki, teolog, apologeta; 1556 doktor artium; uciekł z Anglii przed reformacją do Belgii, następnie do Francji, w końcu do Rzymu [A. Fajęcki, *Stapleton Tomasz*, [w:] PEK, t. XXXVII-XXXVIII, Warszawa 1913, s. 94-95].

⁷² *Promptuarium morale super evangelia tam dominicalia quam de festis et quadragesimae, Pars Aestivalis.*

⁷³ *Sermones Quadragesimales.*

⁷⁴ Cherubin ze Spoleto (1414-1484); franciszkanin, kaznodzieja [FranautC, <http://users.bart.nl/~roestb/franciscan/franautc.htm#Toc427589252>].

⁷⁵ Franciscus Polygranus: *Postillae de tempore et de sanctis*. Według inwentarza w bibliotece konwentu znajdowały się tylko *Postillae... - Pars aestivalis*.

⁷⁶ *Homiliae in Evangelium et Omnes Epistolas Canonicas.*

⁷⁷ Helmezjusz Henryk; franciszkanin; kaznodzieja katedralny w Kolonii; 1545-1551 prowincjał prowincji saskiej [A. Kwieciński, *Helmezjusz Henryk*, [w:] PEK, t. XV-XVI, Warszawa 1908, s. 125].

⁷⁸ Marcus Antonius Flaminus właśc. Marcantonio Flaminio (1498-1550); poeta i teolog włoski; 1545 sekretarz Soboru Trydenckiego [C. Sokółowski, Flaminus, [w:] PEK, t. XI-XII, Warszawa 1907, s. 311].

⁷⁹ *Librum Psalmorum brevis explanatio.*

⁸⁰ Sekwencja – występujący od ok. IX w. rodzaj łacińskiej poezji liturgicznej wyposażonej w melodię; pieśń liturgiczna śpiewana podczas uroczystej Mszy Świętej po *Alleluja* lub po *Tractatus*; od XII w. komponowano sekwencje rytmiczne, rymowane zwane hymnicznymi [WEPWN, XXIV: Rozwadowski – sfyrelaton, Warszawa. 2004, s. 500].

⁸¹ Hoffmeister Johannes (1509/1510-1547); augustianin; 1543 prowincjał prowincji reńsko-szwabskiej; 1546 wikariusz generalny zakonu augustianów dla Niemiec [M. Daniłuk, *Hoffmeister Johannes*, [w:] EK, t. VI, Lublin 1993, kol. 1109].

⁸² *Homiliae de tempore et de sanctis.*

⁸³ Zobacz wyżej.

⁸⁴ Guarinus Veronensis: *Vocabularius brevilocus cum arte diphthongandi.*

⁸⁵ Gropper Johann (1503-1559); prawnik, teolog; przyczynił się do reformy administracji świeckiej arcybiskupstwa kolońskiego; wspierał cesarza Karola V w jego próbach zaprowadzenia pokoju religijnego w Niemczech; [H. Wojtyńska, *Gropper Johann*, [w:] EK, t. VI, Lublin 1993, s. 188-189].

⁸⁶ *Conciones.*

Scoperii conciones⁸⁷
Lanspark⁸⁸ pars Estivalis⁸⁹
Eskii⁹⁰ de Sanctis⁹¹
Lactantius⁹²
Constitutiones⁹³
Aurei Sermones⁹⁴ Joannis aquilani⁹⁵
Biblia
Isti omnes libri sunt in octavo

⁸⁷ Jakub Schopperus (Schaepperus, Schoepperus): *Conciones in epistolas et evangelia totius anni*.

⁸⁸ Lanspergius (Landspergus, Landsberg) Johann (1490-1539); bawarski kartuz, pisarz kościelny; odznaczał się niezwykłą surowością życia i wielką miłością do ludzi [C. Sokołowski, *Landspergus, Landsperg, Lanspergius Jan*, [w:] PEK, t. XXIII-XXIV, Warszawa 1911, s. 189].

⁸⁹ *Sermones capitulares in praecipuis anni festiuitatibus, pars Aestivalis*.

⁹⁰ Eck (Eckius) Johann właśc. Maier Johann (1486-1543); teolog i polemista katolicki; 1510 doktorat z teologii; 1519 dysputa z Marcinem Lutrem w Lipsku; 1525-1532 proboszcz w Ingolstadt i Günzburgu [H. Wojtyśka, *Eck Johann (Maier Johannes)*, [w:] EK, t. IV, Lublin 1983, kol. 648-649].

⁹¹ *Tomus tertius homiliarum super Evangelia de sanctis*.

⁹² Laktancjusz, Lucius Caecilius (Coelius) Firmianus Lactantius (ok. 250-ok 330); retor i wczesnośredniowieczny apologeta; 317 wychowawca Krispusa, syna Konstantyna Wielkiego [J. Wojtczak-Szyszkowski, *Laktancjusz, Lucius Caecilius (Coelius) Firmianus Lactantius*, [w:] EK, t. X, Lublin 2004, kol. 406-407].

⁹³ Rajmund de Peñafort: *Constitutiones Ordinis Fratrum Praedicatorum*.

⁹⁴ *Sermones aurei quadragesimales vitiorum lima nuncupati*.

⁹⁵ Aquilanus Johannes (Johannes de Aquila); piętnastowieczny kaznodzieja dominikański (zm. 1479) [http://edit16.iccu.sbn.it/scripts/iccu_ext.dll?fn=11&res=6089].

Kuchnia

Officina Culinae

Misz wielkich	4
Półmisków	5
Miszek małych	9
Panwi	5
Moździerz	1
Rożen	1
Durzlak	1
Karaszek	1
Roszt	1
Kielnia	1
Garniec żelazny	1
Siekaczow	2
Siekier	2
Talerzow	34
Talerz cynowy	1
Tasek kuchennych	2
Ceber kuchenny	1
Stągwi	2
Łańcuch	1
Lewary	2

Łęczycza 10 grudnia 1616

Kamil Jasiński, bakalarz teologii w klasztorze krakowskim, zostaje wybrany na przeora klasztoru dominikanów w Łęczycy

Admodum Reverende Prioritatis Provincialis.

Post humilem commendationem gratiam Dei et spiritum consilii optamus. Assumptio reverendi Prioris Felicis¹ ad prioratum conventus culmensis², reliquit nos et conventum nostrum Lanciensem sine legitimo capite desolatos, curamque iniecit nobis providendi qvantocius de priore. Ideoque data est opera per me, fratrem Joannem Miłkowiium supprioriem et vicarium eiusdem conventus³, ut quorum intererat, ad electionem convenire, citarentur ad constitutam diem, videlicet decimam Decembris. Quibus omnibus vocatis et expectatis eadem die ad consuetum sonum campanule capitulum ingressi sumus et acceptatus ab omnibus tempore et loco protestatus sum me nullum excludendum admittere, nec admittendum excludere velle, sicque gratia Spiritus Sancti qua Filii Dei agantur devocius implorata, modus procedendi per scrutinium et schedulas nobis praeceteris propositis probatus est et acceptus. Omnibus ergo praemissis que in huiusmodi electionibus premitteri debent et solent, ego cum duobus in habitu ordinis a professione antiquioribus ad mensam coram omnibus paratam accessimus ibique vota omnium et singulorum in schedulis accepimus quibus acceptis enumeratis atque apertis ac demum lectis nominibusque eligendorum in scripta redactis atque ad numerum collatis inventum est quod reverendus prior frater Camillus Jasinskii Sancte Theologie baccalarius conventus cracoviensis⁴ ab omnibus unanimiter et concorditer nemine contradicente per dictas schedulas in electione nominatus fuit. Nam cum essemus quinque, habuit quinque vota. Tunc ego cum praedictis scrutatoribus ad medium capituli veniens et librum nostrarum constitutionum tenens formavi decretum hoc modo: Ego frater Joannes Miłkowiuis supprior conventus Lanciensis vice presentium electorum eligo reverendum patrem Camillum Jasinskii Sancte Theologie baccalarium conventus cracoviensis in priorem conventus Lanciensis. Et hoc in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

Cum ergo electio nostra sit rite facta, et de persona tam de moribus et religione, quam prudentia et doctrina praedita rogamus admodum Reverendam Prioritatem veram, ut eam probare confirmare et nobis concedere dignetur cui nos et conventum nostrum commendamus. Datum Lancicie, die decima Decembris anno Domini millesimo sexcentesimo decimo sexto.

Vestre Admodum Reverendae Prioritatis humiles exoratores

Ego frater Joannes Baptista Miilkowius supprior ac vicarius conventus Lanciensis omnibus his interfui et ita esse attestor manu propria

Ego frater Augustinus⁵ primus scrutator ita esse confirmo manu propria

Ego frater Petrus Foelicis⁶ scrutator secundus ita esse confirmo manu propria

¹ Feliks; przeor konwentu łeczyckiego; niezidentyfikowany.

² Chelmo - obecnie miasto powiatowe w województwie kujawsko-pomorskim.

³ Miłkowiuis Jan Baptysta; podprzeor i wikariusz konwentu łeczyckiego; bliżej nieznyany.

⁴ Jasiński Kamil Wojciech (1573-1649); dominikanin, prawnik-kanonista; 1616 przeor łeczycki; 1623 doktor teologii; 1626-1629 regens dominikańskiego Studium Generalnego w Krakowie; 1631 przeor łucki [R. Świętochowski, *Jasiński Kamil Wojciech*, [w:] PSB, t. XI, Wrocław-Warszawa-Kraków 1964-1965, s. 49].

⁵ Augustyn; niezidentyfikowany.

⁶ Piotr Felicis; niezidentyfikowany.

Inwentarz rzeczy kościoła topolskiego św. Bartłomieja za murami miasta Łęczycy

INVENTORIUM rerum ecclesiae Topoliensis¹ Sancti Bartolomei² extra muros civitatis Lancicienis³ anno salutis 1599 17 martii

Monstrantia argentea, melchisedech⁴ suumque orbiculum deauratum habens: imagine salvatoris carens.

Crux argentea sine pelicano⁵ partim auro illuminata lęsa pede

Duo calices argenti in locis spectabilioribus deaurati: quorum unus pede lęsus; pacificale argentum parvuculum

Cappa⁶ ex aramento coloris cerasci

Cassula⁷ damascęna rubea cum sua stola, manipulo⁸, alba, cingulo et homerali⁹

Cassula damascęna cęlestem et crocens habens colorum cum sua stola, manipulo, alba et homerali

Cassula de machaier albi coloris; stolam, manipulum, cingulum, albam et homerale habens

Cassula baldvisina rubea vetus cum manipulo, alba et homerali

Antepedium¹⁰ maioris altaris, rubens damascenum novum cum sua mappa nova sinbrias acupictas habente

Fenale sanctum aureum pro monstrantia ornamento.

Aliud fenale tritum diversi coloris

Mappae 2 a texture coloratae

Tertia mappa trita

Aliae duae mappae valde malae

Tria manutergia¹¹.

Duo vela alba pro adornandis imaginibus

Velum tritum de rubeo machaier

Duo appensiola ale calicem vario colore acupicta

Unum laneum calicis operculum, finibrias rubeas acupictas habens.

Unus sacculus pro calicibus.

Registrum fraternitale in Thopolia ab anno 1536 ad annum 1578.

Haec eo die quo et scripta ad conventum deportata sunt: utpote quae in predicta parochia propter in curiam sordibus et malam sacristiae clausuram; tute servari non poterunt.

¹ Topola - zobacz 13/7.

² Bartłomiej Apostoł (I w. n. e.) święty; utożsamiany z Natanaelem; działał na terenie Indii; święto 24 sierpnia W. Danielski, K. Kuźmak, *Kolektarz z kapitularem, collectarium et capitulare*, [w:] EK, t. IX, Lublin 1976, kol. 75-76].

³ Łęczycza - zobacz 1/2.

⁴ Melchizedech - metalowy półksiężyc wewnątrz malej puszki kryształowej lub szklanej w monstrancji, służący do podtrzymania hostii [STSP, s. 308-309].

⁵ Pelikan - w sztuce kościelnej symbol Chrystusa [J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 1997, s. 724].

⁶ Kapa - zobacz 31/5.

⁷ Ornat [J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 1997, s. 136].

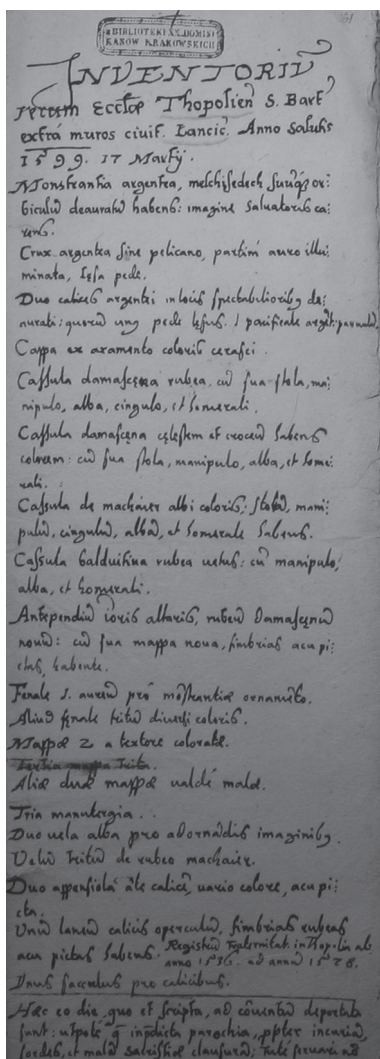
⁸ Manipularz - długa, zdobiona haftem taśma, lekko rozszerzona i zszyta na końcach; podczas czynności liturgicznych noszona na lewym przedramieniu; używana od VII w.; przysługująca duchownym od subdiakona wzwyż; obecnie nie jest używana [STSP, s. 282].

⁹ Humeral - zobacz 31/14.

¹⁰ Antepedium - zobacz 31/11.

¹¹ Ręczniki [J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 1997, s. 608].

Inwentarz konwentu łączyckiego

Inventorium conventus Lanciencis¹

Privilegia

Confirmatio regis Stephani 4 privilegiorum
Vladislai regis videlicet super mensura brasei quali-
bet septimana

Sigismundi super tres lapides sepis

Item eiusdem super censum duorum marcarum

Sigismundi Augusti super aream conventus

Donatio fontis parochię in Topolia² per reverendissi-
mum archiepiscopum Gnesnensem Stanislaum Karn-
kowsk³

Confirmatio Sigismundi Augusti inscriptionis et ven-
ditionis 35 marcarum cum media a Jacobo Leznicki⁴
Concesio indulgentiarum ab illustrissimo archiepisco-
po Gneznsi episcopo Cracoviensi episcopo Vladisla-
viensi a quolibet per 40 dies ecclesie nostris cum
originale

Concesio autoritate apostolica ut omnibus feriis
quintis in festo Sancte Marie Magdalene⁵ et Sancti
Tomę Aquinatis⁶

Concesio ut fratres habeant liberum balneationem et
rasuram

Distributio finum vel graniciarum inter conventus
Lanciensem, Loviciensensem, Plocensem et Sochacio-
viensem

Confirmatio Sigismundi super censum duarum mar-
carum in balneo ut supra in confirmatione Stephani
Regis

Recognitio debiti 50 florenorum per famatos: famat-
um Martinum Jasnosz⁷ apotecarium cum consorte
sua et inscriptio in bonis suis a quibus solvit florenos:
3 pro festo parasceve

Concesio Indulgentiarum 40 dierum pro festo Sancte
Marie Magdalene Sancte Doroteę⁸ autoritate Aposto-
lica

¹ Łęczycza – zobacz 1/2.

² Topola – zobacz 13/7.

³ Karnkowski Stanisław h. Junosza z Karnkowa (1520-1603); 1567 bp kujawski; 1568-1570 przewodniczący Komisji Morskiej; 1581 arcybiskup gnieźnieński [H. Kowalska, *Karnkowski Stanisław h. Junosza*, [w:] PSB, t. XII, Wrocław-Kraków 1966-1967, s. 77-82].

⁴ Leźnicki Jakub – zobacz 7/2.

⁵ Maria Magdalena, święta – zobacz 26/6.

⁶ Tomasz z Akwinu, święty – zobacz 26/7.

⁷ Jasnosz Marcin – zobacz 18/9.

⁸ Dorota, święta – zobacz 10/2.

Copia testamenti quo Anna Bolemonska⁹ donavit duas marcas in balneo
Concesio ecclesiae Sancte Doroteę omni die 40 dies indulgentiarum quod audiverunt mis-
sam rorate coeli
Venditio duorum marcarum super molendino
Ordinatio heredis de Stoki¹⁰ in bonis villae Lipiny¹¹
Inscriptio 3 partis bonorum Kozuby¹² conventus Lancienciensis
Privilegium fundationis Altaris 1387
Nota cum hoc privilegium Kazimiri regis cuius vigore pro conventus edificatio molendini in
Topola

Libri Conventus

Biblia Sacra pro refectorio
Biblia polonico sermone¹³
Opus Divi Gregorii¹⁴
Pomerium de tempore¹⁵
Sermones discipuli¹⁶
Thesauri novi¹⁷ duo tomi
Rosarii duo partes¹⁸
Sermones¹⁹ divi Bernardi²⁰
Secunda secundae divi Thomae Aquinati²¹
Cathena aurea eiusdem²²
Lumen animae²³
Liber moralium²⁴
Stellarium Pomerii²⁵
Rosa aurea²⁶
Sermones²⁷ Leonardi de Utino²⁸
Casus conscientiae²⁹ volumen carens principio
Postila³⁰ Comegstorii³¹

⁹ Powinno być: Elizabeth Bolemonska – zobacz 6/8.

¹⁰ Jan Karwat ze Stoków – zobacz 4/2.

¹¹ Lipinki – zobacz 4/4.

¹² Kozuby – zobacz 2/3.

¹³ *Biblia* w języku polskim.

¹⁴ Grzegorz z Nazjanzu – zobacz 32/23.

¹⁵ Zobacz 32/8.

¹⁶ Zobacz 32/39.

¹⁷ Zobacz 32/41.

¹⁸ Bernard de Bustis – zobacz 32/7.

¹⁹ *Sermones de tempore; Sermones de sanctis; Sermones de diversis; Sermones super Cantica canticorum.*

²⁰ Bernard, święty – zobacz 32.

²¹ Zobacz 32/14

²² Zobacz 32/3

²³ Zobacz 32/25.

²⁴ Grzegorz I Wielki: *Moralia seu Expositio in Job.*

²⁵ Zobacz 32.

²⁶ Zobacz 32/32.

²⁷ Zobacz 32/34.

²⁸ Leonard z Utino (Udine) – zobacz 32/33.

²⁹ Bartłomiej de S. Concordio: *Summa de casibus conscientiae.*

³⁰ *Postilla de tempore et de Sanctis.*

³¹ Comestor (*Zjadacz ksiąg*) Piotr; (zm. 1178 w Troyes) kanonik Saint Marie; kanclerz kościoła paryskiego; kaznodzieja i pisarz katolicki [A. Szlagowski, *Comestor*, [w:] PEK, Warszawa 1906, s. 155].

Sermones Seraphici [?]^a doctoris³² ad saporā [?]^{b33}
 Sermones Voragini³⁴ scripti³⁵
 Breviarium scriptum
 Vita Christi³⁶
 Sermones discipuli de tempore et de Sanctis³⁷
 Lyranus³⁸ super prophetas et Evangelistas³⁹
 Sermones Vincentii⁴⁰ de tempore et de sanctis⁴¹
 Biga de tempore⁴²
 Cherubini de Spoleto quadragesimales⁴³
 Psalterium Brunonis⁴⁴
 Sumulla Sancti Rajmundi⁴⁵
 Sermonum Bernardi Cathena
 Polygrani pars Aestivalis⁴⁶
 Comentaria super sequentias de Sanctis⁴⁷
 Homilie⁴⁸ Hoffmeister⁴⁹
 Iudicium de censura Tigurinorum ministrorum⁵⁰
 Henrici Helmesii⁵¹ tomus primus
 Methodus confessionis⁵² Petri de Soto⁵³
 Didaci Stellae⁵⁴ de contemptu mundi⁵⁵

³² Bonawentura właśc. Giovanni Fidenza (ok. 1218-1274) święty; franciszkanin; 1257 generał Zakonu Braci Mniejszych (franciszkanów); 1272 kardynał, bp Albano; 1482 kanonizowany; 1588 doktor Kościoła [Z. Bauer, A. Leszkiewicz 2003, *Bonawentura*, [w:] Wielka księga świętych, t. I, Kraków 2003, s. 119-121].

³³ Możliwe iż są to *Sermones aurei atque subtiles de tempore et de sanctis Communi sanctorum Sancti Bonaventure doctoris seraphici*.

³⁴ Jakub de Voragine - zobacz 32/65.

³⁵ *Sermones de Sanctis; Sermones de tempore (De Sancta Trinitate; In die Palmarum; De confessione)*.

³⁶ Ludolf Kartuz - zobacz 32/10, 11.

³⁷ Powtórzone - zobacz wyżej.

³⁸ Mikołaj z Lyry - zobacz 32/11.

³⁹ *Postilla litteralis super duodecim prophetas; Postilla super Mattheum; Postilla super Evangelia Johannem et Marcum*.

⁴⁰ Wincenty Ferreriusz, święty zobacz 32/62.

⁴¹ Zobacz 32/61.

⁴² Zobacz 32/35.

⁴³ Zobacz 32/71.

⁴⁴ Zobacz 32/81.

⁴⁵ Zobacz 32/59.

⁴⁶ Zobacz 32/73.

⁴⁷ [Komentarze] - zobacz 32/78: *Liber sequentiarum de sanctis*.

⁴⁸ Zobacz 32/80.

⁴⁹ Hoffmeister Johannes - zobacz 32/79.

⁵⁰ Autor nieznan: *Iudicium de censura ministrorum Tigurinorum et Heidelbergensium de dogmate contra adorandam Trinitate in Polonia nuper sparso*.

⁵¹ Helmezjusz Henryk - zobacz 32/74.

⁵² *Methodus confessionis*.

⁵³ Piotr z Soto; dominikanin; tajny radca i spowiednik cesarza Karola V; zagorzały przeciwnik niemieckich protestantów; profesor na uniwersytecie w Dilingen i krótko także w Oksfordzie (do 1558 r.); 1561 papież Pius IV mianował go swoim teologiem i wysłał na Sobór Trydencki; 1563 śmierć w trakcie trwania obrad Soboru Trydenckiego [Encyklopedia Kościelna podług teologicznej encyklopedii Wezera i Welfego z licznymi jej dopełnieniami przy współpracownictwie kilkunastu duchownych i świeckich osób, Warszawa 1903, s. 190-191].

⁵⁴ Stella Didacus (Diego), Estella Didacus (Diego) 2. połowa XVI w.; franciszkanin z Nawarry, egzegeta, pisarz ascetyczny [A. Fajęcki 1913, Stella Dydak, [w:] PEK, t. XXXVII-XXXVIII, Warszawa 1913, s. 128; A. Czapski, *Zabytkowy księgozbiór w Topoli Królewskiej*, Płock 1986, s. 42, 62].

⁵⁵ *De contemendis mundi vanitatibus libri tres*.

^a Kopiařiusz: Seriph

^b Kopiařiusz: Slapera.

Hoffmeister tomus secundus ⁵⁶	
Flanius super psalterium ⁵⁷	
Quadragesimale ⁵⁸ Valentini Posnanensis ⁵⁹	
Propugnaculum fidei ⁶⁰ eiusdem	
Ferrus de passione Domini ⁶¹	
Res sacrarii	
Monstrantia argentea	
Calix unus deauratus	
Tres calices argentei ex parte deaurati	
Cruces 2 argenteę deaurateę	
Pacificalia ⁶² 3	
Turibulum ⁶³ argenteum	
Par ampullarum argentearum	
Humerales ⁶⁴ de axamito in quo est ave Maria	
Casule ⁶⁵	
Viridi coloris casula una auro intexta	
Eiusdem coloris de adamasco	
Varii coloris do kamcha	
Alia varii colorum etiam do kamcha	
Albi coloris de adamasko	
Viridi coloris de axamito	
Rubei coloris de adamasco	
Tres casule nigri coloris	
Casula albi coloris vetusta	
Casula rubei coloris do kamcha	
Pluvialia ⁶⁶	3
Corporalia ⁶⁷	6
Purificateria ⁶⁸	6
Capsule	3
Fenalia super calices	12
Manu tergia ⁶⁹ ad altare	8
Antependia ⁷⁰ in commodo	12

⁵⁶ Zobacz: *Homiliae*.

⁵⁷ Marcus Antonius Flaminus - zobacz 32/76.

⁵⁸ *Opusculum quadragesimale*.

⁵⁹ Poznański Walenty (Wróbel Walenty, Passer, Passerinus, Posnanianus, Walenty z Poznania, ok. 1475-1537); 1504 magister sztuk wyzwolonych; 1504-1516 wykładowca na Wydziale Artium Akademii Krakowskiej; 1513 bakalarz teologii; nie wiadomo kiedy przyjął święcenia kapłańskie; możliwe iż wykładał także w Akademii Lubrańskiego [Słownik polskich teologów katolickich, t. IV, Warszawa 1983, s. 467-468].

⁶⁰ Walenty Poznański: *Propugnaculum ecclesiae adversus varias sectas huius tempestatis*.

⁶¹ Johannes Ferus: *Sacrosancta passionis salvatoris nostri Jesu Christi historia ex quatuor Evangelistis studiose concinata et in quatuor partes rite distincta*.

⁶² Pacyfikał - relikwiarz w kształcie krzyża lub monstrancji, podawany wiernym do ucałowania [STSP, s. 344].

⁶³ Trybularz - zobacz 31/29.

⁶⁴ Humerał - zobacz 31/14.

⁶⁵ Ornaty - zobacz 35/7.

⁶⁶ Pluviale - płaszcz liturgiczny, kapa [J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 1997, s. 756].

⁶⁷ Korporal - zobacz 31/9.

⁶⁸ Puryfikaterz - zobacz 31/9.

⁶⁹ Ręczniki - zobacz 35/11.

⁷⁰ Antependium - zobacz 31/11.

Linteamina ⁷¹	12
Szyrzinka ⁷²	6
Rubei coloris duo parii ante altare	
Superpeliceum ⁷³	1
23 cubiti ⁷⁴ adamasci rubei coloris	
Tuwalnie ⁷⁵	2
Dwie parze lichtarzew czynowych	
Para lichtarzy mosiądzowych	
Konewka czynowa dla wody	
Zbanuszek miedziany dla wody	
Ampulek czynowych 2 parze	
Dzwonek	1
Sedes mosiądzowe do krzyża	
Fenał na monstrancją	
Sprzęt domowy i kuchenny	
Czynowych mis	2
Półmiskow	5
Łyżek czynowych	10
Panewek	3
Durszlak miedziany	1
Zufan ⁷⁶ żelazny	
Roznów	2
Antfos ⁷⁷ cziinowii	
Roszt	2
Salczierka ⁷⁸	2
Obrusow	3
Ręcznikow	2
Wagow okowanych	4
Siekiery	2
Kół próżnych okowanych	2
Siekaczów	2
Kocziel	1
Stągwi ⁷⁹	2
koni para i koczów para na nie	

⁷¹ Linteamen – obrus [J. Sondel, op. cit., s. 581].

⁷² Szerzynka – szeroki, haftowany szlak, którym obszywano paramenty kościelne, szaty liturgiczne [A. Markiewicz, *Kościół i klasztor oo. Dominikanów w Lachowicach w świetle wizytacji prowincji ruskiej św. Jacka z 1708 roku*, NP, t. CIV, 2005, s. 127].

⁷³ Superpeliceum – komża [A. Jougan, *Słownik kościelny łacińsko-polski*, wyd. III, Poznań-Warszawa-Lublin 1958, s. 663].

⁷⁴ Łokieć (58,6 cm) [J. Sondel, op. cit., s. 236].

⁷⁵ Tuwalnia – zobacz 31/17.

⁷⁶ Zufan – łyżka żelazna z dziurkami, używana do wybierania potraw [M. S. B. Linde, *Słownik Języka Polskiego*, wyd. 2, t. VI, cz. 2: X-Ż, Lwów 1860, s. 1166].

⁷⁷ Antwos (Handfas) – naczynie służące do lania wody przy myciu rąk; miska; umywalka [K. Nizio, *Antwos*, [w:] *Słownik polszczyzny XVI wieku*, t. VIII, Warszawa-Kraków-Gdańsk 1974, s. 294-295].

⁷⁸ Salaterka – naczynie stołowe, głębsze niż talerz, używane do podawania sałatek, jarzyn, owoców [*Słownik wyrazów obcych*, wyd. poprawione i uzupełnione, Warszawa 1991, s. 762].

⁷⁹ Stągiew.

Census annui Conventus	
Pro festo Sancti Martini ⁸⁰	
Ex castro Lanciensi ratione brasei et sepi quotannis	12 floreni 24 grossi
a civibus ex balneo	3 floreni 6 grossi
a Pawłowicz ⁸¹ ex horto	2 floreni 15 grossi
a Alberto ⁸² aurifabro	24 grossi
a Laurentio Żurek ⁸³	floreni 2 12 grossi
a Pileatrice ex suburbio	16 grossi
a Casparo Gasie ⁸⁴	16 grossi
od Wronkow dwoje	16 grossi
a Matia Biesiatka ⁸⁵	1 [...]grossi
a Alberto sartore kulka ⁸⁶	18 grossi
a Alberto kątny ⁸⁷ suburbani	8 grossi
a Kfapis ⁸⁸ sutore	floreni 2 2 grossi
a generoso domino Martino Lezniczki ⁸⁹	floreni 4
a domino Martino Jasnos ⁹⁰ pro festo Pasche	floreni 3
a domina Doktorowa ⁹¹ pro festo Sancti Joannis Baptistę	floreni 4
a domino Joanne Cadrowski arendatore ex agro	floreni 35

Fratres conventus Lanciensi

Frater prior frater Joannes [...^d]
 Frater Florianus⁹³ de conventu Vileni
 Frater Stanislaus⁹⁴ de conventu Vileni
 Frater Gaspar⁹⁵ de conventu Leopoliensi
 Frater Vincentius Bloch⁹⁶ de conventu Plocensi
 Frater Gregorius⁹⁷ professus de conventu Plocensi
 Frater Stanislaus⁹⁸ conversus de conventu Leopoliensi
 Pro conventu Lanciensi

⁸⁰ Marcin z Tours – zobacz 5/3.

⁸¹ Pawłowicz – zobacz 30/12.

⁸² Wojciech; niezidentyfikowany.

⁸³ Żurek Wawrzyniec – zobacz 18/14.

⁸⁴ Gasie Kasper; skądinąd nieznan.

⁸⁵ Biesiatka Marcin – zobacz nr 30.

⁸⁶ Kulka Wojciech – zobacz 30/9.

⁸⁷ Kątny Wojciech – zobacz 30/10.

⁸⁸ Kwapisz; niezidentyfikowany.

⁸⁹ Leżnicki Marcin – zobacz 8/2.

⁹⁰ Jasnosz Marcin – zobacz 18/9.

⁹¹ Doktorowa; niezidentyfikowana.

⁹² Czadrowki Jan – zobacz 18/27.

⁹³ Florian; niezidentyfikowany.

⁹⁴ Stanisław; niezidentyfikowany.

⁹⁵ Gaspar (Kacper); w 1600 r. asygnowany do łączyckiego klasztoru na stanowisko podprzeora [ACPPPOP, s. 571].

⁹⁶ Bloch Wincenty; w 1600 r. asygnowany do konwentu łączyckiego na kaznodzieję zwyczajnego [ACPPPOP, s. 571].

⁹⁷ Grzegorz; niezidentyfikowany.

⁹⁸ Stanisław; niezidentyfikowany.

^c Plama.

^d Tekst nieczytelny.

Radoszyce 12 sierpnia 1428

Król Władysław Jagiełło zezwala dominikanom łączyckim na pobieranie, co tydzień, jednej miary słołu z królewskiego młyna, położonego przy łączyckim zamku

Władysław, z Bożej łaski, król Polski, wielki książę litewski i dziedzic Rusi, itd. Obwieszczamy niniejszym dokumentem tym wszystkim, którym jest to potrzebne, że pragniemy dziełami miłości bożej uprzędzić dzień Sądu Ostatecznego i pobożną jałmużną odkupić występki i grzechy ludzkie. Dzięki temu chcemy za życia doczesnego nabyć szczęście w niebie.

Dostrzegamy zatem pobożność braci zakonnych i wspólnoty łączyckiej reguły św. Dominika i pokorne podporządkowanie się ich posłuszeństwu regule zakonnej. Bracia ci dobrowolnie zrzekają się wszelkich przyjemności świata doczesnego, ograniczają się i cały czas poświęcają na służbę i chwałę Najwyższego.

Cechą człowieczeństwa i świeckiej władzy jest troska o potrzebujących i zabieganie, aby ubogim nie zabrakło strawy. Dlatego My powinniśmy spostrzegać potrzebującego i ubogiego. Jesteśmy zatem zobowiązani nie zaniedbywać tych, którzy, jak widzimy, są w potrzebie. Pragniemy zatem zaradzić niedostatkom braci klasztoru łączyckiego i ulżyć ich biedzie. W tym celu pozwalamy im, aby co tydzień brali jedną miarę słołu z naszego młyna, położonego w pobliżu łączyckiego zamku. W zamian za to, wspomniani bracia, będą musieli każdego dnia odprawiać jedną mszę świętą o świętej i pełnej chwały Maryi Dziewicy, za naszą pomyślność i w intencji odpuszczenia naszych grzechów.

Wam zatem, starostom, burgrabiom, mierniczym i pozostałym naszym urzędnikom łączyckim, którzy w danym czasie będziecie pełnić urzędy, rozkazujemy stanowczo, pod pozorem utraty naszej łaski, żebyście nakazali zadość uczynić naszemu poleceniu i wydać wspomnianym braciom w jeden ustalony dzień każdego tygodnia ową miarę słołu. Dane w Radoszycach w czwartek, w oktawie św. Wawrzyńca Męczennika Roku Pańskiego 1428.

Łęczyca 21 marca 1447

Sławek z Kozub zrzekł się na rzecz klasztoru dominikanów w Łęczycy trzeciej części swojego dziedzictwa w Kozubach

Michał Lasocki, starosta generalny ziemi łęczyckiej. Niniejszym dokumentem obwieszczamy tym wszystkim, którym jest to potrzebne, że stawił się przed nami osobiście szlachetny Sławek z Kozub, zdrowy na umyśle i ciele, nieprzymuszony ani niezniewolony. Po dogłębnym rozważeniu publicznie potwierdził, że w trosce o zbawienie swojej duszy zrzeka się trzeciej części swojego dziedzictwa w tychże Kozubach, na rzecz pobożnych braci wspólnoty łęczyckiej i ich zakonu. Zrzeka się przy tym całej władzy i prawa własności, na mocy którego on sam posiadał ową część. Niczego, ani dla siebie, ani dla prawowitych swoich potomków nie zatrzymał. Zrzekł się również, z nieodwracalnym skutkiem, z pól, łąk, pastwisk, lasów, borów, krzaków, stawów rybnych, wód, strumieni i ich dopływów. Zrezygnował także z czynszów, dochodów, należności i zysków, które także występują i będą mogły być uzyskane przez nich w przyszłości. Bracia będą mogli tę darowiznę posiadać, sprzedawać, zamieniać, odstępować i obracać na dogodny użytek, jak to im oraz ich prawowitym następcom na zawsze będzie wydawać się korzystne. Na świadectwo tego, została przywieszona na niniejszym piśmie nasza pieczęć. Działo się w Łęczycy, we wtorek po Niedzieli Laetare¹ Roku Pańskiego 1447, w obecności rycerzy i szlachciców: Mikołaja ze Świnic, Marcina Skolskiego, burgrabiego łęczyckiego, Wojciecha z Kozub, Gracjana z Jackowa i Mikołaja z Modlnej oraz bardzo wielu innych świadków godnych wiary, co do opisanego zrzeczenia się.

¹ 4. niedziela wielkiego postu.

Łęczycza 20 sierpnia 1447

Król Kazimierz Jagiellończyk wydaje nowy przywilej (po spłonięciu poprzedniego) dla łęczyckich dominikanów, zezwalający im w określone dni na darmową kąpiel i postrzyżyny

W imię pańskie, amen. Na wieczną rzecz pamiętkę. My, Kazimierz, z Bożej łaski, król Polski a także ziem krakowskiej, sandomierskiej, sieradzkiej, łęczyckiej, kujawskiej, Pomorza i Rusi pan i dziedzic oraz wielki książę litewski, itd. Oznajmiamy niniejszym pismem tym wszystkim, którym jest to potrzebne, współczesnym jak i potomnym, że zostaliśmy powiadomieni przez pewnych baronów, a także innych naszych poddanych, żyjących w naszym mieście Łęczycza, iż wielbny Marcin inaczej zwany Knolle, lektor świętej teologii i przeor, oraz nasi umiłowani, pobożni bracia Zakonu Kaznodziejów św. Dominika z łęczyckiego klasztoru brali kąpiel i strzygli się jednego dnia w każdym tygodniu bez jakiegokolwiek opłaty w łaźni naszej, należącej do tego miasta. Przeor i bracia, zgodnie ze zwyczajową tradycją swoich świętej pamięci poprzedników, w każdy poniedziałek proszą Boga Wszechmogącego o zbawienie dusz najjaśniejszych naszych, śp. poprzedników i o nasze zbawienie, śpiewając mszę świętą na chwałę Boskiego majestatu.

Dowiedzieliśmy się także, że Mikołaj, łaźniarz naszej łaźni, zabraniał korzystać wspomnianemu przeorowi i braciom łęczyckiego klasztoru z owych darmowych postrzyżyn i kąpeli. Niestety dokument z przywilejem dla dominikanów spłonął w czasie pożaru miasta. Zniszczony został w czasie tego nieszczęśliwego wydarzenia także przywilej dla łęczyckich łaźniarzy, na podstawie którego oni i sam Mikołaj mieli prawo do kąpeli i strzyżenia oraz posługi przeora tegoż klasztoru i braci całej wspólnoty łęczyckiej, zgodnie z tradycją. W tym właśnie rozpoczętym prawie wyszczególnione zostało i wyraźnie określone szczegółowe opisanie ich kąpeli i postrzyżyn. I na chwilę obecną ów Mikołaj, łaźniarz, załatwił sobie i przygotował ponownie inny przywilej, nie zawierający jednak wspomnianego opisu i wyszczególnienia w przeciwieństwie do ich prawa.

My zaś pragniemy zachować w ich słusznym prawie, nie tylko samego przeora i braci wspomnianego zakonu, lecz także każdego poddanego naszego królestwa i wszystkich pozostałych. Dlatego też łęczycy zakonnicy zostali zachowani przy tego rodzaju ich prawach niniejszych, hojnie im udzielonych i darowanych przez Nasz majestat, do końca trwania tego świata. Z tego powodu nakazujemy stanowczo, niniejszym pismem, tobie, nasz wierny Mikołaju, wspomniany obecny łaźniarz naszego miasta Łęczycza i następnemu łaźniarzowi, pełniącemu w danym czasie swoją funkcję, umożliwić strzyżenie i kąpiel dla przeora wspomnianego naszego klasztoru i braci całej wspólnoty łęczyckiej w każdą środę. Jeśli wypadłoby w ów dzień jakieś święto, wówczas w dniu następnym albo jakimś innym dniem w danym tygodniu, bez żadnej zapłaty i wymówki, pod groźbą utraty naszej łaski, na zawsze i bezpowrotnie, bracia będą kąpani i strzyżeni.

Wam zaś, urodzonemu Michałowi z Lasotek, staroście łęczyckiemu oraz starostom, pełniącym urząd w danym czasie, polecamy, abyście, skoro wspomniany przeor i bracia łęczyckiego klasztoru zachowali swoje prawa, zobowiązali naszego łaźniarza i jego następcę, do przestrzegania powyższego prawa. Świadectwem powyższe pismo, na którym pieczęć nasza została przywieszona. Zostało wystawione i działa się w Łęczyczy, w niedzielę w czasie oktawy święta Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Dziewicy Roku Pańskiego 1447 w obecności wielbnego w Chrystusie Władysława, z Bożej łaski biskupa włocławskiego, Jaranda z Brudzewa, wojewody sieradzkiego, Bogusza z Oporowa, wojewody inowrocławskiego, Przedbora z Koniecpola, kasztelana sandomierskiego, Piotra z Kurowa, kasztelana sądeckiego, Jana alias Ligeza z Bobrka, kasztelana bieckiego, Stanisława z Ostroroga, kasztelana międzyrzecckiego i innych bardzo licznych zaufanych w danej chwili obecnych. Dane rękami szczerze nam umiłowanych, wielmożnych Jana z Koniecpola, kanclerza i Piotra

Łęczycza 3 listopada 1473

Jan ze Stoków, łowczy większy łęczycki, zapisuje 100 grzywien dominikanom łęczyckim na swojej wsi dziedzicznej Lipiny (Lipinki) koło Stoków

Uczynione przed panem starostą na zamku łęczyckim, w środę po święcie Wszystkich Świętych Roku Pańskiego 1473.

Szlachetny i urodzony Jan ze Stoków, łowczy większy ziemi łęczyckiej, zapragnął przyjść z pomocą swojej duszy i duszom swoich przodków i za doczesne życie nabyć dla tychże dusz życie wieczne oraz wesprzeć je modłami mężów pobożnych, zanoszonymi dla szczęśliwego uzyskania odpuszczenia grzechów. Dlatego też, będąc zdrow na ciele i umyśle, nie zniewolony ani nie zmuszony lecz po dojrzałym namyśle i opierając się na mądrej radzie swoich przyjaciół, stawiał się osobiście przed sądem grodzkim w Łęczycy. Zznał wówczas, że dał, ofiarował, oznaczył i w niniejszym piśmie daje i ofiarowuje, na zawsze, wspólnocie, inaczej klasztorowi łęczyckiemu, czyli braciom zakonu św. Dominika, przebywającym w tejże wspólnocie czyli klasztorze, sto grzywien w monecie i liczbie zwykłej Królestwa Polskiego. Suma ta jest zapisana na wsi, czyli na jego dobrach dziedzicznych Lipiny, położonej w pobliżu Stoków, w ziemi łęczyckiej w powiecie brzezińskim. Jan ze Stoków czyni to wraz z całym prawem i własnością wspomnianej wsi.

Zakonnicy, mianowicie przeor wraz z braćmi tejże wspólnoty łęczyckiej, ową wieś będą posiadac, wraz z całym prawem i własnością wspomnianych dóbr dziedzicznych, czyli wsi Lipiny, mianowicie z polami, łąkami, pastwiskami, lasami, borami, gajami, krzakami, wodami, stawami rybnymi, domami, placami, sadami, folwarkami, czynszami, wpływami, zobowiązaniami i dochodami czyli korzyściami wszelkimi, należącymi się tym dobrom dziedzicznym, jakkolwiek by się nie zwały, nie wyłączając niczego z nich ani w żaden sposób nie zachowując, tak jak sam pan Jan dzierżył i posiadał, ze względu na owe sto grzywien. Będzie to trwało tak długo, aż wspomniane sto grzywien nie zostanie w pełni wypłacone tymże zakonnikom wspólnoty łęczyckiej przez dziedzica Lipin, czyli spadkobiercę pana łowczego.

Owe sto grzywien, w terminie spłaty, winny tymże zakonnikom, przeorowi i braciom starszym, być wypłacone i muszą zostać złożone w ratuszu łęczyckim, w obecności burmistrza i rajców. Po ich wypłaceniu i złożeniu tamże wspomniani pobożni bracia nie będą mogli ich zabrać ani uszczuplić, ani wykorzystać na jakiś swój użytek lub roztrwożyć. Powinni natomiast nabyć za ową sumę, za radą i wsparciem burmistrza i rajców łęczyckich oraz za wiedzą dziedzica wsi Lipiny, taki czynsz, jaki lepiej i dogodniej będą mogli uzyskać. Czynsz ten powinien być wspomnianej wspólnocie wieczyście wypłacany. Nie może on być też w żaden sposób przez tą wspólnotę odstąpiony, pod groźbą utraty ich zgody i wspomnianych stu grzywien. Prawne wprowadzenie i objęcie tej wsi, czyli dziedzictwa, łowczy już im dał w obecności sądu, za pośrednictwem woźnego sądowego Mikołaja z Błonia.

Za tę donację, czyli dobrodzieństwo, bracia zakonni zobowiązują się wznosić modły do Najwyższego i wypraszać odpuszczenie grzechów dla dusz wyżej wspomnianych osób. Mają odprawić jedną mszę śpiewaną w poniedziałek za zmarłych i drugą w środę o odpuszczenie grzechów, z dodaniem modlitw o św. Katarzynie i Barbarze Dziewicach. W piątek bracia zobowiązani są odprawiać mszę o Męce Chrystusa, połączoną z czytaniem całego opisu Męki Pańskiej, a wczesnym rankiem w sobotę powinni odprawić mszę śpiewaną o Najświętszej Dziewicy, mianowicie „Bądź pozdrowiona Święta Boża Rodzicielko”. Te obowiązki mają wypełniać każdego tygodnia po wsze czasy. Jeśliby zaś jakieś święto na przeszkodzie stało, to dominikanie muszą następnego dnia wypełnić je, pod groźbą kar kościelnych, jak w konsyсторzu łęczyckim dokładniej zostało opisane i jak zostali zobowiązani.

wiązani. Co więcej, niniejszy akt prawny nigdy nie powinien zostać zniszczony lub unieważniony przez jakąś osobę, lecz musi zostać nienaruszony i nietknięty na wieki.

Kiedy wspomniane sto grzywien zostanie braciom wypłacone, wówczas także pod żadnym pozorem nie wolno niszczyć tego aktu, lecz w innej księdze należy dziedzica skwitować ze spłaty, zachowując niniejszy akt nietknięty. W obecności szlachetnych Zygmunta z Grabowa, burgrabiego, Strzeszka z Dobrej, Jana z Gawron, Bartosza Plebanka z Łęczycy i innych.

Wypisane z ksiąg grodzkich łęczyckich. Jan Karnkowski, pisarz zamku łęczyckiego.

Łęczyca 3 listopada 1473

Dominikanie łączyccy wydierżawiają dożywotnio Janowi Karwatowi ze Stoków, łowczemu większemu łączyckiemu, wieś Lipiny (Lipinki), którą wcześniej sami wzięli w zastaw od niego, w zamian za wypłacane im co roku 2 kopy dobrej monety i liczby Królestwa Polskiego

Uczynione na zamku łączyckim, w środę po święcie Wszystkich Świętych Roku Pańskiego 1473.

Stawiwszy się osobiście czcigodni i pobożni mężowie, przeor wraz z braćmi ze wspólnoty łączyckiej, zdrowi na umyśle, itd. potwierdzili, że wieś swoją Lipiny, którą sami władają i posiadają, obciążoną, czyli zastawioną na sto grzywien, zgodnie z powyżej znajdującym się wcześniejszym wpisem do akt, wydierżawili dożywotnio szlachetnemu Janowi Karwatowi, łowczemu większemu łączyckiemu. Uczynili to, wraz z pełnią władzy, na mocy której sami je mieli i posiadali, niczego dla siebie nie zostawiając.

Za tę wieś, w ten sposób wydierżawioną, wspomniany pan Jan Karwat zobowiązał się dawać i wypłacać temuż opatowi, wraz z braćmi lub innym, którzy będą żyć w danym czasie, co roku na święto św. Marcina po dwie kopy zwykle dobrej monety i liczby Królestwa Polskiego. Łowczy łączycki powinien ją wypłacać i składać do akt zamku łączyckiego pod karą LXX i L.

Natomiast po śmierci wspomnianego pana przeor, wraz z braćmi, ponownie będzie w posiadaniu rzeczony wsi z pełną władzą i prawem własności, stosownie do wcześniejszego wpisu do akt. Będą ją mogli spokojnie posiadać albo też zastawią ponownie za sumę nie większą jednak niż sto grzywien, bez jakiegokolwiek zatrzymania, czyli skrepowania ze strony dziedziców, spadkobierców wspomnianego pana Jana Karwata lub ze strony innych osób, pod karą LXX i L.

Wypisane z akt grodzkich łączyckich. Jan Karnkowski, pisarz zamku łączyckiego.

Łęczyca 3 grudnia 1504

Jan, łaziebnik łaźni łęczyckiej, zobowiązuje się, zgodnie z testamentem mieszcżki Elżbiety Bolewowskiej, w imieniu swoim i swoich następców na teże łaźni, do wypłacania, co roku, dominikanom łęczyckim 2 grzywien czynszu z owej łaźni, a także do bezpłatnego udostępniania łaźni raz w tygodniu ubogim, żebrakom, uczniom i wszystkim potrzebującym, przebywającym przy kościele parafialnym pw. św. Andrzeja

Uczynione na zamku łęczyckim, we wtorek po święcie św. Andrzeja Apostoła Roku Pańskiego 1504.

Opatrzny Jan, łaziebnik łaźni łęczyckiej, będąc zdrowym na ciele i umyśle, nie przymuszony ani zniewolony, stawił się osobiście przed sądem grodzkim łęczyckim. Poświadczył wówczas, że jest zobowiązany i zobowiązuje się, w imieniu swoim i swoich prawowitych następców w owej łaźni, do wypłacania co roku w święto św. Marcina czcigodnemu i pobożnemu Michałowi, przeorowi klasztoru łęczyckiego zakonu św. Dominika i całej wspólnoty oraz braciom tegoż zakonu, przebywającym w teże wspólnoty, po dwie grzywny monety i liczby Królestwa Polskiego rocznego czynszu, czyli lotu z wymienionej łaźni łęczyckiej, pod groźbą kar LXX i L. Jan uczynił to wobec czcigodnego Michała, wikariego wieczystego kościoła kolegiaty łęczyckiej pod wezwaniem św. Maryi Dziewicy i szlachetnych oraz sławetnych Mikołaja z Leszczy, wójta, Jana Nagórskiego i Aleksego Komarskiego, rajców i wykonawców testamentu świętej pamięci sławetnej Elżbiety Bolewowskiej, mieszcżki łęczyckiej.

Jeżeli wspomniany łaziebnik i jego prawowici następcy w którymś roku na święto św. Marcina będą zwlekali lub odmówią wypłacenia rzeczonych dwóch grzywien wspomnianej wspólnoty łęczyckiej św. Dominika, wówczas tego samego dnia poniesie kary LXX i L. Co więcej ów Jan i jego następcy powinni udostępniać, bezpłatnie, przez wszystkie lata jednego dnia w tygodniu łaźnię, bez żadnej opłaty i zapłaty, ubogim, żebrakom, uczniom i wszystkim potrzebującym, przebywającym przy kościele parafialnym pod wezwaniem św. Andrzeja. Łaziebnik winien jest im dostarczyć niezbędnych środków na okres roku i świadczyć posługi łaziebne, tak jak dostarcza i świadczy wszystkim innym, kąpiących się za opłatą w teże łaźni łęczyckiej, zgodnie z ostatnią wolą świętej pamięci sławetnej Elżbiety Bolewowskiej, dokładniej przedstawioną. Łaziebnik łęczycki musi to czynić i wypełniać pod groźbą kary LXX i L, podlegającej zapłacie w każdym terminie.

Łęczyca 27 stycznia 1517

Jakub Leźnicki z Budzynka sprzedaje za 35,5 grzywny dominikanom łęczyckim, z prawem wykupu (na wyderkauf), 2 kopy, gotówką w półgroszkach, czynszu rocznego zapisanego na jego mieście Budzynek i wsiach Woźniki czyli Budzynek oraz obydwu Moszkowicach

Uczynione na zamku łęczyckim, we wtorek po święcie Nawrócenia świętego Pawła Apostoła Roku Pańskiego 1517.

Stawiwszy się we własnej osobie szlachetny Jakub Leźnicki z Budzynka, zwanego Woźniki, będąc zdrów na ciele i umyśle, nie zmuszony i zniewolony ani nie zwiedziony nieprawdziwym omamieniem i oszustwem, lecz po uprzednim dogłębnym rozważeniu i ufny w słuszną i zbawienną radę swoich przyjaciół, pragnie uczynić korzyść dla siebie i swoich prawowitych spadkobierców. Dlatego też publicznie i dobitnie oświadczył, że dwie kopy, gotówką w półgroszkach, w liczbie i monecie polskiej, czynszu rocznego, wynoszącego sześćdziesiąt groszy, licząc na każdą kopę, sprzedał na zawsze i nieodwołalnie na prawie wykupna, czyli na wyderkauf, czcigodnym i pobożnym braciom wspólnoty łęczyckiej Zakonu Kaznodziejów św. Dominika i ich prawowitym następcom za trzydzieści pięć i pół grzywny, w monecie i liczbie Królestwa Polskiego. Czynsz ten był zapisany na działach wszystkich dóbr dziedzicznych Leźnickiego: mieście Budzynek i wsi Woźniki czyli Budzynek i obydwu Moszkowicach, położonych w ziemi łęczyckiej, nikomu nie zastawionych ani nie zobowiązanych.

Do sprzedanego czynszu Jakub Leźnicki dołączył wszystkie razem przynależności, zyski, korzyści, przychody, należności, niestałe dochody, czynsze, bory, gaje, lasy, zagajniki, folwarki, młyny, nabytki i ich miary uczynione i mogące zostać uczynionymi, zbudowane i mogącymi być zbudowanymi oraz powszechne zyski dodatkowe dziedzictwa owego Jakuba Leźnickiego, czyli miasta Budzynek i wsi Woźniki, czyli Budzynek oraz obydwu Moszkowicach w dowolny sposób, zgodnie z prawem lub zwyczajem, obecnie i w przyszłości pochodzące i przysługujące, czyli w jakikolwiek sposób przytrafiające się. Dodał także wszystkie włości opuszczone, które na niego przeszły lub muszą przejść, czyli spadki i przypadki.

W naszej obecności Jakub Leźnicki zrezygnował i scedował, wedle zwyczaju i obycaju ziemskiego, wspomnianym panom braciom owe dwie kopy czynszu rocznego. Ci bracia i ich następcy mają wieczyście i na zawsze posiadać, trzymać, wykorzystywać, używać, uwalniać, uzyskiwać i obracać na swój użytek owe pieniądze.

Tenże Jakub Leźnicki zrzekł się wszelkich odwołań z powodu podstępny, siły i strachu oraz przymusu nie tak uczynionej, czyli zawartej umowy i innych środków prawa i czynności kościelnej i świeckiej, którymi się wspierać w unieważnieniu płacenia tego czynszu mógłby, ani jakąś wojenną wyprawą, z polecenia królewskiego wyznaczoną lub jakąkolwiek inną przeszkodą. Zobowiązał się również i niniejszym wziął na siebie wraz ze wszystkimi swoimi prawowitymi następcami i całością wspomnianych dóbr dziedzicznych, czyli wieśniakami i mieszkańcami miasta Budzynek i wsi Woźniki, czyli Budzynek i obydwóch Moszkowic, dać i wypłacić wspomnianym braciom, wyżej przedstawionym, na każde święto św. Mikołaja Chwalebnego Wyznawcy dwie kopy czynszu rocznego, w taki sposób przez siebie samego sprzedane i odstąpione.

Ową sumę pieniędzy, we wspomnianej monecie lub w lepszej, Jakub Leźnicki będzie musiał przynosić do klasztoru łęczyckiego w każde święto św. Mikołaja i na ręce przeora tejże wspólnoty, wówczas pełniącego urząd, złożyć bez wymówki i zatrzymywania wypłaty. W przeciwnym razie grożą mu, jego prawowitym następcom oraz wieśniakom i mieszczanom we wspomnianych dobrach dziedzicznych, znajdujących się w mieście Budzynek i wsiach Woźniki, czyli Budzynek i obydwu Moszkowicach, wszelkie kary ziem-

skie i kara utraty czci i Królestwa Polskiego¹ oraz kary kościelne, aż do interdyktu włączenie. Te ostatnie zostaną nałożone przez pana ordynariusza diecezji lub oficjała łączyckiego.

Jeżeli zaś wspomniany Jakub Leźnicki i jego prawowici następcy, kmiecie i mieszkańcy wspomnianych dóbr dziedzicznych kary kościelne, narzekając i z zatwardziałym sercem, jako uciążliwość jednego roku i miesiąca, zniosą, wtedy pan starosta łączycki, w danym momencie pełniący urząd, pod którego władzą wspomniani mieszkańcy Budzynka czy Woźnik, czyli Budzynka i obydwu Moszkowic znajdują się lub inny jakiś, sprawujący władzę pana starosty, bez żadnego wezwania do sądu i bez żadnego zamieszania prawnego i bez zwłoki i sprzeciwu będzie mógł przejąć prawnie, objąć, posiadać i dzierżyć owe dobra dziedziczne Leźnickiego. Będzie mógł także prawnie objąć, posiadać, dzierżyć i zabierać wszelkie i poszczególne czynsze, dochody wyżej wymienione, aż do całkowitej spłaty tymże braciom, wspomnianej wspólnoty łączyckiej i ich prawowitym następcom. Natomiast wspomniany Jakub Leźnicki i jego prawowici następcy będą mieli wolną i pełną możliwość wykupienia i odkupienia owych dwóch kop czynszu rocznego od panów braci i ich następców, wspomnianego klasztoru, za podobną sumę trzydziestu pięciu i pół grzywny. A gdy dojdzie do takiego wykupienia, wówczas sam Jakub Leźnicki albo jego prawni następcy wspomnianą sumę trzydziestu pięciu i pół grzywny wraz z należnym czynszem wspomnianym zakonnikom będą zobowiązani dostarczyć i do Łęczycy przynieść bez żadnych trudności, jak się do tego w naszej obecności oraz swoich prawowitych potomków dobrowolnie i bez przymusu zobowiązał i został zobowiązany. Ponadto, wspomniany pan Jakub Leźnicki poświadczył i zobowiązał się i niniejszym zobowiązuje do opieki i ewikcji od wszelkich żądań, napadów, najazdów przez jakiekolwiek osoby jakiegokolwiek stanu, pozycji i płci chcących nastawać, napadać na tego rodzaju nabycie i sprzedaż wspomnianych braci czyli zakonników strzec, chronić, uwalniać i pośredniczyć. Zobowiązuje się także podobnie strzec i bronić od ustaw królewskich generalnych i szczególnych, sporządzonych i mających być sporządzonymi, uczynionych i mających być uczynionymi przeciwko wolności kościelnej. I jeśli będzie chodzić o uzyskanie zgody Królestwa czy Królewskiego Majestatu odnośnie wspomnianej sprzedaży dwóch kop i zrzeczenia się tychże, musi on to uczynić i załatwić własnymi nakładami tak, że jeśli wystąpi jakaś strata lub wspomniani bracia mieliby trudność w zapłacie wspomnianych dwóch kop rzeczonych czynszu rocznego ze strony nowej konstytucji królewskiej i innych przeciwności, nie będzie to zmartwienie braci dominikanów, lecz samego Jakuba Leźnickiego i jego prawowitych następców na zwykłe poświadczenie wspomnianych braci, czyli zakonników bez przysięgi cielesnej dla uniknięcia badania ich w sądzie za pośrednictwem niniejszego pisma. Sprzedaż i kupno oraz zrzeczenie się, zobowiązanie i obligację, wspomnianego czynszu rocznego rzeczonych dwóch kop w taki sposób, jak zostało przedstawione i przed nami uczynione na prośbę ich samych we wszystkich punktach, klauzulach, rozdziałach, artykułach zatwierdzamy, dopuszczamy, aprobujemy i na wieki potwierdzamy niniejszym dokumentem, tak długo, jak ów czynsz dwóch kop, a podobnie suma trzydziestu pięciu i pół grzywny, nie zostaną wykupione. Wypisane z akt grodzkich łączyckich.

¹ Banicji.

Łęczyca 20 maja 1569

Marcin Leźnicki, dziedzic na Budzynku, zobowiązuje się, po podziale dóbr rodzinnych, przeprowadzonym wspólnie ze swoim bratem Jakubem, do wypłacenia dominikanom łęczyckim pewnej sumy, ciężącej na dziale Jakuba, a przejętej teraz przez niego

Uczynione na zamku łęczyckim w poniedziałek¹, nazajutrz po święcie Wniebowstąpienia Chrystusa Roku Pańskiego 1569.

Stawiając się osobiście przed urzędem i aktami grodzkimi łęczyckimi szlachetny Marcin Leźnicki, dziedzic na Budzynku, zdrów na ciele i umyśle, zrezygnował z właściwej dla niego jurysdykcji i sądu oraz oddał siebie i spadkobierców swoich, wraz ze wszystkimi dobrami, jurysdykcji grodzkiej łęczyckiej. Do niżej opisanej czynności sądowej publicznie przystępując, nieprzymuszony i z własnej woli oświadczył, że szlachetny Jakub Leźnicki, zadość czyniąc zgodzie i umowie w podziale dóbr Leźnica Wielka, Budzynek i innych, które do tychże przynależą, na mocy podziału dóbr między samego oświadczonego a wspomnianego Jakuba, wywiązał się z nałożonej na siebie połowy sumy, zapisanej przez przodków tychże Leźnickich pobożnym zakonnikom, czyli klasztorowi łęczyckiego z prawem wykupienia. Z tej sumy tegoż Jakuba kwituje.

Tenże Marcin zobowiązany będzie obecnie tę sumę, odnoszącą się w chwili obecnej do działu Jakuba, jego brata, z powodu wywiązania się z niej i przyjęcia tejże z rąk wspomnianego Jakuba, wypłacić sam, wraz ze swoimi spadkobiercami, tymże zakonnikom czyli klasztorowi łęczyckiemu z dóbr swoich Budzynek, jemu samemu w wyniku podziału zostawionych, nie niepokojąc w żaden sposób Jakuba Leźnickiego i jego następców, zgodnie z warunkami, wyraźnie określonymi w zapisie podziału, dokonanego między nimi, jak to rozumnie zostało rozwiązane niniejszą czynnością sądową. Wyciąg z ksiąg grodzkich łęczyckich.

¹ Powinno być w piątek (zob. s. 25).

Król Zygmunt Stary potwierdza przywilej księcia Władysława Łokietka dla klasztoru dominikanów w Łęczycy z dnia 14 grudnia 1297 r.

Zygmunt, z Bożej łaski, król Polski, wielki książę litewski, pan i dziedzic Rusi, Prus, Mazowsza itd. Obwieszczamy niniejszym pismem tym wszystkim, którym jest to potrzebne, współczesnym jak i przyszłym, że okazany został nam przez braci Zakonu Kaznodziejów św. Dominika z klasztoru łęczyckiego dokument, napisany na pergaminie, jaśnie oświeconego Pana, śp. Władysława, księcia naszego Królestwa Polskiego i Pana Pomorza, Kujaw, Łęczycy oraz Sieradza o niżej przedstawionej treści, wolny od wszelkiej wady i nie budzący zastrzeżeń.

I poproszono Nas, abyśmy byli łaskawi, wspomnianym braciom, ów dokument z powodu jego starości odnowić i potwierdzić. Jego treść, podana poniżej, jest następująca: *My, Władysław, z Bożej łaski, książę Królestwa Polskiego, pan Pomorza, Kujaw, Łęczycy i Sieradza znany czynimy wszystkim, obecnym jak i przyszłym, którzy będą czytać niniejszy dokument, że dla zbawienia duszy świętej pamięci naszego brata, najdroższego księcia Kazimierza, zezwalamy domowi Braci Kaznodziejów w Łęczycy brać, każdego roku, z jatki rzeźniczej Hermana, zwanego z Warty, trzy kamienie toju, należące się naszemu domowi. Wspomniany zaś Herman w naszej obecności, w trosce o odpuszczenie swoich grzechów, z nadzwyczajnej łaskawości, również pozwolił tymże braciom na pobieranie, każdego roku, po wsze czasy, trzech kamieni toju w tejże jatce. Dla poświadczenia tego, nakazaliśmy sporządzić niniejszy dokument, któremu mocy nadaje przyłożenie naszej pieczęci. Dane Roku Pańskiego 1297, dzień po św. Łucji Dziewicy.*

Dołączony dokument My, Zygmunt, król Polski, na prośbę tychże braci klasztornych sporządziliśmy i zaaprobowaliśmy, jak i zatwierdziliśmy wszystko co zawiera. Aprobujemy także i zatwierdzamy oraz niniejszym pismem oświadczamy, że dołączony dokument i wszystko, co w nim zawarte posiada moc nieprzerwanej trwałości. Na świadectwo tego została zawieszona nasza pieczęć na niniejszym piśmie. Dane na zjeździe generalnym piotrkowskim, w poniedziałek po Niedzieli Siedemdziesiąticy¹ Roku Pańskiego 1533, w 27 roku naszego panowania.

¹ 9. niedziela przed Wielkanocą.

Kraków 26 kwietnia 1538

Król Zygmunt Stary zatwierdza darowiznę 2 grzywien rocznego czynszu z łaźni łęczyckiej dla klasztoru dominikanów w Łęczycy, zapisaną testamentem przez mieszkankę Elżbietę Bolemowską

Zygmunt, z Bożej łaski, król Polski, wielki książę litewski, pan i dziedzic Rusi, Prus, Mazowsza itd. Obwieszczamy niniejszym pismem tym wszystkim, którym jest potrzeba, że w aktach naszego zamku łęczyckiego znajdują się wpisy, dotyczące czynszu z naszej łaźni, znajdującej się w Łęczycy, wynoszącego dwie grzywny, zapisanego przez śp. uczciwą Elżbietę Bolemowską pobożnym Braciom Kaznodziejom zakonu św. Dominika, wspólnoty św. Doroty, znajdujących się we wspomnianym mieście. Zakonnicy przedstawili nam odnośne wyciągi ze wspomnianych akt. Poprosili nas wówczas pokornie, żebyśmy z naszej królewskiej dobroci byli łaskawi potwierdzić i zatwierdzić ów zapis, dotyczący rzezonego czynszu, który bez naszej zgody i odrębnego zezwolenia nie mógł zostać ani zapisany, ani darowany.

My zawsze okazujemy pobożność i przychyłność względem wszystkich kościołów Boga i ich sług. Przez całe życie troszczyliśmy się także, aby pomnażać dochody Kościołów i korzyści duchownych, dzięki którym kult Boga Najwyższego z dnia na dzień rozwija się. Dlatego też, a także ze szczególnej naszej łaski i szczodroblewości królewskiej ów zapis, dotyczący czynszu w wysokości dwóch grzywien, ze wspomnianej łaźni dla tegoż klasztoru łęczyckiego, uznajemy za prawomocny oraz pożądanym i niniejszym dokumentem sankcjonujemy i potwierdzamy.

Ponadto udzielamy naszej zgody, przyznając i wcielając, a właściwie ofiarowując na zawsze, ów czynsz dwóch grzywien, który powinien być wypłacany temuż klasztorowi łęczyckiemu co roku na święto św. Marcina z tejże łaźni, zgodnie z zapisem w testamencie, dokonanym przez wspomnianą Elżbietę Bolemowską i wpisanym do akt grodzkich łęczyckich. Przystajemy także niniejszym pismem na objęcie, posiadanie, przyjmowanie i odbieranie oraz na obracanie na potrzeby i użytek, wymienionego klasztoru przez tychże pobożnych braci, żyjących obecnie jak i w przyszłości oraz ich wspólnotę łęczycką czynszu wspomnianych dwóch grzywien w pieniądzu, zgodnie z wpisem do akt i wspomnianym zapisem, a także na mocy niniejszego dokumentu. Dla poświadczenia tego dokumentu została przywieszona na nim nasza pieczęć. Dane w Krakowie, w piątek przed Niedzielą Przewodnią¹ Roku Pańskiego 1538, w 32 roku naszego panowania.

¹ 1. niedziela po Wielkanocy.

Lublin 21 sierpnia 1566

Król Zygmunt August zatwierdza, dokonaną przez Jakuba Leźnickiego z Budzynka przed ponad 40 laty, sprzedaż za 35,5 grzywny dominikanom łączyckim czynszu rocznego, zapisanego na swoich dobrach

Zygmunt August, z Bożej łaski, król Polski, wielki książę litewski, pan i dziedzic Rusi, Prus, Mazowsza, Żmudzi, itd. Oznajmiamy niniejszym pismem wszystkim tym, dla których jest rzeczą ważną, że ponad czterdzieści lat temu szlachetny Jakub Leźnicki ze wsi Budzynek, zwanej Woźniki, sprzedał pobożnym braciom wspólnoty łączyckiej zakonu Kaznodziejów św. Dominika czynsz roczny wieczysty, za trzydzieści pięć i pół grzywny w pieniądzech, z prawem wykupienia, czyli na wyderkauf. Czynsz ten, zapisany został przez Leźnickiego na należnych mu kapitałach z jego dóbr dziedzicznych miasta Budzynek i wsi Woźniki, inaczej zwanej Budzynek oraz obydwu Moszkowicach.

Odnosnie powyższego wydzierżawienia Jakub Leźnicki dokonał wpisu w aktach grodzkich łączyckich. Wypis tegoż wpisu – autentyczny – ze wspomnianych akt grodzkich łączyckich, przedstawili nam bracia klasztoru łączyckiego i poprosili nas, abyśmy byli łaskawi uznać i zatwierdzić naszym królewskim autorytetem, rzeczony zapisanie wydzierżawienia owego czynszu. Prośba ta jest słuszna i zgodna z prawem. Dlatego też łaskawie przystaliśmy i rozumiejąc, że czynsz tego rodzaju na pomnożenie kultu Bożego i dla wsparcia osób duchownych został zapisany, odnośnie do takiego zapisu wedle prawa naszego królewskiego wyrażając zgodę, tenże zapis uznaliśmy nie inaczej, niż gdyby poprzedzała go nasza zgoda.

Autorytetem naszym królewskim aprobujemy i zatwierdzamy ten zapis, jak dalece jest zgodne z prawem we wszystkich punktach, klauzulach, artykułach i warunkach, tak jak we wspomnianych aktach jest zawarty i wpisany, jako i teraz aprobujemy i zatwierdzamy niniejszym pismem. Uznajemy także, że winien on otrzymać moc i znaczenie należytej i niepodważalnej prawomocności, aż do odebrania wspomnianego czynszu, pod tym wszakże warunkiem, że z tego powodu nie zmniejszają się jego obciążenia względem Rzeczypospolitej. Na świadectwo tej rzeczy na niniejszym dokumencie pieczęć nasza została zawieszona. Dane w Lublinie, dnia 21 sierpnia Roku Pańskiego 1566, w 37 roku naszego panowania.

Warszawa 25 stycznia 1581

Król Stefan Batory potwierdza przywileje Władysława Jagiełły, Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta dla klasztoru i kościoła łączyckich dominikanów

Stefan, z Bożej łaski król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołoski, podlaski, inflancki, a także książę Transylwanii oznajmiamy niniejszym pismem wszystkim i każdemu z osobna, dla których jest rzeczą ważną, że przedstawiono nam cztery dokumenty na pergaminie: jeden najjaśniejszego Władysława, drugi zaś i trzeci Zygmunta, czwarty natomiast Zygmunta Augusta, królów Polski, naszych poprzedników. Są one nie uszkodzone, zachowane i w całości wolne od wszelkiego piętna podejrzenia. Jednocześnie poproszono nas, byśmy byli łaskawi je i wszystko, co w nich zawarte, naszym autorytetem królewskim uznać, zatwierdzić i potwierdzić. Poniżej podana jest treść tychże dokumentów co do słowa, a jest następująca:

[następuje dokument Władysława Jagiełły z daty: Radoszyce 12 sierpnia 1428 – zob. wyżej nr 1];

[następuje dokument Zygmunta Starego z daty: Piotrków Trybunalski 10 lutego 1533 – zob. wyżej nr 9]

Piotr biskup i podkanclerzy. Sprawozdanie czcigodnego w Chrystusie ojca pana Piotra Tomickiego, biskupa krakowskiego i podkanclerzego koronnego.

[następuje dokument Zygmunta Starego z daty: Kraków 26 kwietnia 1538 – zob. wyżej nr 10]
Paweł z Woli podkanclerzy. Sprawozdanie dostojnego Pawła z Woli, podkanclerzego koronnego, burgrabiego krakowskiego i starosty gostyńskiego.

Zygmunt August, z Bożej łaski, król Polski, wielki książę litewski, pan i dziedzic Rusi, Prus, Mazowsza, Żmudzi, itd. oznajmiamy niniejszym naszym pismem tym wszystkim, dla których jest to rzeczą ważną, że pobożny Melchior, magister świętej teologii i prowincjał na Królestwo i posiadłości nasze, klasztorów i braci zakonnych reguły św. Dominika, przedłożył nam, że przywileje i dokumenty, dotyczące placu i gruntu zakonu i kościoła pod wezwaniem św. Stanisława i św. Doroty Męczenników, udzielone zakonowi w naszym mieście Łęczyca przez naszych poprzedników, zostały zniszczone w pożarze. Ów Melchior poprosił nas wówczas pokornie, a wraz z nim pewni nasi doradcy, abyśmy byli łaskawi wydać i udzielić owej wspólnoty i jej braciom nowych dokumentów, czyli przywilej na ten plac i grunty. Prośbom ich, jako słusznym, łaskawie przychyłając się i pobudzani pobożnością, którą skłaniamy się względem kultu Bożego uznaliśmy, żeby dać i udzielić braciom wspomnianego klasztoru pod wezwaniem św. Stanisława i św. Doroty Męczenników w mieście naszym Łęczyca reguły kaznodziejów nowe dokumenty, czyli przywilej o treści utraconych na tenże plac i grunt wspólnoty kościoła, w posiadaniu których niezakłóconym i nieograniczonym korzystaniu zawsze byli i do dnia dzisiejszego są. Niniejszym pismem dajemy i świadectwem niniejszego pisma, na którym nasza pieczęć została zawieszona, zgadzamy się na ciągłe i wieczyste posiadanie, korzystanie, użytkowanie, niezakłócone i niezamącone władczenie oraz obracanie na korzyść klasztoru i braci, które będą się im wydawały lepsze i pożyteczniejsze. Zatwierdzamy zatem łączyckim Braciom Kaznodziejom rzeczony plac w całej rozciągłości, jak obecnie i w przeszłości jest położony i wytyczony, wraz ze wszystkimi, razem i każdym z osobna, wzniesionymi i wybudowanymi zabudowaniami i budynkami tegoż placu, zarówno należącymi do murów, jak i innych budynków klasztoru i kościoła oraz wszelkich budowli, a także wraz z tymi, które mogą zostać wzniesione i wybudowane w przyszłości. Nadajemy także wszystkie ogrody, sady, drewniane domy, browary, zbudowane na wspomnianym placu, należącym do konwentu oraz wszelkie inne i poszczególne tegoż klasztoru korzyści, czynsze, zyski, przychody, pola uprawne i zdadne do uprawy, łąki, pastwiska, place, lasy, dąbrowy, gaje, źródła, strumienie, rzeki, stawy rybne, prawa łowienia ryb, stawy, jeziora, młyny, istniejące i mogące powstać oraz ich zyski i wszystkie inne przynależności, należności, ciężary z dawien dawna w jakikolwiek sposób odnoszące się do tego placu i wspomnianego klasz-

toru, które istnieją obecnie i w przyszłości mogą ludzką zapobiegliwością zostać wymyślone. Wystawione w Piotrkowie na zjeździe generalnym, dziewiątego marca Roku Pańskiego 1565, w 36 roku naszego panowania. Piotr Myszkowski, podkanclerzy. Sprawozdanie wielbnego Piotra Myszkowskiego, podkanclerzego koronnego, dziekana krakowskiego, prepozyta gnieźnieńskiego, płockiego, łęczyckiego i warszawskiego.

Przeto my, Stefan król, łaskawie przychylając się tej prośbie, uznajemy przytoczone dokumenty za godne uznania, zatwierdzenia i potwierdzenia. Zatem naszym królewskim autorytetem uznajemy, zatwierdzamy i potwierdzamy je uważając, że powinny otrzymać siłę należnego znaczenia, zgodną z prawem i świadectwem niniejszego pisma, na którym własnoręcznie się podpisaliśmy i nakazaliśmy, by zawieszona została nasza pieczęć. Wystawione w Warszawie na zjeździe generalnym 25 stycznia Roku Pańskiego 1581, w piątym roku naszego panowania.

Inowłódz 7 czerwca 1404

Król Władysław Jagiełło nadaje klasztorowi i kościołowi dominikanów pw. św. św. Stanisława Biskupa i Doroty Dziewicy w Łęczycy młyn na rzece Bzurze we wsi Topola

Władysław, z Bożej łaski, król Polski, wielki książę litewski i dziedzic Rusi, itd. Niniejszym pismem obwieszczamy tym wszystkim, którym jest to potrzebne, że pragniemy dziełami miłości uprzędzić dzień Sądu Ostatecznego. Dlatego też, pobudzeni żarliwą pobożnością, chcemy obdarzyć Braci Kaznodziejów zakonu św. Dominika z łęczyckiego klasztoru i ich kościół pod wezwaniem Stanisława Biskupa i Doroty Dziewicy szczególnym przywilejem. Chcemy, aby ci zakonnicy, wsparci naszymi darowiznami, mogli spokojniej żyć i z większą pobożnością prosić Stwórcę o łaskę zbawienia nas i naszych najjaśniejszych Księżnych: śp. pani Jadwigi, naszej poprzedniej i pani Anny, naszej obecnej małżonki, Królowych Polski oraz naszych poprzedników i następców.

Braciom Kaznodziejom z łęczyckiej wspólnoty przekazaliśmy i przekazujemy na własność nasz młyn, położony w granicach wsi Topola na rzece Bzurze, razem ze wszystkimi jego usługami, dochodami, przychodami, czynszami, płatnościami, pochodzącymi z niego i należącymi się naszemu królewskiemu majestatowi. Czynimy to z wrodzonej nam łaskawości i niniejszym pismem przekazujemy, zgodnie z naszą wolą.

Bracia wspólnoty łęczyckiej, ze względu na życzliwą pamięć o nas i o paniach królowych, naszych małżonkach, powinni odtąd w poszczególne dni, w czasie sprawowania służby Bożej, gorąco błagać wszechmogącego Boga, Jego Najświętszą Rodzicielkę i wszystkich świętych, w naszej intencji.

Wam przeto starostowie, tenutariusze, burgrabiowie, zarządcy, wicezarządcy łęczycy, sprawujący swoje urzędy w danym czasie, a szczególnie tobie, Janie z Oleśnicy, stanowczo polecamy, abyście, po dokonaniu darowizny młyna w Topoli na rzecz wspomnianych braci, pozostawili im spokojne jego posiadanie. Pod żadnym pozorem nie możecie również ich niepokoić, dopóki nie otrzymacie od nas takiego polecenia. Dla wiarygodności tego pisma została zawieszona na nim nasza pieczęć.

Dokument wystawiony w Inowłodzu, w pierwszą sobotę po oktawie Bożego Ciała Roku Pańskiego 1404.

Radoszyce 30 lipca 1413

Król Władysław Jagiełło nadaje ponownie klasztorowi i kościołowi dominikanów pw. św. Doroty w Łęczycy młyn na rzece Bzurze we wsi Topola

W imię Boże, amen. Na wieczną rzecz pamiętkę. Z całą pewnością należy wierzyć, że wzrost nagrody boskiej i pomyślności doczesnej następuje wtedy, gdy wspieramy osoby duchowne, przeznaczone na chwałę Boga, aby mogły spokojnie zajmować się kultem Bożym i prosić naszego łaskawego Stwórcę o łaskę dla nas i naszych poprzedników królów Polski. Bowiemy wśród innych dzieł pobożności, które wypływają ze źródła miłości bożej, w sposób szczególny zalecana jest jałmużna. Ona bowiem obmywa nas z grzechów i przywraca nam łaskę Zbawiciela.

Z tego powodu My, Władysław, z Bożej łaski, król Polski, książę ziemi krakowskiej, sandomierskiej, sieradzkiej, łęczyckiej, kujawskiej, wielki książę litewski, pan i dziedzic Pomorza i Rusi itd., niniejszym dokumentem obwieszczamy tym wszystkim, którym jest to potrzebne, że dajemy, przyłączamy, wcielamy, zatwierdzamy i przekazujemy w posiadanie i zachowanie przeorowi i braciom klasztoru łęczyckiego na zawsze nasz młyn, położony we wsi Topola nad rzeką Bzurą, która płynie od naszego miasta Łęczycy. Z darowanym młynem łączymy także wszystkie usługi, dochody, czynsze, płatności, przychody, przynależności z nim związane oraz wszystkie i poszczególne niestałe dochody.

Tę darowiznę czynimy także ze względu na nasz szczególny stosunek do klasztoru św. Doroty w Łęczycy Zakonu Braci Kaznodziejów, których ubóstwu pragniemy zaradzić. Czynimy to, aby wsparci przez nas, mogli lepiej poświęcić się służbie Bożej i żarliwiej prosić o łaskę Zbawiciela dla nas i dla duszy najjaśniejszej księżnej, śp. pani Jadwigi, królowej Polski, poprzedniej naszej małżonki oraz o zdrowie Anny, obecnej królowej Polski i Jadwigi, naszej córki. Bracia spokojnie korzystając z tego młyna po wszystkie czasy, jak obwieszcza się wspomnianym braciom z okazji tej donacji, będą zobowiązani we wszystkich swoich modlitwach wymieniać nas, naszych poprzedników, królów Polski, nasze małżonki i naszą córkę. W poszczególne dni, za naszego życia, będą zobowiązani odprawiać mszę śpiewaną o Świętej Dziewicy, a po naszej śmierci mszę za zmarłych i o zbawienie dusz naszych. Pragniemy ponadto, aby przeor, ktokolwiek nim będzie w danym czasie i bracia wspomnianego zgromadzenia, nie mogli owego młyna od tegoż klasztoru oddzielić, odłączyć, zamienić, sprzedać lub w jakiś sposób utracić, chyba że wówczas przyłączy się do tego nasza zgoda i pozwolenie.

Dla nadania wiecznej mocy tego wszystkiego i dla wyraźniejszego oznaczenia została zawieszona pieczęć naszego majestatu. Uczynione w Radoszycach, w niedzielę podczas oktawy św. Jakuba Apostoła Roku Pańskiego 1413, w obecności świadków - rycerzy i szlachciców - Dobiesława z Oleśnicy, kasztelana wojnickiego, Piotra Szafranca, podkomorzego krakowskiego, Bartosza z Ogródzieńca, podkomorzego sandomierskiego, Boksy z Szumska, łowczego krakowskiego, Piotra z Fałkowa, podsędka sandomierskiego, Dobka Kobyły, wicemarszałka nadwornego i innych licznych, wiarygodnych nam wiernych. Datowane przez ręce szczerze nam drogiego, wielbnego w Chrystusie, obecnego pana Wojciecha, biskupa krakowskiego i kanclerza Królestwa Polskiego.

Łęczycza 29 października 1532

Łęczycyccy dominikanie zeznają przed sądem ziemskim łęczyckim, iż w dniu 28 października 1530 r. sprzedali za 50 grzywien mieszczanom łęczyckim 2 łany pola w Topoli, zapisane im w testamencie przez kapłana Stanisława, zwanego Durka z Łęczycy oraz młyn w tejże wsi

Mikołaj Drzewiecki z Drzewiec, sędzia, Stanisław Tarnowski, podsędek generalny ziemski łęczycki, oznajmiamy niniejszym dokumentem wszystkim tym, którym jest to przydatne, obecnym i przyszłym, że do sądu ziemskiego łęczyckiego przybyli osobiście czcigodni zakonnicy: Bartłomiej, przeor klasztoru łęczyckiego św. Doroty, wraz z braćmi, przebywającymi w tejże wspólnotie, mianowicie Erazmem, podprzeorem, Szymonem, jubilatem, Dominikiem, zakrystianem, Wawrzyńcem Organistą i Sewerynem, kapłanami tego klasztoru. Stwierdzili oni publicznie i dobitnie, jednym głosem wobec tego sądu ziemskiego łęczyckiego, zgodnie z dokumentem, napisanym własnoręcznie przez przeora tejże wspólnoty i za szczególną zgodą i wolą przewielebnego ojca Tomasza, prowincjała prowincji polskiej Zakonu Kaznodziejów, znajdującą się w tymże zapisie umowy, że sprzedali sławetnym burmistrzowi, rajcom obecnym i przyszłym oraz całej wspólnotie miasta Łęczycy, dwa łany pola we wsi Topola za mostem, wraz z młynem na rzece Bzurze, płynącej od miasta Łęczycy, znajdującym się w tejże Topoli, za pięćdziesiąt grzywien w gotówce, w monecie i liczbie Królestwa Polskiego, licząc po czterdzieści osiem groszy za każdą grzywnę.

Wspomniane łany zostały wspólnocie zapisane testamentem przez pewnego kapłana, czcigodnego Stanisława, zwanego Durka, z Łęczycy. Natomiast na topolski młyn przeor wraz z braćmi tejże wspólnoty klasztoru łęczyckiego posiadali przywilej, przyznany wieczyście przez śp. Władysława, króla Polski, który pokazali przed sądem ziemskim łęczyckim.

Na mocy tego samego kontraktu, opisanego w tymże dokumencie, mieszczanie łęczyccy uzyskali przywilej od świętego królewskiego majestatu na łany i młyn, zwyczajem dziedzicznym, za szczególną zgodą wspomnianego przeora i braci jego wspólnoty oraz prowincjała.

Łęczycyccy dominikanie sprzedali owe łany i młyn za zgodą i wystarczającym pełnomocnictwem prowincjała, przewielebnego ojca Tomasza. Teraz niniejszym dokumentem zapisują i zrzekają się ich. Całe swoje prawo do tych dóbr w całości, zupełnie i niepodzielnie na tych mieszczan przenoszą i przekazują, zgodnie z ich przywilejem, wraz z całym prawem i pełnią władzy i własnością, tak jak sami je dzierżyli, mieli i posiadali i tak jak im samym łany zostały w testamencie zapisane i młyn ofiarowany. Dodają do nich wszystkie korzyści, zyski i przychody, jakkolwiek by się nazywały, uzyskiwane w dowolny sposób z tych łanów i młyna, i z dawien dawna należące do nich, tak wzdłuż i wszerz oraz dookoła, jak się od dawna zawierają, od znaków granicznych do znaków granicznych. Niczego dla siebie, wspomniany przeor, wraz z braćmi tejże wspólnoty łęczyckiej, na tych łanach i młynie nie wyłączają i nie zatrzymują. Tenże burmistrz i rajcowie, obecni oraz przyszli, a także cała wspólnota miasta Łęczycy będą posiadać owe dobra, wykorzystywać je, używać, sprzedawać, darowywać, wpisywać do akt i zamieniać, jak im samym będzie wydało się lepiej i korzystniej.

W stosunku do tych łanów i młyna łęczycki przeor, wraz z braćmi, obecnie i w przyszłości żyjącymi, oddają się pod ochronę wspomnianym mieszczanom. Przez nich powinni być chronieni i bronieni przed wszystkimi osobami, za wszelkie szkody i straty stosownie do prawa i zwyczaju ziemskiego pod groźbą kar LXX i L.

Prawne wejście w posiadania tychże łanów i młyna wspomniany przeor, wraz z brać-

mi swojej wspólnoty, dali łączycim mieszczanom w obecności sądu za pośrednictwem woźnego ziemi łączyckiej, szlachetnego Tomasza z Borowa, zwanego Drogosz. Oddał on sądowi owe prawo i oznajmił, że wspomnianemu sądowemu przejęciu praw nikt się nie sprzeciwił ani nie stawiał oporu, w związku z czym wspomniani mieszczanie, wypłacili sądowi opłatę sądową (pamiętne). Tej zaś umowy i dokumentu treść poniżej przytoczona co do słowa jest następująca: *Roku Pańskiego 1530, w piątek przed świętem Wszystkich Świętych we wspólnocie łączyckiej św. Doroty uczynione. Ja, brat Bartłomiej, przeor wspomnianej wspólnoty, wraz z braćmi przebywającymi w teje wspólnotie, za zgodą przewielebnego Tomasza, prowincjała prowincji polskiej Zakonu Kaznodziejów, stwierdzam niniejszym, że zawarłem umowę z burmistrzem, rajcami i całą wspólnotą miasta Łęczycy, dotyczącą pewnych łąków we wsi Topola za mostem, zapisanych nam w testamencie oraz młyna znajdującego się tamże. Na jej podstawie sprzedałem, wspomnianym mieszczanom miasta Łęczycy, te łąki i młyn za pięćdziesiąt grzywien w gotówce. Zobowiązuję się także te, tymże mieszczanom wpisać w akta ziemskie, czyli grodzkie łączyckie po tym, jak wspomnianą gotówkę pięćdziesięciu grzywien złożą dla wspólnoty klasztornej. Przywilej na młyn i łąki wydałem i do rąk mieszczanom dałem. Ci, z kolei, muszą dawać i wypłacać wspólnotie św. Doroty roczne odsetki od wspomnianych pięćdziesięciu grzywien, aż do czasu złożenia wymienionych pięćdziesięciu grzywien kwoty podstawowej. Dla której to rzeczy lepszego zapewnienia, pokwitowanie napisane przeze mnie własnoręcznie i opatrzone pieczęcią wspólnoty, przekazałem do rąk mieszczan łączycckich.*

Działo się na rokach sądowych ziemskich łączycckich, we wtorek przed świętem Wszystkich Świętych Roku Pańskiego 1532, w obecności szlachetnie urodzonych Mikołaja Piaseckiego, kasztelana konarskiego, Mikołaja Nagórskiego, stolnika, Feliksa Borzewickiego, cześnika, Walentego Nagórskiego, podczaszego, Jana Wargawskiego, miecznika ziemi łączyckiej i innych wielu zaufania i czci godnych świadków odnośnie tego, o czym była mowa. Dla oczywistego poświadczenia i lepszey wiary tej rzeczy, pieczęcie nasze na niniejszym dokumencie zostały przywieszzone.

Król Zygmunt Stary zatwierdza zakup przez mieszczan łęczyckich 3 łąnów i młyna we wsi Topola; 2 łąny Łęczycanie kupili od klasztoru dominikanów łęczyckich, a 1 łąn od wikarych kościoła parafialnego św. Andrzeja Apostoła w Łęczycy

W imię Pana, amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę. My, Zygmunt, z Bożej łaski, król Polski, wielki książę litewski a także pan i dziedzic ziem krakowskiej, sandomierskiej, sieradzkiej, łęczyckiej, kujawskiej, ruskiej, całych Prus, a także mazowieckiej, chełmińskiej, elbląskiej i pomorskiej, itd. Oznajmiamy niniejszym pismem tym wszystkim, którym jest to przydatne, obecnym i przyszłym, że stawili się przed nami osobiście sławetni burmistrz i niektórzy rajcowie naszego miasta Łęczycy. W imieniu swoim i całej wspólnoty przedstawili nam dokument kupna i sprzedaży trzech łąnów i młyna, znajdujących się w naszej wsi Topola, niedawno przez tychże mieszczan, za naszą zgodą z rąk pewnych jej właścicieli odkupionej. Łany te przeor i wspólnota św. Doroty reguły Kaznodziejów w tymże mieście Łęczycy, razem z wikarymi kościoła parafialnego św. Andrzeja Apostoła tamże znajdującym się, przez pewnych szlachetnych mężów im darowane i wcielone spokojnie i bez przeszkód posiadali. Młyn także, który jest położony w tej samej wsi Topola na rzece Bzurze, przepływającej przez nasze miasto Łęczycy, za mostem w tejże wsi, wspomnianemu przeorowi i braciom tego zakonu przez świętej pamięci Władysława, króla Polski, naszego dziadka i wielce utęsknionego poprzednika, został darowany i włączony wieczyście, jak to szerzej przedstawia przedstawiony tu, w naszej obecności przywilej samego pana króla Władysława, na mocy którego to przywileju wspomniany młyn ci bracia posiadali.

Ten młyn i rzeczony łąny wspomniani mieszczanie łęczycy, za pośrednictwem przyjacielskiej ugody, zawartej z przeorem i braćmi wspomnianej wspólnoty oraz wymienionymi wikarymi, od nich nabyli, pozyskali i zdobyli za określoną kwotę pieniędzy. Nastąpiło to w ten sposób, że owi bracia, a także ci wikarzy całe swoje prawo, które im zarówno do łąnów, jak i do młyna przysługiwało, na rzeczonych mieszczan łęczyckich, obecnych i przyszłych, w całości i zupełnie oraz nienaruszenie przenieśli i zrzekli się.

Dlatego poprosili więc nas wspomniani mieszczanie, abyśmy byli łaskawi owo kupno i sprzedaż zarazem oraz zrzeczenie się, tak wspomnianych łąnów, jak i młyna z obydwu stron zatwierdzić i uznać. My zatem, pragnąc ofiarować samemu miastu naszemu Łęczycy jak i jego mieszkańcom większą łaskę, aby mogli odbudować mury i budynki swoje publiczne po dużej części zrujnowane, tę sprzedaż i kupno zatwierdzamy i potwierdzamy niniejszym pismem. Uznaliśmy również, że wyżej opisane trzy łąny i młyn im samym, burmistrzowi i rajcom oraz całej wspólnotie tego miasta naszego Łęczycy ponownie na prawie dziedziczenia należy zapisać, włączyć, ofiarować, przenieść i dać. Dajemy zatem, darujemy, zapisujemy i włączamy niniejszym pismem wspomniane trzy łąny i młyn, położony w wymienionej wsi Topola, tytułem prawnym wieczystym i dziedzicznym, wraz ze wszystkimi i poszczególnymi, wspomnianych tak łąnów, jak i młyna, korzyściami, zyskami, dochodami, przychodami, czynszami, pracami i dochodami niestałymi wszystkimi oraz wszelkimi dochodami, z dawien dawna należącymi i odnoszącymi się do tychże łąnów i młyna, bez żadnego wyjątku. Dobra te mają być przez burmistrza i rajców oraz mieszczan łęczyckich, obecnych jak i przyszłych, wieczyście posiadane na prawie dziedziczenia, a także trzymane, wykorzystywane, używane spokojnie i bez przeszkód oraz dane, darowane, sprzedawane, zamieniane, obracane na korzyści publiczne naszego miasta Łęczycy. Wszystko to miało odbywać się na podstawie niniejszego pisma.

Na świadectwo tej rzeczy, nasza pieczęć została zawieszona na niniejszym dokumencie. Uczynione w Piotrkowie na zjeździe generalnym, w czwartek po święcie Bożego Na-

rodzenia Roku Pańskiego 1530, w 24 roku naszego panowania w obecności przewielebnych w Chrystusie ojców panów Piotra z Tomic, biskupa krakowskiego i naszego podkanclerzego, Macieja z Drzewicy, biskupa wrocławskiego, Jana z Latalic, biskupa poznańskiego, Andrzeja Krzyckiego, biskupa płockiego, Jana Karnkowskiego, biskupa przemyskiego a także w obecności wielmożnych i dostojnych Krzysztofa z Szydłowca, kasztelana i starosty krakowskiego, kanclerza naszego królestwa a także starosty sieradzkiego, gostyńskiego, nowokorczyńskiego i łukowskiego, hrabiego Andrzeja z Tęczyna, starosty krakowskiego, chełmińskiego, bełzkiego i krasnostawskiego, hrabiego Jana z Tarnowa najwyższego starosty naszego królestwa oraz starosty ruskiego i sandomierskiego, Jaranda z Budzewa, wojewody łęczyckiego, Wawrzyńca z Prażmowa, wojewody mazowieckiego, Mikołaja z Szydłowca, skarbnika naszego królestwa, starosty łęczyckiego, radomskiego, olsztyńskiego, krzepickiego, oświęcimskiego i zatorskiego, Piotra Kmity z Wiśnicza, starosty wojnickiego i przemyskiego, marszałka naszego królestwa, Jakuba z Przerąbu, kasztelana sieradzkiego, Adama z Drzewicy, kasztelana radomskiego, Jana z Wieczfni, kasztelana płockiego i starosty w Bratianach, Jana Chojeńskiego, prepozyta poznańskiego i archidiacona krakowskiego, Mikołaja Zamoyskiego, prepozyta tarnowskiego, Pawła Krasowskiego, prepozyta kościoła Wszystkich Świętych i kanclerza krakowskiego, naszych sekretarzy i wielu innych dygnitarzy, urzędników i naszych dworzan, w powyższej sprawie świadków wiarygodnych, szczerze i wiernie umiłowanych. Dane przez ręce szczerze nam drogiego, wspomnianego wielmożnego Krzysztofa z Szydłowca, kasztelana i starosty krakowskiego, kanclerza naszego królestwa.

Łęczycza 20 lipca 1534

Andrzej z Parczewa, prowincjał polskiej prowincji dominikanów, zatwierdza zakup przez mieszczan łęczyckich 2 łanów pola i młyna w Topoli od klasztoru łęczyckiego, unieważniając jednocześnie swoją wcześniejszą zgodę, na posiadanie wymienionych łanów przez pana Małachowskiego czyli Bolkowskiego

Ja, brat Andrzej z Parczewa, bakałarz Świętych Nauk i prowincjał prowincji polskiej zakonu Braci Kaznodziejów, niniejszym pismem oświadczam, za zgodą całej Kapituły klasztoru łęczyckiego tego właśnie zakonu, wszystkim razem i każdemu z osobna, współczesnym jak i przyszłym pokoleniom, którzy mają zapoznać się z nim, do rąk których dotrze ten dokument, że stawił się przede mną burmistrz, wraz ze swoimi rajcami. W imieniu całej społeczności miasta Łęczycy prosili, żebym wyraził zgodę i potwierdził sprzedaż dwóch łanów pola i młyna na rzece Bzura, położonych w dobrach wsi Topola. Owe łany i ten młyn, zgodnie z ich obligacją, sprzedał mieszczanom łęczyckim, a następnie wpisał to do akt ziemskich łęczyckich przeor zgromadzenia łęczyckiego, wraz z braćmi. Uczynił to za szczególną zgodą i wolą czcigodnego ojca Tomasza z Syczowa, wówczas prowincjała Polski, mojego poprzednika. Na te łany mieszczanie łęczyccy otrzymali od królewskiego majestatu przywilej posiadania prawem wieczystym i dziedzicznym. Te wszystkie dokumenty mieszczanie mi przedstawili.

Zatem z powodu takiej prawdziwej sprzedaży rzeczonych łanów, uznając za słuszną i zgodną z prawdą prośbę mieszczan łęczyckich, a po dokładnym zbadaniu przywileju królewskiego majestatu, a także obligacji mieszczan, uznałem za słuszną, dla większego znaczenia, zgodę moją za wiedzą całej kapituły i niniejszym pismem zgody takiej udzielam. Zatwierdzam także samo nabycie przez mieszczan tych łanów i młyna, a także uznaję za słusne niezakłócone posiadanie i dzierżenie przez owych tych dóbr na zawsze. Zgodę zaś wcześniejszą, którą uprzednio udzieliłem panu Małachowskiemu czyli Bolkowskiemu na rzeczony łany, nieświadom tej sprawy i źle poinformowany, a przy tym wprowadzony w błąd własnoręcznie podpisałem, niniejszym pismem unieważniam i ogłaszam, że nie będzie posiadać żadnego znaczenia i ową wcześniejszą zgodę odwołuję, zachowuję jedynie obligację i przywilej królewskiego majestatu. Uczynione i dane w Łęczycy, w poniedziałek po święcie św. Aleksiego Wyznawcy Roku Pańskiego 1534. Dla nadania wiary pamięci o tym fakcie dowieszona została na niniejszym dokumencie pieczęć prowincjalna.

Łęczycza 12 stycznia 1599

Mieszczanie łęczycy sprzedają klasztorowi dominikanów w Łęczycy dobra, które niegdyś ich przodkowie kupili od tegoż klasztoru

Uczynione we wtorek po święcie Trzech Króli Roku Pańskiego 1599 w Łęczycy, w siedzibie sądu ziemskiego łęczyckiego, któremu przewodniczyli szlachetnie urodzeni Jan Karśnicki, notariusz, Jan Gajewski i Jan Sławkowski, komornicy ziemscy łęczycy.

Na niniejszym posiedzeniu sądu, przed niżej podpisanymi panami - notariuszem i komornikami ziemskimi - stanęli osobiście mieszczanie łęczycy, sławetni: Tomasz Organista obecny i Łukasz Maciąszkiewicz dawny, burmistrzowie, Maciej Parteka, Maciej Kabza, Marcin Jasnosz, Jakub Górski, Jakub Siodlarz obecni rajcy, a także Samuel Jasnosz podwójci, Stanisław Krzywda, Wawrzyniec Żurek ławnicy miejscy łęczycy, jak również Jakub Płaczek, Tomasz Dochadzała szewców, Jan Wielka, Walenty Gałczowiec krawców, Wojciech Sikora ślusarzy, Jan Pislucza, Stanisław Latala kuśnierzy, Tomasz Bogaczyk kupców, Marcin Kopisko, Szymon Taraska garncarzy, Maciej Tomaszkowicz tkaczy, mistrzowie cechów. Zdrowi na ciele i umyśle, od całego prawa, siedziby sądu i jurysdykcji swojej właściwej, pod które z racji na swoje dobra i osoby podlegają, ustąpili i tych w tej sprawie się zrzekli. Tej zaś ziemskiej jurysdykcji, wraz ze wszystkimi dobrami i następcami swoimi, odnośnie niniejszej czynności prawnej poddali się i podporządkowali. Publicznie, jasno, dobrowolnie, nie przymuszeni, po dogłębnej między sobą naradzie, jasnymi i wyraźnymi słowami oświadczyli, że w imieniu swoim i innych, tutaj w chwili obecnej nieobecnych rzemieślników i mistrzów cechów całej wspólnoty miasta Łęczycza, o zgodzie których upewnili się, dali i darowali czcigodnemu i pobożnemu Marianowi Stembeckiemu z Łowicza, przeorowi klasztoru łęczyckiego Zakonu Kaznodziejów św. Dominika i generalnemu kaznodziei oraz jego wielbnej wspólnoty, obecnie i w przyszłości istniejącej, połowę dóbr, niżej opisanych, w wieczystym darze, nigdy nieodwołalnym. Drugą zaś połowę, nie podpadającą pod darowiznę, za sześćset florenów w gotówce w monecie i liczbie polskiej, już przez tegoż czcigodnego pana przeora do rąk własnych i w całości wypłaconych, z których tego i całą czcigodną wspólnotę kwitują, sprzedali i odstąpili, jako i niniejszym pismem jedną połowę w darze wieczystym dają i ofiarowują, drugą zaś za kwotę wyżej określoną sprzedają i zapisują i na wieki nieodwołalnie odstępują.

Dobra te to trzy łany pola, nieobciążone i opuszczone we wsi i dziedzictwie Topola, za brodem łęczyckim oraz opuszczony młyn, położony na rzece Bzurze, płynącej od naszego miasta Łęczycy. Wspomniane łany leżą pomiędzy polami dzierżawy Świętego Królewskiego Majestatu, obecnie szlachetnie urodzonego Jana Czadrowskiego z jednej strony, a z drugiej strony polami dzierżawy zwanej Chrzęszczyńska, obecnie szlachetnie urodzonego Stanisława Gawrońskiego. Łany te są zawarte we wszystkich trzech polach, zwanych Durczyńskie.

Dwa spośród tych łanów odstąpił i darował, zgodnie ze zwyczajem i prawem, czcigodnej wspólnoty klasztoru łęczyckiego sp. czcigodny Stanisław Durka. Łany te jednak kupili od zakonników poprzednicy, składających oświadczenie mieszczan. Trzeci łan zaś, wspomniany Stanisław Durka, za tychże obecnych mieszczan przodków, zapisał w testamencie mansjonarzom Kościoła parafialnego łęczyckiego pod wezwaniem św. Andrzeja. Od nich [tj. mansjonarzy] właśnie wspomniani mieszczanie, zgodnie z prawem i zwyczajem, tenże łan nabyli.

Wyżej opisane dobra zostały darowane i sprzedane wspólnocie klasztoru łęczyckiego wraz z całym i nienaruszonym prawem, z którym do nich na mocy przywilejów i zapisów wszelakich rościła sobie prawo i – jak się poznaje – w jakiś sposób rości, z posiadaniem, własnością oraz tym, co do wszystkich tych dóbr przynależy, odnosi się i należy:

łakami, użytkami, zyskami, dochodami i korzyściami w dowolny sposób z nich czerpanymi, wszystkimi bez żadnego wyjątku. Nastąpiło to również, tak wzdłuż i wszerz, jak dobra owe, zarówno poprzednicy składających oświadczenie, jak i sami oświadczający, obecnie dzierżyli, władali i posiadali, jak również granice dóbr chronią i od dawna są wytyczone i oddzielone od innych dóbr w określonych granicach, wraz ze wszystkimi przywilejami i zapisami, dotyczącymi i łączącymi się z wyżej wymienionymi dobrami, stosującymi się do wszystkich rzeczy, wyżej wspomnianych, nie zatrzymując ani w żaden sposób nie zastrzegając dla siebie ani dla swoich następców nic z prawa, własności lub uprawnienia, w niczym nie ograniczając prawa pod pozorem pochodzenia lub odwrotnie.

Mieszczanie łączyccy przenieśli na tegoż wielbnego pana przeora i czcigodną wspólnotę klasztoru łączyckiego, obecnie i w przyszłości istniejącą, całe i nienaruszone prawo swoje do wspomnianych dóbr. Już odtąd zakonnicy mogą, mocą niniejszego zapisu, wszystkie owe dobra, w wyżej opisany sposób im sprzedane i odstąpione, posiadać, dzierżyć, korzystać, posługiwać się w spokoju i bez przeszkód. Mogą także posiadać je na wieki prawem dziedzicznym, jak również dawać, ofiarowywać, sprzedawać, zamieniać, wymieniać, wydzierżawiać i wedle woli obracać na swój użytek, który, jak poznają, będzie lepszy i korzystniejszy i dysponować nimi wieczyście. Mieszczanie, od teraz tu, przed aktami niniejszymi dali i pozwolili na rzeczywiste wprowadzenie sądowe na owe wszystkie dobra wyżej opisane, ofiarowane i odstąpione oraz na ich rzeczywiste posiadanie.

Ci, wyżej podpisani, składający oświadczenie, siebie i swoich następców na wszystkich dobrach nieruchomości i ruchomych, w dowolny sposób Rzeczypospolitej służących, znajdujących się w posiadłościach miejskich łączyckich i do nich należących, poddają, wpisują i zobowiązują, zarówno tego wprowadzenia w tychże dobrach urzędowo przez właściwego woźnego i dwóch szlachciców pewnych, obecnych w sposób godny przyjęcia danego w żaden sposób przez siebie ani przez kogoś innego nie negocować lecz dobrowolnie dopuścić i dopuszczonemu nie niepokoić. Zobowiązują się także chronić od wszelkich przeszkód i trudności prawnych wszystkich razem i każdej z osobna osób płci obojga i jakiegokolwiek stanu i godności czyli stanowiska, pragnącej samej zwady i niepokojenia tegoż wielbnego i pobożnego przeora oraz całej czcigodnej wspólnoty klasztoru łączyckiego, obecnie i w przyszłości istniejącej.

Mieszczanie będą także bronić klasztor łączycki od wszelkich zapisów wcześniejszych i późniejszych, zobowiązań, zastawów, czynszów, wykupów, ewikcji, ogólnie od wszelkich praw i ciężarów, nałożonych na wspomniane dobra i je w jakikolwiek sposób obciążających, zawsze i wszędzie, takich, jakich będzie trzeba, przez wszystkie wpisy ziemskie, jak do jakiegokolwiek z osób wpis ziemski na mocy prawa odnosi się. Należy zatem strzec, pokonać, bronić, uwalniać, łagodzić i wielbnemu przeorowi, wraz z jego czcigodną wspólnotą, oddać. Zatem wspomniany wielbny przeor, wraz z tą swoją wspólnotą, owe dobra, bez żadnej straty i przeszkody, może posiadać na wieki.

Wspólnota miasta Łęczycy uczyniła te zobowiązania pod dobrowolnie nałożoną na siebie kaucją sześciuset florenów w gotówce, w monecie i liczbie polskiej. Zobowiązują także wszystkie majątności i swoich następców, w przypadku nie wypełnienia powyższych ustaleń, zarówno w całości jak i w jakiejś części, do zapłacenia jej niezwłocznie, ponosząc w ten sposób karę bez badania czegokolwiek i unikając pewnych kar.

Dla wykonania wszystkich wyżej wspomnianych, nie wypełnionych zobowiązań i dla wypłacenia kaucji lub zastawów, składający oświadczenie lub ich następcy, będą musieli w pierwszym terminie wezwania, jako nie podlegającym przesunięciu, stanąć przed sądem grodzkim łączyckim, do którego już od tej chwili, wraz z całym majątkiem i swoimi następcami, wpisują się i w niniejszej sprawie się mu poddają, zrezygnowawszy w pierw z jurysdykcji sobie właściwej. Podporządkują się wówczas prawu oraz zadośćuczynią ni-

niejszemu wpisowi, a także w całości wykonają wszystko, o czym mowa w wezwaniu, jak również poddadzą się każdemu wyrokowi. Muszą to uczynić, nie odstępując od wspomnianego sądu, nie odwlekając ani nie unikając owego pierwszego, nie podlegającego odroczeniu, terminu stawienia się i zadośćuczynienia żadnymi wybiegami i środkami prawnymi, zarówno odroczeniami wszelakimi, przysługującymi zgodnie z prawem i wprowadzonymi do praktyki sądowej lub prawnymi przeszkodami. W tym celu w zupełności wyrzekną się sprzeciwów, klauzul, wymówek, pozorów i wybiegów wszelakich umysłem i myślą ludzką wynalezionych, w żaden sposób sądowy i pozasądowy nie broniąc się przed powyższymi zobowiązaniami i nie zabezpieczając pod groźbą przegrania swojej i swoich następców sprawy. Jan Karśnicki, pisarz ziemi łęczyckiej, starosta bolesławski.

Łęczyca 28 września 1536

Jan Bolkowski z Górki i Topoli oraz mieszczanie łęczyccy zawierają ugodę w sprawie łąnów we wsi Topola

Uczynione na zamku łęczyckim, we wtorek, w wigilię św. Michała Archanioła, Roku Pańskiego 1536.

Dostojny, czcigodny i szlachetnie urodzony Mikołaj z Russocic, kasztelan biechowski, starosta łęczycki, rawski i przedecki, Szymon Wysocki, kanonik kościoła poznańskiego i łęczyckiego oraz Mikołaj Małachowski, stolnik ziemi łęczyckiej, doprowadzili do zgody i przyjacielskiej ugody pomiędzy szlachetnym Janem Bolkowskim z Górki i Topoli za mostem z jednej, a sławetnymi burmistrzem i rajcami oraz całą wspólnotą miasta Łęczycy z drugiej strony. Dotyczyła ona trzech łąnów we wsi Topola za mostem, sprzedanych przez wspólnotę miejscowego klasztoru mieszczanom łęczyckim i równocześnie wyżej wspomnianemu Bolkowskiemu, to znaczy dwóch łąnów pola, należących do mnichów łęczyckich i trzeciego, należącego do wikarych kościoła parafialnego łęczyckiego i odstąpionych oraz zapisanych.

Ugoda ta, jak zeznały publicznie i dobitnie obydwie strony, mianowicie wspomniany Jan Bolkowski z jednej i burmistrz, wraz z rajcami miasta Łęczyca, z drugiej strony, przed sądem grodzkim łęczyckim osobiście stając, w ten sposób została zawarta, że wspomniany Jan Bolkowski całego swojego prawa, które miał do tych trzech łąnów pola, dwóch łąnów zakonników i trzeciego wikarych kościoła parafialnego łęczyckiego tamże w Topoli za mostem, wraz z całym i zupełnym prawem, dobrowolnie na drodze ugody zrzekł się i ustąpił wspomnianym mieszczanom łęczyckim. Nie wyłączył przy tym ani nie zatrzymał niczego dla siebie, ani dla swoich prawowitych spadkobierców i wszystkie prawa, zapisy, przywileje królewskie i kościelne, w jakikolwiek sposób odnoszące się do tych trzech łąnów w Topoli, unieważnił i je do rąk wspomnianych mieszczan oddał.

Inne przywileje i zapisy, które mogłyby odnosić się do tych łąnów, a które nie zostały wydane wspomnianym mieszczanom, na przyszłość powinny nie mieć żadnego znaczenia, niniejszym już dokumentem w zupełności mają być unicestwione i ogłoszone za nieważne na zawsze. Bolkowski i jego prawni spadkobiercy nie mogą niepokoić wspomnianych łęczyckich mieszczan albo w jakikolwiek sposób, z powodu owych trzech łąnów pola nękać ich, lecz muszą na zawsze zachować spokój, pod rękojmą niżej określoną. Wymienieni mieszczanie, stosownie do zrzeczenia się uczynionego na ich korzyść i zgodnie z przywilejem Królewskiego Majestatu w tej sprawie, będą dzierżyć tytułem prawnym, wieczystym i dziedzicznym oraz w spokoju będą posiadać wieczyście.

Ponadto wspomniani mieszczanie, za radą dwóch rozjemców, wyżej wspomnianych, dali i wypłacili w pełni, w obecności panów rozjemców, wspomnianemu Bolkowskiemu dwadzieścia pięć grzywien, w monecie i liczbie polskiej, za fatygi, nakłady i straty, które poniósł w sądzie z powodu owych trzech łąnów. Z tych dwudziestu pięciu grzywien w gotówce tychże mieszczan skwitował i kwituje niniejszym na zawsze.

Wyżej wymienione strony, za radą wspomnianych rozjemców, na zawsze umorzyli wszelkie niezgody, waśnie, spory, walki i przedłużanie sprawy swojej. Niniejszą ugodę i wszystko, co w niej zawarte, obydwie strony wspomniane winny i będą zobowiązane wypełniać i bez naruszenia przestrzegać oni sami, jak i ich spadkobiercy prawni, zawsze pod rękojmą dwustu florenów, w gotówce w monecie i liczbie polskiej, zabezpieczonej przez dwóch rozjemców. Rękojmia ta, powinna być wypłacona stronie dotrzymującej umowę przez stronę nie dotrzymującą, dla przekazania której to kwoty zabezpieczenia, jeśliby któraś strona dopuściła do wezwania do sądu, tutaj do sądu grodzkiego łęczyckiego. Od tego momentu, odstępując od prawa ziemskiego i poddając się jurysdykcji grodz-

kiej łączycyckiej, w każdy dzień powszedni czyli [puste miejsce] strona, która byłaby pozwana w pierwszym terminie wezwania do sądu, jako niedopuszczającym odroczenia, stanąć, odpowiedzieć i podporządkować się prawu będzie zobowiązana pod groźbą kar LXX i L, tyle razy, ile będzie na nią do tego zobowiązana.

Łęczycza 17 kwietnia 1598

Marcin Jasnosz i jego żona Katarzyna, mieszczenie łęczycy, zobowiązują się wypłacić z procentem (3 floreny rocznie) dominikanom łęczycy 50 florenów, zapisanych zakonnikom w testamencie przez Zofię Borowską, ciotkę Marcina

Uczynione w czasie postępowania wyjaśniającego przed wójtem łęczycy, w piątek przed świętem św. Wojciecha Biskupa Roku Pańskiego 1598.

Sławetny Marcin Jasnosz, aptekarz i uczciwa Katarzyna, jego żona, czyli małżonkowie, mieszczenie łęczycy, stawając przed sądem wójta łęczycy i akt, będąc zdrowymi na ciele i umyśle, publicznie i dobrowolnie oświadczyli, tak jak oświadczył każdy z nich z osobna, że są winni i obowiązani wypłacić na rzecz wspólnoty, czyli kościoła klasztoru łęczycy, pięćdziesiąt florenów w pieniądzu polskim, po trzydzieści groszy liczących, na kościół [i] klasztor łęczycy.

Sumę tę zapisała i ofiarowała w testamencie dominikanom, szlachetna niegdyś, Zofia Borowska, ciotka tegoż Marcina. Marcin i Katarzyna zapisują od siebie wyżej wspomnianą sumę wspólnocie, czyli kościołowi łęczycy, na wszystkich swoich posiadłościach w dobrach łęczycy. Podporządkowują się również słusznemu wyrokowi i biorą ją na siebie, wraz ze swoimi spadkobiercami. Zobowiązują przy tym siebie i swoich spadkobierców do wypłacania i składania, w aktach niniejszych, każdego roku na święto Wielkiego Piątku, obecnemu przeorowi tego klasztoru, jak i jego następcom, trzech florenów procentu od wspomnianej sumy. Jasnoszowie muszą to czynić pod kaucją trzech florenów.

W przypadku nie zapłacenia wspomnianego procentu w dniu i czasie, wyznaczonym na zapłatę, od tego momentu, z następnym dniem po dniu wyznaczonym na zapłatę, zobowiązują się wraz ze swoimi spadkobiercami, teźże wspólnocie łęczycy dać, wypłacić i w aktach niniejszych odłożyć całą sumę w wysokości pięćdziesięciu florenów. I to pod kaucją pięćdziesięciu florenów w pieniądzu polskim. Odnośnie tej sumy, kaucji i rocznego procentu, a także z powodu nie wypełnienia wszystkich wyżej zamieszczonych warunków, wspomniani Marcin Jasnosz i jego małżonka Katarzyna lub ich spadkobiercy, będą zobowiązani stanąć przed niniejszym sądem wójtowskim łęczycy, pozwani przez przeora tej wspólnoty czyli klasztoru łęczycy, obecnego jaki i przyszłego, od tego momentu każdego dnia i czasu na pierwsze wezwanie, jako nie dopuszczające ponowienia. Będą musieli także poddać się prawu, dać rękojmię i zadość uczynić bez żadnej zwłoki, wyjątku, zmiany, wykrętów, przedawniania, apelacji, odraczania, zgodnie z wyrokiem niniejszemu wpisowi do akt i poddać się każdemu wyrokowi, jak się i swoich spadkobierców, wraz ze swoimi dobrami zobowiązali i zobowiązują, co niniejszym pismem jest potwierdzone. Wyciąg z akt wójtowskich łęczycy.

Łęczycza 16 września 1598

Mikołaj Żabokrzecki zobowiązuje się wypłacić dominikanom łęczyckim 4 floreny pożyczki ze swoich dóbr miejskich w Łęczycy

Uczynione przed sądem wójtowskim łęczyckim w środę przed świętem św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty Roku Pańskiego 1598.

Szlachetny i sławetny Mikołaj Żabokrzecki, syn śp. Andrzeja Żabokrzeckiego, mieszczanina łęczyckiego, stawił się osobiście przed tymże sądem wójtowskim łęczyckim. Będąc zdrów na ciele i umyśle, publicznie oświadczył, że on i jego spadkobiercy z dóbr swoich wszystkich, ruchomości i nieruchomości, znajdujących się w posiadłości miejskiej łęczyckiej, zobowiązani są wypłacić bez zwłoki, w nadchodzące święto św. Marcina Biskupa bieżącego roku, czcigodnemu i pobożnemu Marcinowi, przeorowi wspólnoty, czyli klasztoru łęczyckiego lub jego następcom na godności przeora, cztery floreny gotówką monety i liczby polskiej pewnej pożyczki, pod kaucją tej samej wartości, a podane z powyższych powodów do niniejszego sądu, czyli urzędu miejskiego łęczyckiego. Od tego momentu, zawsze każdego dnia i czasu, w pierwszym terminie wezwania do sądu, jako nie dopuszczającym ponowienia, zobowiązał się, wraz ze swoimi spadkobiercami i wszystkimi swoimi dobrami, wypłacić w całości, nie uchylając się od tego sądu, czyli urzędu. Dobra swoje i swoich spadkobierców obciążył i wyrzekł się wszelkich odroczeń sądowych oraz nie zamierza zabiegać o żadne przedawnienie.

Wypisane z akt wójtowskich łęczyckich.

Łęczyca 2 listopada 1603

Marcin Leźnicki sprzedaje za 60 grzywien na wyderkauf dominikanom łęczyckim 3 floreny rocznego czynszu, zapisanego im na wszystkich jego dobrach

Uczynione na zamku łęczyckim, we wtorek po święcie Wszystkich Świętych Roku Pańskiego 1603.

Urodzony Marcin Leźnicki, syn świętej pamięci urodzonego Jakuba, dziedzic na Budzinku zwanym Woźniki i na innych włościach, stawiał się osobiście przed sądem ziemskim łęczyckim. Mimo, iż jest chory na ciele, ale za to zdrowy na umyśle i włada rozumem. Odstąpił on od właściwego dla siebie sądu ziemskiego swojego powiatu i innej przysługującej mu jurysdykcji oraz zrzekł się ich. Odnośnie niżej opisanej czynności prawnej podporządkował się tejże, niniejszej ziemskiej jurysdykcji łęczyckiej, wraz ze wszystkimi swoimi dobrami i spadkobiercami.

Urodzony Leźnicki publicznie, dobrowolnie, po namyśle, słowami wyraźnymi oświadczył, że wspomniany śp. Jakub Leźnicki, jego rodzic, sprzedał wieczyście wielebnym i pobożnym mężom Zakonu Kaznodziejów łęczyckiej wspólnoty św. Dominika czynsz dwóch kop w pieniądzu powszechnym, (z możliwością wykupu, czyli na wyderkauf), zapisany na dobrach Budzynek zwany Woźniki i obydwu Moszkowicach, za sumę trzydziestu pięciu i pół grzywiny, w pieniądzu polskim. Transakcję tę, ów Jakub Leźnicki wpisał do akt grodzkich łęczyckich na zamku łęczyckim we wtorek, po święcie Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Roku Pańskim 1517.

Urodzony Marcin Leźnicki oświadczył również, że kierowany żarliwą pobożnością, przez poprzedników uprawianą, dla krzewienia czci Bożej, uznaje pierwotny wpis wykupu, wraz ze wszystkimi jego warunkami i zobowiązaniami oraz go ulepsza, dołączając, do wspomnianej wyżej sumy, sumę dwudziestu czterech i pół grzywiny, w pieniądzu powszechnym. Powiększoną w ten sposób sumę pieniędzy powierza wielebnym i pobożnym mężom, obecnie i w przyszłości żyjącym, łęczyckiej wspólnoty św. Dominika, w którym w chwili obecnej godność przeora pełni pobożny Hadrian, kaznodzieja generalny. Za tę kwotę zakonnicy mają odprawiać modlitwy za jego i jego przodków dusze w kaplicy pod wezwaniem św. Dominika, przylegającej do kościoła dominikanów, ufundowanej przez wspomnianego, śp. urodzonego Jakuba Leźnickiego, wielce umiłowanego swojego rodzica.

Za zwiększoną sumę pieniędzy, urodzony Marcin Leźnicki sprzedaje i zrzeka się, jednak z prawem wykupu, wieczyście trzech florenów, w pieniądzu polskim, czynszu rocznego na wszystkich swoich dobrach wcześniejszym wpisem, dokonanym przez świętej pamięci swojego rodzica, obciążonych. Czynsz ten będzie wypłacany przez urodzonego Leźnickiego w każde święto św. Mikołaja Biskupa, zaczynając od najbliższego święta, wedle przywileju z roku 1517, tymże pobożnym mężom Zakonu Kaznodziejów, w danym czasie żyjącym w łęczyckiej wspólnotie. Od tejże sumy powiększonej sześćdziesięciu sześciu [sic!] grzywien, Marcin będzie płacił siedem florenów w pieniądzu polskim. Czynsz ten obciąża wszystkie dobra Leźnickiego: ruchomości i nieruchomości, podległe wcześniejszemu wykupowi.

Urodzony Marcin Leźnicki będzie musiał także złożyć w sądzie ziemskim łęczyckim, osobiście potwierdzone pokwitowanie przeora tejże wspólnoty łęczyckiej, dotyczące wypłaty wyżej wspomnianego czynszu, co będzie zabezpieczać także on sam. Leźnicki zobowiązuje także do wypłaty czynszu, jak wyżej, swoich spadkobierców, pod kaucją odpowiadającą łącznej kwocie sześćdziesięciu grzywien każdego roku i to pod groźbą kar kościelnych i pod całym ciężarem zobowiązania, wszystkimi warunkami i wszelakimi w obciążeniach, wymienionymi w pierwotnym wpisie wykupu. Urodzony Leźnicki roz-

ciąga je, niniejszym dokumentem, na siebie, na dobra wszystkie obciążone wcześniejszym wpisem - ruchome i nieruchome - i na swoich spadkobierców, nie unikając, ani w jakikolwiek inny sposób wykręcając się wszelakimi karami statutu i skreśleniem wszelkich zobowiązań.

W sprawie wypełnienia tych wszystkich zobowiązań lub jakiegoś z nich nie wypełnionego, jak i w sprawie wypłacenia kaucji, składający oświadczenie, wraz ze swoimi spadkobiercami, będzie musiał w pierwszym terminie wezwania, jako nie podlegającym przesunięciu, stanąć przed sądem niniejszym urzędu ziemskiego łęczyckiego, któremu podporządkował się już od teraz, wraz ze wszystkimi dobrami i swoimi spadkobiercami w niniejszej sprawie, z wolnego swojego wyboru, zrezygnowawszy wpierw z jurysdykcji sobie właściwej. Podporządkuje się wówczas prawu i wyrokowi oraz zadośćuczyni niniejszemu wpisowi i w tym wszystkim, odnośnie czego, zgodnie z tym wpisem, zostałyby pozwany. Związał również, złączył i obarczył swoich spadkobierców wykonaniem tego ciężaru i należnym wypełnieniem wszystkich zobowiązań z dóbr swoich.

Jeśli urodzony Marcin Leźnicki, wraz ze swoimi spadkobiercami, zostanie pozwany przez dominikanów, to stawi się w pierwszym terminie, nie podlegającym odroczeniu, bądź też we wszystkich innych, następnych terminach sprawy, wynikłych z powodu ważniejszej sprawy, małoletniości spadkobierców, prawdziwej lub naturalnej słabości, odpoczynku za granicą, zgubnego powietrza, ciszy działań sądowych, nowych i dawnych sankcji Królestwa. Wspomniany Leźnicki wyrzeknie się zatem, uznania za nieważny termin rozprawy, jak i wszelkich odroczeń określonych, w obecnym prawie Królestwa oraz prawnych przeszkód, sporów, co więcej, wszelkich polemik, wyjątków, zarówno w kwestii podrzędnej, jak i zasadniczej, ruchów, odwołań i ich zamiarów przez wezwania, unikania widzenia woźnego lub jego autentycznej relacji, wpisu i postępowania prowadzonego w jego sprawie, zastosowań przedawnienia, przedłużeń, wymówek i wszelkich innych w całym prawie kruczków i jakichś sposobów odwlekania. Uczyni to pod groźbą oddalenia całej swojej sprawy i wypłacenia złożonej kaucji. Urodzony Leźnicki w całości potwierdza te zobowiązania dobrowolną zgodą.

Jerzy Krzykowski, sędzia surogat grodzki łęczycki.

Wypisane z ksiąg grodzkich łęczyckich.

Łęczyca 13 listopada 1606

Andrzej Wolski, mieszczanin łęczycki, zapisuje w testamencie klasztorowi dominikanów w Łęczycy pół łana pola wraz z łąką i zaniedbany folwark z placem oraz 4 pola, zastawione u młynarza Borowicza

Uczynione przed sądem doraźnym wójta łęczyckiego w następny czwartek po święcie św. Marcina Biskupa Roku Pańskiego 1606.

Szlachetny i sławetny Andrzej Wolski, mieszczanin łęczycki, sporządził wobec sławetnych: Wawrzyńca Żurka, Stanisława Latali, ławników i sławetnego Samuela Jasnosza, dawnego rajcy, mieszczan łęczyckich, testament czyli rozporządzenie swoich dóbr i ostatniej woli. Uczynił to, gdyż mimo, iż jest zdrow na umyśle i świadomy, to jednak jest chory na ciele i nie chciał odejść z tego świata bez tegoż testamentu, bacząc, by po jego śmierci nie zrodziły się jakieś niesnaski z powodu jego majątności.

Na początku, duszę swoją grzeszną polecił swojemu Stwórcy Jezusowi Chrystusowi i miejsce pochówku swego ciała wybrał w kościele klasztoru łęczyckiego św. Stanisława oraz poprosił o pogrzeb chrześcijański. Dalej tenże testator swoje własne pole, znajdujące się w dobrach miejskich łęczyckich, mianowicie pół łana pola, który do niego wrócił po śmierci jego synów, zmarłych w czasie zarazy, zrodzonych z uczciwej Reginy Trzeciakówny, żony swojej prawowitej, wraz z łąką, leżącą naprzeciwko pola, dał i darował oraz zapisał, a niniejszym aktem daje, ofiaruje i zapisuje na zawsze na rzecz wspólnoty klasztoru łęczyckiego św. Stanisława, reguły św. Dominika, na stół kapłanów tego klasztoru. Oprócz tego pola, które zgodnie z prawem naturalnym mu przypadło, a także orzeczeniem niniejszego sądu zostało zasądzone, sławetny Wolski zapisał dominikanom także zaniedbany folwark, wraz z placem, leżącym i położonym, między placami z jednej strony Macieja Włodarczyka i z drugiej strony Czarniszowskiej (z wyjątkiem stodoły jeszcze nie wybudowanej, którą dla siebie zachował). Owo pole leży między polami, wspomnianego Macieja Włodarczyka i Andrzeja Kałużwy, od znaków granicznych do znaków granicznych, na wszystkich trzech polach.

Owe dobra, wyżej spisane i ofiarowane przez niego, wspólnota łęczyckiego klasztoru będzie dzierżyła i posiadała wieczyście, wraz z całym prawem własności, które on posiadał. Sądowe wprowadzenie w posiadanie, w obecności niniejszego sądu, ów Wolski dał i ofiarował się, że da w dobrach, którego cztery pola, obliczone na dwieście florenów, zastawione są u młynarza Borowicza. Klasztor łęczycki winien oddłużyć je i odkupić.

Następnie wspólnota klasztoru łęczyckiego, z powodu tejże donacji, jest zobowiązana spłacić określone należności wobec pewnych osób, przez niego trzymany w pamięci i wpisanych w niniejsze akta. Szlachetnemu Maciejowi Malskiemu, czyli jego spadkobiercom, dominikanie muszą wypłacić należność stu florenów, a uczciwemu Jakubowi Kawalkowiczowi, krawcowi lub jego żonie, należność trzydziestu siedmiu florenów w pieniądzu polskim, należnych mu z podziału i nie wypłaconych.

Czcigodni bracia we wspólnocie klasztoru łęczyckiego, obecnie i w przyszłości przebywający, będą winni i zobowiązani, corocznie w każdym kwartale odprawić cztery msze za zmarłego darczyńcę. Wspomniane dobra nie będą mogły być przez wspólnotę oddane w obce ręce, lecz będą musiały pozostać wieczyście, za wiedzą ojców do tego zobowiązanych, do czego zobowiązują powyższe ustalenia.

Wielebny Walenty Modrzewski, obecny przeor wspólnoty łęczyckiej, przed tymi urzędnikami osobiście stając, w swoim i braci całej wspólnoty łęczyckiej imieniu, obiecał wypełnić powyższe ustalenia i dobrowolnie zgodził się i przyrzekł, że wspomniane należności będą wypłacone.

Dalej testator oświadczył, że plac, wraz z budynkami, leżącymi pod ratuszem łączyckim, swoją własność, który po śmierci jego synów orzeczeniem niniejszego sądu został zasądzony, do dyspozycji urzędu sławetnych: burmistrza, rajców i całej wspólnoty miasta Łęczycy, jako dziedziców tego placu, obecnie i w przyszłości żyjących, przeznaczył, dał i darował na zawsze. Mieszczanie owe dobra będą posiadać wraz z tym prawem, którym do niego należały i dobrami tymi zawsze będą rozporządzać wedle swego uznania. Wprowadzenie w posiadanie, wraz z dzierżeniem tego placu i budynków, w obliczu niniejszego sądu tenże sam Wolski udzielił i dobrowolnie dopuścił oraz zobowiązał się na dobrach, że udzieli. Z tych budynków burmistrz i rajcy, pełniący swoje urzędy w danym czasie, będą zobowiązani dać i wypłacić kościołowi św. Andrzeja na rzecz szpitala łączyckiego określoną kwotę pieniężną.

Dalej tenże testator oświadczył, że sprzedał Samuelowi Jasnoszowi, mieszczaninowi łączyckiemu, zboża różnego rodzaju za określoną kwotę.

Dalej oświadczył, że nie posiada żadnej gotówki. Wykonawcą tej swojej ostatniej woli wyznaczył i ustanowił sławetnych: burmistrza i rajców miasta Łęczycy.

Jakub Stokowski zapisuje dominikanom łączyckim 9 florenów i 20 groszy rocznego czynszu od 100 grzywien, zapisanych im przez Jana Karwata ze Stoków na wsi Lipiny (Lipinki)

Uczynione na zamku piotrkowskim w środę, w wigilię święta Wszystkich Świętych, Roku Pańskiego 1612.

Szlachetnie urodzony Jakub Stokowski, syn śp. szlachetnie urodzonego Walentego Stokowskiego, stawił się osobiście przed urzędem i na obecnych rozprawach grodzkich piotrkowskich zrzekł się wszelkiego, należnego i właściwego sobie prawa, miejsca odbywania sądu i jurysdykcji oraz poddał się i podporządkował, wraz ze wszystkimi dobrami i spadkobiercami, jurysdykcji grodzkiej piotrkowskiej. Zdrów na ciele i umyśle, zeznał publicznie i dobrowolnie przed tymże urzędem, że z dóbr swoich wszystkich, gdziekolwiek znajdujących się, wraz ze swoimi spadkobiercami, pobożnym mężom reguły Kaznodziejów św. Dominika i całej wspólnoty klasztoru łączyckiego, żyjącym teraz i w przyszłości oraz ich następcom oznacza, zostawia i zastawia wypłacanie i płacenie, na każde święto św. Marcina Biskupa, czynszu rocznego po dziewięć florenów i dwadzieścia groszy, w monecie polskiej, ze względu na dzierżawę co do sumy stu grzywien, w monecie polskiej, przez świętej pamięci szlachetnie urodzonego Jana ze Stoków, łowczego większego łączyckiego, na dobrach wsi Lipiny, zabezpieczonej aktami grodzkimi łączyckimi.

Owo wypłacanie Jakub Stokowski znacznie od najbliższego święta św. Marcina Biskupa, za pośrednictwem rewersu odręcznego, czyli autentycznego, aż do wypłacenia tejsze wspólnoty klasztoru łączyckiego kwoty zasadniczej, zgodnie z postanowieniem początkowym. Do wykonania tego, ów zeznający, zobowiązany jest pod kaucją stu grzywien, w pieniądzu polskim, wziętej i nałożonej na siebie, dobra swoje i swoich spadkobierców, w przypadku przejścia obowiązku wypłacenia i płacenia na wyżej wspomnianych, do czego zobowiązuje się, wraz ze spadkobiercami, na wszystkich dobrach i oznacza niniejszym dokumentem.

Jakub Stokowski nie uchyla się przed żadną karą, z powodu przedawnienia wyznaczonego terminu dla wypełnienia wszystkich tych zobowiązań nie wypełnionych i dla wypłacenia zastawu lub zastawów, mającego przejść na stronę przeciwną. Ilekroć tenże zeznający Stokowski, wspomnianej wspólnoty klasztoru łączyckiego i ich następcom, wraz ze swoim potomstwem pozwoliliby pozwać się do sądu, tylekroć musiałby, odstąpiwszy, jak wyżej, od właściwego dla siebie sądu, przed sądem czyli urzędem grodzkim starosty łączyckiego zawsze stanąć, podlegać, odpowiadać i w całości czynić zadość niniejszemu zapisowi i temu, o czym w nim mowa, oraz podporządkować się każdemu wyrokowi, jak wyżej zostało napisane. Na dobrach wszystkich swoich, wraz ze swoimi spadkobiercami, poddał się i oznaczył nieodwołalnie, odrzuciwszy wszelkie sprzeciwy, sądowe zarzuty, protesty, wymówki, przedsięwzięcia, odwołania i co im towarzyszy, a także odroczenia wszelakie, mianowicie z powodu prawdziwej czyli prawnej niemocy na rzecz wyższego powództwa, w celu ewikcji, w celu zaprzestania wezwań na czas rozdzielenia spadkobiercom i wszelkie inne odroczenia oraz prawne przeszkody, wreszcie nie zarzucając żadnych uchybień prawnych zapisowi niniejszemu ani całemu, jeśliby jakiś był, towarzyszącemu mu procesowi ani nie zabezpieczając się i nie chroniąc, wraz ze swoimi spadkobiercami, przeciwko wszystkiemu o czym była mowa, w jakikolwiek wyszukany sposób, pod groźbą oddalenia swojej i swoich spadkobierców całej sprawy, bez żadnego przedawnienia terminu w odniesieniu do wszystkiego wyżej przedstawionego.

Piotr Urbański podstarości i sędzia grodzki piotrkowski własną ręką.

Wincenty Wolski, pisarz grodzki piotrkowski własną ręką.

Dominikanie łączyccy za sumę 9 florenów i 20 groszy wydzierżawiają do Nowego Roku Jakubowi Stokowskiemu wieś Lipiny (Lipinki)

Uczynione na zamku piotrkowskim w środę, w wigilię Wszystkich Świętych, Roku Pańskiego 1612.

Grzegorz, przeor i Feliks, podprzeor - pobożni bracia łączyckiej wspólnoty Zakonu Kaznodziejów św. Dominika - stawili się osobiście przed sądem i aktami obecnymi grodzkimi piotrkowskimi i rzekli się wszelkiego prawa, miejsca sądu i jurysdykcji dla nich właściwych i im przysługujących. Poddali się także i przyjęli, wraz ze wszystkimi swoimi dobrami i swoimi następcami, niniejszą jurysdykcję grodzką łączycką.

Będąc zdrowi na ciele i umyśle zeznali, i każdy z nich zeznał w swoim interesie, że wszystkie swoje dobra we wsi i dziedzictwie Lipiny w pobliżu Stoków, znajdujące się na ziemi łączyckiej, w powiecie brzezińskim, obciążone wpisem na owych dobrach na sumę stu grzywien, w monecie polskiej przez śp. szlachetnie urodzonego Jana ze Stoków, łowczego łączyckiego, dla tychże pobożnych mężów klasztoru łączyckiego, szlachetnie urodzonemu Jakubowi Stokowskiemu, synowi śp. szlachetnie urodzonego Walentego Stokowskiego i jego prawowitym spadkobiercom, za sumę dziewięciu florenów i dwudziestu groszy w monecie polskiej, z której go skwitowali (ponieważ została przekazana przez niego i została przyjęta), wypuszczają, przekazują i dzierżawią. Zgodnie z prawem i zwyczajem, odnoszącym się do dzierżawy, dokonują wpisu w akta, dając i udzielając mu pełne prawo własności i wszelką swobodę trzymania, dzierżenia i posiadania tych dóbr, w powyższy sposób, wypuszczonych w dzierżawę. Dają mu także możliwość korzystania i użytkowania ich w spokoju i pokoju. Czynią to, wraz z całym do tych dóbr prawem, władzą, własnością, z tym co do nich przynależy, odnosi się, jest związane, z plonami, wpływami, przychodami, korzyściami, dochodami niestałymi, ogólnie ze wszystkimi zyskami z tychże dóbr, w jakikolwiek sposób pochodzącymi, a odnoszącymi się i należącymi do nich. Zakonnicy nic nie zatrzymują i nie wyłączają, z wszystkiego wyżej wspomnianego przy tym, dla siebie i dla swoich następców.

Dzierżawa będzie trwać od tego momentu i od niniejszej rozprawy do najbliższego święta Obrzezania Pana naszego Jezusa Chrystusa¹, wkrótce mającego nadejść. Wymienieni przeorzy wspólnoty łączyckiej, składający oświadczenie, dają i pozwalają temuż Stokowskiemu na rzeczywiste wprowadzenie sądowe w posiadanie do tychże, wymienionych a wydzierżawionych w określony wyżej sposób dóbr, wraz z czynnym i faktycznym prawem własności, przez rycerza i dwóch szlachciców, których będzie i kiedy będzie chciał w miejsce dóbr i przedłużenia czasu trwania za pośrednictwem niniejszej umowy, dotyczącej spraw powyższych.

Piotr Urbański podstarości i sędzia grodzki Piotrkowski własną ręką.

Wincenty Wolski, pisarz grodzki piotrkowski własną ręką.

¹ 1 stycznia.

Kłodawa 11 grudnia 1402 [1462 - przyp. tłum.]

Hieronim, arcybiskup Krety i legat papieski, udziela odpustu, tym wszystkim, którzy będą w określone dni uroczyście adorować Przenajświętszy Sakrament, wystawiony w kościele dominikanów łączyckich pw. św. św. Stanisława Męczennika i Doroty Dziewicy

Tytuł kościoła wspólnoty łączyckiej Zakonu Kaznodziejów św. Stanisława i św. Doroty Dziewicy i Męczennicy.

Odpusty:

Hieronim, z Bożej łaski i Stolicy Apostolskiej łaskawości, arcybiskup kreteński, wiceszambelan Najświętszego Ojca i pana naszego Piusa, z Opatrzności Bożej papieża drugiego i jego, jak i wspomnianej Stolicy Apostolskiej, w Królestwie Polskim i prowincjach: Śląsk i Prusy nuncjusz z władzą legata *de latere*¹ oraz orator², umiłowanemu nam w Chrystusie Janowi, przeorowi kościoła łączyckiego pod wezwaniem św. Stanisława Męczennika i Doroty Dziewicy Zakonu Braci Kaznodziejów diecezji gnieźnieńskiej, śle pozdrowienia w Panu Wieczystym.

Najwspanialszy i Najświętszy Sakrament Ciała i Krwi Pana naszego Jezusa Chrystusa zawiera, chociaż pod różną postacią, tegoż pana naszego Jezusa Chrystusa, prawdziwego Boga i prawdziwego Człowieka. Ustanowił Go zbawiennie, na znak szczególnej miłości, którą nas umiłował, sam Pan nasz, kiedy zbliżała się godzina jego męki. W Sakramencie tym, nam siebie samego jako pokarm udzielił, a odchodząc z tego świata do Ojca, zostawił nam Go na ziemi na wieczną pamiątkę tejże swojej męki.

Ów Sakrament powinien być czczony, najbardziej nieposzlakowaną i najczystszą pobożnością oraz najgodniejszymi pochwałami i zaszczytami, a także okazywaniem szacunku, przez wszystkich wiernych chrześcijan. Za wyrwanie ich z otchłani grzechu ten sam Pan nasz, Jezus Chrystus, na belce krzyża haniebnie zawieszony, był łaskaw siebie samego złożyć w ofierze na zapłatę i przelać swoją drogocenną krew. My zatem, staramy się bardzo zachęcić i przyciągnąć tych wiernych do nieustającej adoracji tegoż Sakramentu i jego wspomniania najwznioślejszą szczodrością ofiary duchowej, aby sami przez to stali się bardziej zdolni do przyjmowania łaski bożej. Pragniemy też, aby korzystając z owoców życia wiecznego dzięki temu, który uważany jest za cielesny, wiatykowi, z powodu obecności w nim samego Stwórcy, po tej tułaczce i dolinie łez, zasłużyli na dostąpienie niebiańskiej Ojczyzny, w której tegoż Stwórcę, tu jedynie w Tajemnicy i pod postacią dostrzegającego, twarzą w twarz mogliby wieczyście kontemplować.

Zgadzamy się więc chętnie, na ile przed Bogiem możemy, na znane pokorne modlitwy, te zwłaszcza, które, jak widać, wypływają z żaru pobożności i przynoszą wzrost chwały i godności tegoż Sakramentu, życzliwie dając im posłuch. Przychylamy się zatem do twoich w tej sprawie, przedłożonych nam pobożnych prośb. Zezwalamy więc tobie i twoim następcom - przeorom kościoła św. Stanisława Męczennika i Doroty Dziewicy w Łęczycy Zakonu Kaznodziejów diecezji gnieźnieńskiej, żyjącym w danym czasie - autorytetem naszej legacji i niniejszym pismem - abyście mogli bez przeszkód i za pozwoleniem wystawiać i umieścić widoczny dla ludu do adorowania rzeczony Sakrament w każdym czwartek, przez cały rok i w dni świąteczne świętych Marii Magdaleny i Tomasza z Akwinu (ku ich czci we wspomnianym kościele ufundowana jest pewna kaplica). Przenajświętszy Sakrament wystawiony będzie przez ciebie i twoich następców lub przez jed-

¹ Nuncjusz, wybrany z grona kardynałów.

² Ten, kto wnosi prośby do Kurii.

nego z twoich współbraci, obecnych i przyszłych, należącego do stanu kapłańskiego, na zewnątrz miejsca przechowywania świętych przedmiotów czyli poza tabernakulum tego kościoła, w którym Sakrament ma zwyczaj być przechowywany, w monstrancji zamkniętej i szkłem otoczonej, na i nad ołtarzem do tego przeznaczonym.

Połączycie się także z klerem oraz ludem i po zapaleniu świec, a także gromnic i w towarzystwie chorągwi (uroczyście niesionych przed Przenajświętszym Sakramentem) będziecie nosić w procesji, ze szczególnymi czcią, szacunkiem i pobożnością, Przenajświętszy Sakrament, obchodząc od tegoż ołtarza dookoła cały kościół i wracając do tegoż ołtarza, odprawiając i przestrzegając przy tym innych ceremonii i należnych uroczystości. Procesja połączona będzie ze śpiewaniem responsoriów i innych pieśni oraz odmawianiem kolekty i innych zwyczajowych modlitw, pokornie odnoszących się do Najświętszego Sakramentu i innych świętych. Po skończeniu tych wszystkich ceremonii, odprawicie uroczyście mszę śpiewaną o Przenajświętszym Sakramencie. W czasie jej trwania, przyniesiony do kościoła Przenajświętszy Sakrament, będzie mógł zostać wystawiony na ołtarzu, w obecności ludzi obojga płci, we wspomnianej kaplicy, aby przez to pobudzić ich do głębszej pobożności. Jednak po skończeniu już wspomnianej mszy, Przenajświętszy Sakrament musi zostać natychmiast zabrany z ołtarza i złożony w tabernakulum.

Wszystkim ze wspomnianej wspólnoty kościelnej i innych wiernym chrześcijanom, szczerze pokutującym i wyznającym grzechy, którzy w dni i święta wyżej wymienione pobożnie nawiedzą kościół dominikanów, odpuszczamy niniejszym wieczyście miłosierdzie w Panu czterdzieści dni, z nałożonych na nich pokut. Muszą oni jednak, w czasie nawiedzenia wspomnianego kościoła, towarzyszyć ze świecami lub bez nich obnoszeniu Przenajświętszego Sakramentu oraz wziąć udział w odprawianej mszy świętej i pobożnie odmówić w każdy dzień, z wyżej wspomnianych dni i świąt, pięć razy „Ojcze Nasz” i tyle samo razy „Zdrowaś Maryjo”, dla uczczenia pięciu ran Pana naszego Jezusa Chrystusa i w intencji stanu, pokoju i spokoju Kościoła Powszechnego. Wszystko to w celu, aby wyznawcy Chrystusa sami do wymienionego kościoła, dla okazywania czci Bogu, schodzili się i uczestniczyli w procesji i celebracji mszy tego rodzaju, a także swoje pokorne i pobożne prośby do Pana tym chętniej starali się mi przedstawić, im bardziej, jak mogą zobaczyć, są odnowieni darem łaski niebiańskiej ufni w miłosierdzie Boga Wszechmogącego i św. Piotra i Pawła Jego Apostołów.

Dla uwierzytelnienia i poświadczenia wszystkiego tego i każdej rzeczy z osobna nakazaliśmy, żeby niniejszy nasz dokument został sporządzony oraz poleciliśmy, żeby umieszczeniem naszej pieczęci został potwierdzony. Wystawione w klasztorze św. Idziego w Kłodawie Zakonu Kanoników Regularnych św. Augustyna w diecezji gnieźnieńskiej roku od Narodzin Pana 1402³, dziesiątego dnia Zapowiedzi czyli jedenastego grudnia, w piątym roku pontyfikatu, wspomnianego pana naszego Piusa, papieża drugiego, ponieważ z tego powodu msza żadna w ciągu dnia zupełnie nie została zaniedbana.

³ Zobacz Uw. w tekście łacińskim.

Piotrków Trybunalski 12 marca 1565

Jan Franciszek Kommedonus, biskup zantyrski, cefalski i nuncjusz apostolski, odnawia dokument biskupów polskich z 11 maja 1441 r., udzielający odpustów wiernym, którzy w określone dni pobożnie nawiedzą kościół dominikanów łączyckich pw. św. św. Stanisława i Doroty lub też w nim wyznaczą sobie miejsce pochówku albo wesprą materialnie pobożnych zakonników

Jan Franciszek Kommedonus, z Bożej i Stolicy Apostolskiej łaski, biskup zantyrski i cefalski oraz nuncjusz z władzą legata *de latere* najświętszego pana naszego Piusa, papieża czwartego i też Świętej Stolicy do najjaśniejszego Zygmunta Augusta, z Bożej łaski, króla Polski, wielkiego księcia litewskiego, pana i dziedzica Rusi, Prus, Mazowsza, Żmudzi, itd., jak również do wszystkich jego królestw i dziedzictw, wszystkim razem i każdemu z osobna wierzącym w Chrystusa, którzy poznają niniejsze pismo, wieczne zbawienie w Panu. Przenikliwy charakter ludzkiej natury roztropnie ustanowił dla wynagrodzenia kruchości ludzkiego życia, aby nowymi świadectwami zatroszczyć się o przekazanie swoim potomkom tego, co - jak się wydaje - może skłaniać się ku zniszczeniu lub zostać puszczone w niepamięć z powodu upływu czasu.

Widzieliśmy zatem ostatnio i obejrzeliliśmy, gdyż dostarczył nam magister Melchior, prowincjał Zakonu Kaznodziejów na Królestwo Polskie, dokument najprzewielebniejszych w Chrystusie ojców: Wincentego, arcybiskupa gnieźnieńskiego, Zbigniewa, krakowskiego, Władysława, wrocławskiego, Andrzeja, poznańskiego i Jana athyryjskiego¹, biskupów z powodu starości co nieco lub nieco więcej zniszczony co do liter i pieczęci, zawierający pewne łaski udzielone kościołom braci tegoż zakonu. Ów magister Melchior pokornie prosił nas, abyśmy odnowili, udzieloną nam powagą Apostolską, te łaski i przekazali przyszłym pokoleniom ze słowem naszego poświadczenia, a owe kościoły na zbawienie wiernych mają zostać ozdobione osiągnięciem większej chwały.

Treść tego dokumentu jest zamieszczona poniżej i brzmi następująco: *Wincenty, z Bożej łaski, arcybiskup Świętego Kościoła gnieźnieńskiego i prymas, Zbigniew, krakowski, Władysław, wrocławski, Andrzej, poznański, Jan, athyryjski, z też samej łaski biskupi wszystkim razem i każdemu z osobna wyznawcom Chrystusa obojga płci, którzy poznają niniejszy dokument, wieczne zbawienie w Panu. Blask chwały Ojca, Jezus Chrystus, który rozjaśnia swój świat niewysłowioną jasnością pobożne dary wiernych, oczekujących na jego najtagodniejszy majestat, wówczas szczególnie otacza przychylnością, gdy pobożna ich pokorność wspierana jest zasługami i prośbami świętych.*

Dowiadujemy się, że Braciom Kaznodziejom, jako sługom Chrystusa, którzy sami w ubóstwie, wyrzekając się własnej woli, podążają prostą drogą, nie wystarczają, w ich niedostatkach, ich własne środki. Pragniemy zatem, żeby kościoły i domy modlitwy czyli kaplice, znajdujące się wewnątrz i na zewnątrz sławnego Królestwa Polskiego pod autorytetem i władzą Zakonu Braci Kaznodziejów, słusznie od wyznających Chrystusa należnymi faworami były otaczane. Pragniemy też, aby wierni chętniej dla modlitwy tamże schodzili się, a szczególnie do kaplicy Świętego Krzyża, znajdującej się w Łęczycy w kościele Braci Kaznodziejów pod wezwaniem św. Stanisława i św. Doroty, w której w każdy piątek -jak autorytetem niniejszego pisma na wieki ustanawiamy - będą odprawiać mszę świętą uroczystie o Świętym Krzyżu, aby wierni przez to widzieli, że żyźniej darem łaski niebiańskiej zostali pokrzepieni.

Wszystkim wyznawcom Chrystusa obojga płci, żałującym za grzechy i je wyznającym, z miłosierdzia Boga Wszechmogącego i św. Piotra i Pawła Apostołów, odpuszczamy na wieki miłosierdzie w Panu czterdzieści dni odpustów z naznaczonych im pokut. Aby to jednak nastąpiło, muszą oni te kościoły i domy modlitwy, wspomnianych Braci Kaznodziejów, często pobożnie nawiedzać

¹ Athyry.

w każdą niedzielę przez cały rok oraz w uroczystości Bożego Narodzenia, Obrzezania Pańskiego, Objawienia, Zmartwychwstania, Wniebowstąpienia Pana naszego Jezusa Chrystusa, Zestania Ducha Świętego, Świętej Trójcy i Ciała Chrystusa, a także Zwiastowania, Poczęcia, Ofiarowania, Nawiedzenia, Narodzenia, Wniebowzięcia Świętej Maryi Dziewicy, jak również poświęcenia tychże kościołów oraz w święta św. Dominika Wyznawcy, ojca i założyciela tego zakonu, Tomasza z Akwinu, doktora Kościoła, Piotra Nowego Męczennika, Mikołaja, Stanisława i świętych Dziewic Katarzyny, Doroty, Apolonii, Barbary, Marii Magdaleny, w obydwu święta Świętego Krzyża. Również muszą we wszystkie piątki chodzić do wyżej wspomnianej kaplicy i jedno Ojcze Nasz i Bądź Pozdrowiona Maryjo oraz Wierzę w Boga Ojca pobożnie odmówić.

Odpuszczamy czterdzieści dni odpustów z naznaczonych pokut także tym, którzy we wspomnianych kościołach wyznaczą sobie miejsce pochówku oraz będą uczestniczyć w rocznicach i egzekwacjach, wspomnianych braci i będą modlić się pobożnie za ich dobroczyńców.

Takie samo odpuszczenie dajemy tym, którzy owym zakonnikom dla odnowienia domów i ich utrzymania oraz na budynki kościelne i ozdoby, księgi, kielichy i inne przedmioty, niezbędne do czci i odnoszące się do chwały Pana, z dóbr swoich, im przez Boga udzielonych, przekażą i samych braci, będących w drodze do swoich domów, życzliwie przyjmą jadłem i napojem, aby ubodzy Chrystusa wzmocnili się.

Na świadectwo czego pieczęcie nasze zostały przywieszzone na niniejszym dokumencie. Wystawione w Łęczycy, 11 maja Roku Pańskiego 1441.

My zaś ze słusnych powodów, przychylając się prośbie nam przedłożonej, skoro zostaliśmy powiadomieni o prawdziwości wspomnianego dokumentu, zarówno dzięki, jak powiedzieliśmy, osobistym go obejrzeniu, jak i za pośrednictwem świadectwa wielu godnych wiary, odnawiamy wspomniany dokument i oświadczamy oraz zaświadczamy, że temu naszemu jego odpisowi, jako prawdziwemu i autentycznemu, należy dawać wiarę. Czynimy to, aby z powodu szkody czasu nie przepadło to, co dla zbawienia ludu i dla ozdoby kościołów oraz wsparcia wspomnianego, zakonu zostało ustanowione i udzielone przez wspomnianych najprzewielebniejszych ojców.

Nieszczęścia naszych czasów, w których królestwo to, jak widzimy, dręczone jest i niepokojone wojną oraz zarazą i, co o wiele cięższe jest, herezją, upominają nas, że z powodu naszych ciężkich grzechów Bóg, którego obrażamy, został pobudzony do słusznego gniewu. Z tego powodu musimy wyprosić od Boskiego Majestatu miłosierdzie i łaskę, pobożnymi prośbami wiernych i pokornymi modlitwami suplikacji². Pragnąc skierować umysły wiernych do tego rodzaju zajęć, niniejszym pismem i autorytetem Apostolskim nam udzielonym, wszystkim wyznającym Chrystusa, żałującym za grzechy i je wyznającym lub mającym zamiar wyznania, odpuszczamy miłosiernie w Panu siedem lat i tyleż Wielkich Postów z nałożonych na nich pokut. Aby to jednak nastąpiło, muszą oni pobożnie nawiedzić wspomniane Kościoły w dwa święta w roku, mianowicie w święto św. Michała Archanioła i święto Jacka Wyznawcy, od pierwszych niesporów do drugich niesporów i tam modły do Najwyższego, z głębokiej potrzeby serca, zanieść. Ten odpust, jak powinni sądzić, pełniej uzyskają, jeśli do tych modlitw dołączą jałmużny dla biednych sług Chrystusa i pobożne wspomnienie dla pomnożenia kultu bożego.

Dla poświadczenia tych rzeczy daliśmy niniejszy nasz dokument, opatrzony własnoręcznym naszym podpisem i zawieszeniem pieczęci. Wystawione w Piotrkowie, 12 marca Roku Pańskiego 1565, w szóstym roku pontyfikatu najświętszego pana naszego.

² Pokornych błagań.

[b. m.] 5 czerwca 1387

Bogusław z Oporowa i Chodowa, scholastyk łęczycki i kanonik gnieźnieński, funduje ołtarz św. Doroty w kościele dominikanów łęczyckich

Fundacja ołtarza w kościele klasztoru łęczyckiego.

W imię Świętej i Niepodzielnej Trójcy, szczęść Boże, amen.

Ponieważ, jak wiadomo, dary obficie płynące z przepelnionego niebiańską łaską, oczyszczającego źródła darów duchowych, udzielane z poświęconej Bogu hojności, tym obficie występują w sercach posiadających, im szerzej rozlewają się na wsparcie innych. Udzielanie tych darów, choćby należało się z powodu ogromu miłosierdzia wszystkim wiernym, tym jednak zasługa osobliwego roszczenia sobie i porządek miłosierdzia obficie przydaje owych darów, którzy osobliwej miłości i pobożności czynami zasłużyli sobie na wsparcie przez tego rodzaju siły duchowe.

Z tego powodu wypada wśród rzeczy godnych, istniejących publicznie, dzięki wiecznej pamięci o nich, złożyć pod opiekę pisma prawdziwe świadectwo o tym, że pan Bogusław, scholastyk łęczycki i kanonik Kościoła Gnieźnieńskiego, a także dziedzic oporowski i chodowski, wystawił i polecił wystawienie w naszym klasztorze łęczyckim Braci Kaznodziejów, jednego ołtarza dla św. Doroty, w lewym narożniku kościoła na chwałę Wszehmocnego Boga i Krzyża Świętego a także ku czci Przenajświętszej Maryi, Zawsze Dziewicy. Wniesiona przy tym została część więcej niż należna, gdyż mianowicie klasztorowi podarowane i przeznaczone zostały na wyposażenie i zapłatę jatka łożu tamże [tj. w Łęczycy], o wartości szesnastu grzywien groszy praskich i ogród z placem na przedmieściu tego miasta, o wartości czterech grzywien, w monecie praskiej.

My przeto, Ziemak, przeor, a także pozostali bracia wyżej wspomnianej wspólnoty, za specjalną zgodą naszego przełożonego, czcigodnego prowincjała Walentego, wychodzimy naprzeciw i pragniemy wynagrodzić nadzwyczajnie jego [tzn. Bogusława] ogromnej łaskowości i osobliwej hojności, którą, jak powiedziano wyżej, okazuje i z zapalem, jak wiadomo, okazywał względem nas i względem wspomnianej naszej wspólnoty. Dlatego też, zobowiązujemy się i naszych następców zobowiązaliśmy oraz niniejszym zobowiązujemy, przy tym ołtarzu, po wsze czasy nieodwołalnie i uroczyście odprawiać trzy msze święte. Zakonnicy będą musieli zatem śpiewać roraty o Świętej Dziewicy każdego dnia w czasie Adwentu, a w każdy piątek śpiewać lub czytać mszę o Świętym Krzyżu i za zmarłych, raz w miesiącu, związanym z rocznicą poświęcenia kościoła. Dwa razy w roku, mianowicie w okolicy uroczystości Zielonych Świąt i około święta św. Marcina wieczorem, jak jest w zwyczaju, dominikanie odprawią nabożeństwo wieczorne za zmarłych, a rankiem dwie lub trzy msze w intencji, wyżej wspomnianego pana i za dusze przodków jego, w intencji odpuszczenia grzechów i zbawienia.

Aby zaś to wszystko, o czym była mowa wyżej, otrzymało moc trwałości nakazujemy, żeby niniejszy dokument otrzymał znaczenie przez przywieszenie pieczęci, mianowicie pieczęci naszego przeora i naszego zakonu. Dane w wigilię Bożego Ciała, w Roku Pańskim 1387.

Łęczycza 21 marca 1476

Dominikanie łęczycy wydzierżawiają dożywotnio za roczny czynsz w wysokości pół grzywny Pawłowi Lechowi i jego żonie Marcie oraz ich dzieciom, mieszczanom łęczyckim, ogród, leżący poza miastem

W imię pańskie, amen!

Ja, Jan, przeor, Michał, podprzeor, Michał, kaznodzieja, Jakub Głasnowski, Wojciech, zakrystianin, Mikołaj Salwia, Szymon, kapłan, Jan, kapłan, Andrzej Liszek, Maciej Maszta, Maciej, kantor, Stanisław Sigmunt, kapłan, Eugeniusz, kantor, bracia łęczycykiej wspólnoty zakonu św. Dominika, za zgodą i wolą szczególną czcigodnego w Chrystusie przeora i pana pana Jakuba z Bydgoszczy, prowincjała naszego zakonu, oznajmiamy niniejszym pismem wszem i wobec, którym potrzeba, zarówno współczesnym jak i potomnym, że odbyliśmy naradę. Po wnikliwym rozważeniu postanowiliśmy na niej jednogłośnie, ze szczególnej woli całej naszej wspólnoty klasztoru łęczycykiego, że nasz ogród, wraz z domem przy tym ogrodzie, należącym do wspomnianej wspólnoty, położony poza murami Łęczycy, idąc w kierunku mostu, pomiędzy dwoma ogrodami naszymi, czyli naszej wspólnoty, użyczamy i niniejszym pismem użyczyliśmy Pawłowi Lechowi i jego żonie Marcie, mieszczanom łęczyckim, a także ich prawowitym dzieciom, które dał im Bóg Wszechmogący, za pół grzywny w zwyczajnej monecie, będącej w danym momencie w obiegu.

Czynimy to z pełnią praw i władzy oraz z należnościami i zyskami wszelkimi tak jak i sami objęliśmy i posiadaliśmy to, co objął Początek, na czas życia tychże dzieci, którzy zostali przez nich zrodzeni. Objęcie, trzymanie, korzystanie, posługiwanie się i niezakłócone posiadanie tegoż ogrodu wraz z domem, przez wyżej wymienionych będzie trwać przez całe życie wspomnianych Pawła i Marty, a także ich dzieci. Będą oni musieli każdego roku wypłacać nam albo naszym prawowitym następcom, czyli naszej wspólnotie łęczycykiej, powyższy czynsz za rzeczony ogród.

Paweł i Marta Lechowie, a także ich prawowite dzieci nie mogą, wspomnianego ogrodu, użyczonego im przez nas w ten sposób, sprzedać, wymienić ani w żaden inny sposób oddać w obce ręce, chyba, że zgodnie z powyższą umową.

Ponadto Paweł czy Marta, a także ich prawowite dzieci, są zobowiązane grodzić się i budować, czyli stawiać zabudowania na swój użytek, jak to będzie się wydawało korzystniejsze Pawłowi i na użytek Marty, i ich dzieci na własny koszt, nie uszczuplając wyznaczonego czynszu. Po śmierci rzeczonych Pawła i Marty oraz ich dzieci z prawego łoża, wspomniany ogród powinien zostać oddany zakonnikom i należeć ponownie do łęczycykiego klasztoru.

Na świadectwo niniejszej rzeczy na tym dokumencie zawieszona została nasza pieczęć. Działo się i zostało dane w klasztorze łęczyckim w czwartek przed Niedzielą Laetare Roku Pańskiego 1476, w obecności szlachetnych i opatrznych: wójta [puste miejsce] łęczycykiego, Kleofasa, burmistrza, Marcina Matoła, rajcy, Macieja z Pruszek, burgrabiego łęczycykiego, wiary i zaufania godnych świadków, obecnych przy sporządzaniu powyższej umowy.

Łęczycza 10 grudnia 1616

Kamil Jasiński, bakałarz teologii w klasztorze krakowskim, zostaje wybrany na przeora klasztoru dominikanów w Łęczycy

Wielce czcigodny Przeorat Prowincjalny.

Po pokornym poleceniu prosimy o łaskę Boga i ducha rady. Powołanie czcigodnego przeora Feliksa na godność przeora wspólnoty klasztoru chełmińskiego, pozostawiło nas i naszą wspólnotę łęczycką osieroconych, bez prawowitego przełożonego i nałożyło na nas zadanie możliwie prędkiego przydzielenia urzędu przeora. Z tego powodu postaraliśmy się ja, brat Jan Miłkowiuz, podprzeor i wikary tejże wspólnoty, aby ci, w których było interesie pojawienie się na elekcji, zostali wezwani na określony dzień, mianowicie na 10 grudnia.

Gdy ci wszyscy zostali zwołani i oznaczeni tegoż dnia, na zwyczajowy dźwięk dzwonka weszliśmy do Kapituły i uznany przez wszystkich w tym czasie i miejscu oświadczyłem, że ja nie chcę dopuścić do wykluczenia kogoś i nie chcę wykluczyć nikogo dopuszczanego, i tak pokornie uprosiwszy łaskę Ducha Świętego, którą oby byli prowadzeni synowie Boga, spośród innych nam przedłożonych, uznany został i przyjęty sposób procesowania, za pomocą obliczania głosów i kart wyborczych. Wykonawszy zatem wszystko, co podczas tego rodzaju wyborów należy i zwykło się najpierw wykonywać, ja wraz z dwoma zakonnikami tej reguły, dość dawno jej podległymi, podeszliśmy do stołu w obecności wszystkich i tam głosy co do jednego, na kartach do głosowania, odebraliśmy.

Po ich odebraniu i policzeniu, a także po otwarciu i na końcu po odczytaniu, i zapisaniu na kartce imion kandydatów oraz po policzeniu co do jednego, okazało się, że przez wszystkich jednomyślnie i zgodnie, bez głosu sprzeciwu, wielbny przeorem został wskazany na kartach do głosowania brat Kamil Jasiński, świętej teologii bakałarz klasztoru krakowskiego. Kiedy bowiem było nas pięciu, otrzymał pięć głosów. Wówczas ja, wraz ze wspomnianymi skrutatorami, wychodząc na środek kapituły i trzymając w rękach księgę naszych konstytucji, sformułowałem dekret w ten sposób: Ja, brat Jan Miłkowiuz, podprzeor konwentu łęczyckiego, w obecności elektorów, wybieram wielbnego ojca Kamila Jasińskiego, świętej teologii bakałarza klasztoru krakowskiego na przeora klasztoru łęczyckiego. I to w imię Boga Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

Skoro więc nasz wybór dokonał się zgodnie ze zwyczajem i dotyczy osoby obdarzonej zarówno prawymi obyczajami i pobożnością, jak i mądrością, i wiedzą, prosimy wielce czcigodny Przeorat Prowincjalny, aby był łaskaw ją uznać, zatwierdzić i nam udzielić, któremu nas i naszą wspólnotę powierzamy. Dane w Łęczycy, 10 grudnia Roku Pańskiego 1616.

Pokorni petenci waszego wielce wielbnego przeoratu.

Ja, brat Jan Baptysta Miłkowiuz, podprzeor i wikariusz, wspólnoty łęczyckiej we wszystkim tym uczestniczyłem i poświadczam własnoręcznie, że tak się rzeczy miały.

Ja, brat Augustyn, pierwszy skrutator, własnoręcznie potwierdzam, że tak się rzeczy miały.

Ja, brat Piotr Felicis, drugi skrutator, własnoręcznie potwierdzam, że tak się rzeczy miały.

Zarys dziejów łączyckiego konwentu dominikańskiego

1. Zakon Braci Kaznodziejów: powstanie, misja, organizacja

Na przełomie 1216 i 1217 r. (22 grudnia i 21 stycznia) papież Honoriusz III wydał dwie bulle, zatwierdzające powstanie Zakonu Braci Kaznodziejów, *Ordo Fratrum Praedicatorum*, zwanego – od imienia jego założyciela św. Dominika Guzman – dominikańskim¹. Podstawowym zadaniem dominikanów było życie na wzór Apostołów, „<<[...] którzy bez złota, srebra i pieniędzy głosili Królestwo Boże>>”². Dlatego też bracia podjęli decyzję o nie posiadaniu żadnych stałych dochodów ani dóbr i o głoszeniu Ewangelii po całym świecie (apostolstwo powszechne realizowane poprzez kaznodziejstwo), utrzymując się jedynie z jałmużny uzyskanej od wiernych, którą musieli dzielić się z innymi współbraćmi (dominikanie stali się pierwszym, obok franciszkanów, zakonem żebrzącym – mendykantckim)³. „Zapalać słowem Bożym cały świat – to jest właśnie ideał dominikański”⁴. Temu celowi miało być wszystko podporządkowane, a przede wszystkim nauka, gdyż Bracia Kaznodzieje mieli działać słowem i przykładem⁵.

Dominikanie przyjęli regułę św. Augustyna i w latach 1216-1228 opracowali Konstytucje zakonne, oparte na ustawach norbertanów (premonstratensów)⁶. „Reguła św. Augustyna jest dokładnym zebraniem obowiązków ogólnych życia zakonnego”⁷. Wg niej zakonnicy powinni zachować wspólnotę dóbr, ćwiczyć się w modlitwie, zachować czystość, prowadzić życie umartwione, słuchać swoich przełożonych, a przede wszystkim ćwiczyć się bezustannie w miłości Boga i bliźniego⁸. *Konstytucje* określają ramy organizacyjne zakonu i regulują

¹ W. A. Hinnebusch, *Dominikanie – krótki zarys dziejów*, [w:] *Dominikanie. Szkice z dziejów zakonu*, red. M. A. Babraj, Poznań 1986, s. 91; J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy na Śląsku w XIII-XIV wieku*, Lublin 1956, s. 11.

² F. D. Boespflug, *Życie zakonne Braci kaznodziejów*, [w:] *Dominikanie. Szkice z dziejów zakonu*, red. M. A. Babraj, Poznań 1986, s. 36; J. Salij, *Duchowość dominikańska*, [w:] *Dominikanie. Szkice z dziejów zakonu*, red. M. A. Babraj, Poznań 1986, s. 25.

³ J. Salij, op. cit., s. 25; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 97; J. Kłoczowski, op. cit., s. 11, 14; F. D. Boespflug, op. cit., s. 47; z upływem czasu następowały jednak zmiany w zasadzie pełnego ubóstwa w zakonie.

⁴ J. Salij, op. cit., s. 29.

⁵ J. Kłoczowski, op. cit., s. 13.

⁶ W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 91, 100; J. Kłoczowski, op. cit., s. 12; współczesna historiografia wyróżnia trzy teksty pretendujące do miana reguły św. Augustyna. Są to:

1. tekst, traktowany od XII-XIII wieku jako *Regula sancti Augustini*;

2. *List Augustyna nr 211*, przeznaczony dla zespołu mniszek w Hipponie i zawierający wezwania do życia w ubóstwie, jedności i miłości braterskiej;

3. tekst *O porządku klasztoru – De ordine monasterii*, składający się z 10 krótkich artykułów, zawierających praktyczne wskazówki porządkowe dla zespołu mnichów;

pierwszy w pełni zachowany tekst Konstytucji pochodzi z czasów Rajmunda z Penafort i dzieli się na dwie części, zwane dystynkcjami: pierwsza określa życie i obowiązki zakonników w obrębie klasztoru, druga natomiast ramy organizacyjne zakonu (J. Kłoczowski, *Wspólnoty chrześcijańskie. Grupy życia wspólnego w chrześcijaństwie zachodnim od starożytności do XV wieku*, Kraków 1964, s. 82; idem, *U źródeł polskiej demokracji: demokracja dominikańska*, [w:] *Biedni i bogaci. Studia z dziejów społeczeństwa i kultury ofiarowane Bronisławowi Geremkowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, Warszawa 1992, s. 192-193).

⁷ L. Wołek, *Studia z dziejów Zakonu Kaznodziejskiego w Polsce w XIII w.*, „Pamiętnik Historyczno-Prawny”, t. VIII, z. 2, 1929, s. 13.

⁸ *Ibidem*, s. 13.

życie jego członków⁹. „Różne elementy życia kanonicznego i mniszego w połączeniu ze współczesnym prawem i dekretami Kościoła dały w wyniku całość tak zwartą i oryginalną, że stała się ona wzorem dla organizacji wszystkich bez wyjątku zakonów żebraczych”¹⁰.

Generalnie Zakon Braci Kaznodziejów był zakonem kanoników regularnych (z tytułu kanoników zrezygnowali w połowie XIII w.). Ale w jego wewnętrznej organizacji pojawiły się elementy, które nie występowały w zgromadzeniach kanonicznych, czy też mniejszych poprzednich wieków¹¹.

Najwyższą władzą wykonawczą, prawodawczą i sądowniczą w zakonie stanowiła kapituła generalna, która odbywała się co roku. Tworzyli ją wybrani przez prowincję (po jednym z każdej) specjaliści delegaci-*definitores*, wybierani spośród najwybitniejszych jej przedstawicieli. Każdemu z nich towarzyszył *socius* z prawem zastępstwa, gdyby z jakichś powodów definitore nie mógł pojawić się na kapitule. Delegaci prowincji obradowali kolejno przez dwa lata, natomiast w trzecim roku kapitułę generalną stanowili prowincjałowie, którzy także towarzyszyli *socius*, wybierani przez kapitułę prowincjalną. Każdy z uczestników kapituły generalnej miał prawo głosu przy podejmowaniu decyzji. Obowiązywała zasada większości głosów, ale w przypadku ich równomiernego rozłożenia się przeważała decyzja generała zakonu. Postanowienia kapituły generalnej stawały się prawem dopiero, gdy przyjęte zostały przez trzy kolejne posiedzenia. W przypadkach szczególnie pilnych zwoływano nadzwyczajną kapitułę generalną złożoną z prowincjałów i po dwóch przedstawicieli wybranych z każdej prowincji¹².

Kapitułę generalną przewodniczył generał zakonu (*magister generalis*), jako pierwszy spośród równych, realizujący pełnię władzy wykonawczej, któremu podlegały wszystkie klasztory. Na jego ręce – bezpośrednio lub przez zastępców – bracia składali przysięgę posłuszeństwa. Był on wybierany na specjalnej kapitule generalnej wyborczej przez prowincjałów i po dwóch przedstawicieli każdej prowincji specjalnie w tym celu wybranych. Generał podlegał prawom zakonu, chociaż mógł dokonywać interpretacji konstytucji, a nawet w wyjątkowych sytuacjach zawieszać postanowienia kapituły. Był jednak za swoje decyzje odpowiedzialny przed kapitułą generalną, która mogła go napominać, karać, a nawet usuwać bez możliwości apelacji z jego strony¹³.

Pod względem administracyjnym *Ordo Fratrum Praedicatorum* dzielił się na prowincje, złożone z klasztorów i zarządzane przez prowincjała (*prior provincialis*) i kapitułę prowincjalną. Tę ostatnią tworzyli przeorowie samodzielnych konwentów, wraz z wybranymi w tych klasztorach *sociuszami* (po jednym z każdego) oraz kaznodzieje generalni i mistrzowie teologii. Prawo podejmowania decyzji na kapitule prowincjalnej mieli członkowie specjalnej komisji składającej się z prowincjała i czterech wybranych definitorów. W czasie obrad komisji obowiązywała zasada większości głosów, a w przypadku ich równomiernego rozkładu decyzja należała do prowincjała. Postanowienia kapituły prowincjalnej nie musiały posiadać aprobaty generała zakonu, który jedynie domagał się wglądu w akta kapituły dla orientacji i kontroli. W okresie średniowiecza kapituły prowincjalne odbywały się co roku¹⁴.

⁹ W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 91; J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 120; idem, *U źródeł...*, s. 192-193; J. Wiesiołowski, *Dominikanie w miastach wielkopolskich w okresie średniowiecza*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1272*, red. J. Kłoczowski, t. I, Warszawa 1975, s. 245.

¹⁰ J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 11.

¹¹ Ibidem, s. 12, 14; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 91; L. Wolek, op. cit., s. 14.

¹² J. Kłoczowski, *U źródeł...*, s. 193, 194, 196; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 95; pierwsze głosowanie nazywano *inchoatio* (początek), drugie *approbatio* (zatwierdzenie), a trzecie, ostateczne *confirmatio* (potwierdzenie) – R. Kubicki, *Środowisko dominikanów kontry pruskiej od XIII do połowy XVI wieku*, Gdańsk 2007, s. 59.

¹³ J. Kłoczowski, *U źródeł...*, s. 194, 196; idem, *Zakon Braci Kaznodziejów w Polsce 1222-1972. Zarys dziejów*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972*, red. J. Kłoczowski, t. I, Warszawa 1975, s. 23; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 95; J. Salij, op. cit., s. 29.

¹⁴ J. Wiesiołowski, op. cit., s. 242; J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 12; idem, *U źródeł...*, s. 194-195; idem, *Zakon...*, s. 23; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 99-100.

Prowincjał wybierany był przez specjalną kapitułę prowincjalną, w której zasiadali przeorzy i po dwóch delegatów-elektorów z każdego konwentu. Jego wybór zatwierdzany był przez kapitułę generalną. Prowincjał odpowiadał przed kapitułą prowincjalną, a jej definityrzy mieli prawo napominania go a nawet zawieszania, ale decyzja ta zostawała zawsze poddana pod osąd najbliższej kapituły generalnej¹⁵.

Prowincje podzielone były na kontrakty – okręgi odpowiadające w zasadzie rejonom politycznym czy geograficznym. Nie miały one jednak własnej autonomii. Na ich czele stali wikariusze prowincjalni, mianowani przez prowincjała w porozumieniu z kapitułą prowincjalną i posiadający z ramienia tego prowincjała pełnię władzy zwierzchniej nad poddanymi sobie konwentami¹⁶.

Każdą kontraktę tworzyły poszczególne konwenty-klasztory (z łac. *convenire* – razem przychodzić), które były najmniejszymi ale zarazem najważniejszymi jednostkami administracyjnymi i terytorialnymi Zakonu Braci Kaznodziejów, rządzącymi się własnymi prawami i posiadającymi przywileje i obowiązki. Samodzielny, w pełni autonomiczny konwent (posiadający przede wszystkim prawo wyboru własnego przełożonego i mogący wysłać swoich przedstawicieli na kapitułę prowincjalną) musiał jednak liczyć co najmniej 12 zakonników, tyłu ilu było Apostołów (w prowincji polskiej od 1539 r. tylko 6)¹⁷. Kościół i klasztor dominikański tworzyły „[...] prawną i organiczną całość pod jednym wezwaniem”¹⁸.

Na czele każdego klasztoru stał przeor (*prior*), wybierany przez kapitułę konwentualną, składającą się ze wszystkich członków konwentu żyjących w nim co najmniej rok (później dłużej niż cztery lata) od profesji, i był przed nią odpowiedzialny. Musiał z nią współpracować i z bardziej doświadczonymi braćmi (*consiliarii*), spośród których dobierał sobie zastępcę – podprzeora (*subprior*). Przeor reprezentował konwent na zewnątrz wobec władz zwierzchnich własnego zgromadzenia oraz przed lokalną władzą kościelną i świecką. Dbał także o dyscyplinę wśród swoich zakonników, o formy sprawowania kultu, nadzorował administrację i prowadzone w klasztorze nauczanie. Przeora zatwierdzał prowincjał, ale do końca XIII w. to kapituła konwentualna mogła go odwołać. Później przeorów odwoływały kapituły prowincjalne, ale konwenty musiały natychmiast przystępować do wyboru nowego. W czasie *vacatu* na stanowisko przeora funkcję tę spełniał podprzeor¹⁹.

Kapituła prowincjalna z 1565 r., która odbyła się w Łowiczu, przyjmując uchwałę Soboru Trydenckiego dotyczącą zakonów, określiła szczegółowo proceder przeprowadzania wyborów przełożonych dominikańskich, kładąc duży nacisk na ich wolność i tajność²⁰. Dzięki zachowanej kopii sprawozdania z wyborów przeora w konwencie łączycyckim z dnia 10 XII 1616 r. można odtworzyć ich przebieg. W określonym dniu, czyli 10 grudnia, zebraли się elektorzy-członkowie kapituły klasztornej, wezwani przez podprzeora (Jana Miłkowiusa). Na dźwięk dzwonka zgromadzili się w sali posiedzeń kapituły i po modlitwie do Ducha Świętego na specjalnych kartach do głosowania wypisali imiona i nazwiska swoich kandydatów na przeora (w myśl postanowień kapituły łowickiej z 1565 r. mogło być ich tylko trzech²¹). Kartki wyborcze zostały następnie zebrane przez, przewodniczącągo kapitule elekcyjnej, podprzeora i dwóch innych braci, od dawna już będących zakonni-

¹⁵ J. Kłoczowski, *U źródeł...*, s. 194-195.

¹⁶ Idem, *Dominikanie polscy...*, s. 18.

¹⁷ W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 100; F. D. Boespflug, op. cit., s. 38; J. Wiesiołowski, op. cit., s. 242; J. Kłoczowski, *Zakon...*, s. 22, 60; ACGOP, vol. IV, s. 282.

¹⁸ J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 118.

¹⁹ J. Kłoczowski, *U źródeł...*, s. 194; idem, *Dominikanie polscy...*, s. 123; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 100; R. Kubicki, op. cit., s. 63.

²⁰ ACPPOP, vol. I, s. 362-363; J. Kłoczowski, *Dominikanie prowincji polskiej w okresie reform trydenckich*, [w:] *Zagadnienia kultury chrześcijańskiej*, Lublin 1973, s. 434; idem, *Polska prowincja dominikańska w średniowieczu i Rzeczypospolitej Obojga (Wielu) Narodów. Studia nad historią dominikanów w Polsce*, t. V, Warszawa 2008, s. 358.

²¹ ACPPOP, vol. I, s. 362.

kami. Policzyli oni głosy oddane na poszczególnych kandydatów, a wybrany został ten, który uzyskał ich najwięcej (Kamil Jasiński, wybrany jednomyślnie). Wynik wyborów został następnie zadekretowany, a prowincjała poproszono o jego zatwierdzenie²².

Do kompetencji przeora należało między innymi regularne zwoływanie kapituł konwentalnych i przewodniczenie im, mianowanie, oprócz podprzeora, także innych zakonników sprawujących różne urzędy klasztorne. Przełożony konwentu miał prawo również udzielania dyspens od przepisów konstytucyjnych, jeśli stały na przeszkodzie działalności kaznodziej-skiej i wymogom studiów²³. Wg Humberta de Romanis „<<obowiązkiem przeora jest badać, jak różna, zarówno od wewnątrz, jak od zewnątrz, bywa sytuacja, zdrowie oraz dyspozycje braci. Niech się dostosuje, na ile rozum i religia pozwala do dyspozycji każdego z nich; i niech znosi (byle bez grzechu) słabości i wady drugich, zarówno moralne jak cielesne>>”²⁴. Przełożony „<<[...] szukając woli Bożej i dobra wspólnoty, niech się nie uważa za szczęśliwego, dlatego że panuje swą władzą, lecz że służy w miłości. Niech się stara o to, żeby w sposób wolny spełniano swoje zadania, a nie żeby mu w sposób niewolniczy podlegano>>”²⁵.

Do personelu zarządzającego zaliczali się także zakonnicy sprawujący pieczę nad majątkiem konwentu oraz kontrolę nad działaniami zakonników, którym powierzone były sprawy finansowe klasztoru. Byli to depozytariusze (*depositarii*). Sprawy gospodarcze klasztoru leżały w gestii zarządcy-prokuratora (*domus procurator*), który zarządzał jego dochodami i wydatkami oraz nadzorował kuchnię, piwnice, hospicjum i dom gościnny. W sprawach prawnych konwentowi doradzał syndyk (*sindicus*), który wspólnie z prokuratorem i zakrystianem składał przed przeorem sprawozdania. Sprawami finansowymi klasztoru zajmowali się także świeccy zarządcy – wityrcy²⁶.

Oddzielną grupę, związaną węzłem prawnym z klasztorem, stanowili ludzie zwani *familiares*²⁷.

W Zakonie Braci Kaznodziejów zrezygnowano zatem z zasady dożywotności urzędów. Przełożeni byli wybierani przez zainteresowane wspólnoty i w ważniejszych decyzjach zostali uzależnieni od swoich kapituł na poszczególnych szczeblach administracyjnych. Istniał system kontroli władzy, któremu podlegali wszyscy przełożeni na czele z generałem²⁸.

Każdy konwent posiadał własny okręg (zwany czasami *predicatio*) – terytorium, w obrębie którego dominikanie z danego klasztoru mogli prowadzić działalność duszpasterską – kazania, spowiadanie wiernych i udzielanie (do pewnego momentu Komunii Świętej, sakramentów Namaszczenia Chorych i Małżeństwa - a także przeprowadzać kwestę. Okręgi dzielono na mniejsze części zwane *limitami*, które powierzano opiece doświadczonego kaznodziei-*limitera*. Kwestę zbierali natomiast kwestarze (*terminarii*). Wyjście poza okręg klasztorny wymagało specjalnej zgody przełożonego konwentu, uzasadnionej na piśmie. Jedynie bracia starsi wiekiem i szczególnie zasłużeni mogli otrzymywać stałe przepustki na swobodne przekraczanie granic swojego terytorium. Nie przestrzeganie tych przepisów groziło surowymi konsekwencjami²⁹.

²² Zob. nr 34.

²³ J. Salij, op. cit., s. 22; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 96; F. D. Boespflug, op. cit., s. 39.

²⁴ J. Salij, op. cit., s. 22.

²⁵ Ibidem, s. 22-23.

²⁶ R. Kubicki, op. cit., s. 63-64.

²⁷ Ibidem, s. 66.

²⁸ J. Salij, op. cit., s. 24.

²⁹ J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 86-88; idem, *Średniowieczne okręgi klasztorne dominikanów mazowieckich*, [w:] *Kultura staropolska - kultura europejska: prace ofiarowane Januszowi Tazbirowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Warszawa 1997, s. 149, 151, 152, 153; idem, *Dominikanie prowincji...*, s. 56, 57, 58; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 121-122; J. Kłoczowski, *Jak badać historię dominikanów w Polsce przedrozbiorowej? Trochę uwag i obserwacji co do znaczenia i programu badań oraz ich miejsca w historiografii polskiej*, [w:] *Dzieje dominikanów w Polsce XIII-XVIII wiek. Historiografia i warsztat badawczy historyka*, Lublin 2006, s. 15.

Konstytucje dominikańskie (akapit 19.) ściśle określały rodzaj i kolor habitu zakonnego. Musiał on być wykonany tylko i wyłącznie z wełny. Składał się z białej tuniki, skórnego pasa, białego szkaplerza, białego kaptura z szerokim brzegiem, układającym się na ramionach jak pelerynka, a także z czarnego płaszcza z kapturem. Kolor biały i czarny habitu Braci Kaznodziejów zostały ustanowione na pamiątkę czystości i boleści Matki Bożej i powinny być znakiem czystego i pokutniczego życia dominikanina³⁰.

Za ubrania zakonników, pościel i warsztat pracujący na rzecz członków konwentu, domu gościnnego i szpitala odpowiadał w klasztorze vestiarus, któremu podlegali krawcy (*sartores*) i szewcy (*sutores*)³¹.

Pierwotny herb Zakonu Dominikańskiego wyglądał następująco: biało-czarna tarcza, obrazująca narzucony na habit czarny płaszcz, pod którym znajdował się pies św. Dominika z gorejącą pochodnią w pysku – symbol wierności i czujności – stojący na książce, jedną łapą opierający się na kuli ziemskiej³². W XV w. braciom przybył jeszcze jeden herb: krzyż liliowy na ośmiodzielnym, biało-czerwonym polu³³.

2. Klasztor dominikański w Łęczycy

Do Polski, konkretnie do Krakowa, Bracia Kaznodzieje przybyli po raz pierwszy w 1222 r. W latach 1225-1228 utworzono polską prowincję dominikańską, obejmującą wówczas ziemie polskie, wraz z Pomorzem Zachodnim oraz Czechy z Morawami. W 1301 r. została ona podzielona na dwie osobne: polską i czeską. Ta pierwsza w okresie średniowiecza i w XVI w. dzieliła się na 8 kontrakt: małopolską, wielkopolską, mazowiecką, pruską, kaszubską, śląską, litewską i ruską³⁴.

W średniowieczu i pierwszej połowie XVI w. w skład kontraktu wielkopolskiej wchodził również łęczycki konwent dominikański, który od 1556 r. należał do kontraktu mazowieckiej³⁵. Dysponując obecnymi źródłami dotyczącymi łęczyckiego klasztoru nie można precyzyjnie ustalić daty jego powstania³⁶. Dawni kronikarze i historycy uważali, iż fundatorem konwentu dominikańskiego w Łęczycy był król Kazimierz Wielki. Podawali przy tym różne daty jego utworzenia: F. Nowowiejski w 1341 r., A. Bzowski, a za nim S. Barącz, w 1370 r. Natomiast W. Teleżyński, M. Rawicz-Witanowski i M. Siejkowski nie wymienia-

³⁰ M. Borkowska, *Klasztory dominikańskie w Górze Kalwarii*, Góra Kalwaria 1997, s. 70; P. P. Gach, *Habity zakonne w średniowieczu. Zarys problematyki*, [w:] *Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski*, red. A. Pobóg-Lenartowicz, M. Derwich, Opole-Wrocław 1995, s. 502.

³¹ R. Kubicki, op. cit., s. 65.

³² W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 166.

³³ A. Grzybowski, *Wczesnogotycki kościół i klasztor dominikański w Sieradzu*, Warszawa 1979, s. 124.

³⁴ ACPPOP, vol. I, s. XII; J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 17, 19; idem, *Zakon Braci Kaznodziejów...*, s. 26-27; J. Wiesiołowski, op. cit., s. 200; P. Kielar, *Początki zakonu dominikańskiego w Polsce*, NP, t. XXXIX, 1973, s. 42-43, 57; R. Rosin, *Dzieje miasta do końca XVI w. Część Pierwsza*, [w:] *Łęczycza. Monografia miasta do 1990 roku*, red. R. Rosin, Łęczycza 2001, s. 150-151; T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] *Łęczycza. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Supplement do monografii miasta*, red. J. Szymczak, Łęczycza-Łódź 2003, s. 98.

³⁵ ACPPOP, vol. I, s. 335.

³⁶ Proces fundacji obejmował:

1. przybycie braci do danej miejscowości
2. zapewnienie im przez miejscowe czynniki warunków w zakresie:
 - a) autonomii i uprawnień duszpasterskich (biskup)
 - b) kościoła i siedziby (fundator)
3. zaakceptowanie miejsca przez kapitułę prowincjalną
4. pozwolenie kapituły generalnej
5. pozwolenie Stolicy Apostolskiej (od 1298 r.)
6. utworzenie konwentu przez kapitułę prowincjalną
7. budowę lub przebudowę kompleksu kościelno-klasztornego (J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 47-48).

li żadnej konkretnej daty, ale za twórcę łączyckiego klasztoru również uznawali Kazimierza Wielkiego; M. Siejkowski podał, iż nastąpiło to po fundacji piotrkowskiej³⁷.

Jednak wg wiarogodnej tzw. *Listy klasztorów dominikańskich* Bernarda Guidonis, jednego z najsłynniejszych inkwizytorów średniowiecznych, pochodzącej z 1304 r., konwent łączycki powstał zaraz po fundacji toruńskiej, a tuż przed fundacją we Wronkach³⁸. Klasztor w Toruniu został założony w połowie lat sześćdziesiątych XIII w., natomiast wronski był dziełem Przemysła II, który ufundował go w 1279 r.³⁹ J. Kłoczowski i J. Wiesiołowski, a za nimi inni, opierając się na tym źródle, doszli do wniosku, iż klasztor dominikanów w Łęczycy był wspólnym dziełem Władysława Łokietka i jego brata Kazimierza II, którzy w latach 1275-1288 panowali razem w Łęczycy i na Kujawach brzeskich⁴⁰. T. Lalik, opierając się na dokumencie Władysława Łokietka z 14 XII 1297 r. uznał, że twórcą miejscowego klasztoru był Kazimierz Konradowicz⁴¹. Odczytał on jednak słowo *frater* jako *pater* i stąd błędnie wnioskuje. Należy zatem sprecyzować datę powstania łączyckiego konwentu Braci Kaznodziejów na lata 1275-1279, chociaż J. Kłoczowski nie wyklucza także możliwości zapoczątkowania fundacji jeszcze przez Leszka Czarnego, panującego w Łęczycy na początku lat sześćdziesiątych XIII w.⁴² J. Wiesiołowski uważa z kolei, że możliwe jest, iż jeszcze za regencji Eufrozyny (1267-1275), matki Łokietka i Kazimierza II lub nawet za panowania ich ojca Kazimierza I Konradowicza rozpoczęto rozmowy z dominikanami w celu ich ewentualnego osiedlenia się w Łęczycy⁴³. L. Kajzer natomiast twierdzi, iż konwent łączycki mógł powstać w latach osiemdziesiątych trzynastego stulecia⁴⁴.

Klasztor łączycki z całą pewnością zaczął działać przed 14 XII 1297 r. Wówczas to Władysław Łokietek wystawił, wspomniany wyżej, dokument dla miejscowych Braci Kaznodziejów⁴⁵.

Wiele trudności sprawiło badaczom ustalenie wezwania miejscowego konwentu. M. Siejkowski uważał, że był to św. Jacek Odrowąż, ale już S. Barącz zauważył, że było to niemożliwe, gdyż Jacek został kanonizowany w 1594 r. i dopiero od tego momentu można było stawiać kościoły pod jego wezwaniem⁴⁶. F. Nowowiejski podał, że patronem łączyckiego klasztoru był św. Stanisław, Biskup i Męczennik⁴⁷. S. Barącz, a za nim M. Ra-

³⁷ *Kronika krakowska*, [w:] Wybór kronik średniowiecznych, opr. A. Jelicz, Warszawa 1979, s. 102; A. Bzowski, *Propago Divi Hyacinthi Thaumaturgi Poloniae seu de rebus praeclare gestis in provincia Poloniae Ordinis Praedicatorum*, Venetii 1606, s. 7; M. Siejkowski, *Dni roczne świętych, błogostawionych zakonu kaznodziejskiego także z opisaniem kościołów i klasztorów Prowincji Polskiej*, Kraków 1743, ark. 7; F. Nowowiejski, *Phaenix decoris et ornamenti provinciae Poloniae s. ordinis Praedicatorum d. Hyacinthus Odrovansius redivivus*, Posnaniae 1752, s. 238; BK. W. Teleżyński, *De rebus provinciae Poloniae S. Hyacinthi Ordinis Praedicatorum*, rkps. 93 IF. 93; S. Barącz, *Rys dziejów Zakonu Kaznodziejskiego w Polsce*, t. II, Lwów 1861, s. 314, p. 425; M. Rawicz-Witanowski, *Monografia Łęczycy*, Kraków 1898, s. 29-30, 118.

³⁸ J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 289; Bernard Guidonis wymieniał klasztory Braci Kaznodziejów w poszczególnych prowincjach zakonu w kolejności chronologicznej (ibidem, s. 288-290).

³⁹ Ibidem, s. 301, 302; J. Wiesiołowski, op. cit., s. 208.

⁴⁰ J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 302; J. Wiesiołowski, op. cit., s. 208; R. Rosin, op. cit., s. 151; T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 98.

⁴¹ T. Lalik, *Stare miasto w Łęczycy. Przemiany w okresie poprzedzającym lokację - schyłek XII i początek XIII wieku*, KHKM, R. IV, 1956, nr 4, s. 676, p. 238.

⁴² J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 302.

⁴³ J. Wiesiołowski, op. cit., s. 208.

⁴⁴ L. Kajzer, *Z badań Kościoła w Łęczycy i Sieradzkim w średniowieczu*, [w:] *Ingenio et humilitate. Studia z dziejów zakonu cystersów i Kościoła na ziemiach polskich dedykowane Ojcu Opatowi dr. Eustachemu Gerardowi Kocikowi OCist*, red. A. M. Wyrwa, Poznań-Katowice-Wąchock 2007, s. 509.

⁴⁵ Zob., nr 9; MK, ks. XLVIII, s. 575; MRPS, cz. IV, vol. 2, nr 16785; K. Maleczyński, *Kilkanaście dokumentów Władysława Łokietka z lat 1296-1320*, SŻ, t. VI, 1961, nr 3; *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1628-1632*, cz. III: *Województwo łączyckie, brzesko-kujawskie i ziemia dobrzyńska*, wyd. Z. Guldon, Bydgoszcz 1967, s. 8.

⁴⁶ M. Siejkowski, op. cit., ark. 7; S. Barącz, op. cit., s. 314, p. 425; T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 99; R. Rosin, op. cit., s. 151; jeśli rzeczywiście św. Jacek został patronem łączyckich dominikanów, to mogło nastąpić to dopiero po 1616 r., kiedy odbudowano klasztor i kościół po kolejnym wielkim pożarze.

⁴⁷ F. Nowowiejski, op. cit., s. 238.

wicz-Witanowski i J. Kłoczowski, wymienili św. Dominika, ale i jego odrzucono, gdyż był patronem całego Zakonu Braci Kaznodziejów⁴⁸.

Większość współczesnych historyków uważa, iż kościół i klasztor dominikański w Łęczycy nosiły wezwanie św. Doroty (Kapadockiej) Męczennicy i św. Stanisława Biskupa i Męczennika⁴⁹. Świadczą o tym informacje źródłowe z XV i XVI w.: 7 VI 1404 r., - św. Dorota i św. Stanisław, 30 VII 1413 r. - św. Dorota, 11 V 1441 r. - św. Dorota i św. Stanisław, 11 XII 1462 r. - św. Dorota i św. Stanisław, 29 XII 1530 r. - św. Dorota, 29 X 1532 - św. Dorota, 26 IV 1538 r. - św. Dorota, 12 III 1565 r. - św. Dorota i św. Stanisław⁵⁰. Przemawia za tym również fakt, iż pierwsze pokolenia polskich Braci Kaznodziejów (wówczas to przecież został założony łeczycki konwent) były głównymi propagatorami kultu św. Stanisława, a co za tym idzie ten święty był bardzo popularnym patronem ich kościołów w Polsce⁵¹. W *Lites* pod 1338 r. znajduje się wzmianka, iż kościół dominikanów w Łęczycy nosił wezwanie św. Jana Chrzciciela⁵². Na tej podstawie T. Stolarczyk wysnuł wniosek, że pomiędzy 1338 a 1404 r. nastąpiła zmiana wezwania. Mogło to nastąpić jedynie po ponownej konsekracji kościoła, spowodowanej prawdopodobnie gruntowną przebudową, wręcz wybudowaniem nowego zespołu dominikańskiego⁵³.

Dominikański kompleks klasztorno-kościelny w Łęczycy został wybudowany w północno-wschodnim narożniku miasta lokacyjnego⁵⁴. Zdaniem J. Widawskiego pierwotny klasztor, powstały jak wykazano wyżej pod koniec XIII w., był przyległy od południa do kościoła zakonnego⁵⁵. Nie wiadomo czy był on od samego początku, czyli od erekcji, murowany czy też nieco później na miejscu drewnianego powstał ceglany, ale zważywszy na to, że dominikanie mieli znaczny udział w rozpowszechnieniu w Polsce budownictwa z cegły, ich budowla była zapewne najstarszą murowaną w Łęczycy⁵⁶. Nie wiadomo też, czy był parterowy czy piętrowy⁵⁷. Ten pierwszy budynek klasztorny łeczyckich Braci Kaznodziejów uległ całkowitemu zniszczeniu prawdopodobnie w czasie pożaru w 1616 r. i wówczas wybudowano nowe, północne skrzydło, dokąd przeniesiono zakonników⁵⁸.

⁴⁸ S. Barącz, op. cit., s. 134-135; M. Rawicz-Witanowski, op. cit., s. 118-119; J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 301; T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 99.

⁴⁹ R. Rosin, op. cit., s. 151; T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 99; W. Rozynkowski, *Kierunki badań nad dominikanami w Polsce*, [w:] *Dzieje dominikanów w Polsce XIII-XVIII wiek*. Historiografia i warsztat badawczy historyka, Lublin 2006, s. 79.

⁵⁰ Zobacz nr 10, 13, 14, 15, 16, 26, 27.

⁵¹ W. Rozynkowski, *Święci patronowie kościoła dominikanów w Gdańsku – wokół średniowiecznych wezwań dominikańskich w Polsce*, [w:] *Dominikanie. Gdańsk - Polska - Europa*, red. D. A. Dekarński, A. Gołębniak, M. Grubka, Gdańsk-Pelplin 2003, s. 237; J. Kłoczowski, *Jak badać historię dominikanów...*, s. 21-22.

⁵² *Lites ac res gestae inter Polonos Ordinemque Cruciferorum*, wyd. 2, t. I, Poznań 1890, s. 73.

⁵³ H. Jaworowski, T. Stolarczyk, *Kierunki rewitalizacji obszaru miasta lokacyjnego w Łęczycy – temat priorytetowy: rewitalizacja zespołu poddominikańskiego*, [w:] *XXX-lecie Łeczyckiego Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego. Przyszłość dla przyszłości. Rewitalizacja Zabytków Łeczyckiego*, Łęczycza 2007, s. 82.

⁵⁴ J. Widawski, *Średniowieczne zabytki Łęczycy i możliwości ich rewaloryzacji*, [w:] *Środowisko naturalne i historyczne Łęczycy, jego przemiany i kierunki rozwoju*. Sesja naukowa. Łęczycza, dnia 26 i 27 marca 1979 roku, Łęczycza 1987, s. 57; klasztory dominikańskie musiały być wg przepisów zakonnych budowane tylko w dzielnicach ubogich i dlatego stawiano je wewnątrz murów miejskich, ale na terenach przylegających do nich, gdyż tam właśnie mieszkało zwykle pospólstwo i ziemia była najtańsza. Klasztory prowadziły samodzielnie działalność budowlaną. Korzystały przy tym z pomocy mistrzów budowlanych. W konwencie za sprawy budowlane odpowiadał *praefectus operum*, któremu pomagali nowicjusze (J. Wiesiołowski, op. cit., s. 216; W. Krasowski, *Dzieje budownictwa i architektury na ziemiach Polski, t. II.: Budownictwo i architektura w warunkach rozwoju wielkiej własności ziemskiej (XIII w.-trzecia ćwierć XIV w.)*, Warszawa 1990, s. 68; R. Kubicki, op. cit., s. 65).

⁵⁵ J. Widawski, op. cit., s. 57.

⁵⁶ T. Poklewski, *Architektura na tle rozwoju przestrzennego miasta*, cz. I: *Wiek XIV-XVI*, [w:] *Łęczycza. Monografia miasta do 1990 roku*, red. R. Rosin, Łęczycza 2001, s. 666-667, 673-674; Z. Gołubiewowa, *Architektura dominikańska XIII w. w Polsce*, NP, t. XXIX, 1973, s. 209.

⁵⁷ Północne skrzydło klasztorne miało dwie kondygnacje (H. Jaworowski, T. Stolarczyk, op. cit., s. 87).

⁵⁸ *Ibidem*, s. 87.

Nie zachował się również pierwotny kościół łączyckich dominikanów. Został on zapewne doszczętnie zniszczony w czasie najazdu Bartosza Wezenborga w 1384 r. Na jego miejscu powstał nowy, którego relikw – fragment prezbiterium – można obserwować jeszcze dzisiaj⁵⁹. Bryła tego kościoła obejmowała wspomniane prezbiterium oraz nawę lub też dwie z kruchtą od strony zachodniej i z dostawioną do środkowego przęsła prezbiterium szesnastowieczną kaplicą (pod wezwaniem św. Dominika) od strony południowej. Zapewne w kościele, zgodnie z przepisami dominikańskimi, chór zakonny oddzielony był od nawy prostą ścianą⁶⁰. Cała bryła kościoła była opięta przyporami. Wschodnia ściana prezbiterium (a zatem i cały kościół) została wtórnie dostawiona do wschodniej kurtyny muru obronnego miasta⁶¹.

Należy sądzić, że w odbudowanym pod koniec XIV w. kościele łączyckich Braci Kaznodziejów zachowano, ustanowione przepisami zakonnymi, wysokości budowli: wysokość wnętrza kościoła 30 stóp, czyli 11,4 m. Natomiast, z wyżej wymienionych względów, nie wiadomo jak było w przypadku pierwotnego kościoła, ani też pierwotnego budynku klasztornego – wysokość parterowego klasztoru nie mogła przekraczać 12 stóp, czyli 4,6 m, a piętrowego 20 stóp, czyli 7,6 m – zwłaszcza, że w okresie powstawania miejscowego konwentu przepisy budowlane dominikanów nie były już tak restrykcyjne⁶².

Łączyccy dominikanie otrzymali wiele przywilejów od polskich władców: Władysława Łokietka w dniu 14 grudnia 1297 r., Władysława Jagiełły w dniu 7 czerwca 1404 r., 30 lipca 1413 r. i 12 sierpnia 1428 r., Kazimierza Jagiellończyka w dniu 20 sierpnia 1447 r., Zygmunta Starego w dniu 29 grudnia 1530 r., 10 lutego 1533 r. i 26 kwietnia 1538 r., Zygmunta Augusta w dniu 9 marca 1565 r. i 21 sierpnia 1566 r., Stefana Batorego w dniu 25 stycznia 1581 r., Jana Kazimierza w 1665 r., Jana III Sobieskiego w 1685 r. i Augusta II Mocnego w 1726 r.⁶³

Dzięki nadaniom królewskim i książęcym, zapisom szlacheckim i mieszczańskim, kupnu oraz zamianie łączyccy dominikanie stali się właścicielami młyna wodnego w Topoli, 3 łąnów (włók) pola uprawnego w tejże wsi, działu w Kozubach, 3 ogrodów za murami miasta (w kierunku Topoli), połowy łąna pola w dobrach miejskich łączyckich i folwarku. W 2 poł. XVIII w. (1764 r.) byli właścicielami browaru w Łęczycy⁶⁴. Dzierżawili natomiast Lipinki⁶⁵. Jednak podstawą gospodarki miejscowego klasztoru, podobnie jak wszystkich konwentów Braci Kaznodziejów w Polsce, były czynsze na *wyderkauf*⁶⁶.

W średniowieczu w klasztorze dominikanów łączyckich miały miejsce ważne wydarzenia. W lipcu 1299 r. doszło tam do spotkania Władysława Łokietka z arcybiskupem gnieźnieńskim Jakubem Świnką⁶⁷. We wrześniu 1331 r. klasztor i kościół Braci Kaznodziejów w Łęczycy, wraz z całym miastem, zostały spalone przez Krzyżaków⁶⁸. Odbudowano je jednak szybko, skoro już w drugiej połowie listopada (15-22) 1338 r. w tymże kościele legat papieski Galhard de Carceribus ogłosił uroczyste pozw do Zakonu Najświętszej

⁵⁹ Ibidem, s. 87.

⁶⁰ W. Krasowski, op. cit., s. 68.

⁶¹ Ibidem, s. 85-87.

⁶² W. Krasowski, op. cit., s. 68; Z. Gołubiewowa, op. cit., s. 206-207.

⁶³ Zobacz nr 1, 3, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16; *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich*, cz. III: Województwa łączyckie i brzesko-kujawskie. 1789, wyd. A. Tomczak, Warszawa-Poznań-Toruń 1977, s. 9; M. Witanowski, op. cit., s. 119; T. Stolarczyk, *Władcy, szlachta i mieszczenie a łączyccy dominikanie w świetle Copiarium privilegiorum et aliorum documentorum Conventus Lanciensis Ordinis Praedicatorum 1387-1616*, PT, t. XIII/1, 2007, s. 227-229.

⁶⁴ W. Puget, *Łęczycza. Przemiany urbanistyczne centrum miasta i rozwój infrastruktury od końca XVIII wieku*, KHKM, t. XXXV, 1990, z. 1-2, s. 29, p. 5.

⁶⁵ Zobacz nr 5, 13, 14, 18, 23, 29; T. Stolarczyk, op. cit., s. 227-229.

⁶⁶ J. Kłoczowski, *Polska prowincja dominikańska w wiekach średnich*, „Sprawozdania z Czynności Wydawniczej i Posiedzeń Towarzystwa Naukowego KUL”, 5, 1953, s. 49, 94; T. Stolarczyk, op. cit., s. 237.

⁶⁷ KDW, t. II, nr 814, 815; R. Rosin, op. cit., s. 151.

⁶⁸ *Lites...*, t. I, Poznań 1890, s. 204, 205; H. Jaworowski, T. Stolarczyk, op. cit., s. 82.

Maryi Panny na proces warszawski⁶⁹. W 1384 r. kościół ten został ponownie doszczętnie zniszczony w czasie napadu Bartosza Wezenborga na Łęczycę, a następnie odbudowany i rozbudowany⁷⁰. W dniu 19 IX 1434 r. w kościele łęczyckich dominikanów arcybiskup gnieźnieński Wojciech Jastrzębiec wyświęcił Władysława z Oporowa (Oporowskiego) na biskupa włocławskiego (kujawskiego). W uroczystości brali udział też Zbigniew Oleśnicki, biskup krakowski i Jan Biskupiec, biskup chełmski⁷¹. Według M. Witanowskiego w czerwcu 1459 r. w kościele dominikanów w Łęczycy odbył się pod przewodnictwem prymasa, arcybiskupa gnieźnieńskiego Jana Sprowskiego synod prowincjonalny⁷². W łęczyckim klasztorze dominikańskim odbyły się 4 kapituły prowincjalne zakonu Braci Kaznodziejów. Pierwsza miała miejsce przed 1450 r. (1430 r.?). Druga odbyła się na przełomie września i października 1461 r., a następne dwie w 1486 i 1528 r.⁷³ W refektarzu klasztoru w Łęczycy odbywały się posiedzenia sądów ziemskich. Od końca XV w. – zdaniem R. Rosina od 1463 r. – w jednej z izb klasztornych przechowywano księgi sądowe ziemskie⁷⁴. W XV i XVI w. w miejscowym klasztorze obradowały sejmiki łęczyckie⁷⁵.

Konwent łęczycki gnębiły kilkakrotnie groźne pożary. Tak było w 1447 r., kiedy to spłonął m. in. przywilej dla zakonników na darmowe korzystanie z łaźni miejskiej, w 1462 r., po którym bracia uzyskali przywilej odpustowy od legata papieskiego Hieronima, arcybiskupa Krety i w 1565 r., kiedy to ponownie spłonęły przywileje królewskie dla łęczyckich Braci Kaznodziejów⁷⁶. Szczęśliwie ominął klasztor dominikański pożar miasta, który wybuchł pod koniec lipca 1484 r.⁷⁷ Nie wiadomo natomiast co działo się z konwentem w czasie innych wielkich pożarów Łęczycy: w 1548, 1554 i 1583 r.⁷⁸

W XIV w. nastąpił ostry kryzys życia zakonnego, który objął, w mniejszym jednak stopniu, także i Braci Kaznodziejów. Dotknął on także prowincję polską. Przejawiało się to głównie upadkiem obyczajowości codziennej, naruszeniem norm zakonnych oraz różnego rodzaju indywidualnymi ekscesami. Styl życia konwentów, polegający na rozbiciu pojęcia wspólnoty zakonnej i silnym indywidualizmie w każdej dziedzinie, pozostający w sprzeczności z duchem i treścią reguł oraz konstytucji dominikańskich, nazwany został *konwentualizmem*. Już jednak u schyłku czternastego stulecia pojawili się reformatorzy, którzy dążyli do odnowienia stosunków z okresu powstawania zakonu i ścisłego przestrzegania – *obserwowania* (łac. *observare*) – przepisów zakonnych. Był to *obserwantyzm*. Jego pierwszym, podstawowym warunkiem była klauzura⁷⁹.

⁶⁹ Ibidem, s. 73, 75; J. Bieniak, *Udział duchowieństwa zakonnego w procesie warszawsko-uniejowskim w 1339 roku*, [w:] *Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski*, red. A. Pobóg-Ienartowicz, M. Derwich, Opole-Wrocław 1995, s. 479; S. Zajączkowski, *Polska – Zakon Krzyżacki w ostatnich latach Władysława Łokietka*, „Archiwum Towarzystwa Naukowego we Lwowie” t. VI, 1929, s. 228.

⁷⁰ Zob. wyżej.

⁷¹ J. Długosz, *Annales seu Cronicae incliti Regni Poloniae*, ks. XI-XII, Warszawa 2001, s. 145; M. Rawicz-Witanowski, op. cit., s. 120; Z. Wilk-Woś, *Władysław z Oporowa, podkanclerzy królewski, biskup włocławski i arcybiskup gnieźnieński*, SC, t. 21, 2003, s. 288.

⁷² M. Rawicz-Witanowski, op. cit., s. 120-121.

⁷³ ACPPOP, vol. I, s. XXV-XXVII, s. 55, 115, 266-268; T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 99; R. Rosin, op. cit., s. 152.

⁷⁴ A. Szymczakowa, *Urzędnicy łęczyccy i sieradzcy do połowy XV wieku*, AUL. FH, t. XX, 1984, s. 117; R. Rosin, op. cit., s. 129.

⁷⁵ S. Barącz, op. cit., s. 314; R. Rosin, op. cit., s. 160.

⁷⁶ Zobacz nr 3, 12, 26; J. Wiesiołowski, op. cit., s. 225; T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 17-18, 99.

⁷⁷ T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 44.

⁷⁸ Ibidem, s. 44.

⁷⁹ R. Rosin, op. cit., s. 152; J. Kłoczowski, *Reforma polskiej prowincji dominikańskiej w XV-XVI w.*, „Roczniki Humanistyczne”, t. IV, z. 4, 1953, s. 47-48; idem, *Polska prowincja dominikańska w średniowieczu...*, s. 23, 188, 189; idem, *Zakon Braci Kaznodziejów...*, s. 47-48.

Niestety, klasztor w Łęczycy nie znalazł się wśród konwentów, które udało się zreformować⁸⁰. Stało się to jedną z przyczyn tego, że już w 1505 r. liczba łęczyckich zakonników spadła poniżej 12⁸¹. Klasztor łęczycki utracił wówczas niezależność⁸². Objawiło się to m.in. tym, że odtąd kapituły prowincjalne mianowały i odwoływały jego przeorów, gdy tymczasem w konwentach samodzielnych byli oni wybierani przez klasztorne kapituły⁸³.

W dniu 25 V 1539 r. kapituła generalna Braci Kaznodziejów postanowiła, że w prowincji polskiej wystarczy tylko 6 zakonników w jednym klasztorze, aby konwent był samodzielny. Dzięki tej decyzji klasztor łęczycki stał się ponownie pełnoprawnym konwentem, gdyż wówczas co roku przebywało w nim tyłu właśnie braci. O niezależności miejscowego konwentu świadczy także udział łęczyckiego przeora Szymona w kapitule prowincjalnej w Brześciu Kujawskim w 1568 r.⁸⁴ Jednak w 1596 r. łęczycy dominikanie znowu stracili prawo do samodzielnego wyboru przeora i utracili autonomię, co niewątpliwie wiązało się ze spadkiem liczby zakonników poniżej sześciu⁸⁵. W 1777 r. w Łęczycy przebywało 7 Braci Kaznodziejów, a w 1793 r. było ich ośmiu⁸⁶.

W klasztorze Braci Kaznodziejów w Łęczycy działały też szkoły. Były to: 1. Szkoły konwentualne (klasztorne): a) nowicjat, b) *studium grammaticae* (do połowy XIV w.), c) *studium conventuale theologiae*; 2. Szkoły partykularne (międzyklasztorne): a) *studium artium* (logiki), b) *studium naturarum-naturalium (philosophiae)*, c) *studium particulare theologiae*⁸⁷.

Miejscowy konwent posiadał także bibliotekę. Na początku XVII w. znajdowało się w niej ok. 100 woluminów. Można to stwierdzić na podstawie dwóch łacińskich inwentarzy bibliotecznych. Inwentarz pierwszy, noszący tytuł *Libri Conventus* (dalej: inwentarz A), jest częścią większego inwentarza zatytułowanego *Inventorium conventus Lanciciensis*. Powstał w 1602 r. Inwentarz drugi, zatytułowany *Officinae Bibliothecae Conventus Lanciciensis* (dalej: inwentarz B), nie ma podanej daty powstania, ale można z całą pewnością stwierdzić, że pochodzi również z początku XVII w. i jest prawdopodobnie trochę późniejszy od inwentarza A⁸⁸.

Oba inwentarze pomijają całkowicie adresy wydawnicze druków, często podają tylko nazwisko autora bez jego imienia lub samo imię bez nazwiska, bądź też jego imię i nazwisko bez tytułu książki albo sam tytuł - zawsze skrócony - bez autora. Inwentarze nie posiadają numeracji przy poszczególnych pozycjach zapisu, jedynie każdy opis zaczyna się od nowego wiersza. W inwentarzu A nie zastosowano żadnego kryterium, wymieniając książki jedna po drugiej (tak też zapewne stały na półkach bibliotecznych), gdy tymczasem w bibliotekach klasztornych rozpowszechniony był podział księgozbioru według tre-

⁸⁰ Ibidem, s. 71; J. Wiesiołowski, op. cit., s. 247; R. Rosin, op. cit., s. 152.

⁸¹ J. Wiesiołowski, op. cit., s. 243.

⁸² Samodzielny klasztor musiał bezwarunkowo liczyć co najmniej 12 braci.

⁸³ J. Wiesiołowski, op. cit., s. 242, 247; J. Kłoczowski, *U źródeł...*, s. 194.

⁸⁴ ACPPOP, vol. I, s. 369.

⁸⁵ J. Kłoczowski, *Wielki Zakon XVII-wiecznej Rzeczypospolitej u progu swego rozwoju. Dominikanie polscy w świetle wizytacji generalnej z lat 1617-19*, NP 1973, t. 39, s. 121; idem, *Polska prowincja dominikańska w średniowieczu...*, s. 379.

⁸⁶ R. Rosin, *Od początku XVII w. do schyłku XVIII w.*, [w:] Łęczycza. Monografia miasta do 1990 roku, red. R. Rosin, Łęczycza 2001, s. 190.

⁸⁷ T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak, op. cit., s. 100; P. Kielar, *Studia nad kulturą szkolną i intelektualną dominikanów prowincji polskiej w średniowieczu*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972*, red. J. Kłoczowski, t. I, Warszawa 1975, s. 464; Idem, *Organizacja szkolnictwa dominikańskiego w XIV w.*, SPC, t. 5, 1969, s. 306; K. Kaczmarek, *Szkoły i studia polskich dominikanów w okresie średniowiecza*, Poznań 2005, s. 56, 57, 67-68, 72, 136, 142, 506, 511; idem, *Od studenta do magistra. Jak długo trwały studia polskich dominikanów w XV wieku?*, BHW, 1997, s. 12; J. Kłoczowski, *Kształcenie w polskiej prowincji dominikańskiej w początkach XVI w.*, ZH, t. 34, z. 3, 1969, s. 115; idem, *Studia w polskiej prowincji dominikańskiej za prowincjalatu Jakuba z Bydgoszczy (1447-1478)*, [w:] *Europa - Słowiańszczyzna - Polska. Studia ku uczczeniu Profesora Kazimierza Tymienieckiego*, Poznań 1970, s. 464; idem, *Zakon dominikański i początki wyższego szkolnictwa na ziemiach polskich*, [w:] *Dominikanie - Gdańsk - Polska - Europa*, red. D. A. Dekański, A. Gołębniak, M. Grubka, Gdańsk-Pelplin 2003, s. 69; J. A. Spież, *Dominikanie w kulturze polskiego średniowiecza*, „Znak”, 223, 1973, s. 96.

⁸⁸ Zobacz nr 32, 36.

ści książek. W inwentarzu B wygląda to już lepiej, gdyż dzielił on książki według formatu druku: *folia, quarta* i *octava*. Starano się jedynie umieszczać generalnie książki tego samego autora obok siebie, chociaż też nie zawsze. Natomiast oba spisy informują o rękopisach. Inwentarze różnią się liczbą zapisanych książek. Inwentarz A wykazuje istnienie w bibliotece 42 woluminów, inwentarz B notuje ponad 74 woluminy - precyzyjna liczba niemożliwa jest do podania, gdyż nieznana jest dokładna liczba dzieł, niektórych autorów. Z zestawienia odpowiadających sobie zapisów w obu inwentarzach wynika, iż inwentarz A zawiera pozycje, które nie weszły do inwentarza B, późniejszego, mającego zatem objąć cały wcześniejszy zasób księgozbioru. Analizując oba spisy można pokusić się chyba o hipotezę, że po pierwszym skontrum zorientowano się, iż w bibliotece panuje nieporządek. Wskutek tego podjęto decyzję, żeby uporządkować klasztorny księgozbiór. Zrobiono to tak jak przedstawia inwentarz B. Trudno jednak stwierdzić jednoznacznie, w jaki sposób powiększył się zbiór biblioteczny, zaprezentowany w inwentarzu B, w stosunku do zbioru z inwentarza A. Możliwe, że te kilkadziesiąt książek zostało zwróconych przez czytelników - nowicjuszy, zakonników, lektorów - którzy je wypożyczyli wcześniej, albo też nabyto je inną drogą. Jednocześnie nie można precyzyjnie wytłumaczyć, dlaczego brak jest w inwentarzu B kilkunastu (14) woluminów, które odnotowano w inwentarzu A⁸⁹. Prawdopodobnie książki te w chwili ponownego spisania inwentarza nie znajdowały się w szafach bibliotecznych, lecz były wypożyczone, a bibliotekarz nie pokusił się o ich ściągnięcie na czas skontrum albo też w bliżej nie wyjaśniony sposób zaginęły.

W zbiorach bibliotecznych łączyckiego konwentu zdecydowanie przeważały kazania - *Sermones, Postilla, Conciones, Homiliae*. Ich autorami byli: Bernard de Bustis, Pelbart de Themeswar, Pseudo-Pierre de La Paluda, Wilhelm z Meffret, Johannes Wild (Ferus), Piotr Skarga, Leonard z Utino, Osvald de Lasco, Robert Caracciolus z Licio, Johann Herolt, Thomas Trugillo, Jan de Verdena, Wincenty Ferreriusz, Johannes Osorius, Jakub de Voragine, Ludwik z Grenady, Cherubin ze Spoleto, Franciszek Polygranus, Henryk Helmezjusz, Johannes Hoffmeister, Jan Gropper, Jakub Schopperus, Jan Lanspergus (Landspergus, Landsberg), Johannes de Aquila (Aquilanus), św. Bernard z Clairvaux, Piotr Comestor, Walenty Poznański, św. Bonawentura. W posiadaniu łączyckich dominikanów znajdowały się również 2 łacińskie egzemplarze Biblii i 1 egzemplarz tłumaczony na język polski oraz komentarze do *Pisma Świętego* Mikołaja z Lyry, Abrahama Bzowskiego, Teofilakta. W miejscowym klasztorze były także dzieła (bądź ich części) niektórych Ojców, Apologotów i Doktorów Kościoła: św. Ambrożego, św. Grzegorza z Nazjanzu, Laktancjusza, św. Bernarda z Clairvaux, św. Tomasza z Akwinu, św. Bonawentury. Znajdowała się tam także czwarta księga *Sentencji* Piotra Lombarda (Hiszpana), najważniejszego, obok św. Tomasza z Akwinu, średniowiecznego teologa dominikańskiego. Konwentualna biblioteka dysponowała również *Pasją* Jezusa Chrystusa, pióra Johannes Wilda, oraz pracami hagiograficznymi a także z teologii moralnej (św. Grzegorz I Wielki, Berengariusz de Landorra, Thomas Stapleton) i mistyki (Ludolf z Saksonii, Didacus Stella). Wśród dominikańskiego księgozbioru znajdowało się także kilka *Sum* i *Sumek* (*Sumullae*) teologicznych oraz podręczników dla spowiedników: św. Rajmunda z Peñafort, Piotra z Soto, św. Antoniego Pierozzi (Antoniego de Foligno), Anioła de Clavasio. Konwent łączycki posiadał także dzieła z katechetyki Fryderyka Nauzeańczyka oraz prace polemistów: Walentego Poznańskiego i anonimowego autora z XVI w. (*ludicium de censura ministrorum Tigurinorum*). W bibliotece łączyckiego klasztoru znajdowały się także obowiązkowo *Konstytucje Braci Kaznodziejów*, *Katechizm rzymski* i *Brewiarz*. Były tam również prace z liturgiki, objaśnienia *Psalmów*, *Księga sekwencji* oraz dzieła starożytnych filozofów: Seneki i Boecjusza. Nie mogło również zabraknąć słowników: *Mammothreptus'a* (Jan Marchesinus),

⁸⁹ Zobacz nr 32, 36.

Vocabularius'a breuiloquus'a (Guarinus Veronensis). W zasobach bibliotecznych znajdowała się także *Liber de eruditione Christifidelium seu de doctrina christiana* Johanna Herolta⁹⁰.

Biblioteka łączyckich dominikanów była typową biblioteką klasztorną owego czasu: zdecydowanie przeważały dzieła teologiczne, istniała duża ilość pism kaznodziejskich, brakowało literatury pięknej w języku polskim oraz dzieł z zakresu wiedzy przyrodniczej, autorzy kościelni, zwłaszcza dominikańscy, dominowali nad autorami świeckimi. To, co wyróżniało ją *in minus* na tle innych bibliotek Braci Kaznodziejów w Polsce, to posiadanie bardzo skromnej ilości egzemplarzy *Biblii* oraz dzieł św. Tomasza z Akwinu, w tym tylko jednej części jego podstawowego dzieła - *Sumy teologicznej*. Konwent miał również tylko jedną część innej istotnej wówczas pracy z zakresu teologii spekulatywnej - *Sentencji* Piotra Lombarda. W łączyckim księgozbiornie nie było też żadnych pism Arystotelesa, tak przecież ważnego dla tomizmu starożytnego filozofa. Znajdowały się za to pojedyncze dzieła Seneki, Boecjusza i Laktancjusza. Niewiele odnotowano także dzieł polemicznych. Brakowało również całkowicie książek o treści historycznej, nie wspominając już o historii kościelnej.

Życie codzienne w łączyckim klasztorze dominikanów zasadniczo nie odbiegało od prowadzonego w innych, rodzimych konwentach. Było ono precyzyjnie regulowane przez *Regułę* św. Augustyna i *Konstytucje* zakonne, które znajdowały się w każdym klasztorze i odczytywane były wobec wszystkich zakonników w regularnych odstępach czasu⁹¹. „*Reguła* przedstawia sztukę codziennego życia pod jednym dachem [...] *Konstytucje*, liczące wiele artykułów, nadają temu ewangelicznemu życiu typowo dominikańskie oblicze”⁹². Kapituła generalna i kapituły prowincjalne regulowały swoimi postanowieniami wyłaniające się ciągle coraz to nowe kwestie życia zakonnego⁹³. „<<Wśród elementów stanowiących życie dominikańskie najważniejsze to życie wspólne, odprawianie liturgii oraz modlitwa prywatna, wypełnianie ślubów, nieustanne zgłębianie prawdy i posługa apostołska>>”⁹⁴. Każdy dominikanin składał 3 śluby: posłuszeństwa wobec swoich przełożonych, ubóstwa i czystości-celibatu. Musiał je wszystkie wypełniać każdego dnia swojego zakonnego życia⁹⁵.

Dzień dominikański był wypełniony wspólnymi modlitwami liturgicznymi (*officia*), odprawianymi o stałych porach i nauką. Modlitwa liturgiczna gromadziła zakonników kilka razy w ciągu dnia. Były to: *Jutrznia* (*Matutinum, Laudes*), małe godziny brewiarzowe (kanoniczne): *Pryma* (*Prima*), *Tercja* (*Tertia*), *Seksta* (*Sexta*) i *Nona* (*Nona*) oraz *Msza Konwentualna* (*Missa Conventualis*), *Nieszpory* (*Vesperae*), *Kompleta* (*Completorium*), *Droga Krzyżowa* (*Stationes*). Na poszczególne nabożeństwa braci wzywał zakrystian bijąc w specjalny dzwon⁹⁶.

O określonej porze dnia bracia gromadzili się na wspólnym posiłku w klasztornej refektarzu⁹⁷. W trakcie jego trwania czytano odpowiednie fragmenty Biblii lub też jeden

⁸⁹ Zobacz nr 32, 36.

⁹⁰ Zobacz nr 32, 36.

⁹¹ J. Wiesiołowski, op. cit., s. 245; J. Kłoczowski, *Dominikanie...*, Lublin 1956, s. 120.

⁹² F. D. Boespflug, op. cit., s. 36.

⁹³ J. Wiesiołowski, op. cit., s. 246.

⁹⁴ J. Salij, op. cit., s. 15.

⁹⁵ F. D. Boespflug, op. cit., s. 43-51.

⁹⁶ APPDK. ACPPPOP, vol. II, opr. R. F. Madura, maszynopis, s. 335; dopiero w 1619 r. dokonano szczegółowego rozbitcia dnia dominikańskiego z podziałem na godziny, uwzględniając przy tym poszczególne miesiące i okresy liturgiczne (ibidem, s. 335-349); F. D. Boespflug, op. cit., s. 52, 54; R. Kubicki, op. cit., s. 68.

⁹⁷ APPDK. ACPPPOP, vol. II, s. 335; właściwe organizowanie posiłków codziennych (ordynaria) i świątecznych (*extraordinaria*) należało do refektariusza (*refectarius*), któremu pomagała służba (*servitores*), złożona przede wszystkim z członków nowicjatu; refektariusz sprawował również nadzór na spiżarnią konwentu, znajdującą się obok refektarza; podlegała mu służba refektarza (*servitor mensae*) i kucharz (*coquinarius*); za klasztorne piwnice odpowiadał *custos cellarii*. Warzywa, owoce, ziola i kwiaty pochodziły przede wszystkim z ogrodu - wirydarza - znajdującego się w obrębie zabudowań klasztornych. Uprawał go brat-ogrodnik (*hortulanus*) (R. Kubicki, op. cit., s. 64, 65).

z braci dominikanów, przed końcem konsumpcji mówił „ <<[...] coś budującego, aby nigdy nie podawano pokarmu dla ciała bez pokarmu dla duszy>>⁹⁸. Za czytanie w refektarzu i uważne jego słuchanie przez zakonników odpowiadał lektor refektarza (*lector mensae*), a *corrector mensae* dbał, żeby słuchacze z uwagą odnosili się do czytań lektora⁹⁹.

Późnym wieczorem, po błogosławieństwie, zakonnicy szli bądź do wspólnego dormitorium, bądź też, ale tylko ci najzdolniejsi, do własnych cel, gdzie ci mogli uczyć się nawet w nocy. Odtąd obowiązywała, do określonej godziny, cisza nocna, za którą odpowiadał *hospitarius*. Za wspólną sypialnię odpowiadał *custos dormitorii*. Po porannych modlitwach i komplecie bracia oddawali się osobistej modlitwie¹⁰⁰.

Każdy dominikanin, wychodząc poza obręb klasztoru, musiał przywdziewać czarny płaszcz z kapturem, nałożonym na głowę i wyłącznie białe buty. Braciom nie wolno było nosić żadnych dodatkowych elementów: ozdób, kolorowych szat czy butów, lnianych koszul, wyszukanych pasów. Ostrzegano ich także przed nadużywaniem koni w podróży. Zabraniano im również podróżować konno, po cywilnemu z bronią¹⁰¹.

Dominikanie mogli opuszczać teren klasztoru jedynie w najistotniejszych sprawach i zawsze po dwóch. Dotyczyło to zarówno wyjścia do miasta, jak i podróży kaznodziej-skiej i kwestarskiej. Furta klasztorna musiała być obsadzona przez godnych zaufania braci¹⁰². Zajmowali się tym *furtarii* (*portarii*, *ostiarii*), mający do pomocy braci (*socii*). W czasie gdy nie spełniali swoich obowiązków, zobowiązani byli do rzemiosła lub studiów¹⁰³.

Konwent dominikański był zawsze otwarty na gości, którymi zajmował się *hospitarius* lub *receptor hospitium*. Musiał on czuwać nad ich właściwym przyjęciem. W wypadku szczególnie znamienitych gości, takich jak prowincjał czy generał zakonu, istniał specjalnie ustalony obyczaj ich podejmowania. Zwoływano dzwonkiem cały konwent do sali głównej, a następnie wprowadzano tam przybyłych gości¹⁰⁴.

Opiekę lekarską i duszpasterską nad chorymi spełniał *infirmarius* odpowiedzialny za szpital klasztorny (*infirmatorium*). Asystował też przy pogrzebach osób zmarłych w klasztor-nym szpitalu. Do pomocy miał wyznaczonych braci (*servitori infirmorum*), opiekujących się bezpośrednio chorymi. W przypadkach gdy było dużo zachorowań, związanych z kłes-kami elementarnymi, wyznaczano dodatkowych braci¹⁰⁵.

W skład służby zakonnej (*familia servitorum*) wchodziłi akolici, chórzyci, członkowie no-wicjatu i młodzi zakonnicy, którzy sprawowali obowiązki pomocnicze w czasie Mszy św.¹⁰⁶

Bracia Kaznodzieje, w drugiej połowie XIII w., wypracowali własny, prosty ryt i bre-wiarz. Ryt dominikański odznaczał się krótszymi modlitwami u stopni ołtarza i obrzędami przygotowania darów ofiarnych oraz odrębnymi gestami podczas kanonu we mszy, krótkimi antyfonami i czytaniem historycznymi w oficjum godzin kanonicznych, przewa-gą cyklu dni o tajemnicach Pańskich (temporale) nad cyklem dni ku czci świętych (*sancto-rale*) w kalendarzu liturgicznym, a także prostotą kroju i ornamentacji szat liturgicznych. Charakterystycznym obrzędem rytu Braci kaznodziejów była procesja podczas śpiewu an-tyfony – *Salve Regina* po komplecie¹⁰⁷.

⁹⁸ J. Salij, op. cit., s. 17.

⁹⁹ R. Kubicki, op. cit., s. 65.

¹⁰⁰ APPDK. ACPPPOP, vol. II, s. 335; J. A. Spież, op. cit., s. 96; R. Kubicki, op. cit., s. 65, 68.

¹⁰¹ J. Kłoczowski, *Dominikanie prowincji polskiej w wiekach średnich i ich okręgi klasztorne*, [w:] Kościół, kultura, społeczeństwo, Warszawa 2000, s. 58-59; idem, *Polska prowincja dominikańska w średniowieczu...*, s. 183.

¹⁰² Ibidem, s. 56; idem, *Dominikanie prowincji polskiej w okresie...*, s. 433; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 97; *Polska prowincja dominikańska w średniowieczu...*, s. 357.

¹⁰³ R. Kubicki, op. cit., s. 65.

¹⁰⁴ Ibidem, s. 68.

¹⁰⁵ Ibidem, s. 68.

¹⁰⁶ Ibidem, s. 66.

¹⁰⁷ W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 107; S. Czerwik, W. Danielski, *Dominikański ryt*, [w:] EK, t. IV, red. F. Gryglewicz, L. Bieńkowski, R. Łukaszyk, Lublin 1989, s. 99-100; W. Rozyński, *Kierunki badań nad dominikanami w Polsce*, [w:] *Dzieje dominikanów w Polsce XIII-XVIII wiek. Historiografia i warsztat badawczy historyka*, Lublin 2006, s. 77.

Główną formą działalności dominikanów było i jest dotychczas kaznodziejstwo¹⁰⁸. Jest ono „główną busolą nadającą kierunek każdemu z braci”¹⁰⁹. Zakonnicy głosili kazania przede wszystkim w swoich kaplicach i kościołach oraz w świątyniach parafialnych, jeśli je im udostępniono lub czasami na wolnym powietrzu – placach publicznych – za wyjątkiem godziny, w której kazali kościelni przełożeni danej miejscowości¹¹⁰.

W ciągu roku w kościołach Braci Kaznodziejów wygłaszano od 240 do 250 kazań. Dominikanie głosili je rano i wieczorem, w niedziele i święta, w każdy dzień Wielkiego Postu, w Wigilię Bożego Narodzenia i Zesłania Ducha Świętego, w dni krzyżowe i soboty suchych dni oraz w czasie oktawy Wielkanocy i Zesłania Ducha Świętego¹¹¹. „Wysoki poziom kazań dominikańskich, umiejętność głoszenia ich w zrozumiałym dla mas języku stwarzały konkurencję dla nabożeństw w kościele parafialnym”¹¹².

„Pogłębieniem i koniecznym uzupełnieniem działalności kaznodziejskiej dominikanów było udzielanie wiernym sakramentów, zwłaszcza zajmujących tak poważne miejsce w duszpasterstwie jak Spowiedź i Komunia Św.”¹¹³ Ta pierwsza odbywała się zazwyczaj tuż po wygłoszonej przez kaznodzieję nauce. Bracia Kaznodzieje spowiadali wszystkich: od prostych ludzi po królów a nawet papieży. Mieli oni prawo odpuszczania nawet najcięższych grzechów, zastrzeżonych w zasadzie dla absolucji biskupów¹¹⁴.

Bracia Kaznodzieje mogli także odprawiać nabożeństwa w czasie interdyktu oraz grzebać zmarłych na swoich cmentarzach. Rozpowszechniali również nowe nabożeństwa, takie jak: tradycyjne procesje w 4 niedziele miesiąca ku czci Maryi, Najświętszego Imienia Jezus, Przenajświętszego Sakramentu i św. Dominika. Podczas procesji śpiewano hymny, zwłaszcza Maryjne¹¹⁵.

To samo działo się również w kościele łączyckich dominikanów, w którym od końca 1462 r. odprawiano uroczystą procesję z Najświętszym Sakramentem, wystawiano Go do publicznej adoracji i odprawiano mszę śpiewaną o Nim¹¹⁶.

Zakon Kaznodziejski starał się również mocniej duchowo wiązać ważniejsze osoby (także zmarłe) czy nawet całe rodziny z klasztorem. Dopuszczał ich wówczas do bractwa dominikańskiego, rozumianego jako wspólnota duchowa, której członkowie, zarówno żywi, jak i zmarli, uzyskiwali prawo do korzystania z wszystkich zasług duchowych, jakie zostały bądź w przyszłości miały być wypracowane przez dominikanów. Przeor przyjmował do bractwa jednego konwentu, prowincjał i kapituła prowincjalna całej prowincji, generał całego zakonu. Bracia mieli niekiedy obowiązek stałego odprawiania mszy za członka bractwa, jego zmarłych przodków, za najbliższą rodzinę a nawet przyjaciół. Była to wówczas forma wdzięczności za szczególnie dużą ofiarność i ważne usługi dla klasztoru, o których miano mówić także w kazaniach¹¹⁷. Tworzenie takiego rodzaju wspólnot duchowych prowadziło w dalszym etapie do powstawania przy poszczególnych klasztorach Braci Kaznodziejów bractw ludzi świeckich – *konfraterni* (*confraternitates*) – pojmowanych już jako małe społeczności, posiadające pewną autonomię, własne ustawy i zarząd. Wierni w nich zgromadzeni pragnęli modlić się wspólnie, odbywać regularne zebrania i prowa-

¹⁰⁸ J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 237.

¹⁰⁹ F. D. Boespflug, op. cit., s. 37.

¹¹⁰ W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 97; J. Kłoczowski, op. cit., s. 121, 242.

¹¹¹ W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 123.

¹¹² J. Wiesiołowski, op. cit., s. 222.

¹¹³ Ibidem, 252.

¹¹⁴ W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 124; J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 254.

¹¹⁵ W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 122.

¹¹⁶ Zobacz nr 26.

¹¹⁷ J. Kłoczowski, *Dominikanie prowincji polskiej w wiekach średnich...* s. 60-61; J. Kłoczowski, *Przyczynek do problemu zaplecza społecznego klasztoru dominikańskiego w Polsce średniowiecznej*, [w:] *Aetas media, aetas moderna. Studia ofiarowane profesorowi Henrykowi Samsonowiczowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Warszawa 2000, s. 469-473; idem, *Polska prowincja dominikańska w średniowieczu...*, s. 222-223.

dzić działalność charytatywną¹¹⁸. Każda konfraternia dążyła do posiadania własnego ołtarza a nawet kaplicy¹¹⁹. J. Wiesiołowski twierdzi, że możliwe, iż jakieś bractwo istniało w kaplicy Świętego Krzyża w kościele łączyckich dominikanów¹²⁰.

Przy łączyckim klasztorze istniał niewątpliwie także tzw. III zakon, składający się z osób świeckich jeszcze mocniej powiązanych z Braciami Kaznodziejami¹²¹.

Istotną rolę w życiu religijnym każdej wspólnoty dominikańskiej i związanych z nią wiernych odgrywały również przywileje odpustowe. Przyciągały one do kościołów dominikańskich szerokie rzesze ludzi¹²². Dlatego też prowincjałowie i przeorzy poszczególnych konwentów bardzo zabiegali o nie u władz kościelnych. W dniu 11 V 1441 r. biskupi polscy, zgromadzeni na synodzie łączyckim¹²³, ustanowili piątkowe msze o Świętym Krzyżu, odprawiane w kaplicy Świętego Krzyża kościoła dominikanów w Łęczycy. Udzielili również czterdziestodniowego odpustu tym wszystkim, którzy wezmą udział w coniedzielnej mszy i pobożnie nawiedzą kościoły i kaplice Braci Kaznodziejów w określone uroczystości oraz święta, mianowicie w uroczystość Bożego Narodzenia, Obrzezania Pańskiego, Objawienia, Zmartwychwstania, Wniebowstąpienia Jezusa Chrystusa, Zesłania Ducha Świętego, Świętej Trójcy i Bożego Ciała a także Zwiastowania, Poczęcia, Ofiarowania, Nawiedzenia, Narodzenia i Wniebowzięcia Świętej Maryi Dziewicy, jak również poświęcenia tychże kościołów oraz w święta św. Dominika, Tomasza z Akwinu, Piotra Nowego, Mikołaja, Stanisława i świętych Dziewic: Katarzyny, Doroty, Apolonii, Barbary, Marii Magdaleny, także w obydwie święta Świętego Krzyża. Wierni, aby otrzymać odpust, musieli także w każdy piątek odmówić, we wspomnianej kaplicy Świętego Krzyża, *Ojcze Nasz*, *Zdrowaś Maryjo* i *Wierzę w Boga Ojca*. Odpust miał być udzielony także tym, którzy na miejsce swojego pochówku wyznaczą krypty kościołów dominikańskich oraz będą uczestniczyć w aniwersarzach i egzekwiach zakonników, a także pomodlą się za dobrodziejów Zakonu Dominikańskiego. Biskupi udzielili odpustu także tym, którzy przekażą część dochodów ze swoich dóbr na odnowienie budynków kościelnych i klasztornych, na zakup sprzętów liturgicznych i nowych ksiąg oraz tym, którzy nakarmią i napoją zakonników, powracających z podróży do swoich konwentów¹²⁴. Powyższy przywilej odpustowy został w dniu 12 III 1565 r. odnowiony, na prośbę polskiego prowincjała Melchiora z Mościsk, przez Jana Franciszka Commedoniego, nuncjusza apostolskiego w Polsce. Commedoni sam również wówczas udzielił siedmioletniego odpustu tym wiernym, którzy w święto św. Michała Archanioła i święto Jacka Odrowąża nawiedzą pobożnie kościoły Braci Kaznodziejów oraz dadzą jałmużnę zakonnikom¹²⁵.

W dniu 11 XII 1462 r. Hieronim z Krety, legat papieski w Polsce, na prośbę Jana, przeora dominikanów w Łęczycy, zezwolił miejscowym zakonnikom na wystawianie, w każdy czwartek i święta św. Marii Magdaleny oraz św. Tomasza z Akwinu, Przenajświętszego Sakramentu w ich kościele. Legat nakazał również łączyckim Braciom Kaznodziejom, żeby wspólnie z wiernymi odbyli wówczas uroczystą procesję, ze świecami i chorągwiemi, wewnątrz kościoła, w czasie której będą nieśli Najświętszy Sakrament. Po jej zakończeniu dominikanie wystawią Najświętszy Sakrament do publicznej adoracji w kaplicy św. Marii Magdaleny i św. Tomasza z Akwinu klasztornej kościoła, w której odprawią mszę

¹¹⁸ J. Kłoczowski, *Dominikanie prowincji polskiej w wiekach średnich...*, s. 61; idem, *Dominikanie polscy...*, s. 265; idem, *Polska prowincja dominikańska w średniowieczu...*, s. 224; W. A. Hinnebusch, op. cit., s. 122; J. Wiesiołowski, op. cit., s. 225-226.

¹¹⁹ J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 265.

¹²⁰ J. Wiesiołowski, op. cit., s. 225.

¹²¹ III zakon istniał praktycznie przy każdym konwencie (J. Kłoczowski, *Dominikanie polscy...*, s. 265-266).

¹²² Ibidem, s. 225.

¹²³ J. Wiesiołowski, op. cit., s. 225; I. Subera, *Synody prowincjonalne arcybiskupów gnieźnieńskich*, Warszawa 1971, s. 93-96.

¹²⁴ Zobacz nr 27.

¹²⁵ Ibidem.

śpiewaną o Przenajświętszym Sakramencie. Wszystkim tym, którzy wezmą udział we wspomnianej procesji, mszy i adoracji oraz odmówią pięć razy *Ojcze Nasz* i *Zdrowaś Maryjo*, dla uczczenia Pięciu Ran Chrystusa i w intencji pokoju i spokoju Kościoła Powszechnego, Hieronim udzielił czterdziestodniowego odpustu¹²⁶.

Spośród łączyckich dominikanów pięciu zdobyło ogólnopolską, i nie tylko, sławę. Byli to: Jan z Łęczycy (XIV/XV w.), uczony i pisarz, Mikołaj z Łęczycy, żyjący w pierwszej połowie XV w. inkwizytor papieski na diecezje gnieźnieńską, poznańską, płocką i wrocławską, Jakub Woroniecki, kapelan Stefana Batorego, Jan Adam Bardziński (XVII/XVIII w.), tłumacz autorów starożytnych na język polski, Ambroży Zagajewski, osiemnastowieczny teolog¹²⁷.

W 1799 r. Prusacy skasowali łączycki konwent dominikański, a zakonników przeniesiono do Sochaczewa. W pozostałym po Braciach Kaznodziejach klasztorze władze pruskie utworzyły więzienie, które działało do 2006 r.¹²⁸

¹²⁶ Zobacz nr 26.

¹²⁷ *Mandat Władysława III*, wyd. K. Koranyi, [w:] K. Koranyi, *Konstytucje cesarza Fryderyka II przeciw heretykom i ich recepcja w Polsce*, [w] Księga pamiątkowa ku czci Władysława Abrahama, t. I, Kraków 1930, s. 19-24; S. Barącz, op. cit., s. 173; M. Rawicz-Witanowski, op. cit., s. 121-122; K. Koranyi, *Konstytucje cesarza Fryderyka II przeciw heretykom i ich recepcja w Polsce*, [w] Księga pamiątkowa ku czci Władysława Abrahama, t. I, Kraków 1930, s. 16. Z. Mazur, *Mikołaj z Łęczycy*, [w:] PSB, t. XXI, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1976, s. 122; P. Kras, *Inkwizycja papieska w walce z husytyzmem na ziemiach polskich*, [w:] *Polskie echa husytyzmu*, red. S. Bylina, R. Gładkiewicz, Warszawa 1999, s. 95, 104.

¹²⁸ H. Jaworowski, T. Stolarczyk, op. cit., s. 84.

Wykaz stosowanych skrótów

ACGOP	-	Acta Capitulum Generalium Ordinis Praedicatorum
ACPPPOP	-	Acta Capitulum Provinciae Poloniae Ordinis Praedicatorum
AGAD	-	Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
APP	-	Archiwum Publiczne Potockich w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie
APPDK	-	Archiwum Polskiej Prowincji Dominikańskiej w Krakowie
AUL. FH	-	Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica
BHW	-	„Biuletyn Historii Wychowania”
BK	-	Biblioteka Kórnicka
EK	-	Encyklopedia Katolicka
GŁI	-	Księgi grodzkie łęczyckie. Inscriptiones w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie
KHKM	-	„Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
KPKM	-	Knigi polskoj koronnoj metriki XV stoletia. Matricularum Regni Poloniae codices saeculo XV conscripti
MK	-	Metryka Koronna. Księgi wpisów z lat 1147-1572 w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie
MPH	-	Monumenta Poloniae Historica
MRPS	-	Matricularum Regni Poloniae summaria excussis codicibus, qui in Charophylacio Maxima Varsoviensis asservantur
NP	-	„Nasza Przeszłość. Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce”
PEK	-	Podręczna Encyklopedia Kościelna
PSB	-	Polski słownik biograficzny
PT	-	„Przegląd Tomistyczny”
RH	-	„Roczniki Humanistyczne”
SPC	-	„Studia Philosophiae Christianae”
SC	-	„Studia Claromontana”
STSP	-	Słownik terminologiczny sztuk pięknych
SŻ	-	„Studia Źródłoznawcze”
U	-	Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII-XVIII w. Spisy
WEPWN	-	Wielka Encyklopedia PWN
ZH	-	„Zapiski Historyczne”
ZŁI	-	Księgi ziemskie łęczyckie. Inscriptiones w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie

Literatura

- Acta Capitulum Generalium Ordinis Praedicatorum*, wyd. B. M. Reichert, vol. IV, Roma 1901.
- Acta Capitulum Provinciae Poloniae Ordinis Praedicatorum*, wyd. R. F. Madura, vol. I (1225-1600), Roma 1972; vol. II, opr. R. F. Madura, maszynopis, APPDK.
- Archiwum Publiczne Potockich, 304, AGAD.
- Ajdukiewicz L., Kowalska H., *Myszkowski Piotr h. Jastrzębiec*, [w:] PSB, t. XXII, Wrocław-Gdańsk 1977.
- Barącz S., *Rys dziejów Zakonu Kaznodziejskiego w Polsce*, t. II, Lwów 1861.
- Bardach J., Leśnodorski B., Pietrzak M., *Historia ustroju i prawa polskiego*, wyd. IV, Warszawa 1997.
- Bauer Z., Leszkiewicz A., *Bonawentura*, [w:] Wielka księga świętych, t. I, Kraków 2003.
- Bieniak J., *Oporowski Bogusław h. Sulima*, [w:] PSB, t. XXIV, Wrocław-Gdańsk 1979.
- Bieniak J., *Udział duchowieństwa zakonnego w procesie warszawsko-uniejowskim w 1339 roku*, [w:] *Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski*, red. A. Pobóg-Lenartowicz, M. Derwich, Opole-Wrocław 1995.
- Bober S., *Idzi z Saint-Gilles*, [w:] EK, t. VI, red. S. Janeczek, S. Fita, J. Misiurek, M. Rusecki, A. Stępień, J. Walkusz, A. Weiss, S. Wielgus, Lublin 1993.
- Boespflug F. D., *Życie zakonne Braci kaznodziejów*, [w:] *Dominikanie. Szkice z dziejów zakonu*, red. M. A. Babraj, Poznań 1986.
- Boniecki A., *Herbarz Polski*, cz. I: *Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, wyd. II (wersja elektroniczna), t. XII, Kraków 2004.
- Borkowska M., *Klasztory dominikańskie w Górze Kalwarii*, Góra Kalwaria 1997.
- Borowski A., *Antonin Pierogi, Antonino de Foligno*, [w:] EK, t. I, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1995.
- Bracha K., *Nauczanie kaznodziejskie w Polsce późnego średniowiecza. Sermones dominicales et festuales z tzw. kolekcji Piotra z Miłostawia*, Kielce 2007.
- Britannica. Edycja Polska*, red. W. Wolarski, t. XXV, XXVI, XXXII, XXXV, XXXVIII, XLVI, Poznań 2001-2005.
- Brzydło J., *Hieronim z Lando, Hieronim z Krety*, [w:] EK, t. VI, red. S. Janeczek, S. Fita, J. Misiurek, M. Rusecki, A. Stępień, J. Walkusz, A. Weiss, S. Wielgus, Lublin 1993.
- Bucichowski W., *Lista lektorów dominikańskich prowincji polskiej od erygowania (1225) do roku 1525*, PT, t. VI-VII, s. 45-231.
- Bzowski A., *Propago Divi Hyacinthi Thaumaturgi Poloniae seu de rebus praeclare gestis in provincia Poloniae Ordinis Praedicatorum, Venetiis* 1606.
- Chelmicki Z., *Nausea Fryderyk*, [w:] PEK, red. Z. Chelmicki, t. XXVII-XXVIII, Warszawa 1912.
- Chodźdło T., Szubzda W., *Andrzej Apostoł*, [w:] EK, t. I, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1995.
- Cieśla A., *Grzegorz z Nazjanzu, Grzegorz teolog*, [w:] EK, t. VI, red. S. Janeczek, S. Fita, J. Misiurek, M. Rusecki, A. Stępień, J. Walkusz, A. Weiss, S. Wielgus, Lublin 1993.
- Czapski A., *Zabytkowy księgozbiór w Topoli Królewskiej*, Płock 1986.

- Czerwik S., Danielski W., *Dominikański ryt*, [w:] EK, t. IV, red. F. Gryglewicz, L. Bieńkowski, R. Łukaszyk, Lublin 1989.
- Danielski W., Kuźmak K., *Bartłomiej Apostoł*, [w:] EK, t. II, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1976.
- Danielski W., Kosecki B., *Kolektarz z kapitularem, collectarium et capitulare*, [w:] EK, t. IX, red. K. Góźdz, J. Herbut, B. Migut, S. Olczak, R. Popowski, R. Sawa, A. Szostek, Lublin 2002.
- Daniluk M., *Brunon z Würzburga*, [w:] EK, t. II, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1976.
- Daniluk M., *Hoffmeister Johannes*, [w:] EK, t. VI, red. S. Janeczek, S. Fita, J. Misiurek, M. Rusecki, A. Stępień, J. Walkusz, A. Weiss, S. Wielgus, Lublin 1993.
- Daniluk M., *Konwent*, [w:] EK, t. IX, opr. K. Góźdz, J. Herbut, B. Migut, S. Olczak, R. Popowski, R. Sawa, A. Szostek, Lublin 2002.
- Długosz J., *Annales seu Cronicae incliti Regni Poloniae*, ks. XI-XII, Warszawa 2001.
- Dobrowolski P. T., *Wincenty Ferrer. Kaznodzieja ludowy późnego średniowiecza*, Warszawa 1996.
- Encyklopedia Kościelna podług teologicznej encyklopedii Wezera i Welfego z licznymi jej dopełnieniami przy współpracownictwie kilkunastu duchownych i świeckich osób*, red. M. Nowodworski, t. IX, XXVI, Warszawa 1876-1903.
- Fajęcki A., *Stapleton Tomasz*, [w:] PEK, red. Z. Chełmicki, t. XXXVII-XXXVIII, Warszawa 1913.
- Fajęcki A., *Stella Dydak*, [w:] PEK, red. Z. Chełmicki, t. XXXVII-XXXVIII, Warszawa 1913.
- Fajęcki A., *Teofilakt*, [w:] PEK, t. XXXIX-XL, Warszawa 1914
- Fajęcki A., *Wild Jan*, [w:] PEK, red. Z. Chełmicki, t. XLI-XLII, Warszawa-Lublin-Łódź 1915.
- FranautC, <http://users.bart.nl/~roestb/franciscan/franautc.htm#Toc427589252>
- Fros H., Mędrak H., *Apolonia z Aleksandrii*, [w:] EK, t. I, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1995.
- Gach P. P., *Habity zakonne w średniowieczu. Zarys problematyki*, [w:] *Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski*, red. A. Pobóg-Lenartowicz, M. Derwich, Opole-Wrocław 1995.
- Gąsiorowski A., *Ostroróg Stanisław*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Gdańsk 1979.
- Gloger Z., *Encyklopedia staropolska ilustrowana*, t. II, Warszawa 1974.
- Gołębiowski F., *Herolt Johann*, [w:] EK, t. VI, red. S. Janeczek, S. Fita, J. Misiurek, M. Rusecki, A. Stępień, J. Walkusz, A. Weiss, S. Wielgus, Lublin 1993.
- Gołubiewowa Z., *Architektura dominikańska XIII w. w Polsce*, NP, t. XXIX, 1973.
- Górecka J., *Barbara*, [w:] EK, t. II, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1976.
- Grabarczyk T., Kowalska-Pietrzak A., Nowak T., *Dzieje miasta do końca XVI wieku*, [w:] *Łęczyca. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta*, red. J. Szymczak, Łęczyca-Łódź 2003.
- Grzybowski A., *Wczesnogotycki kościół i klasztor dominikański w Sieradzu*, Warszawa 1979.
- Hinnebusch W. A., *Dominikanie – krótki zarys dziejów*, [w:] *Dominikanie. Szkice z dziejów zakonu*, red. M. A. Babraj, Poznań 1986.
- http://edit16.iccu.sbn.it/scripts/iccu_ext.dll?fn=11&res=6089
- Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, Wrocław 1953.
- Jaworowski H., Stolarczyk T., *Kierunki rewitalizacji obszaru miasta lokacyjnego w Łęczycy – temat priorytetowy: rewitalizacja zespołu poddominikańskiego*, [w:] *XXX-lecie Łęczyckiego Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego. Przeszłość dla przyszłości. Rewitalizacja Zabytaków Łęczyckiego*, Łęczyca 2007.
- Jougan A., *Słownik kościelny łacińsko-polski*, wyd. III, Poznań-Warszawa-Lublin 1958.
- Karplukówna M., *fluoryzowana*, [w:] *Słownik polszczyzny XVI wieku*, red. K. Wilczewska,

t. VII, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1973.

Kaczmarek K., *Od studenta do magistra. Jak długo trwały studia polskich dominikanów w XV wieku?*, BHW, 1997.

Kaczmarek K., *Szkoły i studia polskich dominikanów w okresie średniowiecza*, Poznań 2005.

Kędziora S., *Bernard z Clairvaux*, [w:] EK, t. II, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1976.

Kielar P., *Organizacja szkolnictwa dominikańskiego w XIV w.*, SPC, t. 5, 1969.

Kielar P., *Początki zakonu dominikańskiego w Polsce*, NP, t. XXXIX, 1973.

Kielar P., *Studia nad kulturą szkolną i intelektualną dominikanów prowincji polskiej w średniowieczu*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972*, red. J. Kłoczowski, t. I, Warszawa 1975.

Kiryk F., *Lasocki Michał h. Dębno*, [w:] PSB, t. XVI, Wrocław-Warszawa-Kraków 1971.

Kłoczowski J., *Dominik właśc. Domenigo Guzman*, [w:] EK, t. IV, red. F. Gryglewicz, L. Bieńkowski, R. Łukaszyk, Lublin 1983.

Kłoczowski J., *Dominikanie polscy na Śląsku w XIII-XIV wieku*, Lublin 1956.

Kłoczowski J., *Dominikanie prowincji polskiej w okresie reform trydenckich*, [w:] *Z zagadnień kultury chrześcijańskiej*, Lublin 1973.

Kłoczowski J., *Dominikanie prowincji polskiej w wiekach średnich i ich okręgi klasztorne*, [w:] *Kościół, kultura, społeczeństwo*, Warszawa 2000.

Kłoczowski J., *Jak badać historię dominikanów w Polsce przedrozbiorowej? Trochę uwag i obserwacji co do znaczenia i programu badań oraz ich miejsca w historiografii polskiej*, [w:] *Dzieje dominikanów w Polsce XIII-XVIII wiek. Historiografia i warsztat badawczy historyka*, Lublin 2006.

Kłoczowski J., *Jakub z Bydgoszczy*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Kraków 1962-1964.

Kłoczowski J., *Kształcenie w polskiej prowincji dominikańskiej w początkach XVI w.*, ZH, t. 34, z. 3, 1969.

Kłoczowski J., *Polska prowincja dominikańska w średniowieczu i Rzeczypospolitej Obojga (Wielu) Narodów. Studia nad historią dominikanów w Polsce*, t. V, Warszawa 2008.

Kłoczowski J., *Polska prowincja dominikańska w wiekach średnich*, „Sprawozdania z Czynności Wydawniczej i Posiedzeń Towarzystwa Naukowego KUL”, 5, 1953.

Kłoczowski J., *Przyczynek do problemu zaplecza społecznego klasztoru dominikańskiego w Polsce średniowiecznej*, [w:] *Aetas media, aetas moderna. Studia ofiarowane profesorowi Henrykowi Samsonowiczowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Warszawa 2000

Kłoczowski J., *Reforma polskiej prowincji dominikańskiej w XV-XVI w.*, RH, t. IV, 1953, s. 45-91.

Kłoczowski J., *Studia w polskiej prowincji dominikańskiej za prowincjalatu Jakuba z Bydgoszczy (1447-1478)*, [w:] *Europa – Słowiańszczyzna - Polska. Studia ku uczczeniu Profesora Kazimierza Tymienieckiego*, Poznań 1970.

Kłoczowski J., *Średniowieczne okręgi klasztorne dominikanów mazowieckich*, [w:] *Kultura staropolska – kultura europejska: prace ofiarowane Januszowi Tazbirowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Warszawa 1997

Kłoczowski J., *U źródeł polskiej demokracji: demokracja dominikańska*, [w:] *Biedni i bogaci. Studia z dziejów społeczeństwa i kultury ofiarowane Bronisławowi Geremkowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, Warszawa 1992.

Kłoczowski J., *Wielki Zakon XVII-wiecznej Rzeczypospolitej u progu swego rozwoju. Dominikanie polscy w świetle wizytacji generalnej z lat 1617-19*, NP 1973, t. 39.

Kłoczowski J., *Wspólnoty chrześcijańskie. Grupy życia wspólnego w chrześcijaństwie zachodnim od starożytności do XV wieku*, Kraków 1964.

Kłoczowski J., *Zakon Braci Kaznodziejów w Polsce 1222-1972. Zarys dziejów*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972*, red. J. Kłoczowski, t. I, Warszawa 1975.

- Kłoczowski J., *Zakon dominikański i początki wyższego szkolnictwa na ziemiach polskich*, [w:] Dominikanie – Gdańsk – Polska – Europa, red. D. A. Dekański, A. Gołębniak, M. Grubka, Gdańsk-Pełplin 2003.
- Knigi polskoj koronnoj metriki XV stoletija. Matriculorum Regni Poloniae codices saeculo XV conscripti*, wyd. A. Mysłowski, W. Graniczny, t. 1, Warszawa 1914.
- Koczerska M., *Oleśnicki Zbigniew*, [w:] PSB, t. XXIII, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978.
- Koranyi K. *Konstytucje cesarza Fryderyka II przeciw heretykom i ich recepcja w Polsce*, [w:] Księga pamiątkowa ku czci Władysława Abrahama, t. I, Kraków 1930.
- Kowalska H., *Karnkowski Stanisław h. Junosza*, [w:] PSB, t. XII, Wrocław-Kraków 1966-1967.
- Kowalska H., *Kmita Piotr z Wiśnicza h. Szreniawa*, [w:] PSB, t. XIII, Wrocław-Kraków 1967-1968.
- Kowalska H., *Russocki (Rusecki) Mikołaj h. Korab* [w:] PSB, t. XXXIII, Wrocław-Kraków 1991-1992.
- Kowalska-Pietrzak A., *Prataci i kanonicy kapituły łęczyckiej do schyłku XV wieku*, Łódź 2004.
- Kras P., *Inkwizycja papieska w walce z husytyzmem na ziemiach polskich*, [w:] Polskie echa husytyzmu, red. S. Bylina, R. Gładkiewicz, Warszawa 1999.
- Krasowski W., *Dzieje budownictwa i architektury na ziemiach Polski, t. II: Budownictwo i architektura w warunkach rozkwitu wielkiej własności ziemskiej (XIII w.-trzecia ćwierć XIV w.)*, Warszawa 1990
- Kronika krakowska*, [w:] Wybór kronik średniowiecznych, opr. A. Jelicz, Warszawa 1979.
- Księgi grodzkie łęczyckie. Inscriptiones, ks. III, IX, XXI, LIII, CVI, AGAD.
- Księgi łęczyckie ziemskie. Inscriptiones, ks. XVIIIb, LXI, AGAD
- Kubicki R., *Środowisko dominikanów kontraty pruskiej od XIII do połowy XVI wieku*, Gdańsk 2007.
- Kuczyńska-Mędrak J., *Ambroży*, EK, t. I, red. red. [w:] F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1995.
- Kurdziałek M., *Boecjusz (Anicius Manlius Severinus Boëthius, Seweryn z Pawii)*, [w:] EK, t. II, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1976.
- Kwieciński A., *Helmezjusz Henryk*, [w:] PEK, red. Z. Chełmicki, t. XV-XVI, Warszawa 1908.
- Linde M. S. B., *Słownik Języka Polskiego*, wyd. 2, t. VI, cz. 2:X-Ż, Lwów 1860.
- Lalik T., *Stare miasto w Łęczycy. Przemiany w okresie poprzedzającym lokację – schyłek XII i początek XIII wieku*, KHKM, R. IV, 1956, nr 4.
- Lites ac res gestae inter Polonos Ordinemque Cruciferorum*, wyd. 2, t. I, Poznań 1890.
- Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1628-1632, cz. III: Województwo łęczyckie, brzesko-kujawskie i ziemia dobrzyńska*, wyd. Z. Guldón, Bydgoszcz 1967.
- Lutyński K., *Kapituła katedralna w Poznaniu w XVI wieku. Organizacja i majątek*, Poznań 2000.
- Łętowski L., *Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich*, t. III: *Prałaci i kanonicy krakowscy*, Kraków 1852.
- Madura R. F., *Vademecum. Wstępne informacje do studiów nad historią dominikanów w Polsce*, Warszawa-Rzym 1986, maszynopis w Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie.
- Małaczyński K., *Kilkanaście dokumentów Władysława Łokietka z lat 1296-1329*, SŻ, t. VI, 1961.
- Małaczyńska G., *Jadwiga*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Kraków 1962-1964.
- Mandat Władysława III*, wyd. K. Koranyi, [w:] K. Koranyi, *Konstytucje cesarza Fryderyka II przeciw heretykom i ich recepcja w Polsce*, [w] Księga pamiątkowa ku czci Władysława Abrahama, t. I, Kraków 1930.

Manteuffel T., *Jacek h. Odrowąż*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Warszawa-Kraków 1962-1964.

Markiewicz A., *Kościół i klasztor oo. Dominikanów w Lachowicach w świetle wizytacji prowincji ruskiej św. Jacka z 1708 roku*, NP, t. CIV, 2005, s. 127.

Matricularum Regni Poloniae summaria excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maxima Varsoviensis asservoantur, wyd. T. Wierzbowski, cz. I, IV, V, Warszawa 1905-1912-1961.

Mazur Z., *Mikołaj z Łęczycy*, [w:] PSB, t. XXI, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1976.

Metryka Koronna, ks. X, XLIV, XLVIII, LIV, C, AGAD

Misiurek J., *Augustyn (Aureliusz Augustinus)*, [w:] EK, t. I, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1995.

Misiurek J., *Ludolf z Saksonii, Ludolf Kartuz*, [w:] EK, t. XI, red. K. Gózdź, J. Herbut, S. Olczak, R. Popowski, S. Wilk, E. Ziemann, Lublin 2006.

Mitkowski J., *Kazimierz (1261/62-1294), książę łęczycki i kujawski*, [w:] PSB, t. XII, Wrocław-Kraków 1966-1967.

Nadolski B., *Kolekta*, [w:] EK, t. IX, red. K. Gózdź, J. Herbut, B. Migut, S. Olczak, R. Popowski, R. Sawa, A. Szostek, t. IX, Lublin 2002.

Nierzwicki K., *Biblioteki Kartuzji Kaszubskiej oraz jej konwentów filialnych w Berezie Kartuskiej i Gidlach*, Pelplin 2001.

Niesiecki K., *Herbarz Polski*, wyd. J. N. Bobrowski, t. IX, Lipsk 1842.

Nizio K., *Antwos*, [w:] Słownik polszczyzny XVI wieku, red. K. Wilczewska, t. VIII, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1974.

Nizio K., *Lecha*, [w:] Słownik polszczyzny XVI wieku, red. K. Wilczewska, t. XII, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1979.

Nowacki J., *Bniński Andrzej*, [w:] PSB, t. II, Kraków 1936.

Nowak T., *Własność ziemska w ziemi łęczyckiej w czasach Władysława Jagiełły*, Łódź 2003.

Nowowiejski F., *Phaenix decoris et ornamenti provinciae Poloniae s. ordinis Praedicatorum d. Hyacinthus Odrovansius redivivus, Posnaniae 1752*

Olszewski M., Swieżawski S., *Tomasz z Akwinu, Akwinata, Doktor Anielski*, [w:] WEPWN, red. J. Wojnowski, t. XXVII: śliz-Trastamara, Warszawa 2005.

Pacuski K., *Prażmowski Wawrzyniec h. Belina*, [w:] PSB, t. XXVIII, Wrocław-Łódź 1984-1985.

Penkalla A., *Commendone Giovanni Francesco*, [w:] EK, t. III, red. L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Lublin 1995.

Piotrowicz K., *Brudzewski Jarand herbu Pomian*, [w:] PSB, t. III, Kraków 1937.

Pociecha W., *Chojeński Jan h. Abdank*, [w:] PSB, t. III, Kraków 1937.

Poklewski T., *Architektura na tle rozwoju przestrzennego miasta*, cz. I: Wieki XIV-XVI, [w:] Łęczycza. Monografia miasta do 1990 roku, red. R. Rosin, Łęczycza 2001.

Puget W., *Łęczycza. Przemiany urbanistyczne centrum miasta i rozwój infrastruktury od końca XVIII wieku*, KHKM, t. XXXV, 1990, z. 1-2.

Rawicz-Witanowski M., *Monografia Łęczycy*, Kraków 1898.

Rosin R., *Dzieje miasta do końca XVI w.*, cz. I, [w:] Łęczycza. Monografia miasta do 1990 roku, red. R. Rosin, Łęczycza 2001.

Rosin R., *Od początku XVII w. do schyłku XVIII w.*, [w:] Łęczycza. Monografia miasta do 1990 roku, red. R. Rosin, Łęczycza 2001.

Rozynkowski W., *Kierunki badań nad dominikanami w Polsce*, [w:] Dzieje dominikanów w Polsce XIII-XVIII wiek. Historiografia i warsztat badawczy historyka, Lublin 2006.

Rozynkowski W., *Święci patronowie kościoła dominikanów w Gdańsku – wokół średniowiecznych wezwań dominikańskich w Polsce*, [w:] Dominikanie. Gdańsk – Polska – Europa, red. D. A. Dekański, A. Gołembnik, M. Grubka, Gdańsk-Pelplin 2003.

Salij J., *Duchowość dominikańska*, [w:] Dominikanie. Szkice z dziejów zakonu, red. M. A. Babraj, Poznań 1986.

Sieradzka K., *Anna Cyllejska*, [w:] PSB, t. I, Kraków 1935.

Siejkowski M., *Dni roczne świętych, błogostawionych zakonu kaznodziejskiego także z opisaniem kościołów i klasztorów Prowincji Polskiej*, Kraków 1743, ark. 7.

Słownik łaciny średniowiecznej w Polsce, red. M. Plezia, t. V: I-L, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1978-1984.

Słownik polskich teologów katolickich, red. Wyczawski H. E., t. IV, Warszawa 1983.

Słownik terminologiczny sztuk pięknych, red. S. Kozakiewicz, Warszawa 1976.

Słownik wyrazów obcych, wyd. poprawione i uzupełnione, red. B. Pakosz, E. Sobol, C. Szkiłłądz, H. Szkiłłądz, M. Zagrodzka, Warszawa 1991.

Słownik wyrazów obcych PWN, red. H. Szkiłłądz, Warszawa 1980.

Sokołowski C., *Flaminius*, [w:] PEK, red. Z. Chełmicki, t. XI-XII, Warszawa 1907.

Sokołowski C., *Landspergus, Landsperg, Lanspergius Jan*, [w:] PEK, red. Z. Chełmicki, t. XXIII-XXIV, Warszawa 1911.

Sondel J., *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 1997.

Spież J. A., *Dominikanie w kulturze polskiego średniowiecza*, „Znak”, 223, 1973.

Stolarczyk T., *Władcy, szlachta i mieszczaństwo łęczyccy dominikanie w świetle Copiarium privilegiorum et aliorum documentorum Conventus Lanciciensis Ordinis Praedicatorum 1387-1616*, PT, t. XIII/1, 2007.

Strzelecka A., *Jadwiga Andegaweńska*, [w:] PSB, t. X, Wrocław-Kraków 1962-1964.

Subera I., *Synody prowincjonalne arcybiskupów gnieźnieńskich*, Warszawa 1971.

Sułkowska-Kurasiowa I., *Latałski Jan h. Prawdzic*, [w:] PSB, t. XVI, Wrocław-Gdańsk 1971.

Swastek J., *Dorota*, [w:] EK, t. IV, red. F. Gryglewicz, L. Bieńkowski, R. Łukaszyk, Lublin 1983.

Swieżawski A., *Kot Wincenty z Dębna h. Doliwa*, [w:] PSB, t. XIV, Wrocław-Kraków 1968-1969.

Szlagowski A., *Comestor*, [w:] PEK, red. Z. Chełmicki, t. VII-VIII, Warszawa 1906.

Szybkowski S., *Kujawska szlachta urzędnicza w późnym średniowieczu (1370-1501)*, Gdańsk 2006.

Szymański J., *Nauki pomocnicze historii*, Warszawa 2001.

Szymczakowa A., *Urzednicy łęczyccy i sieradzcy do połowy XV wieku*, AUL. FH, t. XX, 1984.

Świętochowski R., *Jasiński Kamil Wojciech*, [w:] PSB, t. XI, Wrocław-Warszawa-Kraków 1964-1965.

Tazbir J., *Skarga Piotr*, [w:] PSB, t. XXXVIII, Warszawa-Kraków 1997.

Teleżyński W., *De rebus provinciae Poloniae S. Hiacynthi Ordinis Praedicatorum*, rkps. 93 IF. 93, BK.

Trawkowski S., *Stanisław, Stanisław ze Szczepanowa*, [w:] WEPWN, red. J. Wojnowski, t. XXV: Sg-Starmach, Warszawa 2004.

Turnau I., *Słownik ubiorów. Tkaniny, wyroby pozatkackie, skóry, broń i klejnoty oraz barwy znane w Polsce od średniowiecza do początku XIX w.*, Warszawa 1999.

Urban W., *Agendy Katolickie Polskie*, [w:] EK, t. I, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1995.

Urban W., *Karnkowski Jan z Karnkowa h. Junosza*, [w:] PSB, t. XII, Wrocław-Kraków 1966-1967.

Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII-XVIII w. Spisy, red. A. Gąsiorowski, t. II, z. 1: *Urzednicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XII-XV w. Spisy*, opr. J. Bieniak, A. Szymczakowa, Wrocław 1985; t. II, z. 2: *Urzednicy województw łęczyckiego i sieradzkiego XVI-XVIII w. Spisy*, opr. E. Opaliński, H. Żerek-Kleszcz, Kórnik 1993; t. III, z. 1: *Urzednicy województwa ruskiego XIV-XVIII w. (Ziemie halicka, łwowska, przemyska, sanocka)*. Spisy, opr. K. Przyboś, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź. 1987; t. III, z. 2: *Urzednicy województwa bełskiego i ziemi chełmskiej XIV-XVIII w. Spisy*, opr. H. Gmiterek, R. Szczygieł, Kórnik 1992; t. IV, z. 1: *Urzednicy*

małopolscy XII-XV w. Spisy, opr. J. Kurtyka, T. Nowakowski, F. Sikora, A. Sochacka, P. K. Wojciechowski, B. Wyrozumska, Wrocław-Warszawa-Kraków 1990; t. IV, z. 2: *Urzednicy wojewodztwa krakowskiego XVI-XVIII w. Spisy*, opr. S. Cynarski, A. Falniowska-Gradowska, Kórnik 1990; t. IV, z. 3: *Urzednicy wojewodztwa sandomierskiego XVI-XVIII w. Spisy*, opr. K. Chłapowski, A. Falniowska-Gradowska, Kórnik 1993; t. X: *Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV-XVIII w. Spisy*, opr. K. Chłapowski, S. Ciara, Ł. Kądziela, T. Nowakowski, E. Opaliński, G. Rutkowska, T. Zielińska, Kórnik 1992.

Widawski J., *Średniowieczne zabytki Łęczycy i możliwości ich rewaloryzacji*, [w:] Środowisko naturalne i historyczne Łęczycy, jego przemiany i kierunki rozwoju. Sesja naukowa. Łęczycza, dnia 26 i 27 marca 1979 roku, Łęczycza 1987.

Wielka Encyklopedia PWN, red. J. Wojnowski, t. V, VIII, XVI, XXIII, XXIV, XXIX, Warszawa 2001-2005.

Wiesiołowski J., *Dominikanie w miastach wielkopolskich w okresie średniowiecza*, [w:] Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1272, red. J. Kłoczowski, t. I, Warszawa 1975, s. 195-269.

Wilk-Woś Z., *Władysław z Oporowa, podkanclerzy królewski, biskup wrocławski i arcybiskup gnieźnieński*, SC, t. 21, 2003.

Włodarski B., *Chronologia polska*, Warszawa 1957.

Wołek L., *Studia z dziejów Zakonu Kaznodziejskiego w Polsce w XIII w. „Pamiętnik Historyczno-Prawny”*, t. VIII, z. 2, 1929.

Wojtczak-Szyszkowski J., *Laktancjusz, Lucius Caecilius (Coelius) Firmianus Lactantius*, [w:] EK, t. X, red. K. Góźdz, S. Olczak, R. Popowski, R. Sawa, A. Szostek, E. Ziemann (red.), Lublin 2004.

Wojtyska H., *Eck Johann (Maier Johannes)*, [w:] EK, t. IV, red. L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Lublin 1983.

Wojtyska H., *Gropfer Johann*, [w:] EK, t. VI, S. Janeczek, S. Fita, J. Misiurek, M. Rusecki, A. Stępień, J. Walkusz, A. Weiss, S. Wielgus, Lublin 1993.

Wolff A., *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, SŻ, t. I, 1957.

Zabłocki S., *Krzycki Andrzej h. Kotwicz*, [w:] PSB, t. XV, Wrocław-Warszawa-Kraków 1970.

Zajączkowski S., *Polska – Zakon Krzyżacki w ostatnich latach Władysława Łokietka*, „Archiwum Towarzystwa Naukowego we Lwowie” t. VI, 1929.

Zawiercian M., *Mikołaj z Błonia*, [w:] PSB, t. XXI, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1976.

Zbiciak J., *Jakub de Voragine*, [w:] EK, t. VII, red. S. Fita, S. Janeczek, J. Walkusz, J. Misiurek, M. Rusecki, A. Stępień, A. Weiss, S. Wielgus, Lublin 1997.

Zbiciak J., *Katarzyna Aleksandryjska*, [w:] EK, t. VIII, red. K. Góźdz, J. Herbut, B. Migut, S. Olczak, R. Popowski, R. Sawa, A. Szostek, Lublin 2000.

Indeks miejscowości i osób

abp – arcybiskup, bl. – błogosławiony, bp. – biskup, burgr. – burgrabia, burm. – burmistrz, c.- córka, ces. – cesarz, cz. – cześćnik, gr. – grodzki, h. – herbu, hr. – hrabia, kan. – kanclerz, kanon. – kanonik, kard. – kardynał, klan – kasztelan, kom. – komornik, kon. – konarski, kor. – koronny, kr. – królowa/król, krlwna – królowna, ks.- książę, łazb. – łaźnienik, łow. – łowczy, mieczn. – miecznik, pap. – papież, pcz. – podczaszy, pis. – pisarz, pkan.- podkanclerzy; pkom. – podkomorzy, pol. – polski, pep. – prepozyt, prow. – prowincjał, prz. – przeor, pprz. – podprzeor, psęd. – podsędek, psk. – podskarbi, s.- sędzia, schol. – scholastyk, st. – starosta, stol. – stolnik, św. – święta/y, węg. – węgierski, wmarsz. – wicemarszałek, woj. – wojewoda, woż. – woźny

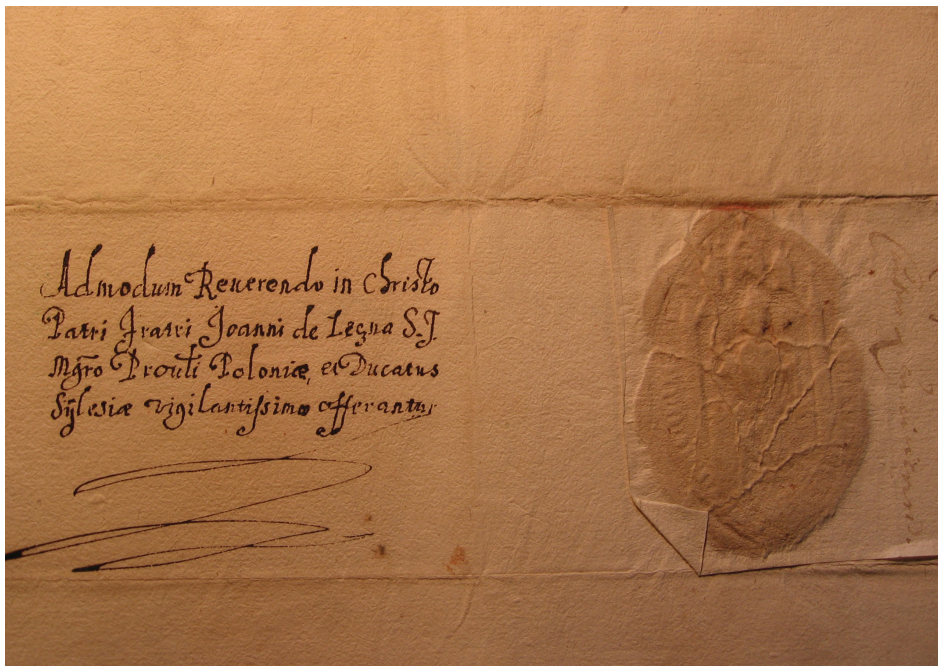
Akwina 57, 59, 69, 77, 118, 121, 135, 136, 139
- Tomasz (św.) 57, 59, 69, 77, 118, 121, 135, 136
Aleksandria 59, 121
- Apollonia (św.) 59, 121, 139
Aleksy (św.) 41, 104
Ambroży (św.) 70, 135
Andrzej Apostoł (św.) 21, 37
Anna c. Kazimierza Wielkiego
Anna Cylejska (kr. pol.) 31, 32, 98
Aquilanus Johannes (Johannes de Aquila) 73, 135
Augustyn [Aureliusz Augustinus] (św.) 57, 125
Barbara (św.) 17, 59, 121, 139
Bari 23, 51
- Mikołaj (św.) 23, 51
Błonie k. Łęczycy 17, 86
- Mikołaj (woż. łęczycki) 17, 86
Błonie k. Pruszkowa 70
- Mikołaj 70
Brin 58, 120
- Bniński Andrzej (bp poznański) 58, 120
Bobrek 16, 85
- Jan Ligęza h. Połukoza (klan biecki) 16, 85
Boecjusz (Anicius Manlius Severinus Boëthius, Seweryn z Pawii) 71, 135
Bolemowska Elżbieta 9, 10, 20, 27, 78, 89, 94
Bolesław Śmiały (kr. pol.)
Borowska Zofia 48, 110
Borów 35
- Drogosz Tomasz 35
Borzewicki Feliks h. Grzymała (cz. łączycki) 36, 101
Brudzew 16, 39, 85, 103
- Brudzewski Jan Jarand h. Pomian (woj. łączycki) 16, 39, 85, 103
- Jarand h. Pomian (woj. sieradzki)
Brzeziny 17, 55
Budzynek 9, 22, 28, 50, 90, 92, 95, 112
- Jakub Leźnicki 9, 22, 25, 28, 50, 112,
- Marcin Leźnicki 9, 11, 25, 50, 82, 92, 112, 113
Bustis 69, 78, 135
- Bernard 69, 78, 135
Bydgoszcz 62, 123
- Jakub [Godziemba] (prow. pol.) 62, 123
Bzowski Abraham (Stanisław) 71, 135
Chełmno 75
Chojeński Jan h. Abdank (kan. pol., prep. poznański, bp płocki) 39, 103
Clairvaux 69, 135
Clavasio 70, 135
- Anioł 70, 135
Comestor Piotr 78, 135
Commendone [Kommedonus] Jan Franciszek (kard.) 11, 58, 120, 139
Czadrowski Jan 43, 65, 82
Dębno 58
- Kot Wincenty h. Doliwa (abp gnieźnieński) 58, 120
Dioklecjan (ces. rzymski)
Dobra 18, 87
- Strzeszek 18, 87
Dominik (św.) 13, 16, 20, 22, 26, 27, 28, 31, 44, 50, 52, 54, 59, 62, 90, 95, 105, 117, 123, 125, 131, 138, 139
Dorota (św.) 10, 11, 27, 31, 32, 34, 37, 59, 77, 118, 120, 131
Drzewce 34, 100
- Drzewiecki Mikołaj h. Ogon (s. łączycki) 34
Drzewica 38, 39
- Drzewicki Adam h. Ciołek (klan radomski) 39, 103

- Drzewicki Maciej h. Ciołek (bp włocławski, abp gnieźnieński) 38, 103
 Eck (Eckius) Johann (Maier Johann) 73
 Egidiusz (św.)
 Elżbieta Bośniaczka (kr. węg.) 31
 Elżbieta Łokietkówna (kr. węg.) 31
 Fałków 33, 99
 - Piotr h. Doliwa (psęd. sandomierski) 33, 99
 Ferreriusz 72, 135
 - Wincenty 72
 Gajewski Jan (kom. łączycycki) 42, 105
 Gawrony 18
 - Jan 18, 97
 - Gawroński Stanisław 43, 105
 Górka 11, 40, 46, 108
 - Bolkowski Jan h. Rola 11, 40, 46, 104
 Grabiel 6
 Grabów 18, 87
 - Zygmunt h. Ogon (stol. brzeski) 18, 87
 Grenada 72, 135
 - Ludwik (bł.) 72, 135
 Gropper Johann 72, 135
 Helmezjusz Henryk 72, 79, 135
 Herolt Johann (Discipulus) 70, 71, 135
 Hoffmeister Johannes 72, 79, 135
 Inowódz 31, 98
 Jacek h. Odrowąż (św.) 60, 121, 139
 Jacków 14, 84
 - Horacy 11
 Jadwiga Andegaweńska (kr. pol.) 31, 32, 98
 Jadwiga (krlwna pol.) 31
 - Jan (prz. płocki)
 Jarochoń 36, 101
 - Jarochowski (Wargawski) Jan h. Rola (mieczn. łączycycki) 36, 101
 Karnkowski Jan (pis. gr. łączycycki) 77
 Karnków
 - Karnkowski Jan h. Junosza (bp przemyski, bp włocławski) 38, 103
 - Karnkowski Stanisław h. Junosza (abp gnieźnieński) 77
 Karśnicki Jan Sasin h. Jastrzębiec (pis. łączycycki) 42, 88, 105, 107
 Katarzyna Aleksandryjska (św.) 17, 59, 121
 Kazimierz I Konradowic (ks. łączycycko-kujawski) 130
 Kazimierz II (ks. łączycycki) 26, 93, 130
 Kazimierz Jagiellończyk (kr. pol.) 9, 15, 85, 132
 Kazimierz Wielki (kr. pol.) 31
 Kielcza 71
 - Wincenty 71
 Komaszycy
 - Komaski Aleksy 20
 Koniecpol 16, 85
 - Jan Taszka [Koniecpolski] h. Pobóg (kancl. kor.) 16, 85
 - Przedbór h. Pobóg (klan sandomierski) 16, 85
 Konstantyn Wielki (ces. rzymski)
 Kozuby 9, 14, 78, 84
 - Jan Żywy 14
 - Sławek 14, 84
 - Wojciech 14, 84
 Kraków 5, 27, 94, 129
 Krasowski Paweł h. Szreniawa (prep. krakowski) 39, 103
 Kreta 56
 Krzycki Andrzej h. Kotwicz (bp płocki, abp gnieźnieński) 38, 102
 Krzykowski Jerzy 51, 113
 Kurów 16, 85
 - Piotr h. Szreniawa (klan sądecki) 16, 85
 Laktancjusz, (Lucius Caecilius (Coelius) Firmianus Lactantius) 73, 135
 Lando 56
 - Hieronim (abp kreteński) 56, 118
 Landorra 70, 135
 - Berangariusz 70, 135
 Lanspergius (Landspergus, Landsberg) Jan 73, 135
 Lasco 70, 135
 - Osvaldus 70, 135
 Lasotki 18, 85
 - Lasocki Michał (st. łączycycki) 14, 16, 85
 Latalice 38, 103
 - Latalski Jan h. Prawdzic (bp poznański, abp gnieźnieński) 38, 103
 Leszcze 20
 - Mikołaj h. Prawdzic 20
 Leźnica Wielka 25
 Licio (Lecce) 70, 135
 - Robert Caracciolus
 Lipiny (Lipinki) 9, 11, 17, 54, 64, 86, 88, 116, 117
 Lombard Piotr 70, 135, 136
 Ludwik Węgierski (kr. węg. i pol.) 31

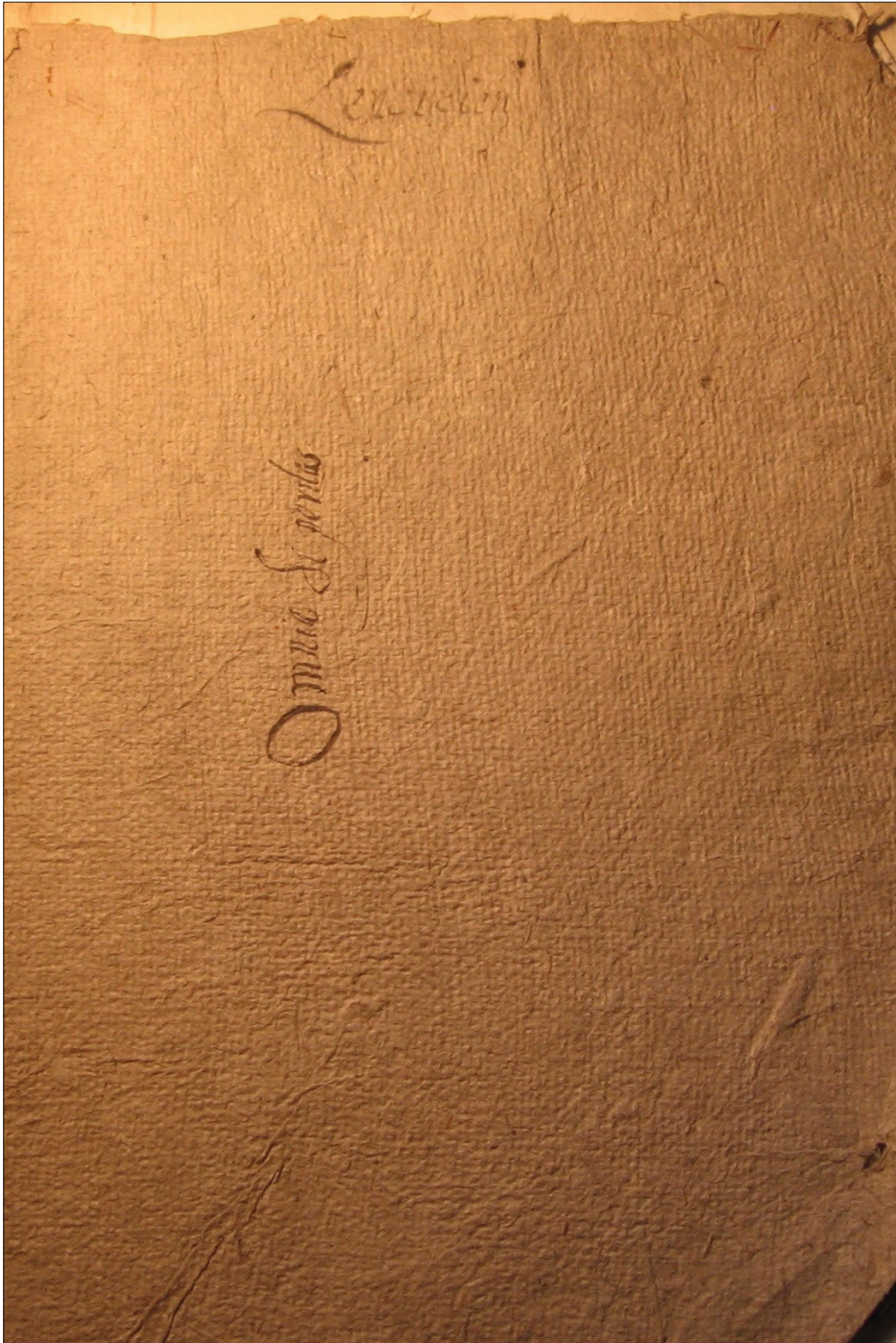
- Lyra 69, 79, 135
 - Mikołaj 69, 79, 135, 139
 Łęczyca 6, 9-140
 - Adrian (prz. łączycki) 50
 - Augustyn (dominikanin) 75, 124
 - Bakczowicz Walenty 42, 105
 - Bartłomiej (prz. łączycki) 34
 - Biesiatka Maciej 64, 82
 - Bloch Wincenty (dominikanin) 82
 - Bogaczyk Tomasz 43, 105
 - Borowicz 11, 52
 - Borowski Gasie 64, 82
 - Dochadzała Tomasz 42, 105
 - Dominik (dominikanin) 34
 - Durka Stanisław 10, 34, 43, 100, 105
 - Eugeniusz (dominikanin) 62, 123
 - Erazm (pprz. łączycki) 34
 - Feliks (prz. łączycki) 75
 - Feliks (pprz. łączycki) 55, 117
 - Florian (dominikanin) 82
 - Głasnowski Jakub (dominikanin) 62, 123
 - Górski Jakub 42, 105
 - Grzegorz (prz. łączycki) 55, 117
 - Grzegorz (dominikanin) 82
 - Jan (łazb. łączycki) 9, 20, 89
 - Jan (prz. łączycki 1462) 56
 - Jan (prz. łączycki 1476) 62, 123
 - Jan (dominikanin) 62, 123
 - Jasiński Kamil Wojciech (prz. łączycki) 12, 75, 124, 128
 - Jasnosz Katarzyna 11, 48, 110
 - Jasnosz Marcin 11, 42, 48, 64, 77, 82, 105, 110
 - Jasnosz Samuel 42, 52, 105, 114
 - Kabza Maciej 42, 105
 - Kałużwa Andrzej 52, 114
 - Kapusta 64
 - Kasper (dominikanin) 82
 - Kawalkowicz Jakub 52
 - Kątny Wojciech 64, 82
 - Knolle Marcin (prz. łączycki) 15, 16, 85
 - Kopisko Marcin 43, 105
 - Krzywda Stanisław 42, 105
 - Kulka Wojciech 64, 82
 - Kwapisz 64, 82
 - Latała Stanisław 43, 52, 105, 114
 - Lech Marta 11, 62, 123
 - Lech Paweł 11, 62, 123
 - Liszek Andrzej (dominikanin) 62, 123
 - Maciąszkiewicz (Maciążek) Łukasz (burm. łączycki) 42, 64, 105
 - Maciej (dominikanin) 62, 123
 - Malski Maciej 52, 114
 - Maszta Maciej (dominikanin) 62, 123
 - Michał (prz. łączycki) 20, 89
 - Michał (pprz. łączycki) 62, 123
 - Michał (dominikanin) 62, 123
 - Miłkowsz Jan Baptysta (pprz. łączycki) 75, 124, 127
 - Mikołaj (łazb. łączycki) 16, 85
 - Modrzewski Walenty (prz. łączycki) 53, 114
 - Organista Tomasz (burm. łączycki) 42, 105
 - Organista Wawrzyniec (dominikanin) 34
 - Parteka Maciej 42, 105
 - Pawłowicz 64, 82
 - Piotr Felicis (dominikanin) 75, 124
 - Piskorzewski Szymon 64
 - Pisiuczka Jan 42, 105
 - Płaczek (Placek) Jakub 42, 105
 - Początek 62, 123
 - Różycki (Wolski) Adam 65
 - Rych 64
 - Salwia Mikołaj (dominikanin) 62, 123
 - Seweryn (dominikanin) 34
 - Sigmunt Stanisław (dominikanin) 62, 123
 - Sikora Wojciech 42, 105
 - Siodlarz Jarosz 42, 105
 - Stanisław (dominikanin) 82
 - Stanisław (dominikanin) 82
 - Stembecki Marian (prz. łączycki) 44, 49, 105
 - Szymon (dominikanin) 34, 100
 - Szymon (dominikanin 1476) 62, 123
 - Siemczycki Wojciech 65
 - Świec Waclaw 64
 - Taraska Szymon 43, 105
 - Tomaszkowicz Maciej 105
 - Trzeciakówna Regina 52
 - Wielka Jan 42, 105
 - Włodarczyk Maciej 52, 114
 - Wojciech (dominikanin) 62, 123
 - Wolski Andrzej 11, 52, 114
 - Wronkowie 64
 - Żabokrzecki Andrzej 49, 111
 - Żabokrzecki Mikołaj 11, 49, 111
 - Ziemak (prz. łączycki) 64
 - Żurek Wawrzyniec 42, 52, 64, 82, 105, 114
 Łódź 17

Marcantonio Flaminio (Marcus Antonius Flaminus) 72, 80
 Marchesinus Jan 71, 136
 Maria Magdalena [Maria z Magdali] (św.) 56, 59, 77, 118, 121, 139
 Mazzolini Silvestro 70
 Modlna 14, 84
 - Mikołaj 14, 84
 Małachowski Mikołaj h. Nałęcz (stol. łączycki) 36, 46
 Marcin z Tours (św.) 19, 20, 27, 49, 54, 61, 82
 Meffret 69, 135
 - Wilhelm 69, 135
 Mościska 29, 58, 139
 - Melchior (prow. pol.) 29, 58, 120, 139
 Moszkowice 9, 22, 28, 50, 90, 95
 Myra 23, 51, 59, 121
 - Mikołaj (św.) 23, 51, 59, 121
 Myszkowski Piotr h. Jastrzębiec (bp krakowski, pkan kor.) 30
 Nagórski Jan 20
 Nagórki Walenty h. Leszczyc (pcz. łączycki) 36, 101
 Nausea Fryderyk 70, 135
 Nazjanz 70, 78, 135
 - Grzegorz (Grzegorz Teolog) 70, 78, 135
 Nikomedia 17
 - Dioskur 17
 Nowy Wiśnicz
 - Kmita Piotr Sobieński h. Szreniawa (marsz. pol.) 39, 103
 Ogrodzieniec 33, 99
 - Bartosz h. Sulima (pkom. sandomierski) 33, 99
 Oleśnica 31, 33, 58, 120, 133
 - Dobiesław (Dobek) h. Dębno (klan wojnicki) 33, 99
 - Jan h. Dębno (st. łączycki) 31
 - Oleśnicki Zbigniew h. Dębno (kard., bp krakowski) 58, 120, 133
 Oporów 11, 16, 61, 85, 122
 - Bogusław h. Sulima (kan. gnieźnieński, łączycki, płocki, schol. łączycki) 11, 61, 122
 - Bogusz [Bogusław] h. Sulima (woj. inowrocławski) 16, 85
 - Władysław [Oporowski] h. Sulima (bp włocławski, abp gnieźnieński) 16, 58, 120
 Osorius Johannes 72, 135
 Ostroróg 16, 85
 - Stanisław h. Nałęcz (klan międzyrzecki) 16, 85
 Ozorków 14
 Parczew 10, 40, 104
 - Andrzej (prow. pol.) 10, 40, 104
 Paweł Apostoł (św.)
 Peñafort 71, 73, 135
 - Rajmund 71, 72, 135
 Piaski 36, 101
 - Piasecki (Piaskowski) Mikołaj h. Junosza (klan kon. łączycki) 36, 101
 Pierozzi Antonin (Antonino de Foligno) 71, 135
 Pieskowa Skała 33, 99
 - Piotr Szafraniec h. Starykoń (pkom. krakowski, woj. krakowski) 33, 99
 Piotr Męczennik 59, 121, 139
 Piotrków Trybunalski 10, 11, 26, 38, 54, 55, 60, 93, 102, 120, 121
 Plebanek Bartłomiej 18, 87
 Polygranus Franciszek 72, 135
 Poznański Walenty (Wróbel Walenty, Passer, Passerinus, Posnanianus, Walenty z Poznania) 80, 135
 Pruski 63, 123
 - Maciej (burgr. łączycki) 63, 123
 Prażmowo 39, 103
 - Wawrzyniec h. Belina (woj. mazowiecki) 39, 103
 Przerąb 39, 103
 - Przerębski Jakub h. Nowina (klan sieradzki) 39, 103
 Pseudo-Pierre de La Paluda 69, 135
 Radoszyce 9, 12, 33
 Radziejów 58
 Rogożew 63, 123
 - Kleofas (burm. łączycki) 63, 123
 - Jan (dominikanin bp Athyry, sufragan gnieźnieński) 58, 120
 Różyce 63, 123
 - Mateo Marcin h. Łazęka (burm. łączycki) 63, 123
 Russocice 46
 - Russocki Mikołaj (klan biechowski, st. łączycki) 46
 Schopperus (Schaepperus, Schoepperus) 73, 135
 Seneka Młodszy (Lucius Annaeus Seneca) 71, 135

Skarga (Powęski) Piotr 69, 135
 Skolski Marcin (burgr. łączycki) 14, 84
 Sławkowski Jan (kom. łączycki) 42, 105
 Sochaczew 140
 Soto 79, 135
 - Piotr 79, 135
 Spoleto 72, 135
 - Cherubin 72, 135
 Stapleton Thomas 72, 135
 Stefan Batory (kr. pol.) 12, 29, 96, 132, 139
 Stella Dydak (Diego) 79, 135
 Stoki 9, 17, 19, 54, 55, 64, 78, 85, 88, 116
 - Jan Karwat h. Topór (łow. łączycki) 9, 11, 17, 19, 54, 55, 64, 78, 86, 88, 116
 - Stokowski Jakub h. Topór 11, 54, 55, 116, 117
 - Stokowski Walenty h. Topór 55, 116
 Syczów 34, 40, 100, 104
 - Tomasz (prow. pol.) 34, 40, 100, 104
 Szczekociny 16, 85
 - Piotr Woda h. Odrowąż (pkan. kor.) 16, 85
 Szczepanów 29, 31, 52, 56, 59
 - Stanisław (św.) 29, 31, 52, 56, 59, 118, 120, 130, 139
 Szumsko 33, 99
 - Boksza h. Oksza (łow. krakowski) 33, 99
 Szydłowiec 38, 103
 - Szydłowiecki Krzysztof h. Odrowąż (klan krakowski, kan. pol.) 38, 103
 - Szydłowiecki Mikołaj h. Odrowąż (psk. pol.) 39, 103
 Świnice 14, 84
 Tarnowski Stanisław h. Rola. (psęd. łączycki) 34, 100
 Tarnów 38, 103
 - Tarnowski Jan Amor h. Leliwa (woj. ruski) 38, 103
 Tenczynek 38, 103
 - Tęczyński Andrzej h. Topór (woj. krakowski) 38, 103
 Tęczyn (zamek) 38, 103
 Themeswar 69, 135
 - Pelbart 69, 135
 Tomicki Piotr (bp krakowski, pkan. kor.) 29, 38, 40, 43, 65, 77, 99, 100, 102, 105, 107
 Topola [Królewska] 10, 11, 12, 31, 32, 34, 37, 40, 43, 65, 99, 100, 102, 105, 109
 Trugillo Thomas 71, 135
 Urbański Piotr (s. gr. piotrkowski) 54, 55, 116, 117
 Utino 70, 78, 135
 - Leonard 70, 78, 135
 Verdona 71, 135
 Veronensis Gvarinus 72, 136
 Voragine 72, 79, 135
 - Jakub (bl.) 72, 79, 135
 Walenty 61
 Warta 26, 93
 - Herman 26, 93
 Wasserabe Piotr (prow. pol.) 61
 Wawrzyniec (św.) 12, 83
 Wieczfnia [Wieczwnia] Kościelna 39, 103
 - Jan (klan płocki) 39, 103
 Wild (Ferus) Johannes 69, 80, 135
 Władysław Jagiełło (kr. pol.) 10, 13, 29, 31, 32, 34, 37, 83, 96, 98
 Władysław Łokietek (ks. pol.) 26, 93, 130
 Wojciech h. Jastrzębiec (arcybp gnieźnieński) 33, 99, 133
 Wola 29, 96
 - Paweł [Wolski] h. Łabędź (pkan. kor.) 29, 96
 Wolski Wincenty (pis. gr.) 54, 55, 116, 117
 Wozniki 22, 50, 90, 112
 Würzburg 71
 Brunon (św.) 71
 Wysocki Szymon (kanon. łączycki i poznański) 46
 Zygmunt August (kr. pol.) 10, 29, 95, 96, 132
 Zygmunt Stary (kr. pol.) 10, 26, 29, 37, 93, 94, 96, 102, 132
 Żarki 33, 99
 - Dobiesław (Dobek) Kobyła (wmarsz. kor.) 33, 99

Odcisk pieczęci łączyckiego konwentu i dedykacja dla prowincjała

Okladka Kopiarusza

